

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ 5/2519 (สามัญสมัยที่สอง)

วันศุกร์ที่ 13 สิงหาคม พุทธศักราช 2519 ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา 09.05 นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม
252 คน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : บัดนี้สมาชิกมาครบ
องค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดการประชุม ระเบียบวาระในวันนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่จะแจ้งต่อที่ประชุม ประธาน
วุฒิสภาแจ้งว่า ในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 3/2519 (สามัญ
สมัยที่สอง) เมื่อวันพุธที่ 11 สิงหาคม 2519 ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 53
ลงวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2515 พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนลงมติ
เห็นชอบแล้ว และที่ประชุมวุฒิสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร
(ที่ประชุมรับทราบ)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ระเบียบวาระที่ 2 รับรอง
รายงานการประชุมไม่มีอะไรครับ

ระเบียบวาระที่ 3 กระทั่งถาม กระทั่งถามแรก เป็น
กระทั่งถามด่วนที่ค้างมาจากการประชุม ครั้งที่ 3/2519 เป็นกระทั่งถาม
ของคุณทองมาก รามสูต เรื่อง ลาวแดงแทรกซึมเข้ามาอยู่ในลาวอพยพ
ที่จังหวัดหนองคาย ถ้ามมหาตไทยนะครับ ขอเชิญคุณทองมากครับ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ ดิฉัน ทองมาก รามสูต ส.ส. จังหวัดหนองคาย พรรคชาติไทย ขอประทานกราบเรียนท่านประธานว่า ปัจจุบันนี้ชายแดนที่อยู่ริมแม่น้ำโขง โดยเฉพาะด้านจังหวัดหนองคาย ได้มีผู้คนอพยพเข้ามาจำนวนมาก โดยอ้างว่าหนีภัยจากการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ เมื่อเข้ามาแล้วทางการได้จัดที่อยู่ให้ร่วมกันเรียกว่า ศูนย์อพยพ บางคนเข้ามาถูกจับกุมหาว่าหลบหนีเข้าเมืองแล้วถูกดำเนินคดี บางคนก็ไม่เข้าศูนย์ก็ไม่ถูกจับกุม โดยปะปนอยู่กับชาวบ้าน พวกที่เข้ามาส่วนมากก็หนีร้อนมาพึ่งเย็น บางพวกอาจปะปนเข้ามาเพื่อทำไม้ตัดต่อบ้านเมืองเข้ามาเพื่อก่อการร้ายต่อบ้านเมือง ดิฉันเป็นห่วงเรื่องความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศชาติ จึงขอตั้งกระทู้ด่วนมาก ถ้ามท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังต่อไปนี้

๑. ที่มีข่าวว่ามีลาวแดงแทรกซึมเข้ามาอยู่ในศูนย์อพยพของชาวลาวอพยพที่จังหวัดหนองคาย และทางการจับกุมได้นั้น เป็นความจริงหรือไม่ ทางราชการได้ดำเนินการกับลาวแดงที่ถูกจับนั้นอย่างไร

๒. นอกจากชาวลาวอพยพจะถูกแทรกซึมโดยลาวแดงแล้ว ทางรัฐบาลทราบหรือไม่ว่า ได้มีการแทรกซึมจากฝ่ายอื่นอีก รัฐบาลมีมาตรการที่จะป้องกันการแทรกซึมนั้นอย่างไรหรือไม่

๓. จำนวนผู้อพยพลี้ภัยที่จังหวัดหนองคายมีจำนวนเท่าไร รัฐบาลได้จัดการช่วยเหลืออย่างไรบ้าง และรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับผู้อพยพนี้ต่อไปอย่างไร

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เชิญท่านนายกรัฐมนตรียอมรับ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) : ท่านประธานที่เคารพ รัฐบาลขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติดังต่อไปนี้

ข้อแรกที่ว่า มีข่าวว่าลาวแดงแทรกซึมเข้ามาและทางการจับตัวได้ คือ แทรกซึมเข้ามาที่จังหวัดหนองคายและจับตัวได้นั้น ไม่เป็นความจริงครับ ยังจับตัวไม่ได้

ข้อ ๒ ที่ว่านอกจากลาวอพยพจะแทรกซึมเข้ามาแล้วทางรัฐบาลทราบหรือไม่ว่ามีการแทรกซึมจากฝ่ายอื่นอีก รัฐบาลมีมาตรการที่จะป้องกันการแทรกซึมนั้นอย่างไร ข้อนี้ขอเรียนตอบว่าผู้อพยพเฉพาะที่จังหวัดหนองคายนั้นถึงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ปรากฏว่ามีจำนวนทั้งสิ้นถึง ๑๘,๑๐๒ คน เพราะฉะนั้นมันก็เป็นไปได้ที่ว่าฝ่ายอื่นอาจจะแทรกซึมเข้ามาบ้างทางการได้วางมาตรการไว้อย่างนี้ครับ คือว่ากระทรวงมหาดไทยได้ร่วมมือกับ กอ.รมน. คือกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อตรวจสอบคนเหล่านี้ว่าเข้ามาโดยสุจริตใจเป็นผู้อพยพ หรือว่าจะแทรกซึมเข้ามาทำจารกรรมหรือประการใด ถ้าได้ความเป็นประการใดก็จะจัดการไปตามกฎหมาย

ข้อ ๓ ที่ว่าจำนวนผู้อพยพลี้ภัยที่จังหวัดหนองคายมีจำนวนเท่าไร รัฐบาลจะจัดการช่วยเหลืออย่างไร และมีนโยบายเกี่ยวกับผู้อพยพต่อไปอย่างไรนั้น สำหรับจำนวนได้เรียนแล้วเมื่อตะกี้ว่าถึงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ปีนี้ รวมทั้งสิ้น ๑๘,๑๐๒ คน การจัดที่น่ะเราให้ที่พักอาศัย อาหาร กับยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม สำหรับศูนย์ที่จัดนี้มี ๒ ศูนย์ด้วยกัน ตามที่ท่านผู้แทนจังหวัดหนองคายก็คงทราบดีว่าสำหรับชาวแม้วอยู่ที่ค่ายการุณยเทพ ส่วนศูนย์อพยพนั้นสำหรับพวกอื่น ๆ ซึ่งมีพวกลาว พวกญวน พวกเขมรต่าง ๆ ก็อยู่ที่นั่น การให้ความช่วยเหลือ

นั้นให้ทั้งที่พักอาศัย อาหาร กับยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และได้ติดต่อ
กับประเทศที่ ๓ และองค์การสงเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศ
เหล่านั้นรับตัวผู้อพยพไปอยู่ประเทศของตน ตามความประสงค์ของเขา
ถ้าเขาอยากจะอพยพกลับไป และได้ขอร้ององค์การสงเคราะห์อื่น ๆ
ด้วยเป็นต้นว่าองค์การสภาภาษาสากล สภาแคชอลิกแห่งประเทศไทย
มูลนิธิสภาภาษาชาวไทย สภากุศจักร องค์การแบปติสต์แห่งประเทศไทย
มูลนิธิศุภมิตร อื่น ๆ ไว. เอ็ม. ซี. เอ. ไว. ดับบลิว ซี. เอ. เป็นต้น
พวกเหล่านี้ก็ได้มีส่วนช่วยเหลือ บางทีไปสอนหนังสือให้อะไรต่าง ๆ
เหล่านั้น

สำหรับเงินช่วยเหลือนั้น ขณะนี้ได้รับจากองค์การ
สหประชาชาติ ๑๒.๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ของ
ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติได้ร้องเรียนประชาคมระหว่างประเทศ เพื่อให้
ช่วยกันบริจาค ระยะเวลาช่วยเหลือตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๘ จนถึง
๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๙ นโยบายต่อผู้อพยพ ขอกราบเรียนสรุปดังนี้คือ
๑. เราพยายามสกัดกั้นไม่ให้เขาเข้าถ้าสามารถจะทำได้ อาณาเขต
กว้างขวางบางที่ก็เล็ดลอดเข้ามา ถ้าเราจับได้แล้วก็ถือว่าเป็นคน
เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายและจัดการไปตามกฎหมายคนเข้าเมือง
ถ้ามีอาวุธให้ปลดอาวุธ ในกรณีที่เป็นอาวุธยุทธโศปกรณ์ อาวุธสงคราม
ก็ให้นำอาวุธไปมอบให้หน่วยทหาร ถ้าเป็นอาวุธส่วนตัวให้นำไปส่ง
กองกำลังกำกับการตำรวจภูธรเก็บรักษาไว้ นอกจากนั้นกระทรวง
มหาดไทยได้กำหนดพื้นที่ควบคุม โดยจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวแล้วสำหรับ
ผู้อพยพขึ้นตามจังหวัดชายแดนได้อาศัยอยู่ชั่วคราว ทั้งนี้โดยอาศัยหลัก
มนุษยธรรม และปฏิบัติตามกฎหมายระหว่างประเทศ และในเวลา
เดียวกันได้ขอร้องให้กระทรวงต่างประเทศได้เริ่มดำเนินการเจรจา

รับเอาผู้อพยพที่ออกไป โดยเฉพาะเวลานี้เมื่อกระทรวงต่างประเทศ ได้ติดต่อกับประเทศลาว และประเทศเวียดนามได้แล้ว งานนี้ก็จะมีลงมือดำเนินการต่อไป

สำหรับนโยบายทั่ว ๆ ไป กระทรวงมหาดไทยมีความเห็น ว่า การที่จะจัดส่งผู้อพยพให้ออกไปนอกราชอาณาจักรทั้งหมดนั้น เห็นจะได้ทันทีเป็นการยาก แต่นั่นเป็นเป้าหมายของกระทรวงมหาดไทยที่จะจัดการเสนอไปเช่นนั้น ทั้งนี้มันขึ้นอยู่กับประเทศที่เป็นเจ้าของสัญชาติของผู้อพยพ ถ้าเขาขอมริบไปและเจ้าตัวเขาเองสมัครจะกลับไปก็อาจจะทำได้เป็นส่วนใหญ่ การอพยพจะอยู่ในประเทศไทยต่อไปนั้น จะต้องพิจารณาสำหรับผู้ที่ตกค้างการที่จะให้อยู่ตามชายแดนนั้น ไม่ปลอดภัยแน่ ทางการกำลังพิจารณาเฉพาะจังหวัดอุบลราชธานี เวลานี้ทางข้าหลวงก็บอกว่ามีที่นิคมตั้งร้างอยู่ในราวประมาณ ๒ แสนไร่ บางที่อาจจะจัดให้พวกนี้ไปอยู่ห่างชายแดนออกไป และอาจจะรวมถึงที่อื่น ๆ ซึ่งสามารถจะจัดไปได้ เวลานี้ทางประเทศต่าง ๆ ได้รับผู้อพยพไปบ้างแต่ไม่มากนัก เป็นจำนวนประมาณ ๑๙,๐๐๐ คน ก็จะพยายามที่จะให้ประเทศอื่น ๆ เขารับเอาไปด้วย โดยเฉพาะประเทศที่ขาดแคลนแรงงานนี้ก็ เป็นวิธีดำเนินการที่ได้จัดมา

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดิฉัน ทองมาก รามสูต ส.ส. จังหวัดหนองคาย พรรคชาติไทย ขอชี้แจงและซักถามครั้งที่ ๑ ดังต่อไปนี้ ที่ศูนย์อพยพจังหวัดหนองคาย ทางราชการได้แนะนำ บอกกล่าวให้ผู้ที่อยู่ในศูนย์สอดคล้องเป็นหูเป็นตาสังเกตผู้ที่จะเป็นฝ่ายตรงข้ามกับพวกที่อพยพมา คือเคยเป็นทหารของฝ่ายประเทศลาว และได้ทำการฆ่าทหารฝ่ายขวา เมื่อก่อนพวกนี้จะได้อพยพมา ได้เข้า

มาปะปนอยู่ในศูนย์หลายคน พวกอพยพที่หวังดีต่อประเทศไทย ได้
 รายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบ และได้มีการจับกุมตัว ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้
 ปลอ่ยให้บุคคลนั้นออกมา เพราะเขาจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ เวลานั้นมี
 ลาวแดงแทรกซึมเข้ามาอยู่ในศูนย์อพยพจำนวนมาก ผู้หวังดีต่อประเทศ
 ไทยไม่กล้าแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่เพราะกลัวจะมีภัยแก่ตัว ศูนย์อพยพ
 นี้จึงเป็นแหล่งหาเงินของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง การขอเข้าอยู่ในศูนย์
 ของผู้อพยพต้องจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่ การขอออกหรือขอเข้าใน
 บริเวณศูนย์ของผู้อพยพที่อยู่ในศูนย์เป็นไปด้วยความยากลำบาก เว้นแต่
 จะจ่ายเงินให้แก่เจ้าหน้าที่จึงจะได้รับความสะดวกถ้าถูกจับกุมหาว่า
 ลักลอบออกนอกเขตโดยมิได้รับอนุญาต จะถูกเจ้าหน้าที่ปรับตั้งแต่ ๕๐๐
 บาท ลงมาจนถึง ๑ บาท ตามแต่ผู้อพยพจะมีมากหรือน้อย ในศูนย์
 อพยพนี้จึงเต็มไปด้วยการรีดนาทาเร้นพฤติการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้ลี้ภัยได้
 เห็นความเหลวแหลกในวงราชการของไทย และกลายเป็นเครื่องมือ
 ในการโฆษณาของฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศไทยอย่างยิ่ง จึงขอถาม
 ว่า เพื่อความปลอดภัยของชาติ เพื่อความสงบเรียบร้อยของศูนย์อพยพ
 ขอให้ทางการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมศูนย์อพยพจากที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้
 เปลี่ยนเป็นทหารมาทำการควบคุมจะได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้เป็นเพราะ
 เหตุใด นอกจากการแทรกซึมภายในศูนย์อพยพดังกล่าวแล้ว ภายนอก
 ก็ได้มีการแทรกซึมอยู่ทั่วไป เช่นเข้ามาแล้วก็หลบหนีหายไ้ หรือถ้าถูก
 เจ้าหน้าที่จับกุม เมื่อให้เงินแก่เจ้าหน้าที่แล้วเขาก็ปลอ่ยตัวไป เมื่อ
 ถูกจับกุมมีประกันในระหว่างจับกุม เมื่อได้ประกันตัวแล้วก็หายตัวไป
 บางรายก็ได้มีการออกบัตรประชาชนให้ใช้ได้ ปัจจุบันนี้มีชายฉกรรจ์
 ซ้ำมาจากฝั่งลาวเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีครอบครัวเดินทางมาด้วย
 และมีเงินติดตัวมาคนละจำนวนมาก โดยจ่ายค่าน้ำข้ามแม่น้ำโขงและ

จ่ายค่าผ่านด่านต่าง ๆ ในราคาสูง บุคคลเหล่านี้เมื่อเข้ามาแล้วก็หายจากจังหวัดหนองคายทางราชการทราบหรือไม่ ถ้าทราบจะมีมาตรการป้องกันอย่างไร ในการอพยพเข้ามานั้น ในขั้นแรกผู้อพยพเข้ามาจะไม่ถูกจับกุมสอบสวนแต่อย่างใดเลย ต่อมาผู้อพยพเข้ามาบางรายจะถูกจับกุมสอบสวนดำเนินคดีว่าหลบหนีเข้าเมืองโดยไม่ได้รับอนุญาต และดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาล บางรายไม่ถูกจับกุมเข้าไปอยู่ในศูนย์เลย บางรายเข้ามาก็ไม่ถูกจับกุมและไม่เข้าอยู่ในศูนย์แต่อยู่กับญาติพี่น้องข้างนอก การอพยพลี้ภัยจากการปกครองแบบคอมมิวนิสต์เข้ามาสู่บ้านเรา จะมีวิธีการต่าง ๆ เช่น จ้างผู้คนนำส่งทางเรือในราคาสูง บางรายก็ว่ายน้ำข้ามโขงมา บางรายข้ามมาลูกเมียญาติพี่น้องถูกยิงตาย ระหว่างลงเรือหรือลงน้ำแล้ว บางรายก็จมน้ำตายไปในแม่น้ำโขง เหลือแต่พ่อแม่พี่น้อง บางส่วน เมื่อรอดตายมาถึงประเทศไทยก็ไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง แทนที่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองจะได้เมตตากรณากลับจับกุมคุมขัง เมื่อให้เงินแล้วก็ปล่อยตัวไป คนที่ไม่มีเงินก็ถูกกักขังและฟ้องศาล เมื่อศาลปรับ ไม่มีเงินเสีย จะถูกนำไปกักขังในห้องขัง รวมกันทั้งหญิงชายและเด็กในห้องขังเดียวกันในที่คับแคบยัดเยียด ไม่สามารถจะนั่งหรือนอนได้ดังที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้ไปเห็นด้วยตาของท่านมาแล้ว ถ้าเป็นผู้หญิงสาวจะมีผู้มาประกันตัวไปและบังคับข่มขืนให้ขายตัวหาเงินมาชำระที่ศาล การนำเงินมาชำระที่ศาลต้องชำระเงิน ๗๕๐ บาทเป็นอย่างน้อยให้แก่จำศาล ซึ่งศาลปรับเพียง ๕๐๐ บาทเท่านั้น ส่วนวันต้องขังจำศาลก็ไม่คิดหักให้ บางรายที่ถูกจับกุมจะต่อสู้คดีว่าไม่ผิดเพราะหลบหนีระบอบการปกครองคอมมิวนิสต์ และได้มาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตามระเบียบแล้ว พวกที่มาก่อนก็ไม่จับกุมฟ้องร้องเมื่อรายใดจะสู้คดี ศาลจังหวัดหนองคายไม่ยอมให้

ประกัน เมื่อพวกอพยพแล้วจะถูกกักขังเป็นเวลานาน ก็ต้องขอมสารภาพ
ไม่ยอมต่อสู้คดี พฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่จังหวัดหนองคาย ที่กระทำต่อผู้อพยพ
ดังกล่าวนี้ เป็นส่วนหนึ่งของจำนวนมากซึ่งไม่สามารถจะนำมากล่าวในที่นี้
เพราะชยะแชนง จึงขอเรียนถาม ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ดังต่อไปนี้

๑. การกระทำของราชการที่กล่าวมานี้ รัฐบาลทราบหรือไม่
ถ้าทราบจะจัดการอย่างไร

๒. พวกที่อพยพหนีภัยก่อน เช่น คนญวนก็ดี คนลาวก็ดี และ
คนมั่วก็ดี ไม่มีการจับกุมฟ้องร้อง ส่วนพวกที่มาใหม่โดยเฉพาะคนลาวและ
มาในลักษณะเดียวกัน ทำไมจึงถูกจับกุมฟ้องร้อง ชูคดีบีบบังคับ ทั้งนี้เพราะ
ได้รับคำสั่งจากรัฐบาลต่างประเทศให้ทำเช่นนั้นใช่หรือไม่

๓. การกระทำดังกล่าว ชอบด้วยกฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่
หรือไม่

๔. ทราบว่า เวลานี้ทางราชการจะพิจารณาให้สิทธิแก่ชาวญวน
อพยพ สำหรับการเดินทางออกนอกจังหวัดควบคุมไปได้ทั่วประเทศ มีกำหนด
๑ ปี ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ต่างด้าวไม่ยอมออกบัตรให้ โดยขอดำเนินการสอบสวน
ก่อน แต่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัดหนองคาย เร่งให้ออกบัตรแก่ญวน
ดังกล่าว ท่านทราบหรือไม่ รัฐบาลสนับสนุนเรื่องนี้ใช่หรือไม่ การกระทำ
เช่นนี้เพื่อประสงค์อะไร

๕. คนลาวที่อพยพเข้ามา จะให้ทำมาหากินตามถนัดเพื่อช่วย
ตัวเอง เหมือนชาวญวนอพยพ จะได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ เป็นเพราะ
คนลาว จะเป็นภัยต่อประเทศชาติมากกว่าคนญวนใช่หรือไม่ ดิฉันจะอภิปราย
ชี้ถามต่อไปขอให้ ฯพณฯ รัฐมนตรีตอบในสภานี้ก่อน ขอขอบคุณ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) : ท่านประธานที่เคารพ คำถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ผมบอกตรง ๆ ครับผมไม่ได้รับทราบมาก่อน จึงไม่ได้เตรียมมา แต่จะตอบได้อย่างนี้ครับ เป็นหลักการใหญ่ ๆ คือว่า สำหรับการริดไถถ้าเพื่อปรากฏเป็นจริงทางการจะต้องดำเนินการแน่ เพราะเป็นเรื่องเสียหายหมดทั้งความปลอดภัยของบ้านเมือง และเสียชื่อเสียงของประเทศ ไทยด้วย แต่โดยที่ทำไมไม่ได้ตั้งคำถามมาก่อน ผมก็ยังไม่ได้สอบ แต่เมื่อไปที่จังหวัดหนองคายก็ได้ข่าวมาเหมือนกันว่ามีการเช่นนี้แล้วทางรัฐรับจะไปพิจารณาและจัดการอย่างเคร่งครัด

อีกประการหนึ่ง คำถามที่ว่า คนแม้ว่าไม่จับกุมไปจับเฉพาะส่วนคนลาวนี้ ผมก็เพิ่งทราบ ไม่ทราบว่าปฏิบัติอย่างนั้นหรือไม่ เป็นเรื่องที่ว่า การจับกุมต้องจับทั้งหมด มีประกาศกระทรวงมหาดไทยซึ่งออกไปเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม บอกว่าตั้งแต่วันที่ ๕ สิงหาคม ถ้าคนอพยพไม่ว่าจะเป็นชาติอะไร จะเป็นลาว เขมร เวียดนามหรือแม้ก็ตาม เมื่ออพยพเข้ามาให้ไปรายงานตัว และให้อยู่ในความควบคุมของศูนย์ ผู้รับอพยพภายใน ๓๐ วัน ทั้งนี้นับตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม เป็นต้นไป บุคคลที่ไม่ยอมเข้าไปอยู่ในศูนย์อพยพหรือหลบหนีออกไปจากศูนย์ ก็ถือว่าเป็นบุคคลที่หลบหนีเข้าเมืองนี้ประกาศกระทรวงมหาดไทยไม่ได้จำกัดสัญชาติ เพราะฉะนั้นถ้าเผื่อว่าเจ้าหน้าที่ไปทำงานในทางเลือกปฏิบัติอย่างนั้นก็เป็นการผลิตต่อประกาศกระทรวงมหาดไทยที่ออกไปเช่นนั้น แล้วถ้าสอบสวนได้ความจริงจะต้องลงโทษเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัดต่อไป

สำหรับที่ถามว่าจะเปลี่ยนเจ้าหน้าที่จากตำรวจเป็นทหารได้หรือไม่ ทางทหารก็มีหน้าที่สำหรับรักษาทางความปลอดภัยของ

ประเทศ หน้าที่อันนี้สำหรับเกี่ยวกับผู้อพยพนี้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยโดยตรง ก็อาจจะขอความร่วมมือทางด้านทหารที่จะคอยสอดส่องไม่ให้มีคนอพยพเข้ามาณะพอจะได้ แต่จะให้ทหารไปทำหน้าที่เป็นผู้บังคับควบคุมอพยพเป็นการทำนอกหน้าที่ของทหาร ผมเกรงว่าจะทำไม่ได้

สำหรับข้อถามที่ว่า มีการให้อภิสิทธิ์แก่ญวนนี้ผมก็เพิ่งทราบไม่ทราบมาก่อนเลยถ้าเป็นจริงอย่างนั้นไม่ถูกต้องแน่ เพราะว่าไปเลือกปฏิบัติอย่างนั้นไม่ถูก ถ้าเป็นภัยก็ไปเลือกปฏิบัติเช่นนี้จะเป็นภัยแก่ความมั่นคงของประเทศอย่างมหาดศาล เพราะฉะนั้นผมจะรีบเร่งสอบสวนเรื่องนี้ถ้าได้ความจริงอย่างไรจะรีบไปปฏิบัติการอย่างรีบด่วนนะครับ

สำหรับการที่จะให้พวกลาวได้เข้ามาหากินนั้น ก็ได้พิจารณากันเหมือนกันอย่างที่ผมกราบเรียนมาแล้วเมื่อก็ ไม่ใช่เฉพาะแต่พวกลาวเท่านั้น แต่ว่าการที่จะจัดการกับพวกนี้ จะต้องเป็นไปโดยเสมอภาค ไม่เลือกสัญชาติ ถ้าไปเลือกปฏิบัติก็อาจจะถูกประท้วงได้ แต่อย่างไรก็ตามบางศูนย์ เช่น จังหวัดอุบลราชธานี เวลานี้กำลังพิจารณาจะจัดที่ประมาณ ๓ แสนไร่ซึ่งทั้งเป็นนิคมทั้งร้างให้พวกนี้เข้าไปทำมาหากิน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณทองมากครับ เดี่ยวผมขอทำความเข้าใจนิดนะครับ เป็นการทำความเข้าใจกับที่ประชุมด้วย คือการตอบกระทู้ถาม การตั้งกระทู้ถามนี้ครับ อย่างเมื่อกี้ที่ผมกำลังเรียนทักษิณพอดิตท่านนายกฯ ก็รับตอบ คือผมจะทักว่าที่ชีกนี้ะครับกรุณาชีกว่าที่เขาตอบไปแล้วนี้ไม่เข้าใจหรือไม่ชัดเจนอย่างไรก็ชีก ถ้าคำถามเกี่ยวพันกันก็ได้ แต่ว่าตั้งคำถามใหม่ ๆ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่แถลงใหม่ในสภานี้ ทางรัฐบาลก็ตอบไม่ได้ แล้วก็ทำให้ใช้เวลาของสภาไม่ค่อยถูกนัก ผมก็เกรงว่าสมาชิกจะตำหนิผมเอง คือในข้อบังคับข้อ ๗๖ นี้

เขาบอกว่า เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว แต่คำตอบยังไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจนพอก็มีสิทธิ์ที่จะซักได้อีกอยู่ที่ตรงนี้ เมื่อฉันก็เห็นว่าเป็นการอภิปรายที่เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับราชการ และเป็นความเสียหาย ผมก็เลยไม่ได้ทักคุณทองมาก ผมขอทำความเข้าใจอย่างนี้ไม่มีอะไรหรอกครับ เชิญคุณทองมากต่อครับ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : ตามที่ ฯพณฯ นายฯ ได้ตอบมาบอกว่าทางกระทรวงมหาดไทยได้ออกหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท. ๐๒๐๖/ว.๒๐๐ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๑๘ มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ออกหนังสือให้พวกเขาควรมีกำหนด ๑ ปีนี้และอีกอย่างหนึ่งดิฉันอยากจะพูดเรื่องค่าใช้จ่ายในการสร้างศูนย์อพยพ ให้ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติทราบว่า....

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : อันนี้อย่าพูดเลขครับ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : ดิฉันต้องพูดชี้แจง เพราะว่าดิฉันอยู่จังหวัดหนองคายนี้คะให้ทราบว่าเป็นอย่างไร เพราะว่า ฯพณฯ ไปเห็นนะ เขาตอบตาทังนั้นเลย เพราะฉะนั้นดิฉันจะต้องให้ผู้แทนทุกคนทราบว่าสร้างแบบไหน โกงกินแบบไหน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : อันนี้ผมไม่อนุญาตนะครับ เอาเฉพาะที่ถาม ๓ ข้อ และที่ไม่เข้าใจเรื่องการปฏิบัติงาน

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : นี่ละคะ ดิฉันจะถามเหมือนกันว่าเป็นอย่างไร ค่าใช้จ่ายในการสร้างศูนย์อพยพนี้คะ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณทองมากครับ ผมมีความจำเป็นนะครับ เพราะว่า เป็นเรื่องนอกเหนือที่คุณทองมากถามครับ ผมอนุญาตไม่ได้ เป็นการรบกวนเวลาของสมาชิกเขาด้วย ผมขอความกรุณาคุณทองมากเถอะครับ ซักเรื่องการแทรกซึมกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยของประเทศ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : ไม่ใช่ค่ะ เพราะ
 ว่าที่จังหวัดดิฉันกินกันมาก เพราะฉะนั้นดิฉันจะต้องพูดให้รู้กันทุกคน
 อย่างคณะกรรมการการต่างประเทศ ไปดูศูนย์ว่าเป็นอย่างไร
 อย่างนี้ค่ะ สว่างกันแบบไหน แล้วก็ไปสอบสวน ดิฉันทราบว่าคุณ ๗
 ล้มมวยละค่ะเวลานี้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณทองมากครับ ผมถามนิด
 หน่อยครับว่า ที่จะซักถามนะหมดหรือยังครับ เหลือที่จะพูดเรื่องทุจริต
 เท่านั้นใช่ไหมครับ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : ดิฉันอยากจะ
 ถามว่า ตามที่คณะกรรมการการต่างประเทศประจำสภา และ
 ผู้แทนราษฎรได้เสนอให้ท่านสอบสวนการทุจริตเกี่ยวกับการก่อสร้าง
 อาคารผู้อพยพ ท่านได้ดำเนินการไปแล้วเพียงใด แล้วการผูกขาดใน
 ศูนย์อพยพ โดยเอาเงินมาจ่ายให้ผู้อพยพนี้ จะจ่ายได้ไหม และห้าม
 ไม่ให้คนภายนอกไปทำการผูกขาดค้าขาย และขนส่งภายในศูนย์อพยพ
 เพราะที่จังหวัดหนองคายในศูนย์อพยพมีการผูกขาดการให้อาหาร
 เพราะการให้อาหารให้เป็นคูปอง ๗ ละ ๕ บาท บางคนไม่มีเงินเลย
 ต้องเอาคูปองนี้ไปขาย ๒ บาท เพื่อซื้อแป้งและสับู่ เพราะฉะนั้นเรา
 จะให้เป็นเงินได้หรือไม่ เพื่อเห็นแก่มนุษยธรรมผู้อพยพได้หนีร้อน
 มาพึ่งเย็น ทางการจะระงับการจับกุมคุมขังและฟ้องร้องผู้อพยพจะได้
 หรือไม่ ถ้าไม่ได้เป็นเพราะอะไร

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 มหาดไทย) : สำหรับข้อสุดท้ายนะครับ คือว่าเพื่อเห็นแก่มนุษยธรรม
 ที่จะระงับการกุมคุมขังได้หรือไม่ นี่ก็เป็นปัญหาใหญ่ครับ คือว่าถ้าทำ
 ผิดกฎหมายต่อบ้านเมืองแล้วเราไม่จัดการ ก็ไหลมาเหมาอีกหน่อย

ทางด้านนี้ก็เต็มไปด้วยผู้อพยพทั้งนั้น ก็จะก่อเป็นภาวะหลายด้าน ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจแก่บ้านเมืองของเรา เพราะฉะนั้นเมื่อมีกฎหมายเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยเช่นนี้ ทางกาารจำเป็นต้องจัดการตามนั้นครับ มนุษยธรรมย่อมมีขอบเขต เราต้องคิดถึงความเป็นอยู่ของพวกเราทางฝั่งชายแดนด้วย มิฉะนั้นละก็ความลำบากยากเข็ญจะเกิดขึ้นเป็นอันมาก ผมอยากจะกราบเรียนเสียด้วยว่า ไทหน ๆ ก็ถามมาแล้ว คือตั้งกรรมการต่างประเทศไปมา ไปสำรวจตรวจสอบมา ทางรัฐบาลได้ทำอะไรไปแล้วบ้าง ก็ขอเรียนให้ทราบว่า ทางรัฐบาลได้ตั้งผู้ตรวจการจากสำนักนายกรัฐมนตรี ๑ ท่าน ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ๑ ท่าน และผู้แทนกระทรวงต่างประเทศอีก ๑ ท่าน ไปสำรวจข้อหาว่ามีการคอร์รัปชันเกี่ยวกับการก่อสร้าง กรรมการชุดนี้ได้ไปตรวจสอบอย่างละเอียดแล้ว รายงานว่าไม่มีครับ การตรวจสอบราคาค่าก่อสร้างแต่ละสิ่งนั้นตกในราว ๕๑,๐๐๐ กว่าบาท แล้วก็ไปตรวจเช็คดูแล้วความเห็นของกรรมการก็เห็นว่าราคาก็ดีพอควร ไม่มีการคอร์รัปชัน นี้ก็เรียนให้ทราบเท่านี้ครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปเป็นกระทู้ถามที่ ๓ คุณนิสิตประท้วงชี้แจงว่าผิดข้อบังคับอย่างไรนะครับ

นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ (ศรีสะเกษ) : มันเกี่ยวพันกับกระทู้ถามของคุณทองมากครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ถ้าอย่างนั้น ผมอนุญาตไม่ได้ครับ

นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ (ศรีสะเกษ) : ที่คุณทองมากพูดว่ามีการล้มมวย ทำให้เกิดความเสียหายมาสู่คณะกรรมการต่างประเทศ ผมอยากให้คุณทองมากชี้แจงเล็กน้อยครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คืออย่างนั้นะครับคุณนิสิตครับ
 เท่าที่ผมฟังที่คุณทองมากซึกเป็ นการอธิบายเพิ่มเติมว่า การที่คณะ
 กรรมการการต่างประเทศได้ไปอยู่แล้ว เสนอการทุจริตเข้ามา
 ทางรัฐบาลทำไปแล้วแค่ไหนเพียงใดใช่ไหมครับ มีการล้มมวยหรือไม่
 คำพูดนั้นผมเรียนด้วยความสัตย์จริงว่า ผมได้ยินหรือไม่ได้ยินผมไม่แน่ใจ
 นะครับว่าผมได้ยินหรือไม่ เขาไม่ได้ว่ากรรมการการต่างประเทศ
 ล้มมวย เขาถามรัฐบาลว่าได้ดำเนินการเพียงใด จะมีการล้มมวย
 หรือไม่ เป็นเรื่องของรัฐบาล รัฐบาลก็ชี้แจงแล้วนะครับ ไม่ได้พาดพิง
 ทำให้กรรมการการต่างประเทศเสียหาย แต่ประการใดครับ ผม
 คิดว่าจบปัญหานี้ได้ครับ

นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ (ศรีสะเกษ) : ท่านประธาน
 ครับ กระผมอยากให้ผู้ว่าฯ ได้ยืนยันสักเล็กน้อยว่า ได้พาดพิงถึง
 กรรมการการต่างประเทศหรือไม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ ผมอนุญาตให้
 คุณทองมากชี้แจงครับ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : คือว่าคณะ
 กรรมการการต่างประเทศได้ไปที่จังหวัดหนองคาย แล้วได้ไปที่
 ศูนย์อพยพค่ะ เห็นว่าในศูนย์นี้เป็นอย่างไร เพราะค่าใช้จ่ายในการ
 สร้างอาคารศูนย์อพยพรุ่นแรก ๕๐ หลัง งบประมาณได้มาหลังละ
 ๕๒,๐๐๐ บาท แต่เจ้าหน้าที่ทำเป็นจ้างโดยไม่มีการประกวดราคา
 หลังละ ๕๑,๖๐๐ บาท สภาพอาคารรุ่นแรกสร้างโดยเสาไม้ทาบเปลือก
 ผนังด้วยฟากไม้ไผ่ ฝ้าขัดแตะ ระหว่างกึ่งกลางอาคารสร้างไม่มีฝ้ากัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณทองมากครับ

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : เดี่ยวค่ะ ดิฉัน
 ต้องชี้แจงชี้แจงให้....

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ชี้แจงกับผมนะครับ
คุณทองมากครับฟังนิดนะครับ ที่คุณทองมากพูดเมื่อกี้นะครับอภิปราย
ว่ากรรมาธิการการต่างประเทศได้เสนอมาแล้ว แล้วถามรัฐบาลว่า
อย่างไรนะครับเมื่อกี้น

นางทองมาก รามสูต (หนองคาย) : เพราะว่า
กรรมาธิการการต่างประเทศไปดูแล้วที่นี้มีการตั้งกรรมการไปสอบสวน
เพราะฉะนั้นกรรมาธิการสอบสวนตามที่คิดฉันได้ยื่นข่าวมาว่าไปสอบสวน
จะเป็นมวขล้มแล้วค่ะ เพราะฉะนั้นชี้แจงให้ฟังว่าค่าใช้จ่ายเป็นอย่างไร
แล้วสร้างเป็นอย่างไร จะเป็นมวขล้มหรืออย่างไรคิดฉันพูดให้ฟังค่ะ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เข้าใจแล้วครับ ผมจะ
วินิจฉัยครับ ต่อไปผมจะวินิจฉัยคำประท้วงของคุณนิสิตนะครับ ผมได้
ฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมของคุณทองมากแล้ว นายฯ ก็ตอบแล้วสำหรับ
เรื่องนี้ไม่มีปัญหาต่อไปแล้วนะครับ

ต่อไปเป็นกระทู้ถามด่วนลำดับที่ ๒ ของคุณวัฒนา อัสวเหม
เรื่องน้ำมันกับองค์การน้ำมันแห่งชาติ ถามสำนักนายกรัฐมนตรี เชิญ
คุณวัฒนาครับ

นายวัฒนา อัสวเหม (สมุทรปราการ) : ท่านประธาน
ที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ กระผม นายวัฒนา อัสวเหม
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดพรรคสังคมนิยม
ก่อนอื่น กระผมใคร่ขอขอบพระคุณในไมตรีจิตของท่าน
ประธานสภา ที่ได้กรุณาบรรจุกระทู้ด่วนของกระผม เข้าที่ประชุมสภา
ในวันนี้ รู้สึกได้ว่าไม่เป็นการทำให้นานเกินรอ ซึ่งข่อมเป็นเครื่อง
แสดงให้เห็นว่า สภานี้มีความเอาใจใส่ในเรื่องสถานการณ์น้ำมัน
อย่างจริงจัง นอกจากนั้นกระผมใคร่ขอขอบพระคุณรัฐบาลที่ได้ศึกษาหา

ข้อมูลไว้พร้อม เพื่อจะตอบกระทู้ถามของกระผมได้โดยทันต่อสภาวการณ์น้ำมันที่กำลังเป็นที่สนใจ และกังวลใจอย่างยิ่งของประชาชนอยู่ในเวลานี้ การที่กระผมตั้งกระทู้มาครั้งนี้ ก็ได้มีเจตนาที่จะสร้างความนิยมนิยมชอบให้กับตนเองเป็นสำคัญ แต่โดยที่เรื่องน้ำมันเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังขยายตัวทางเศรษฐกิจ อย่างประเทศไทยเรา นี้ ซึ่งต้องอาศัยน้ำมันซึ่งเป็นพลังสำคัญที่สุดยิ่งกว่าพลังงานอื่นใดในเวลานี้ ในการก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในทางอุตสาหกรรม การคมนาคม การเกษตร การประมง การเศรษฐกิจ การทหาร ความมั่นคงและการเมืองของประเทศ กระผมเชื่อว่าการที่รัฐบาลจะตอบกระทู้ของกระผมในวันนี้ จะทำให้บรรยากาศแห่งความกังวลใจของประชาชนต่อปัญหาที่รัฐบาลนี้จะเอาอย่างไรกับเรื่องน้ำมัน แล้วน้ำมันจะขึ้นราคาหรือไม่คลายลงไปได้บ้าง แต่จะคลายความกลุ้มของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด กระผมก็เชื่อว่าต้องขึ้นอยู่กับคำตอบกระทู้ของรัฐบาลว่าแจ่มชัดเพียงใด และปฏิบัติตามที่แถลงต่อสภาไว้หรือไม่เท่านั้น ในฐานะที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้ารัฐบาลในปัจจุบัน ท่านได้แถลงในนโยบายของรัฐบาลต่อสภาเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายนศกนี้ว่า จะกระทำทุกประการเพื่อให้เกิดความปกติสุขขึ้นในบ้านเมือง แต่ในขณะนี้เรื่องน้ำมันกำลังเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับชาวบ้านร้านค้าไปจนถึงวงการอุตสาหกรรมของประเทศ กระผมจึงใคร่ขอเรียนถามรัฐบาลดังนี้

ข้อที่ ๑. เรื่องโรงกลั่นกับองค์การน้ำมันแห่งชาติ อันนี้เป็นปัญหาคาบเกี่ยวกันคือว่ารัฐบาลนี้ถือว่ากิจการน้ำมันเป็นสาธารณูปโภคที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์

หรือรถไฟ หรือไม้ ถ้าถือว่าเป็น รัฐบาลจะทำอย่างไรกับโรงกลั่นน้ำมันไทย ซึ่งจะหมดสัญญากับกระทรวงอุตสาหกรรมในปี ๒๕๒๒ คืออีก ๓ ปีข้างหน้า ซึ่งถ้าไม่มีการเตรียมการตั้งองค์การน้ำมันแห่งชาติขึ้นรับกิจการโรงกลั่นน้ำมันไทยนี้ เสียแต่บัดนี้แล้ว อีก ๓ ปีข้างหน้ารัฐจะมีการดำเนินการน้ำมันตั้งแต่การกลั่นเองไปจนถึงการส่งขายปลีกตามสถานีบริการน้ำมันอย่างไร เวลาที่โรงกลั่นน้ำมันไทยได้เจรจากับรัฐบาล ขอต่ออายุสัญญากับรัฐบาลต่อไปอีก ๑๒ ปี โดยอ้างว่าจะลงทุน ๒ พันกว่าล้านบาทตั้งโรงงานผลิตน้ำมันหล่อสั่นให้ ซึ่งเรื่องนี้ผู้รู้ดีในวงการน้ำมันเขาได้หัวร่อกันอยู่แล้ว ถ้ารัฐบาลคิดว่าเป็นการส่งเสริมการลงทุน ก็เท่ากับเป็นการผูกโซ่ตรวนทางเศรษฐกิจของประเทศให้กับโรงกลั่นน้ำมัน ซึ่งเป็นนายทุนต่างชาติต่อไปอีก ๑๒ ปี ทั้ง ๆ ที่เราได้โรงกลั่นน้ำมันอีก ๓ ปีข้างหน้า ที่โรงกลั่นอ้างว่าจะลงทุนเป็นพัน ๆ ล้านบาทตั้งโรงงานผลิตน้ำมันเครื่องนั้น ตามความเป็นจริงตามทฤษฎีแล้ว รัฐบาลจะส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติแต่ข้อเสนอของโรงกลั่นเอาเปรียบรัฐบาลมากมาย เช่นโรงกลั่นซึ่งจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐในปี ๒๕๒๒ นี้อยู่แล้ว จะต้องเอามาตีราคาใหม่เป็นเงินลงทุน ซึ่งเท่ากับเอาของที่เป็นของเราอยู่แล้วไปตีราคาเป็นหุ้นในบริษัทใหม่ที่ เขาถือหุ้นใหญ่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณวัฒนาครับ ขอภัยครับ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการตอบและการถาม และผู้ฟังกระทู้ถามของคุณวัฒนาครับ ผมขอความกรุณาให้คุณวัฒนาได้ถามไปตามขั้นตอนครั้งที่ ๑ ก่อนนะครับ และเมื่อรัฐมนตรีตอบแล้ว ข้อเท็จจริงที่คุณวัฒนาทราบมานั้นจะได้ชี้แจงให้รัฐบาลทราบ และให้สภานี้ทราบ

นายวัฒนา อัครเวม (สมุทรปราการ) : ขอขอบคุณครับ
ท่านประธาน แต่กระผมก็อาจจะต้องแก้ความให้ได้ข้อความนิดหน่อย
และกระผมก็จะสรุปข้อ ๓ ครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ เอาคำถามเบื้องต้น
เลขครับ

นายวัฒนา อัครเวม (สมุทรปราการ) : ข้อที่ ๒ รัฐ
ต้องให้โรงกลั่นเป็นผู้จัดน้ำมันดิบเอง อันนี้เสียเปรียบมาก เพราะว่า
เมื่อรัฐจัดหาซื้อน้ำมันดิบในราคาถูกได้โรงกลั่นก็เตะถ่วงไม่รับซื้อ จน
พลาดไปหลายครั้ง การมอบสิทธิจัดหาน้ำมันดิบให้โรงกลั่นทำให้
รัฐไม่สามารถควบคุมสถานการณ์น้ำมันได้อย่างใกล้ชิดและเด็ดขาด
โรงกลั่นน้ำมันที่ซื้อน้ำมันดิบจากต่างประเทศในราคา เอฟพฟ.โอบี.
ราคาแบเรลละ ๑๑๒.๓๗๖ เหรียญสหรัฐ ในขณะที่คนของรัฐบาลเจรจา
ซื้อขายระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือผ่านบริษัทน้ำมันอื่นซึ่งมีเพโตรมิน ซึ่ง
หมายถึงทบวงน้ำมันทรัพยากรของประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นที่
รับรองทั่วโลก ได้รับรองในราคาแบเรลละ ๑๐ เหรียญสหรัฐ จะเห็น
ได้ว่าราคาต่างกันมาก บริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด ซื้อผ่านบริษัท
ตัวกลางของตนที่สิงคโปร์ และบริษัท ซัมมิต จำกัด ซื้อผ่านตัวกลาง
ของตนที่นิวยอร์กและปานามา บริษัท เอสโซ่แห่งประเทศไทย ซื้อ
จากบริษัท เอสโซ่อินเตอร์เนชันแนล บริษัทตัวกลางในต่างประเทศ
เหล่านี้ได้เงินค่าคอมมิชชั่น (commission) กำไรจากค่าขนส่งและ
ค่าประกันเก็บไว้ในต่างประเทศ เพราะฉะนั้นต้นทุนการผลิตในประเทศ
จึงสูง อย่างเช่นน้ำมันสำเร็จรูปแล้วออกจากโรงกลั่นราคาตันละ ๑๑๘.๘
เหรียญสหรัฐ ในขณะที่บริษัทญี่ปุ่นเสนอขายน้ำมันสำเร็จรูปให้แก่ไทยใน
ราคาตันละ ๑๐๘ เหรียญสหรัฐ ส่งถึงประเทศไทย และมีค่าประกันด้วย

ซึ่งอย่าลืมว่าประเทศญี่ปุ่นไม่มีบ่อน้ำมัน และสามารถที่จะขายน้ำมันให้กับประเทศไทยในราคาถูกกว่าที่กลั่นในประเทศ การซื้อน้ำมันสำเร็จรูปออกมาจำหน่ายก็ไม่สามารถกระทำได้ เพราะองค์การเชื้อเพลิงผูกมัดอยู่กับบริษัทซิมมิตโดยสัญญาได้รับซื้อน้ำมันสำเร็จรูปจากบริษัทซิมมิตเท่านั้น เพราะฉะนั้นการใช้สิทธิในการจัดซื้อน้ำมันดิบหรือน้ำมันสำเร็จรูปของโรงกลั่นจึงทำให้น้ำมันแพงโดยไม่จำเป็น

ข้อที่ ๓ โรงกลั่นที่จะตั้งขึ้นใหม่ โรงกลั่นน้ำมันไทยและบริษัทเชลล์เสนอขอจ้างคนงานและช่างเทคนิคของตนเอง ขอยกเว้นภาษาเข้า ภาษาเครื่องจักร ภาษีน้ำมันดิบ ภาษีสรรพสามิต ภาษีการค้า ภาษีเทศบาล ขอยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ๘ ปี เชลล์จะเป็นผู้ออกแบบและประมูลสร้างโรงกลั่นเองทั้งหมด และที่ร้ายที่สุดคือให้รัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ทั้งหมด ที่บริษัทเชลล์และพ่น้ำมันจะไปขอกู้มาลงทุนในคราวนี้ อีกอย่างหนึ่งตามข้อเท็จจริงทางวิชาการก็ไม่มีอะไรแปลกใหม่ เพราะโรงกลั่นที่จะสร้างใหม่มักกลั่นน้ำมันเครื่อง ขายโกดักก็คือน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันซูเปอร์ เช่นเดียวกับโรงกลั่นปัจจุบันที่กลั่นน้ำมันเบนซิน น้ำมันขายโกดัก ก็คือน้ำมันเครื่อง ฉะนั้นฉันนั้น เจตนาอันแท้จริงในการเสนอตั้งโรงกลั่นน้ำมันเครื่องก็คือต้องการต่ออายุสัญญา ฉะนั้นการที่โรงกลั่นต่ออายุสัญญากับรัฐบาล ๑๒ ปีนี้ เท่ากับแสดงให้ประชาชนโดยทั่วไปเห็นได้ว่าโรงกลั่นมีกำไรหาไม่นายทุนโรงกลั่นเหล่านี้ก็ต้องแพคกระเป๋ากลับไปนั่งกินกำไรเก่าที่สะสมไว้ต่างประเทศ ดีกว่าที่ซื้ทำไปโดยขาดทุน รัฐบาลชุดที่แล้วไม่ทราบว่าจะให้กลของโรงกลั่นดีพอ และไม่ทราบว่าจะหาราชการขึ้นผู้ใหญ่ว่าบางคนบางท่าน ก็เห็นแก่อามิสสินจ้างของโรงกลั่นมากกว่าความเดือดร้อนของประชาชน รัฐบาลจึงได้ข้อมูลที่ผิด ๆ . . .

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณวัฒนาครับ เป็นการอภิปรายแล้วนะครับ ขอให้ถามเถาะครับ แล้วค่อยอภิปรายประกอบก็แล้วกันนะครับ

นายวัฒนา อิศวเหม (สมุทราปรการ) : กระทบจะสรุปนะครับท่านประธาน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : สรุปเป็นคำถามเลขนะครับ จะถามรัฐบาลเกี่ยวกับเรื่องน้ำมัน

นายวัฒนา อิศวเหม (สมุทราปรการ) : โดยสรุปกระทู้ข้อที่ ๑ กระทบขอเรียนถามรัฐบาลนี้ หากจะดำเนินการการกลั่นน้ำมันเอง รัฐบาลจะดำเนินการขั้นตอนเกี่ยวกับการรวมโรงกลั่นทั้ง ๕ แห่ง ซึ่งยังสังกัดกระทรวงจัดกระจายกันอยู่ตามกระทรวงและหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไร โดยเฉพาะเข้ารับกิจการบริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด เมื่อสัญญาสิ้นสุดลงไปปี ๒๕๒๒ และกิจการบริษัทชัมมิตเมื่อสัญญาสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๓๓ อย่างไร

ข้อที่ ๒ ของกระทบขอเรียนถามรัฐบาลดังนี้ครับ

ก. ขอแก้ไขสัญญาที่ผูกมัดรัฐบาล ให้โรงกลั่นจัดซื้อน้ำมัน แต่เพียงผู้เดียวหรือไม่ เพื่อรัฐบาลจะได้สามารถหาแหล่งที่ขายน้ำมันในราคาถูกลงให้กับโรงกลั่น และราคาน้ำมันจะได้ถูกลงอย่างปัจจุบันด้วย เพราะปัจจุบันนี้รัฐบาลคำนวณค่าใช้จ่ายของโรงกลั่น ตามราคาต้นทุนน้ำมันที่ปรากฏในใบสั่งสินค้าหรืออินวอยซ์ (invoice) ที่โรงกลั่นบวกกำไรไว้ต่างประเทศแล้ว หากไม่สามารถแก้ไขความในสัญญาในข้อนี้ รัฐบาลจะมีมาตรการอันใดที่จะควบคุมโรงกลั่นน้ำมันมิให้บวกซ่อนกำไรไว้ในรายการต้นทุนน้ำมันดิบ ค่าขนส่ง ค่าประกัน และค่ากลั่น

ข. ขอแก้ไขที่บริษัทซิมมิกผูกมัดมิให้องค์การเชื้อเพลิงได้
ซื้อน้ำมันสำเร็จรูปจากที่อื่น นอกจากบริษัทซิมมิกแห่งเดียวได้หรือไม่
เพื่อที่รัฐบาลจะได้หาซื้อน้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาจำหน่ายแก่
ประชาชนในราคาที่ถูกลงกว่าที่ผลิตจากโรงกลั่น

ข้อที่ ๓ เรื่องบริษัทน้ำมันต่างชาติ และคนกลาง เป็น
ที่ทราบกันดีอยู่ว่า บริษัทน้ำมันเป็นบริษัทคนกลางของโรงกลั่นน้ำมัน
วิกฤติการณ์น้ำมันที่เกิดขึ้นทุกครั้ง เกิดจากบริษัทคนกลางเหล่านี้ที่จับ
เส้นประสาทของรัฐบาลให้วันไหวอยู่เป็นระยะ ๆ ว่าน้ำมันจะต้องขึ้น
ราคา เพื่อให้รัฐบาลต้องคล้อยตาม ทั้ง ๆ ที่กระผมมีหลักฐานยืนยันได้
ว่า ช่วงระหว่างบริษัทน้ำมันไปยังสถานีบริการ บริษัทน้ำมันได้กำไร
ลิตรละตั้งแต่ ๓๐ ถึง ๕๐ สตางค์ ไม่รวมค่าขนส่ง ในวันหนึ่ง ๆ
ประเทศต้องใช้น้ำมัน ๓๐ ถึง ๕๐ ล้านลิตร จึงกำไรประมาณ ๘ ถึง
๑๕ ล้านบาท ปีหนึ่งจะชนกำไรออกไปประมาณ ๓ ถึง ๕ พันล้านบาท
และไม่ต้องแบ่งกำไรให้กับรัฐบาล เหมือนโรงกลั่นที่ต้องทำตัวเลขให้
เฉียดทุนเฉียดกำไร เพราะต้องแบ่งกำไรให้แก่รัฐบาลตามสัญญา คือ
ได้กำไรสุทธิ ๒.๕ เปอร์เซ็นต์ หรือ ๓.๕ เปอร์เซ็นต์ หรือ ๒๐
ล้านบาทต่อไป กระผมก็ขอขอบคุณ ขอความกรุณาให้รัฐบาลได้ตอบ
กระทู้ของกระผมให้ชัด และถ้าหากว่ามีคำตอบที่คลุมเครือสงสัย หรือ
น่ารู้เพิ่มเติม กระผมก็ขอซักถามเพิ่มตามสิทธิครับ ขอขอบพระคุณครับ
ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เชิญท่านรองนายกรัฐมนตรี
ครับ

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (รองนายกรัฐมนตรี) :
ท่านผู้ประธาน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้กระผมตอบกระทู้ถามรายนี้
กระผมจะตอบกระทู้ตามที่ท่านประธานได้ส่งมาให้ว่ามีอะไรบ้าง มีแบ่ง
เป็น ๓ ข้อดังนี้

ข้อ ๑ สัญญาระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมกับบริษัท โรงกลั่นน้ำมันไทย จำกัด จะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน ๒๕๒๔ มิใช่ ๒๕๒๒ เมื่อสิ้นสัญญาแล้ว รัฐบาลจะดำเนินการเอง จะไม่ต่ออายุสัญญา สำหรับบริษัทซิมมิทได้เสนอคืนโรงงานกลั่นน้ำมันแก่รัฐบาล ซึ่งกำลังพิจารณาอยู่ ส่วนการจัดตั้งองค์การน้ำมันแห่งชาตินั้น อยู่ในขั้นเตรียมการของรัฐบาล

ข้อ ๒ สัญญาที่ทำไว้กับบริษัทต่าง ๆ ในการตั้งโรงงานกลั่นน้ำมันไม่เปิดช่องให้รัฐบาลเป็นผู้จัดซื้อน้ำมันดิบขายให้แก่โรงกลั่นน้ำมัน จึงไม่อาจแก้ไขสัญญาได้ ในการควบคุมโรงกลั่นมิให้บวกกำไรซ้อนไว้ในรายการราคาต้นทุนน้ำมันดิบนั้น ไม่มีมาตรการใด แต่การตั้งราคาน้ำมันของโรงงานกลั่นน้ำมันได้ใช้ราคา เอฟ.โอ.บี. ที่เกาะปูเลาปุคม ที่สิงคโปร์ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการกลั่นน้ำมันส่งออกในเอเชียอาคเนย์อันเป็นราคาที่เชื่อถือได้ ตามสัญญาที่ทำไว้กับบริษัทซิมมิทนั้น องค์การเชื้อเพลิงซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงจากที่อื่นได้ ถ้าหากว่าซื้อจากบริษัทครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ดี บริษัทก็ยินยอมให้องค์การเชื้อเพลิงซื้อน้ำมันจากที่อื่นได้ เมื่อเป็นความประสงค์ของรัฐบาล เช่นซื้อน้ำมันดีเซลหมุนเร็วจากสาธารณรัฐประชาชนจีน

ข้อ ๓ การปล่อยข่าวการขึ้นราคาน้ำมันนั้น หากมีขึ้นเมื่อใด รัฐบาลก็ได้ชี้แจงให้ประชาชนทราบทุกครั้ง เพื่อไม่ให้ประชาชนตื่นตกใจ ในการที่รัฐบาลได้จ่ายเงินชดเชยให้แก่บริษัทน้ำมันนั้น มิใช่เพื่อให้บริษัทน้ำมันได้กำไรเพิ่มขึ้น แต่เพื่อให้บริษัทต้องขาดทุน เพราะต้องซื้อน้ำมันจากโรงกลั่นในราคาสูงตามที่รัฐบาลได้กำหนดราคาขายจากโรงกลั่น เนื่องจากราคาน้ำมันดิบได้เพิ่มขึ้นโดยการกระทำของประเทศผู้ผลิตน้ำมัน ส่วนที่จะให้องค์การน้ำมันแห่งชาติเป็นผู้ผลิต

และจำหน่ายน้ำมันเองนั้น ก็ต้องรองนกว่าจะได้รับมอบโรงกลั่นน้ำมันตามสัญญา

นายวัฒนา อิศวเหม (สมุทรปราการ) : กระทบต้องขอขอบพระคุณที่ท่านรองนายกฯ ได้กรุณาตอบกระทู้ของกระทบ การที่ท่านรองนายกฯ ได้ตอบกระทู้ของกระทบก็ยังไม่แจ่มชัด กระทบก็ขอชี้กในประเด็นที่ท่านรองนายกฯ ได้ตอบมาเมื่อกี้ การที่ตั้งองค์การน้ำมันแห่งชาติ ท่านก็จะมีนโยบายที่จะตั้งองค์การน้ำมันแห่งชาติ แต่ท่านก็บอกว่ามีการลงทุนนะครับ ที่ได้ประกาศในวันที่พิจารณาเป็นหลัก การงบประมาณของรัฐบาลว่า มีบริษัทต่างชาติได้มาลงทุนถึง ๒,๓๐๐ ล้านบาท นั้น กระทบสงสัยว่าการลงทุนในคราวนั้น เป็นการลงทุนกันอย่างไร ๒,๓๐๐ ล้านบาท แล้วก็สัญญาที่ท่านบอกว่าจะสิ้นสุดกันในปี ๒๕๒๕ นั้น กระทบก็คิดว่าท่านรองนายกฯ คงไปเชื่อข้าราชการประจำที่ส่งตัวเลขหรือส่งสัญญาอะไรต่างๆ ให้ท่านดู กระทบขอเรียนให้ท่านรองนายกฯ ลองไปตรวจสัญญาดูใหม่

สำหรับเรื่ององค์การเชื้อเพลิงที่ซื้อน้ำมันจากบริษัท ชัมมิต ได้แห่งเดียวตามสัญญา ๑๑๐ ขององค์การเชื้อเพลิงได้ทำไว้กับบริษัท ชัมมิตนั้น เป็นการที่ผูกมัดองค์การเชื้อเพลิงอย่างจริงจัง ถ้าบริษัท ชัมมิตไม่อนุญาติให้องค์การเชื้อเพลิงซื้อน้ำมันจากแหล่งอื่นได้ ก็ไม่มีทางที่จะซื้อได้ ตอนที่ท่านได้แถลงบอกว่าไปซื้อน้ำมันที่จีนแดงมาได้นั้น เนื่องจากบริษัท ชัมมิตไม่มีน้ำมัน บริษัท ชัมมิตก็ยอมและต่อไปถ้าบริษัท ชัมมิตยังมีน้ำมันอยู่ แล้วบริษัท ชัมมิตสามารถที่จะส่งน้ำมันให้กับองค์การเชื้อเพลิงได้ ถึงจะมีผู้เสนอราคาถูกเท่าไร บริษัท ชัมมิตก็ไม่ยอม อันนี้ กระทบขอให้ทางรัฐบาลได้โปรดกรุณาพิจารณาสัญญาแล้วแก้ไข กระทบขอเรียนถามท่านนี้ครับว่าท่านจะแก้ไขสัญญาข้อนี้ได้หรือไม่

นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ (รองนายกรัฐมนตรี) :
 ท่านผู้เป็นประธาน สัญญานั้นเราจะแก้ไขฝ่ายเดียวไม่ได้ ต้องอีกฝ่าย
 หนึ่งตกลงด้วย แล้วก็ เป็นของธรรมดาถ้าฝ่ายหนึ่งได้เปรียบ เขามักจะ
 ไม่ยอมแก้ ไม่ว่าจะ เป็นสัญญาชนิดไหน สำหรับการสิ้นสุดของสัญญา
 โรงกลั่นน้ำมันไทยนั้น เป็นไปตามที่กระผมได้เขียนแล้ว ส่วนการลงทุน
 ในเรื่องน้ำมันหล่อลื่นจำนวนประมาณ ๒,๓๐๐ ล้านบาท นั้น เป็น
 การลงทุนของบริษัทกลั่นน้ำมันไทยคือผู้ถือหุ้น เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทกลั่น
 น้ำมันไทย ซึ่งจะตั้งขึ้นใหม่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปเป็นกระทู้ถามด่วน
 ที่ ๓ ของคุณสวัสดิ์ คำประกอบ เรื่อง ขอให้สร้างทางหลวงที่จังหวัด
 นครสวรรค์ ถามกระทรวงคมนาคม เชิญคุณสวัสดิ์ ครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ท่านผู้เป็น
 ประธาน กระผมใคร่จะขอตั้งกระทู้ด่วนถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 คมนาคม แต่ก่อนที่จะถามกระผมใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่า
 กระทู้ถามนี้ได้ตั้งไว้ประมาณ ๓ เดือนมาแล้ว ได้เอาเหตุการณ์ใน
 ครั้งนั้นมาถามกระทรวงคมนาคม ซึ่งขณะนี้เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป
 เป็นอันมาก จึงใคร่จะขอถาม ๗๗๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
 ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ถนนรถยนต์ของกรมทางหลวงสายจากอำเภอ
 เมืองนครสวรรค์ถึงอำเภอชุมแสง ซึ่งมีระยะทางยาวประมาณ ๕๐
 กิโลเมตร สายที่ ๒ จากอำเภอชุมแสงถึงอำเภอหนองบัว ระยะทาง
 ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร สายที่ ๓ จากอำเภอท่าตะโกถึงอำเภอหนองบัว
 ระยะทางประมาณ ๓๕ กิโลเมตร รวม ๓ สาย ทั้ง ๓ สายนี้เป็น
 ถนนดินลูกรัง เมื่อปีที่แล้วได้เกิดอุทกภัยน้ำท่วมจังหวัดนครสวรรค์เป็น

การใหญ่ ได้ท่วมถนนทั้ง ๓ สายนี้เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ได้ทำ ความเสียหายอย่างหนัก โดยเฉพาะถนนสายที่ ๑ น้ำได้ท่วมตลอดทั้ง สาย ส่วนสายที่ ๒ และสายที่ ๓ นั้น ท่วมเป็นบางตอน หลังจาก น้ำท่วมแล้วกรมทางหลวงได้ดำเนินการบูรณะเพียงเล็กน้อย สภาพ ไม่ได้ดีเท่าเดิม บัดนี้ได้เข้าฤดูฝน ถนนได้ชำรุดทรุดโทรมอย่างหนัก เป็นหลุมเป็นบ่อรวมทั้งเป็นโคลนด้วย ทั้ง ๆ ที่เป็นทางหลวงแผ่นดิน รถยนต์โดยสารต้องติดหล่มเป็นวัน ๆ การคมนาคมได้ถูกตัดขาดในวันที่ ฝนตกหนัก ทำให้เกิดการเสียหายต่อภาวะเศรษฐกิจของประชาชน เป็นอย่างยิ่ง ประชาชนทั้ง ๕ อำเภอในย่านนั้นต้องใช้ถนนทั้ง ๓ สายนี้ เป็นประจำทุกวัน ต่างก็ได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก จึงขอเรียนถาม ว่า ท่านได้ทราบเหตุการณ์เหล่านี้หรือไม่ และถ้าทราบจะได้ดำเนินการ แก้อะไร

ข้อ ๒ ถนนรถยนต์กรมทางหลวงสายจากอำเภอท่าตะโก ถึงอำเภอหนองบัว ระยะทาง ๓๘ กิโลเมตร ซึ่งผ่านตำบลพนมรอก ตำบลสายลำโพง ตำบลขารทหาร ถึงตำบลหนองบัว และตำบลหนองบัว กลับ ถนนสายนี้ได้ขวางการไหลหลากของน้ำที่ไหลมาจากทางด้านทิศ ตะวันออกในฤดูฝน เพื่อจะไหลลงคลองสายลำโพง และไหลไปสู่ที่นา ของประชาชนนับจำนวนเป็นพันเป็นหมื่นไร่ เวลาฝนตกหนักน้ำหลาก ไหลมาทิศตะวันออก ไม่สามารถจะไหลผ่านถนนสายดังกล่าวนี้ได้สะดวก ได้ไหลท่วมกัน ทำให้ไร่นาของประชาชนเสียหาย ใครจะขอให้กรม ทางหลวงได้ทำการสำรวจและแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย ต่อการทำนาของประชาชนในอำเภอท่าตะโก โดยเฉพาะตำบล สายลำโพงและตำบลวังใหญ่จะได้หรือไม่ โดยให้กรมทางหลวงเร่ง รีบวางท่อระบายน้ำที่ถนนสายดังกล่าวนี้บางตอน เช่นวางท่อระบายน้ำ

ตรงหมู่บ้านใหม่เหนือบ้านสายลำโพงหนึ่งแห่ง และใกล้ ๆ กับบ้านหัวข
วารี่ใต้อีกหนึ่งแห่ง เพื่อทำการระบายน้ำมิให้ท่วมไร่นาของประชาชน
ในยามฤดูน้ำไหลหลาก โดยลงมือแก้ไขให้ทันก่อนฤดูฝนชุกปีนี้จะได้หรือไม่

นายประชุม รัตนเพียร (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
คมนาคม) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม
นายประชุม รัตนเพียร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดตราด พรรค
ธรรมสังคม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ขอตอบกระทู้ของ
ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติแห่งจังหวัดนครสวรรค์ คือ คุณสวัสดิ์ คำประกอบ
ดังต่อไปนี้

สำหรับคำถามข้อที่ ๑ นั้น ขอเรียนตอบว่า ทางสาย
นครสวรรค์-ชุมแสง ระยะทางตลอดสายประมาณ ๓๘ กิโลเมตร
ในปี ๒๕๑๙ ได้จัดเข้าเป็นทางก่อสร้างนอกโครงการดำเนินการเอง
งบประมาณ ๐.๕ ล้านบาท จะแบ่งไปทำการลาดยางย่านชุมชุมชน
๐.๓ ล้านบาท เหลือไว้ก่อสร้างทางต่อ ๐.๒ ล้านบาท และสำหรับใน
ปี ๒๕๒๐ แผนเดิมได้จัดไว้ในโครงการก่อสร้าง จะดำเนินการถึง
ชั้นลาดยางตลอดสาย โครงการ ๕ ปี เริ่มปี พ.ศ. ๒๕๒๐ ถึง พ.ศ.
๒๕๒๕ ในวงเงิน ๗๒ ล้านบาท แต่โครงการนี้ยังไม่ได้รับอนุมัติ จึงได้
ขอเปลี่ยนแปลงแบบเป็นทางก่อสร้างในทางโครงการดำเนินการเอง
ผูกพันปี ๒๕๒๐ ขอตั้งงบไว้ ๕ ล้านบาท โดยจะปรับปรุงให้คันทางสูงขึ้น
และมีผิวลูกรังหนาพอที่จะจราจรได้ทุกฤดูกาล และซ่อมสะพานไม้ให้
มั่นคง รวมทั้งลาดยางตามหมู่บ้านบางหมู่บ้านด้วย สำหรับทางสาย
ชุมแสง-หนองบัว ระยะทางตลอดทางประมาณ ๓๒ กิโลเมตร ปี ๒๕๑๙
เดิมมีโครงการจะจ้างเหมาก่อสร้างถึงชั้นลาดยาง แต่ไม่ได้รับ
งบประมาณ จึงเป็นทางที่เพียงรักษาสภาพ และงบประมาณที่ได้รับ

ก็เพียง ๐.๒ ล้านบาท เพื่อรักษาสภาพพอให้การจราจรผ่านได้ รอไว้สร้างในปี ๒๕๒๐ แต่เนื่องจากมีคันทางสูงและสะพานไม้สภาพไม่มั่นคงอยู่หลายแห่ง กรมทางฯ จึงได้เร่งรัดการก่อสร้างช่องน้ำเป็นสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก ๙ แห่ง ท่อเหลี่ยมคอนกรีตเสริมเหล็ก ๕ แห่ง และท่อกลมหนึ่งแห่งในงบประมาณปี ๒๕๑๙ โดยเฉพาะโครงการสะพานที่ ๒ เป็นผู้ดำเนินการซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จก่อนงบประมาณปี ๒๕๑๙ สำหรับในปี ๒๕๒๐ นั้น แผนเดิมได้จัดเข้าโครงการไว้จะดำเนินการถึงขั้นราคายางเป็นโครงการ ๕ ปี เริ่มปี พ.ศ. ๒๕๒๐ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ วงเงินที่ขอตังไว้ในปี ๒๕๒๐ นั้น ๑๕ ล้านบาท แต่งบประมาณถูกตัดจึงได้เปลี่ยนเป็นทางก่อสร้างในโครงการจ้างเหมาใหม่ขอตังไว้ ๕ ล้านบาท ซึ่งไม่เพียงพอและขอเพิ่มอีก ๑๐ ล้านบาท รวมเป็น ๑๕ ล้านบาท เท่าที่วางแผนไว้เดิม ส่วนที่เหลือจะขอตังไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จ อย่างไรก็ตามที่ได้กราบเรียนมานี้ ทางสายชุมแสง - หนองบัว เป็นแผนเดิมของกรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม แต่ปัจจุบันงบประมาณประจำปี ๒๕๒๐ ถูกตัด จึงจะได้จัดเข้าในปีงบประมาณ ๒๕๒๑ เพราะมีโครงการราคายางไว้แล้ว สำหรับทางสายหนองบัว - ท่าตะโก ระยะทางตลอดสาย ๕๐ กิโลเมตร ปี ๒๕๑๙ ยังไม่ได้จัดเข้าโครงการก่อสร้าง เป็นเพียงทางรักษาสภาพงบประมาณที่ได้รับครั้งแรก ๐.๓ ล้านบาท แล้วจัดเพิ่มเติมให้อีก ๓ ครั้ง เป็นเงิน ๐.๓๕ ล้านบาท เพื่อปรับปรุงทางช่วงที่การจราจรยังใช้ไม่สะดวก จากกิโลเมตรที่ ๒๒ ถึงกิโลเมตรที่ ๕๐ ปี ๒๕๒๐ ยังไม่ได้นำเข้าโครงการ ๕ ปี แต่ได้จัดไว้เป็นทางก่อสร้างนอกโครงการใหม่ดำเนินการเอง ขอตังงบประมาณไว้ ๑ ล้านบาท เพื่อปรับปรุง

เพิ่มเติมให้ใช้การได้ตลอดสาย ถึงขั้นพิจารณาจรูกรัง ทางสายนี้ยังไม่สมควรขาดสายตลอดสาย เพราะจะมีการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายใหม่ สายเขาทราย - อินทร์บุรี ซึ่งผ่านแนวทางอำเภอหนองบัวและอำเภอท่าตะโกในปี ๒๕๒๐ แล้วจะแล้วเสร็จในเวลา ๒ ปีครึ่ง

สำหรับคำถามข้อที่ ๒ นั้น ใคร่ขอเรียนตอบว่า กระทรวงคมนาคมใคร่ขอขอบคุณท่านสมาชิกผู้มีเกียรติแห่งจังหวัดนครสวรรค์ คือ คุณสวัสดิ์ คำประกอบ อีกครั้งหนึ่ง ที่ได้เอาใจใส่ดูแลความเดือดร้อนของประชาชนเป็นอย่างดี และขอตอบว่า ปัจจุบันนี้กรมทางหลวงได้วางท่อระบายน้ำตามคำถามของท่านเสร็จเรียบร้อยไปแล้ว ขอขอบคุณครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ท่านผู้เป็นประธาน กระผมใคร่จะขอซักถามท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมเพิ่มเติม แต่ก่อนจะซักถามใคร่จะขอประทานกราบเรียนว่า นับตั้งแต่ได้ตั้งกระทู้ถามเมื่อ ๓ เดือนที่ผ่านมา ในระยะนั้นเป็นระยะที่ฝนชุกตกหนักทำให้การคมนาคมติดขัด บัดนี้กระทรวงคมนาคมได้สั่งการไปยังกรมทางหลวงแผ่นดิน กรมทางหลวงแผ่นดินได้ติดต่อไปยังแขวงทางทางที่นครสวรรค์ ได้เริ่มทำการปรับปรุงเหตุการณ์ก็ดีขึ้นเป็นอันมาก อันนี้กระผมใคร่จะขอประทานขอบคุณทางกระทรวงคมนาคมไว้ในโอกาสนี้ด้วย แต่จะอย่างไรก็ตามในคำตอบของ ฯพณฯ รัฐมนตรีนั้น ยังมีข้อข้องใจ ซึ่งใคร่จะขอถามให้เกิดความเข้าใจแก่ประชาชนโดยทั่วไป ดังนี้

สำหรับถนนสายจากอำเภอเมืองนครสวรรค์ถึงอำเภอชุมแสง ระยะทางประมาณ ๕๐ กิโลเมตรนั้น ตามที่ได้ตอบว่าได้มีงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นยอดเงินจำนวนหนึ่ง กระผมจำไม่ได้

ษัตริย์เป็นจำนวนเงินเท่าใด อาจจะถามว่าจำนวนเงินดังกล่าวนี้
 ลงมือทำการปรับปรุงถนนสายนี้แล้วหรือยัง ถ้าปรับปรุงแล้ว ถนนสายนี้
 ใช้การได้ดีหรือไม่ประการใด นั้นข้อหนึ่ง แล้วอาจจะขอประทาน
 กราบเรียนถามด้วยความเคารพว่า ถนนสายจากอำเภอเมือง
 นครสวรรค์ถึงอำเภอชุมแสง ต้องผ่านบ้านตำบลทับกฤช ตำบลพลา
 และตำบลโคกหม้อ ตำบลเกษียชดังกล่าวนี้นี้ ได้เป็นถนนซึ่งเลียบไปตาม
 ริมแม่น้ำน่าน ซึ่งมีลำน้ำยมไหลมาบรรจบอยู่ในที่ลุ่มเป็นอันมาก ถึงฤดูน้ำ
 ท่วมปี น้ำจะท่วมถนนสายดังกล่าวนี้เกือบตลอดสาย ทำให้ถนนสายนี้
 เสียเป็นประจำ อาจจะถามว่า ท่านจะตั้งงบประมาณในปีนี้หรือปีหน้า
 เพื่อยกระดับถนนให้มันสูงขึ้นพ้นระดับน้ำในฤดูน้ำ เพื่อไม่ให้เกิดการ
 เสียหายต่อไปในอนาคตจะได้หรือไม่ ใครจะขอถามถนนสายนี้เพิ่มเติม
 อีกว่า ถนนสายนี้เป็นเส้นทางหัวใจสำคัญของอำเภอชุมแสงและอำเภอ
 เมืองนครสวรรค์ เพราะจะมีขบวนประชาชนสัญจรไปมาเป็นอันมาก
 ก็อยากจะเรียนถามว่า ท่านจะดำเนินการรื้อวางถนนสายนี้ให้
 เสร็จสิ้นในปี ๒๕๓๐ ได้หรือไม่ เพราะก่อนที่จะทำการรื้อวางนั้นท่าน
 จะยกระดับถนนให้สูงเพื่อให้พ้นน้ำในฤดูน้ำได้หรือไม่ ก็ใครจะถามย้ำ
 ถนนสายนี้อีกครั้งหนึ่งว่า ในฐานะเป็นถนนสายสำคัญ มีสะพานสำคัญ
 อยู่ ๓ สะพาน ที่ถนนเส้นนี้ คือสะพานตรงบ้านทับกฤช เป็นสะพานไม้
 ในขณะนี้เป็นสะพานเล็กมาก กว้างเฉพาะล้อรถยนต์จะแล่นผ่านไป
 เท่านั้น ปรากฏว่าได้มีรถพลาตตกสะพานลงไป ทำให้ประชาชนเสียชีวิต
 เป็นประจำหลายครั้งหลายหนแห่งนี้ จำนวนประชาชนที่ตายไปแล้ว
 ไม่น้อยกว่า ๑๕ คน ในระยะ ๒ ปีที่ผ่านมา เวลาฝนตกหนักรถผ่านไป
 จะลื่นเพราะสะพานเล็กและก็แคบ ไม่มีคันที่จะกีดกันในการที่จะลื่นไหล
 ของรถที่จะตกลงไปในลำคลอง เพราะฉะนั้นจึงปรากฏว่ารถได้ตกลง

ไปในลำคลองประชาชนตายเป็นจำนวนบ่อย ๆ อันนี้เป็นสะพานที่ ๑ ส่วนสะพานแห่งที่ ๒ เป็นสะพานไม้ซึ่งข้ามลำคลองบางปลากรด ได้พังไปตั้งแต่ปีกลายน้ำท่วม จนบัดนี้ยังไม่ได้ทำ รถสัญจรไปมาจะต้องลงไปข้างล่างข้ามคลองซึ่งมีดินถมน้ำไหลริน ๆ อยู่ และขณะนี้ก็จะถึงฤดูน้ำ ถ้าหากไม่ทำสะพานนี้การคมนาคมระหว่างอำเภอชุมแสงกับอำเภอเมืองนครสวรรค์จะต้องตัดขาดกัน รถยนต์จะแล่นไม่ได้ ท่านจะทำการสำรวจและสอบสวนเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สะพานทั้ง ๒ สะพานนี้ได้มีสภาพดีขึ้นหรือไม่ นี่ก็เป็นคำถามเฉพาะในข้อที่ ๑ ส่วนถนนอีกสายหนึ่ง คือถนนสายจากอำเภอชุมแสงไปถึงอำเภอหนองบัว ซึ่งเป็นถนนสายสำคัญเช่นเดียวกัน ถนนสายนี้ได้สร้างขึ้นมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้วไม่ได้รวดยาง ผ่านหมู่บ้านเป็นจำนวนไม่น้อย ก็ปรากฏเช่นเดียวกันว่า เป็นถนนซึ่งชาวจากทิศตะวันออกมาทิศตะวันตกมาจดทางรถไฟที่อำเภอชุมแสง เป็นถนนซึ่งขวางน้ำเหนือที่จะไหลหลากในฤดูน้ำตลอดแนวทั้งสาย เพราะฉะนั้นถึงฤดูหน้าน้ำ น้ำเหนือจะหลากมา ถนนสายนี้จะขาดเป็นประจำ ทั้งระดับก็ต่ำอยู่เป็นอันมาก จึงใคร่จะขอถามว่ากรมทางหลวงมีนโยบายที่จะยกระดับถนนบางตอนของถนนเส้นนี้ ซึ่งน้ำจะท่วมและตัดขาดเป็นประจำนั้นให้สูงขึ้นพอที่จะป้องกันไม่ให้น้ำท่วมได้หรือไม่ และจะทำการรวดยางในปี พ.ศ. เท่าใด

คำถามข้อที่ ๒ เกี่ยวกับถนนสายท่าตะโก-หนองบัว ท่านประธานที่เคารพ ใคร่จะขอประทานกราบเรียนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมดังต่อไปนี้ สำหรับถนนสายท่าตะโก-หนองบัวนั้นปรากฏว่ากรมทางหลวงแผ่นดินได้เร่งรีบไปวางท่อระบายน้ำ เพื่อไม่ให้น้ำต้องท่วมไร่นาของประชาชนเสร็จเรียบร้อยแล้ว อันนี้ก็นับว่าเป็นพระคุณอย่างสูง เท่าที่รัฐมนตรีได้ตอบมาว่าถนนเส้นนี้ไม่มีโครงการ

จะรวดยาง เพราะจะมีการสร้างถนนอีกสายหนึ่งอันเป็นถนนสายสำคัญ จากเขาทรายมาสู่อำเภออินทร์บุรี เป็นถนนสายหลักสายใหญ่นั้น อยากรจะเรียนถามว่าการก่อสร้างโครงการถนนสายสำคัญนั้นรวดยางหรือเปล่า และเป็นถนนมาตรฐานขนาดไหน และจะลงมือสร้างเมื่อใดจากเขาทราย อำเภอินทร์บุรีที่จะผ่านอำเภหนองบัว อำเภท่าตะโกนั้น จะลงมือสร้างเมื่อใด ขอประทานกราบเรียนถามแค่นี้ก่อน

นายประชุม รัตนเพียร (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมใคร่ขอตอบว่า ถนนสาย นครสวรรค์ - ชุมแสง ในปีงบประมาณ ๒๕๑๙ นั้น มีงบบำรุงทางเพียง ๐.๕ ล้านบาท ส่วนในปี ๒๕๒๐ นั้น เป็นปีที่เริ่มโครงการที่จะทำการ รวดยางในถนนสายนี้ ถ้าหากว่างงบประมาณของกรมทางหลวง ฯ ไม่ได้ ถูกตัด ก็จะทำงานตามที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว สำหรับสะพานไม้ ๒ แห่ง นั้น กระผมเพิ่งได้รับทราบ แต่อย่างไรก็ตามการสร้างถนนรวดยาง สายมาตรฐานนั้น สะพานก็จะได้รับการก่อสร้างให้เรียบร้อยไปด้วย สำหรับทางสายชุมแสง - หนองบัวนั้น ในระยะนี้ทางกระทรวงคมนาคม และกรมทางหลวงฯ ก็ทราบว่า การจราจรไม่สะดวกเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามก็ตามกรมทางหลวงฯ มีโครงการที่จะดำเนินการสร้างอยู่แล้ว แต่เนื่องงบประมาณปี ๒๕๑๙ ถูกตัดเสีย คงมีแต่เพียงงบการสร้าง สะพาน ๙ แห่ง ซึ่งก็จะแล้วเสร็จก่อนปีงบประมาณ ๒๕๑๙ นี้ และโครงการปรับปรุงถนนสายนี้ก็อยู่ในงบโครงการปี ๒๕๒๑ สำหรับ ถนนสายหนองบัว - ท่าตะโกนั้น ที่กระผมกราบเรียนว่าทางกรม ทางหลวงฯ ยังไม่มีโครงการรวดยางนั้น หมายความว่าในขณะนี้ยัง ไม่มีโครงการ เนื่องจากว่าจะมีสายสำคัญอีกสายหนึ่งเป็นสายใหญ่ ซึ่งจะเริ่มก่อสร้างจากเขาทรายไปอินทร์บุรี ทำเป็นถนนสายเมนใหญ่ การก่อสร้างจะเริ่มต้นในปีงบประมาณ ๒๕๒๐ นี้ ขอขอบคุณครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ขอขอบพระคุณท่านรัฐมนตรีที่ได้กรุณาตอบให้ความเข้าใจกระจ่างขึ้น ใครจะขอชื่ก็เป็นประการสุดท้าย ก็คือเกี่ยวกับถนนสายเขาทรายมายังอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี อยากจะขอประทานทราบเรื่องถนนสายนี้จะสร้างด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินประจำปี ๒๕๓๐ นี้ หรือจะสร้างด้วยเงินกู้จากต่างประเทศ ถ้าจะสร้างด้วยเงินกู้ได้รับการกู้แล้วหรือยัง ถ้าจะสร้างด้วยเงินงบประมาณประจำปี ๒๕๓๐ อยากจะถามว่าได้ตั้งงบประมาณเพื่อก่อสร้างถนนสายนี้โดยเฉพาะในงบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๓๐ ซึ่งผ่านสภาไปเมื่อ ๒-๓ วันแล้วหรือยัง นั้นประการที่ ๑

อีกประการหนึ่ง ใครจะขอประทานทราบเรียนถามเต็มลัคนิดครับท่านรัฐมนตรีที่เคารพ ทางกรมทางหลวงแผ่นดินได้ไปทำการสำรวจเพื่อจะก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำปิง ที่อำเภอบรรพตพิสัย และจะปรับปรุงทางสายจากอำเภอบรรพตพิสัยไปสู่อำเภอโพธิ์ทะเลของจังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นทางออกของประชาชนชาวจังหวัดพิจิตรทุกอำเภอที่จะออกไปสู่โลกภายนอก โดยผ่านอำเภอบรรพตพิสัย และจะสร้างสะพานข้ามลำแม่น้ำปิงที่อำเภอบรรพตพิสัย มาร่วมถนนสายเอเชียที่อำเภอบรรพตพิสัยนั้นจะได้ดำเนินการเมื่อใด เพราะได้ทำการไปสำรวจหลายครั้งแล้ว ขอประทานทราบเรียน

นายประชุม รัตนเพชร (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม) : ท่านประธานที่เคารพ สำหรับเงินสร้างสะพานสายเขาทราย-อินทร์บุรีนั้น งบประมาณก็จำไม่ได้ ไม่ได้ดูรายละเอียดมาเป็นเงินกู้หรือว่าเงินงบประมาณเองนะครับ นั้นเป็นรายละเอียด แต่อย่างไรก็ตามกระผมยืนยันว่าในปี ๒๕๓๐ นี้ จะมีการก่อสร้างทางสายนี้แน่นอนครับ สำหรับเรื่องสะพานข้ามแม่น้ำแม่ปิงที่อำเภอบรรพตพิสัย

จังหวัดนครสวรรค์นั้น ทางกรมทางก็ได้ไปดูและสำรวจแล้ว แล้วก็รับว่าจะพิจารณาหาทางสร้างให้ต่อไปครับ ขอขอบคุณ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปครับ เป็นกระทู้ถาม
ตอนที่ ๕ ครับ ของคุณแคล้ว นรปติ เรื่อง การขว้างระเบิดนักศึกษาที่
ขอนแก่น ถามกระทรวงมหาดไทย

นายแคล้ว นรปติ (ขอนแก่น) : ท่านประธานครับ
กระผม นายแคล้ว นรปติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น ขอ
ตั้งกระทู้ถามท่านนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง การขว้างระเบิดนักศึกษาที่ขอนแก่น ดังนี้ครับ

ด้วยเมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๑๙ ได้มีบุคคลในกลุ่ม
นักเรียนอาชีวศึกษาขว้างระเบิดใส่กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่
นำขบวนไปต้อนรับน้องใหม่ เป็นเหตุให้นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ถึงแก่ความตายไป ๓ คน และได้รับบาดเจ็บอีกหลายสิบคน นับเป็น
การกระทำที่อกุศลและละเมิดกฎหมายบ้านเมืองมาก ขณะนี้ยังจับตัว
คนร้ายไม่ได้ จึงขอทราบเรียนถามว่า เรื่องนี้ทางการได้ดำเนินการ
สืบสวนสอบสวนคืบหน้าไปแล้วเพียงใด จะจับตัวคนร้ายได้หรือไม่
เมื่อใดจะสามารถจับคนร้ายได้ และที่ว่าคนร้ายมีอิทธิพลหนุนหลังนั้น
เป็นความจริงเพียงใด ถ้ามีการเมืองอยู่เบื้องหลังการขว้างระเบิด
ท่านจะกล้าจับคนร้ายหรือเปิดเผยความจริงเพียงใด จะปฏิบัติตาม
กฎหมายโดยไม่เห็นแก่หน้าใคร จะขัดข้องเพียงใดหรือไม่ ขอทราบเรียน
ถามนะครับผม

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอตอบคำถามท่าน
สมาชิกผู้มีเกียรติดังต่อไปนี้ การขว้างระเบิดกันนี้ เหตุเกิดเมื่อวันที่

๑๒ มิถุนายน ปีนี้ วันที่ ๑๘ ทางการตำรวจที่ขอนแก่นได้จัดตั้งคณะสอบสวนขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อทำการสอบสวนกรณีเรื่องนี้ มีนายตำรวจที่อยู่ในคณะกรรมการรวมทั้งสิ้น ๕ ท่าน มีพันตำรวจโท มณฑล ถัมภ์ปฐม รองผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่นเป็นประธานคณะสอบสวน การสอบสวนได้ดำเนินมาโดยสอบปากคำพยานต่าง ๆ เป็นจำนวน ๕๘ คน เป็นกลุ่ม ๆ สอบพยานจากอาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน ๑๖ คน สอบพยานที่บาดเจ็บที่โรงพยาบาลต่าง ๆ ก็สอบด้วยพยานที่กรุงเทพฯ และคนที่มาในขบวนรถไฟในวันก่อนเกิดเหตุนี้ด้วย มีพยานที่บริเวณสถานีรถไฟก็ได้สอบเหมือนกัน พยานตำรวจรักษาความสงบได้สอบด้วย การสอบสวนคงได้ความจากผู้ที่เกือบจะนับได้ว่า เป็นประจักษ์พยานเพียง ๓ คนเท่านั้น มีนักเรียนมหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒ คนเห็นแต่เพียงตอนลูกกระเบิดลงสี่เหลี่ยม ๆ มีอีกคนหนึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เห็นคนขว้างแต่ร่างกายเป็นนักเรียนการช่างขอนแก่น แต่จำไม่ได้ว่าเป็นใคร เพราะฉะนั้นการสอบสวนก็คืบหน้าไปได้แค่นี้ ก็ยังจับตัวคนร้ายไม่ได้ ด้วยเหตุว่าพยานที่รู้เห็นยังยืนยันแน่ชัดว่าใครเป็นคนขว้างยังไม่มี เมื่อไรได้พยานเช่นนั้นแล้วก็คงจะสามารถจับตัวคนร้ายดำเนินคดีต่อไปได้ ที่ว่าคนร้ายมีอิทธิพลหนุนหลัง เป็นความจริงหรือไม่ เพียงไร ขณะนี้ยังสอบสวนไม่ได้ความในข้อนี้ครับ และถ้าเพื่อความ เป็นจริงเช่นนั้น ทางรัฐบาลขอยืนยันว่าจะกล้าจับครับ และจะเปิดเผยความจริงให้ทราบ โดยไม่เห็นแก่หน้าใครทั้งสิ้น

นายแคล้ว นรปติ (ขอนแก่น) : ท่านประธาน กระทบ แคล้ว นรปติ ขอทราบเรียนชื่อกถามนะครับ กระทบเห็นว่าเท่าที่ทางการตำรวจได้ปฏิบัติมาในการสืบสวนสอบสวนนั้น กระทบเห็นว่ายังไม่ถูกต้องครับ ขอทราบเรียนถามว่าจากความเข้าใจของมหาชน

ทางท่านนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะสั่งให้
 ตำรวจที่ทางการคณะผู้สืบสวนนี้ตั้งต้นจากจุดนี้จะได้ไหม คือตั้งต้นจาก
 จุดที่ว่ามันเกิดจากความไม่พอใจต้องการที่จะไม่ให้ดอกเตอร์ ชวัช
 นะครับไปเป็นอธิการบดี ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ตามข้อเรียกร้องของ
 นักศึกษา ตั้งต้นตรงนี้ครับ ที่สถานีหัวลำโพง ก็ปรากฏว่าได้มีการ
 แจกจ่ายใบปลิวต่อต้านดอกเตอร์ ชวัช แล้วเมื่อนักศึกษามหาวิทยาลัย
 การช่าง สปอ. ขอนแก่นลงมากรุงเทพฯ ก็ได้ทุนไปเที่ยวบางปูบางแสน
 รถเกือบถึง ๑๐ คัน ทราบที่สืบมาก็เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ กว่าบาท ไปจ่าย
 กันที่ตรงนั้น แทนที่จะกลับในวันอื่นก็ได้ แต่ทว่าเลือกกลับเอาในวันที่
 ๑๒ แล้วนอกจากนั้นก็มาเกี่ยวพันกันอีกครั้ง ท่านจะสั่งให้ตำรวจสอบ
 จุดตรงนี้ได้ไหม คือว่ามีคนถูกจับที่สถานีตำรวจสามเสน พกอารุข
 สงคราม คือลูกระเบิด ต้องตั้งต้นจากจุดนี้ครับท่านประธาน ถึงตรงนี้
 กระทบขอทราบเรียนนิดหนึ่งว่า คนตีปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ ถูกใส่ร้ายป้ายสี
 รัฐบาลจะปฏิบัติกรอย่างไรครับ สาคส์อาดโคลนหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์
 ดอกเตอร์ ชวัช กิติ พินเอก สมคิด ศรีสังคม กิติ กระทบกิติ หรือแม้แต่
 ว่ารัฐบาลในชุดนี้กิติ หรือสมาชิกในประชาธิปไตยกิติ ถูกป้ายร้ายป้ายสี
 คนคืออยู่ไม่ได้ครับ บ้านเมืองมันจะพังนะครับท่านนายกรัฐมนตรี กระทบ
 จะขอทราบเรียนถามครับ ท่านจะสั่งไปยังตำรวจให้เริ่มต้นจากจุดนี้
 จะได้หรือไม่ นักศึกษาการช่างขอนแก่นเป็นคนดีหรือครับ แต่ทว่ามี
 คนภายนอกมาแทรกแซง ท่านผู้เป็นประธานท่านจะสั่งกำชับไปยังตำรวจ
 ผู้สืบสวนให้เริ่มต้นจากจุดนี้จะได้อีกหรือไม่ว่า ในขบวนรถไฟที่นักเรียน
 การช่างอาชีวะขึ้นไปกับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ ๑๒
 มิถุนายน ๒๕๑๙ นั้น ได้มีหน่วยกระต๊องแดงติดตามไปด้วยเป็นบางคน
 หน่วยกระต๊องแดงนี้ได้ชักจูงให้นักเรียนการช่างอาชีวศึกษาให้เกิดความ

เข้าใจผิดกับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ในขบวนการไฟก๊ดี ได้มีการ
 เข้าหายอก และได้มีการต่อแยะให้เกิดความเข้าใจผิดกัน กระผมขอ
 กราบเรียนถามอีกว่า เพราะเหตุใดสถานที่ขอนแก่น เหตุเกิดในเวลา
 กลางวันแสดก ๆ ๑๕ นาฬิกาเศษ ๆ สถานที่เกิดเหตุอยู่ห่างบ้านกระผม
 ไม่กี่ร้อยเมตร ท่านผู้เป็นประธานเหตุเกิดขึ้นท่ามกลางสายตาดำรวจ
 เกือบ ๑๐๐ คน ซึ่งไปปฏิบัติการรักษาความสงบเรียบร้อย เหตุใดจึง
 จับคนร้ายไม่ได้ เพราะฉะนั้นกระผมจึงขอกราบเรียนถามตรงนี้ว่า
 เหตุใดในการตำรวจหรือตำรวจนะถึงไปเก่งแต่สอบสวนในเรื่อง
 สี่เดียวกัน ช่างกัน ไม่อย่างนั้นก็จับพ่อค้าแม่ค้าชายของ ๓ บาท ๕ บาท
 ตามหน้าตลาด เก่งอย่างนี้ ท่านผู้เป็นประธาน กระผมขอกราบเรียน
 ถามนายกรัฐมนตรีว่า รัฐบาลทราบหรือไม่ว่า กระทั่งแดงก๊ดี กอ.รมน.
 ก๊ดี นวพลก๊ดี ซี.ไอ.เอ ก๊ดี เป็นญาติกันเกี่ยวพันกัน เหมือนพริกกะปิ
 ปลาทุ เหมือนกาแฟปลาทองไก่ แยกกันไม่ออก ท่านผู้เป็นประธานเรื่อง
 เป็นอย่างนี้ รัฐบาลทราบหรือไม่ ถ้าหากว่ารัฐบาลทราบจะจัดการกับ
 หน่วยกระทั่งแดงซึ่งเป็นหน่วยกองหลอน หรือหน่วยจรรยาของขบวนการ
 ฝ่ายขวาพิฆาตซ้ายนี้ได้ประการใดหรือไม่ รัฐบาลจะกล้าจัดการใหม่รับ
 กับหน่วยนี้ รัฐบาลก็ได้แถลงว่าจะปฏิบัติกฎหมายให้เป็นกฎหมาย เหตุ
 เกิดที่สถานีขอนแก่น ทำไมรัฐบาลจึงจับไม่ได้ รัฐบาลจะกล้าปฏิบัติการ
 กับกลุ่มนี้ใหม่ คุณกระทั่งแดงก็อย่าเพิ่งโกรธกระผมละ กระผมก็ว่า
 ไปตามหน้าที่เฉย ๆ แผลหัดรับท่านประธาน กระผมขอกราบเรียนถาม
 อีกว่า โดยที่ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องปาระเปิดผ่านนักศึกษา
 ขอนแก่นนี้เกิดจากหน่วยกระทั่งแดงเป็นต้นเหตุ ซึ่งมีนายทหารชั้นผู้ใหญ่
 หนุนหลังนะครับ ขอกราบเรียนถามว่ารัฐบาลจะสั่งกำชับไปยังเจ้าหน้าที่
 ตำรวจให้สนใจกับหน่วยกระทั่งแดงสืบสวนกับกลุ่มกระทั่งแดง เกี่ยวกับ

การขาดกรรมนี้จะได้หรือไม่ครับ รัฐบาลจะกล้าทำหรือไม่ ในขั้นนี้
 กระผมขอกราบเรียนถามท่านนายกรัฐมนตรีเพียงแค่นี้ครับ ขอถาม
 อีกครั้งหนึ่งครับ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 มหาดไทย) : ท่านประธานที่เคารพ ในปัญหาที่ว่า การสอบสวนได้สืบ
 ไปถึงสาเหตุในทางการเมืองบ้างหรือไม่ ทางตำรวจรายงานก็ว่าได้
 สอบเหมือนกันครับ ได้ไปสอบทางฝ่ายนักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัย
 ขอนแก่น ก็มีเป็นส่วนไม่น้อยที่เห็นว่าเป็นการกระทำของบุคคลที่ ๓ เพื่อ
 หวังผลในการเมืองเกี่ยวกับ ดอกเตอร์ ชวิศ มกรพงศ์ สอบได้เหมือน
 กัน แต่ว่าสาเหตุอื่นก็มีปะปนเข้ามาว่าบางทีก็อาจจะ เป็นฝ่ายทะเลาะ
 เบาะแว้งกันระหว่างนักศึกษาขอนแก่นกับฝ่ายอาชีพะ ซึ่งมีเหตุบาดหมาง
 เคยทะเลาะเบาะแว้งกันมา เคยยกพวกตีกันมาก่อน นี่มันก็เป็นเหตุผล
 ที่ได้สอบไปถึง แต่ว่าเมื่อจับคนร้ายยังไม่ได้ สาเหตุนี้ก็ยังไม่เกิด
 ขึ้นมา แต่ว่าถ้าจับคนร้ายได้แล้ว เหตุเหล่านี้จะมาผสมกับตัวคนร้าย
 นั้นเอง นั่นประการหนึ่ง เหตุเกิดเวลากลางวันจริง ๆ ครับ และ
 ตำรวจก็มีจำนวนไม่ถึง ๑๐๐ คน ตำรวจเวลานั้นเท่าที่ ได้รับรายงาน
 นี้จัดไปในราว ๕๐ กว่าคน ๒ แถวครับ แถวละ ๒๐ คน แต่ว่า
 มันเป็นเหตุที่เกิดขึ้นซุ่มนุ่นวาย คือได้ความว่าทางตำรวจได้จัดรถบัส
 สำหรับไปรับพวกนัก เรือนการช่างกลับโรงเรียน แต่ไม่ยอมกลับ แล้ว
 พวกนี้ก็ไปจับกลุ่มกันอยู่ทางสนามเด็กเล่น ซึ่งมีนัก เรือนรุ่นพี่ไปคอย
 ต้อนรับน้องใหม่ของนัก เรือนมหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่แล้ว ในที่สุดทาง
 ฝ่ายการช่างนี้ใช้ก้อนกรวดก้อนดินก้อนหินขว้าง นักศึกษามหาวิทยาลัย
 ก็ขว้างตอบ เกิดซุ่มนุ่นวายกันนี่ก็ทางฝ่ายนักศึกษาก็เจาะแนวตำรวจ
 ที่กันไว้เจาะเข้ามา อีกฝ่ายหนึ่งก็เจาะเข้ามา ในระหว่างนั้นเองก็เกิด

ระเบิดขึ้น เป็นเหตุให้เกิดคนตายและบาดเจ็บ ความซุลงมุ่นวุ่นวายเป็นอัน
 เองเป็นเหตุที่ว่าไม่สามารถจะสอบเอาความจริงว่าใครเป็นคนทำได้
 เพราะคนในขณะนั้นก็ร่วม ๑,๐๐๐ คน นักศึกษาในราว ๗๐๐ คน
 แล้วก็ทางฝ่ายการช่างในราว ๓๐๐ คน ประมาณคนหมื่นคน มันเหมือนกับ
 กับที่เกิดขึ้นที่สยามสแคว ด้วยเหตุนี้การที่จะจับตัวคนร้ายจึงไม่ใช่ทำได้
 ง่าย ๆ เหตุเกิดกลางวันจริง แต่ว่าความซุลงมุ่นวุ่นวายนั้นมากเกินไป
 ในตอนนั้น

สำหรับความเกี่ยวข้องของกระทิงแดง ก็ได้อ่านข่าว
 หนังสือพิมพ์ครับ ก็ทราบว่ามีคนเกี่ยวข้อง แต่ที่นี้ยังสืบไม่ถึง แต่กระผม
 ได้เขียนแล้วว่า ถ้าสืบถึงแล้วการผิดกฎหมายบ้านเมืองจะเป็นกระทิง
 อะไรก็ตาม ก็ต้องดำเนินการตามกฎหมายไปยกเว้นอะไรไม่ได้ ที่นี้
 เวลานี้ยังจับตัวคนร้ายไม่ได้มันก็ลำบากหน่อย ผมจะกำชับครับ ให้
 ตำรวจได้สนใจกับเรื่องนี้ว่าให้สืบ ถึงกับมีข่าวว่ากระทิงแดง เข้าไป
 เกี่ยวพันให้สอบให้ถึง ผมจะกำชับได้ครับ

นายแคล้ว นรปติ (ชอนแก่น) : ท่านประธานครับ
 กระผมก็ขอถามอีกนะครับเป็นครั้งสุดท้าย ท่านนายกรัฐมนตรียังได้ให้คำ
 รับรองว่าถึงแม้หากจะปรากฏว่ามีหน่วยกระทิงแดง เข้ามามีส่วนร่วมใน
 การปะระเบิดนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ท่านก็จะจัดการโดยไม่เห็น
 แก่หน้าผู้ใดอย่างนั้นใช่ไหมครับผม ท่านนายกรัฐมนตรียกหน้าครับ
 ท่านประธานครับ กระผมขอกราบเรียนต่อไปอีกว่าท่านนายกรัฐมนตรียัง
 ก็ยังไม่ให้คำตอบว่าสิ่งเหล่านี้มันพาดพิงกันนะครับ คือว่าก่อนที่จะขึ้น
 รถไฟเข้ากลับจังหวัดขอนแก่น ที่สถานีหัวลำโพงก็มีการทิ้งใบปลิวเคลื่อน
 กลาดโจมตีดอกเตอร์วิชัย มาในรถไฟก็มีการโจมตีดอกเตอร์วิชัยอะไร
 เหล่านี้ ซึ่งเป็นคนดีครับ กระผมขอกราบเรียน นอกจากนั้นก็ปรากฏว่า

เมื่อจะกลับได้ก่อนวันที่ ๑๒ นักศึกษาฝ่ายโรงเรียนการช่าง สบ. ขอนแก่น เขาไม่ยอมกลับ เหล่านี้ทำไมตำรวจถึงไม่เอาใจใส่ที่ตรงนี้จะกำชับไปได้ไหมละครับว่าให้เริ่มต้นที่จุดนี้

ประการที่ ๒ ขอทราบเรียนถามว่า โดยที่ตำรวจมารักษาความสงบอยู่เกือบ ๑๐๐ คนครับ ทางคณะผู้สอบสวนได้สอบสวนปากคำของตำรวจหรือไม่ ถ้าหากว่ายังไม่ได้สอบถามปากคำของตำรวจจะกำชับไปได้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอสงสัยชนิดหนึ่งเถอะครับ ถ้าหากว่าไปเจอกระทิงแดง ท่านนายกรัฐมนตรีก็รับว่าจะสอบสวน กระผมก็เรียนถามว่าโดยที่ปรากฏข่าวว่า กระทิงแดงก็ช่วยประชาธิปไตยหาเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร ในคณะกรรมการกลางก็มีหัวหน้ากระทิงแดงอยู่ด้วย ข้อนี้เป็นความจริงหรือไม่ครับ ได้โปรดกรุณาตอบให้ประชาชนได้เข้าใจด้วย ท่านประธานครับ กระผมขอทราบเรียนถามเป็นข้อสุดท้ายว่า ท่านนายกรัฐมนตรีจะมีความมั่นใจเพียงใดที่จะกระทำกฎหมายให้เป็นกฎหมาย คือจะต้องสืบสวนจับกุมตัวคนร้ายเอาตัวคนร้ายผู้ประเวศเปิดมาลงโทษให้จงได้ โดยไม่หวาดหวั่นต่ออิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น ขอขอบพระคุณครับ ท่านประธาน

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) : คือสำหรับข้อความที่ว่าได้มีการสอบตำรวจหรือเปล่านี้ มีครับ ได้มีการสอบตำรวจแล้ว แต่ตำรวจให้การเป็นทำนองบอกว่าการระเบิดนี้มาจากฝ่ายนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เพราะว่ามีตำรวจบางคนบอกว่าได้ยินเสียงบอกไปเอาลูกระเบิดมา และพวกนักศึกษาวิ่งมาสะดุดโซ่ล้มลงก็เกิดระเบิดขึ้น แต่ก็ยืนยันไม่ได้เห็นระเบิดจากมือขว้างมาจากกลุ่มนักศึกษาได้มีการสอบสวน เพราะฉะนั้นหลักฐานนี้ทางตำรวจก็ยังไม่ค่อยสนใจทางนี้เท่าไรนัก

ที่นี้สำหรับกระทิงแดงปะปนอยู่ในหมู่ประชาธิปไตย กระผมเองบอกตามตรงว่าไม่ทราบจริง ๆ ตอนไปหาเสียงผมไม่ทราบว่าใครเป็นใคร ก็ได้ทราบว่ามีการถ่ายรูปใส่แว่นตาอะไรไปติด ก็บอกว่าแว่นตานี้เป็นแว่นตากระทิงแดงผมไม่ทราบจริง ๆ ครับ เวลาหาเสียงใครต่อใครมาขึ้นด้วยก็ถ่ายกันเปะปะเหมือนอย่างพวกหาเสียงทั้งหลาย ถ้าทราบผมก็ไม่อยากจะไปเกี่ยวข้องกับนักหรรอก เพราะว่าพรรคเดโมแครตต้องตั้งตัวเป็นกลางไม่เข้าใครออกใคร ไม่อย่างนั้นรักษากฎหมายของบ้านเมืองไม่ได้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ดีที่สุดในที่นี้คือถือเสมอมาว่าต้องรักษาตัวเป็นกลาง แม้แต่ดอกเตอร์ ฮิวซ์ เองซึ่งท่านสมาชิกผู้มีเกียรติก็ว่าเป็นคนดี ทางเราก็เห็นด้วยจึงเสนอตั้งมาเป็น ปปป. แต่ก็น่าเสียดายที่สภาไม่ได้รับและผ่านอันนี้ไป เพราะฉะนั้นขอรับรองเท่าที่เกี่ยวกับตัวผม ผมไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระทิงแดงหรืออะไรเลย ผมไม่ทราบจริง ๆ ไม่รู้จะทำอย่างไร ขอขอบคุณครับ ถ้ามีเกี่ยวข้องกับอะไรผมจะตัดสัมพันธ์ผมไม่เกี่ยวไม่ข้องด้วย เพื่อรักษาความเป็นกลางของรัฐบาลจะได้ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนได้ทั่วทุกหน้า ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง อันนี้ขอรับรองครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปครับเป็นกระทู้ถามด่วนที่ ๕ ของคุณอร่าม อมรดิษฐ์ เรื่อง การช่วยเหลือชาวนาให้มีต้นกล้า ปักดำถ้ามกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เชิญคุณอร่ามครับ

นายอร่าม อมรดิษฐ์ (สุรินทร์) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายอร่าม อมรดิษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์ สังกัดพรรคธรรมมาธิปไตย ท่านประธานที่เคารพ เนื่องจากเกิดฝนแล้งขึ้นทั่วไปในภาคอีสาน กระผมจึงขอตั้งกระทู้ถามด่วนมาก ถ้าม ขณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

ด้วยปรากฏว่าในท้องที่ภาคอีสานได้เกิดฝนแล้งขึ้นทั่วไป ต้นข้าวกล้าที่ชาวนาได้หว่านลงไว้ ชาคน้ำฝนหล่อเลี้ยง เป็นเหตุทำให้แห้งตายไปเป็นส่วนมาก ทำความเสียหายและเดือดร้อนให้แก่ชาวนาที่ยากจน และเป็นอุปสรรคต่อการทำนาเป็นอย่างมาก กระทบถึงขอเรียนถาม ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ ท่านจะจัดส่งเครื่องสูบน้ำไปช่วยสูบน้ำเพื่อหล่อเลี้ยงต้นข้าวกล้า มิให้แห้งตายจะได้หรือไม่

ข้อที่ ๒ ท่านจะสั่งการให้สถานีทดลองข้าวและหน่วยงานเกษตรจังหวัดได้ช่วยเพาะพันธุ์ข้าวกล้าไว้ให้แก่ชาวนาให้ทันฤดูกาลปักดำทำนาในปีนี้จะได้หรือไม่ และได้ลงมือช่วยไปแล้วมากน้อยเพียงใด และจะสามารถช่วยเหลือเนื่องที่การทำนาได้มากน้อยเพียงใด กระทบขอให้ ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยชี้แจงให้ทราบด้วย

ท่านประธานที่เคารพครับ เนื่องจากกระทู้ถามของกระทมนี่ส่งมาตั้งแต่วันที่ ๒ เดือนที่แล้ว รู้สึกว่าจะล่าช้าและไม่ทันต่อเหตุการณ์ครับ และที่รัฐบาลได้ช่วยเหลือไป รู้สึกว่าไม่ตรงเป้าหมาย และก็คลาดเคลื่อนไปเป็นส่วนมากครับ ขอขอบพระคุณครับ

นายไกรสร ตันติพงศ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระทบผมได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ตอบกระทู้ของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระทบผมขอตอบกระทู้ของท่านสั้น ๆ ดังนี้ครับ

ข้อ ๑ ท่านจะสั่งให้สถานีบำรุงพันธุ์ข้าวส่งเครื่องสูบน้ำไปช่วยสูบน้ำเพื่อหล่อเลี้ยงข้าวกล่ามิให้แห้งตายจะได้หรือไม่ ถ้าจะให้เอาเครื่องสูบน้ำจากสถานีบำรุงพันธุ์ข้าวไปช่วยนะช่วยไม่ได้ เหตุผลที่

จะเอาเครื่องสูบน้ำของสถานีพันธุ์ข้าวไปช่วยไม่ได้ เพราะมีเพียงไม่กี่เครื่อง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ก็ได้ให้กรมชลประทานส่งเครื่องสูบน้ำไปช่วยและในการแก้ไขภาวะฝนแล้ง รัฐบาลก็ได้จัดเงินให้ทางจังหวัดจัดซื้อเครื่องสูบน้ำไปใช้เพื่อแก้ไขโดยตรงแล้ว

สำหรับข้อที่ ๒ ถามว่า จะช่วยเพาะพันธุ์ข้าวกล้าให้แก่ชาวนาได้ทันฤดูกาลทำนาหรือไม่ ขอเรียนตอบว่าได้ทำไปแล้วเป็นจำนวนเนื้อที่ทั้งหมด ๒,๕๐๐ ไร่ เป็นข้าวกล้านารวม เพื่อเอาไปแจกจ่ายให้แก่ราษฎรซึ่งคาดว่าจะได้โดยทั่วถึง

นายอร่าม อมรดิษฐ์ (สุรินทร์) : ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมขอเรียนซักถาม ๗พณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรฯ ต่อไปสักเล็กน้อยนะครับ ที่ท่านว่าท่านได้อนุมัติการช่วยเหลือพันธุ์ข้าวกล้าไปช่วยชาวนา ๒๕,๗๗๘ ไร่ครับ อันนี้ตัวเลขกระผมเอามาจากการประชุมของ ๗พณฯ รองนายกรัฐมนตรีที่จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑๖,๑๗ เดือนที่แล้วครับ ในการช่วยเหลือของรัฐบาลครั้งนี้ ๒๕,๗๗๘ ไร่ เป็นข้าวปลูกนะครับ จะช่วยการปักดำได้เพียง ๓๗๑,๖๗๐ ไร่ครับ แล้วก็จากเอกสารหลักฐานของทางราชการได้เอาภาคอีสานรวมกันเข้าเป็น ๑๖ จังหวัด แล้วก็รัฐบาลแจ้งว่ามีเนื้อที่การทำนาเพียง ๒๖,๒๗๖,๘๒๕ ไร่ กระผมก็ไม่ทราบเหมือนกันครับว่า รัฐบาลไปเอาตัวเลขนี้มาจากไหน ถ้ารัฐบาลไม่ทราบกระผมจะแจ้งให้ทราบครับ เนื้อที่การทำนาในภาคอีสานทั้งหมด ๑๖ จังหวัด มี ๑๗๐,๒๒๖ ตารางกิโลเมตรครับ หรือเท่ากับ ๑๐๖,๓๕๑,๒๕๐ ไร่ครับ ถ้าเนื้อที่การทำนาทั้งหมดครึ่งหนึ่งก็จะได้ตั้ง ๕๐ กว่าล้านไร่ครับ แต่ที่รัฐบาลแถลงว่ารัฐบาลไปได้ตัวเลขมาเพียง ๒๖ ล้านไร่ ซึ่งมันผิดความจริงตั้งครึ่งหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงทำความเสียหายในการ

ช่วยเหลือนี้ช่วยไม่ได้ถึง ๑ เปอร์เซ็นต์ครับ กระทบขอกราบเรียนให้
 ทราบว่า รัฐบาลช่วยชาวนาไม่ได้ถึง ๑ เปอร์เซ็นต์จากยอดที่จัดสรร
 ไปนี้ครับ และกระทบก็อยากจะเรียนถามต่อไปว่า เมื่อรัฐบาลช่วยเหลือ
 ในการให้พันธุ์ข้าวกล้าแก่ชาวไร่ชาวนาแล้ว รัฐบาลได้เตรียมช่วยใน
 ชั้นที่ ๒ หรือเปล่าครับ คือภายหลังจากการปักดำแล้ว หรือก่อนการ
 เก็บเกี่ยวอีก ๒ ระยะครับ ถ้าเกิดฝนทิ้งช่วงไป หรือเกิดความแห้งแล้ง
 ขึ้นมาอีก รัฐบาลได้เตรียมการช่วยเหลือไว้หรือเปล่าครับ ถ้าเตรียม
 ไว้ เตรียมอย่างไรบ้าง ขอชี้แจงให้กระทบทราบด้วย ถ้าท่านยังไม่ได้
 เตรียมการ ท่านจะเตรียมการเมื่อไรครับ และก็จากหลักฐานเอกสาร
 ซึ่งทางราชการให้การช่วยเหลือแก่ชาวไร่ชาวนา ก็ยังผิดจากข้อเท็จจริง
 อีกครับ เป็นต้นว่า การที่รัฐบาลให้ข้าวพันธุ์ไปเพาะกล้านั้น รัฐบาล
 ให้ไปไร่ละ ๖๐ กิโลกรัม ซึ่ง ๖๐ กิโลกรัมนี้มันไม่พอครับต่อเนื้อที่ ๑ ไร่
 ความจริงมันควรจะเป็น ๑๐๐ กิโลกรัม และรัฐบาลให้ปุ๋ยไปอีก ๓๐
 กิโลกรัม แล้วก็ให้ค่าไถดะอีก ๒ ครั้งอีก ๑๒๐ บาท และก็เหลือนั้น
 เป็นค่าบำรุงรักษา ค่าฉีดยา ค่าดูแล อีกตั้ง ๒๐๐ กว่าบาทครับ
 กระทบไม่เข้าใจเหมือนกันครับว่า ทำไมท่านถึงตั้งไว้อย่างนั้น ตั้งไว้
 ๗๐๐ บาทครับ ซึ่งความจริงมันใช้เงินประมาณ ๕๐๐ บาทแค่นั้นครับ
 ข้อนี้ก็อาจชาวนาเขาครับ มันให้มากเกินไป มันควรจะขยายไปให้ชาว
 พันธุ์สำหรับใช้เพาะกล้านี้มากขึ้นกว่าที่ให้ไว้มันถึงจะถูกต้องครับ สำหรับ
 เรื่องข้าวพันธุ์นี้ กระทบขอชี้แจงว่า เท่าที่รัฐบาลช่วยไปนั้นไม่ทันต่อ
 เหตุการณ์ ถ้าอย่างนั้นกระทู้ถามของกระทบนี้เข้ามาเดือนที่แล้วนี้ กระทบ
 กล้ายืนยันเลยครับว่าช่วยชาวนาได้จริง ๆ เพราะรัฐบาลไม่จำเป็น
 ที่จะต้องไปซื้อเครื่องสูบน้ำครับ ที่ดินที่อยู่บริเวณอ่างเก็บน้ำ ท้ายอ่าง
 กิติ และรอบอ่างเก็บน้ำกิติ ในภาคอีสานมีตั้งหลายร้อยอ่างครับ เรา

สามารถที่จะเพาะพันธุ์ข้าวกล้าได้ และก็ช่วยชาวนาได้ทันต่อเหตุการณ์ จะไม่เดือดร้อนอย่างเช่นทุกวันนี้ ทุกวันนี้กระผมขอกราบเรียนให้ ทราบว่าน้ำมันท่วม ต้นข้าวกล้าที่ทางรัฐบาลได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ นั้นเน่าตายไปเป็นส่วนมากแล้ว ที่บ้านกระผมฝนตกทุกวัน ก็ไม่ทราบว่า รัฐบาลทราบหรือเปล่า ถ้าทราบแล้วท่านได้เตรียมแก้ไขหรือเปล่า เวลานี้ข้าวกล้าเน่าแล้วครับ เพราะว่าฝนตกทุกวัน น้ำมันท่วมต้นข้าว กล้าที่เขาเอาเอาไว้ กระผมขอกราบเรียนถามแค่นี้ก่อน ขอขอบพระคุณ ครับ

นายไกรสร ตันติพงษ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์) : ท่านประธานครับ กระตุ้มถามของท่านสมาชิก ผู้มีเกียรติถามเรื่องภาวะฝนแล้ง รัฐบาลก็ไม่ได้นั่งนอนใจนะครับ ก็ได้ ประชุมท่านข้าราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรจังหวัด สหกรณ์ จังหวัด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ แล้วก็ได้สั่งการแก้ไขทั้ง ๆ ที่ในกระตุ้มถาม ของท่านนั้น ท่านประสงค์เพียงจะให้สถานีพันธุ์ข้าวในท้องที่จังหวัด ของท่าน ช่วยเหลือเท่านั้น แต่รัฐบาลกลับมุ่งไปช่วยทั่วทั้งภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในจังหวัดของท่าน ท่านขอมาเพื่อ เพาะพันธุ์ข้าวกล้าโดยอาศัยสถานีทดลองข้าว ซึ่งถ้าทำตามที่ท่านเสนอ นะมันได้ปริมาณข้าวกล้าน้อย เพราะเนื้อที่ของสถานีเพาะพันธุ์ข้าวกล้า มีเนื้อที่ไม่กี่ไร่ แต่รัฐบาลอนุมัติเงินให้ทำกล้านารวมเฉพาะในท้องที่ จังหวัดของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติถึง ๒ พันไร่ เป็นค่าใช้จ่ายในการตก กล้าถึง ๑ ล้าน ๕ แสนบาท ซื้อเครื่องสูบน้ำให้ขนาด ๕ นิ้วถึง ๕๐ เครื่อง เพื่อไปสูบน้ำตามอ่างน้ำต่าง ๆ และก็ให้เครื่องพ่นยาอีก ๕ เครื่อง ให้นำมันเชื้อเพลิงในการที่จะสูบน้ำ น้ำมันหล่อลื่นอีก ๒ แสน กว่าบาท ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ ในขณะที่เดียวกันก็ได้มีท่าน

สมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งไม่ได้อยู่ในท้องที่จังหวัดของท่าน เช่น คุณเฉลียว คล้ายหนองสรวง คุณสุธรรม ปัทมดิลก และยังมีอีกหลายท่าน บอกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีน้ำมันแห้งแล้ง ขอให้จัดทำหน่วย ฝนหลวง ทางรัฐบาลก็จัดทำหน่วยฝนหลวงก็ เป็นไปตามที่ท่านว่าเรา แก้ไขภาวะฝนแล้ง ก็ทำให้น้ำมันเกิดท่วมขึ้น ก็แสดงว่าให้ความชุ่มชื้น ในท้องที่จังหวัดสุรินทร์ของท่านมีฝนตกทุกอำเภอ รวมกันเป็นจำนวน น้ำฝนถึง ๑,๖๕๐.๑ มิลลิเมตร เฉลี่ยแล้วตกอำเภอละ ๑๖๐ กว่า มิลลิเมตร เพราะฉะนั้นก็เป็น การแก้ภาวะฝนแล้ง เสร็จแล้วท่าน ก็บอกว่าน้ำท่วมก็เกิดภาวะอุทกภัยอีก รัฐบาลก็ไม่ว่าจะทำอย่างไร ก็เรียนตามความสัจจริงว่าเราได้แก้เพื่อในทางที่ดี แต่กระผม ไม่เชื่อว่าจะถึงกับเกิดอุทกภัยอย่างที่ท่านว่า

สำหรับที่บอกว่า เนื้อที่ของจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือไม่ตรงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล รัฐบาลทราบ เนื้อที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากเอกสารสิทธิ์ต่าง ๆ สำหรับ เนื้อที่ที่ท่านพูดนี้ อาจจะเป็นเนื้อที่ที่เข้าไปถือครองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ก็อาจจะเป็นไปได้ ส่วนการเตรียมการช่วยเหลือในช่วงต่อไป รัฐบาลได้เตรียมการช่วยเหลือไว้แล้ว ในกรณีไหนที่มันแล้งก็แจกพันธุ์ พืชฤดูแล้ง ในกรณีไหนที่มันเกิดอุทกภัยทำไม่ได้ก็เตรียมพันธุ์พืชให้ เพราะฉะนั้นก็ขอเรียนตอบท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเพียงแค่นี้ครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พอแล้วละครับคุณอร่าม

นายอร่าม อมรดิษฐ์ (สุรินทร์) : ท่านประธานที่เคารพ ครับ กระผมขออีกข้อเดียวเกี่ยวกับเครื่องสูบน้ำนั้นครับ คือเท่าที่ ผมฯ ได้กรุณาให้เครื่องสูบน้ำ ๕๑๒ เครื่องนี้ กระผมก็รู้สึกยินดี แต่ที่กระผมยังเป็นห่วง เพราะว่าเครื่องสูบน้ำนี้มันตั้ง ๑๐ กว่าล้าน

บาท จากเหตุการณ์ที่ผ่านมา โดยเฉพาะตามอำเภอต่าง ๆ กระทรวงมหาดไทยได้ส่งเครื่องสูบน้ำไปช่วย กลุ่มชลประทานราษฎร ชลประทานหลวง และกลุ่มเกษตรกร กลุ่มชาวไร่ชาวนา แต่ละอำเภอท่านไปเปิดดูได้หลายครั้ง มีทะเบียนบัญชีเรียบร้อย ทุกอำเภอนี้แห้งและเป็นลึบ ๆ เครื่องครบ แต่ขณะนี้ไม่มีแม้แต่ซากให้เหลือไว้ให้เห็นเลยครับ ไม่ทราบว่าหายไปไหน และครั้งนี้กระผมเกรงว่าประวัติศาสตร์จะซ้ำรอยกลัวว่าเงินลืบกกว่าล้านบาทที่รัฐบาลช่วยเหลือนี้มันจะหายสูญไปครับ

กระผมจึงอยากกราบเรียนถาม ฯพลฯ ต่อไปอีกสักเล็กน้อยว่าในการที่ท่านให้เครื่องสูบน้ำไปแต่ละจังหวัดนี้ ท่านได้มีเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาเครื่องยนต์เหล่านี้ไว้บ้างหรือเปล่า ถ้าไม่มี กระผมมั่นใจครับว่าจะเป็นอย่างที่เคยเป็นมา ท่านจะบรรจุแต่งตั้งเด็กนักเรียนที่จบจากโรงเรียนช่างกลในแผนกช่างเครื่องยนต์นี้มาจังหวัดละสัก ๒ คนอะไรเหล่านี้ เพื่อที่จะมารักษาหรือดูแล และก็พร้อมที่จะออกปฏิบัติงานให้ทันทั่วทั้งในระยะต่อไป คือภายหลังการปักดำแล้วนี้จะได้หรือไม่ครับ ถ้าไม่ได้เป็นเพราะเหตุใด กระผมขอให้ท่านตอบให้ทราบด้วยขอบพระคุณอย่างสูงครับ

นายไกรสร ตันติพงศ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) : กระผมขออนุญาตท่านประธาน คือเครื่องสูบน้ำที่เราให้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดสุรินทร์ของท่านทั้งหมด ๕๐ เครื่อง ในจังหวัดของท่านเท่าที่ทราบมีอยู่ ๔ อำเภอ เฉลี่ยแล้วก็อำเภอหนึ่งก็ ๕ - ๕ เครื่อง ทั้งนี้ท่านมีความเป็นห่วงว่าเครื่องสูบน้ำที่ให้ไปนั้นจะเกี่ยวกับการบำรุงรักษา ทางรัฐบาลนี้ได้ตั้งใจมอบเครื่องสูบน้ำนี้ให้ทางจังหวัด ทางจังหวัดก็มีสมาชิกสภาจังหวัด มีเกษตรจังหวัด เพราะฉะนั้นเมื่อมอบไปให้แล้ว ทางจังหวัดนี้คงจะมอบ

ให้ทางเกษตรจังหวัดเป็นผู้ดูแล ในขณะที่เดียวกันถ้าหากเครื่องสูบน้ำ
 ไม่มีการดูแลเท่าที่ควรสมาชิกสภาจังหวัดที่นั้น และแม้กระทั่งท่านซึ่งมี
 ความสนใจในปัญหาของเกษตรกรเป็นอย่างมากนั้นก็จะได้ช่วยจ้ำจี้จ้ำไช
 สำหรับว่าจะให้จัดตั้งงบประมาณเพื่อบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำนี้หรือไม่นั้น
 รัฐบาลโดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอรับไว้พิจารณา ใน
 ชั้นนี้ขอเรียนด้วยความสัตย์จริงว่า เรายังไม่มีงบประมาณก้อนนั้น แต่ก็
 เจ้าหน้าที่ของราชการ เช่นเกษตรจังหวัด และก็ทางชลประทานที่อยู่
 ใกล้เคียงนั้นก็ต้องดูแลให้ได้ แต่สำคัญที่สุดก็คือท่านผู้ว่าราชการ
 จังหวัด คณะกรรมการจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด จึงขอขอบคุณท่าน
 ขอเรียนชี้แจงเพียงเท่านี้ครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปเป็นกระทู้ถามธรรมดา
 ที่ ๖ ของคุณนิคม วรปัญญา เรื่อง ชาวไร่ได้รับความเดือดร้อนจาก
 ศัตรูพืช เชิญคุณนิคมครับ

นายนิคม วรปัญญา (ลพบุรี) : ท่านประธานที่เคารพ
 ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม นิคม วรปัญญา ผู้แทนราษฎรจังหวัดลพบุรี
 กระผมขอตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 ดังต่อไปนี้

เนื่องด้วยท้องที่จังหวัดลพบุรีโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำเภอ
 ชัยบาดาล อำเภอโคกสำโรง อำเภอบ้านหมี่ อำเภอพัฒนานิคม และ
 อำเภอใกล้เคียงที่มีการปลูกพืชมาก เช่น อำเภอพุทธบาท อำเภอ
 แก่งคอย อำเภอมวกเหล็ก อำเภอไพศาลี อำเภอปากช่อง อำเภอ
 บำเหน็จณรงค์ อำเภอตากฟ้า อำเภอวิเชียรบุรี กิ่งอำเภอศรีเทพ
 อำเภอหนองไผ่ และอำเภอตาคลี มีหนอนและตึกแดนกีดกันพืช เช่น
 ข้าวโพด ถั่ว ข้าวฟ่าง และพืชอื่น ๆ เสียหายประมาณเป็นมูลค่าปีหนึ่ง

นับพันล้านบาท ทำให้ชาวไร่ได้รับความเดือดร้อนต้องยากจนเป็นหนี้สิน
 มากมายล้นพ้น บางรายต้องถูกริบที่ดิน บ้านเรือน การที่ชาวไร่ได้รับความ
 ความเดือดร้อนจากศัตรูพืช นับว่าเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจ
 อย่างใหญ่หลวง จึงขอเรียนถามท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
 และสหกรณ์ว่า

ข้อที่ ๑ ศัตรูพืชทั้งหนอนและด้กัแตนกัดกินพืชเสียหายมาก
 เช่นนี้ ท่านจะทำการปราบให้หมดสิ้นไปโดยด่วนจะได้หรือไม่ ประการใด

ข้อที่ ๒ การปราบจะต้องใช้เวลานานสักเท่าใด จึง
 จะหมดสิ้น

ข้อที่ ๓ ท่านจะมอบให้ผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบในการปราบ
 และติดตามผลงานในการปราบให้หมดสิ้นไป อย่างไรหรือไม่

ข้อที่ ๔ ท่านจะทำแผนการปราบในระยะสั้นหรือระยะ
 ยาวแค่ไหน เพียงใด ขอขอบคุณครับ

นายไกรสร ตันติพงศ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
 เกษตรและสหกรณ์) : ท่านประธานที่เคารพ กระทรวงเกษตร
 ขอตอบกระทู้ถามของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดังต่อไปนี้ ข้อถามของท่าน
 เกี่ยวกับศัตรูพืชที่มีหนอนด้กัแตนลงกินพืชไร่ นั้น รัฐบาลโดยเฉพาะ
 กระทรวงเกษตรฯ จะแก้ไขอย่างไร กระผมขอเรียนตอบว่าปัจจุบันนี้
 เรามีศูนย์ป้องกันและกำจัดด้กัแตนขึ้นที่อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
 มีหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชเคลื่อนที่ในการปราบด้กัแตนทั้งหมด ๑๐
 หน่วย มีหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในท้องที่ สำหรับปราบศัตรูพืชอื่นๆ
 อีก ๑๕ หน่วย เราได้ทำการพ่นยาปราบด้กัแตนไปแล้วใน ๕ จังหวัด
 เป็นพื้นที่ทั้งหมด ๓๔๘,๘๑๐ ไร่ ได้ทำการพ่นยาปราบด้กัแตนแล้วรวม
 ๕ จังหวัด ได้พื้นที่ทั้งหมด ๗๐๓,๖๗๖ ไร่ รวมยาที่พ่นทั้งหมดเป็น

เนื้อที่ ๑,๑๐๓,๘๘๖ ไร่ ฉะนั้นเราก็ได้ทำการปราบไปตามที่ท่าน
ร้องขอมา ซึ่งท่านสมาชิกก็เป็นผู้ให้ความสนใจในเรื่องการทำ
เกษตรกรรมเป็นอย่างดี

ที่นี้ถามว่ารัฐบาลจะใช้เวลาปราบให้มันหมดสิ้นไปทั้งหมด
ในเวลาเท่าไร ทางกระทรวงเกษตรฯ ขอเรียนด้วยความจริงว่า
เนื่องจากป่าได้ถูกทำลายโค่นล้มไปมากหญ้าคาซึ่งตักแค้นอาศัยรับประทาน
ถ้ามันถูกไฟไหม้ตักแค้นก็ต้องหนีลงมาบริเวณข้าวโพดของชาวไร่ ความ
สมดุลของธรรมชาติก็ไม่ค่อยมี เพราะฉะนั้นจะแก้ปัญหาเรื่องปราบ
อย่างเดียวนั้นไม่ได้ ต้องทำให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติ รัฐบาล
จึงมีนโยบายที่จะปลูกป่าให้มันเพิ่มขึ้นเพื่อจะดึงศัตรูพืชนี้ให้มันเข้าไปอยู่
ในป่า นี่ก็เป็นการปราบชนิดหนึ่งซึ่งดึงศัตรูออกจากหมู่บ้านจากสถานที่
ไร่นาของชาวบ้าน ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลก็ได้เตรียมการสำรวจไว้ทุกปี
ว่าจะต้องทำการปราบศัตรูพืช โดยเราจะเริ่มทำการสำรวจในระหว่าง
เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน จากนั้นเราก็จะลงมือปราบ ส่วนที่ท่าน
ถามว่าจะให้มันหมดสิ้นไปได้เมื่อไร นี่ก็ได้เรียนแล้วว่ามันขึ้นกับความ
สมดุลของธรรมชาติ ถ้าหากเราปราบตักแค้นจนหมด สัตว์แมลงพืช
ต่าง ๆ เช่นตัวห้ำ ตัวเบียนนะมันก็ต้องถูกฆ่าไปด้วยยาปราบศัตรูพืช
เสร็จแล้วก็เป็นเหตุให้มีศัตรูพืชอย่างอื่นระบาดขึ้นมาแทนอีก เพราะ
ฉะนั้นโดยกฎของธรรมชาติต้องมีความสมดุลกัน จะให้ปราบทั้งหมดสิ้น
ตามที่ท่านเรียนถามนะ ขอเรียนด้วยความสัตย์จริงว่าคงกระทำไม่ได้
เพราะต้องอาศัยความสมดุลธรรมชาติ แต่จะให้ลดน้อยลง รัฐบาลจะทำ
ต่อไปเป็นโครงการทั้งระยะสั้นระยะยาว จึงขอตอบท่านดังนี้

นายนิคม วรปัญญา (ลพบุรี) : ท่านประธานที่เคารพ
กระผม นิคม วรปัญญา ขอขอบคุณท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

เกษตรฯ ที่ตอบกระทู้ของกระผมให้มีความเข้าใจ และก็จะได้ติดตาม
 ผลต่อไป กระผมยังมีความสงสัยต่อไปอีกครับ ถึงแม้ว่าปีนี้ตักแตนจะได้
 ลดน้อยจากปกติลงบ้าง แต่ก็ยังมีกำลังระบาดอยู่เท่าที่กระผมได้ไปเยี่ยมชม
 ราษฎรมาเมื่อไม่กี่วันนี้ ก็เห็นใจท่านรัฐมนตรีซึ่งก็ตั้งใจอย่างดี แต่ว่า
 อาณาเขตที่ตักแตนระบาดนี้มันกว้างใหญ่เหลือเกิน ตักแตนนี้มันก็กัดกิน
 อาหารของมันจากพืชต่าง ๆ นี้ไม่มีเวลากลางวันกลางคืน คือเรียกว่า
 ไม่มีเวลาหลับกินกันทั้งวันทั้งคืน ที่นี้การฉีดยาปราบตักแตนนั้น ที่ฉีดก็ได้
 ผลดี แต่มันมีบางส่วนที่เป็นภูเขา ป่าทึบ เครื่องบินไม่สามารถเข้าไปฉีด
 ได้ทั่วถึง อย่างนี้ก็เป็นการปราบไม่หมดสิ้น กระผมก็เห็นใจที่ท่าน
 รัฐมนตรีตอบ แต่จะต้องหาทางแก้อย่างอื่น การปราบตามไหล่เขา
 ตามซอกเขา ตามป่าทึบ การปราบชนิดนี้ก็ต้องอาศัยทางภาคพื้นดินช่วย
 และจะต้องปราบกันในฤดูแล้ง ตักแตนเป็นศัตรูที่ไม่มีรัง ไม่ทำรังอยู่
 หากินรูดหน้าตลอดไป กัดทำลายพืชทั้งวันทั้งคืน ความสูญเสียมีมากมาย
 และการขยายย้ายที่อยู่ อย่างปรากฏปีที่แล้วในเดือนเดียวกัน กินจาก
 อำเภอชัยบาดาล แล้วก็ไปอำเภอวิเชียรบุรี อำเภอไพศาลี ไปถึง
 นครสวรรค์ ในช่วงระยะเดือนเดียวกันครับ การปราบที่ได้ผลก็เป็น
 การปราบในฤดูแล้ง เพราะเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจตราวางแผนได้
 สะดวก และก็สามารถใช้รถยนต์หรือมอเตอร์ไซด์เป็นยานพาหนะ
 เข้าไปตามไร่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องที่ที่กระผมได้กราบเรียนมานี้
 ไม่ค่อยจะมีถนน เป็นป่าทุ่งไร่กว้าง มองสุดลูกหูลูกตา หากถนนไม่มี
 อันนี้ก็หวังว่าท่านรัฐมนตรีก็คงจะได้หาโอกาสหนึ่ง ฮ. ไปชมสักที่ครับ
 เท่าที่กระผมได้รับความร่วมมือและประสานงานกันมาตั้งแต่ปีก่อน ก่อน
 ที่ท่านรัฐมนตรีจะได้มาทำหน้าที่นี้ ก็มีผู้ที่เอาใจใส่เป็นอย่างดี กระผม
 ก็ขอเอ่ยนามสักเล็กน้อย คือท่านดอกเตอร์ สมุทร ดอกเตอร์ เถลิง

และก็ท่านปลัดปรีดา ปลัดกระทรวงเกษตร ๔ เอาใจใส่ดีมาก เพราะ
 กระทบได้เคยไปวางแผนร่วมกันมา อันนี้กระทบก็ด้วยความห่วงใยอยาก
 จะฝากให้ท่านรัฐมนตรีนี้ได้กำชับบัญชาต่อไปอีกครับ จากความห่วงใยที่
 กระทบได้กราบเรียนมาแล้ว กระทบอยากจะขอกราบเรียนถามท่าน
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะทำการวางแผนปราบ
 ตัดก้นและหนอนในฤดูแล้งในปีต่อ ๆ ไป ให้ตัดก้นนั้นหมดสิ้นไป จะ
 ได้หรือไม่ประกาศใด ก็ต้องปราบฤดูแล้ง อาจจะมีหมดสิ้นไป

ประการที่ ๒ การจัดยา อุปกรณ์ ยานพาหนะใน
 การปราบ ท่านได้เตรียมไว้เพียงพอกับการที่จะใช้ปราบตามแผนที่ท่าน
 ได้กล่าวมาแล้ว จะได้หรือไม่ประการใด เพราะการที่ตัดก้นขนาด
 กว่าจะได้ช้า กว่าเจ้าหน้าที่จะออกปฏิบัติการนั้นไม่ค่อยทันเวลา
 เพราะฉะนั้นกระทบจึงได้เรียนถามซ้ำอีกเล็กน้อย

ประการที่ ๓ การจัดยา อุปกรณ์ กำลังเจ้าหน้าที่ ท่าน
 จะทำให้เกิดความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ไม่เฉื่อยช้าอย่างขณะ
 ที่เป็นอยู่หรือที่ผ่านมาแล้ว กินทั้งวันทั้งคืน เพราะตัดก้นกินข้าวโพดนี้
 กระทบก็ได้กราบเรียนมาแต่ต้นแล้วว่า กินทั้งวันทั้งคืน เพราะตัดก้น
 ไม่มีบ้าน ไม่มีรังอยู่ เพราะฉะนั้นขอให้ท่านตอบให้กระทบหายข้องใจ
 ด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

นายไกรสร ตันติพงศ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
 เกษตรและสหกรณ์) : ท่านประธานสภาที่เคารพครับ ผมขอชมท่าน
 สมาชิกผู้ชกถาม คือท่านได้ยอมรับความจริงว่า เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของ
 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความร่วมมือในการปราบปราม
 ศัตรูพืช ซึ่งนาน ๆ จะมีท่านผู้แทนราษฎรที่เอื้อชม เพราะฉะนั้นผม
 ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง แต่ในขณะที่เดี๋ยวกันผมก็ทราบว่า เจ้าหน้าที่

ที่ปฏิบัติงานอยู่ในท้องที่เกือบจะเรียกว่าทั้งหมด ได้ทุ่มเททุกอย่างเพื่อช่วยเหลือชาวไร่ ถ้าหากว่ามีเจ้าหน้าที่ผู้หนึ่งผู้ใดยังไม่ทำงานอย่างจริงจังก็หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านผู้แทนช่วยชี้แจงให้ทางกระทรวงทราบ จะได้กำชับเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่ทำงานให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับชานนั้นก็ขอยอมรับเป็นความจริงว่า อุปกรณ์ชาเครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ เท่าที่ผ่านมานั้นเราก็ติดขัดล่าช้าไปบ้าง ทั้งนี้มันขึ้นอยู่กับงบประมาณ เพราะฉะนั้นในปี ๒๕๒๐ เราได้เสนองบประมาณเข้ามาสู่สภา ถ้าสภานี้อนุมัติผมก็มีความเชื่อมั่น และขอรับรองได้ว่าจะจัดการให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

สำหรับเรื่องตึกแตนหรือศัตรูพืชต่าง ๆ นั้น ก็เป็นความจริงว่า มันมีจำนวนปริมาณมาก ถ้าหากว่าเกิดความแห้งแล้งรัฐบาลจึงได้จัดทำแผนหลวงตั้งที่ท่านคราบ ในภาคกลางเราก็จัดให้ปริมาณน้ำฝนมันก็ตก เพราะฉะนั้นก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ท้องที่จังหวัดลพบุรีของท่านนั้นทำให้ตึกแตนมันลดน้อยลงไป เพราะความชื้นมันทำให้สัตว์ประเภทนี้มันอยู่ไม่ค่อยได้ แต่ในฤดูแล้งเราก็คิดว่าถ้าตามโครงการที่จัดเตรียมไว้นี้ คือเราจะสำรวจกันอย่างจริงจังหลังจากงบประมาณผ่านไปแล้ว เราจะลงมือปราบตั้งแต่ตัวอ่อนเลย ซึ่งเราจะปราบตัวอ่อนก็ประมาณเดือนพฤศจิกายน เดือนธันวาคมนี้ ก็คงจะเป็นตึกแตนอยู่ในวัยอ่อน ๆ จะพยายามปราบกันอย่างจริงจัง และก็ขอให้ท่านผู้แทนให้ความร่วมมือด้วยดีอย่างนี้ตลอดไปก็แล้วกันนะครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปครับเป็นกระทู้ถาม
ธรรมดาลำดับที่ ๗

นายนิคม วรรณปัญญา (ลพบุรี) : ท่านประธานครับ
กระผมขออนุญาตครับรัฐบาล ยังตอบไม่ชัดเจนครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ชัดแจ้งดีแล้วครับ ผมไม่
อนุญาตครับ ผมฟังแล้วว่าชัดแล้วครับ ต่อไปครับเป็นกระทู้ถามธรรมดา
ลำดับที่ ๗ ของคุณสุชน ชื่นสมจิตต์ เรื่อง การปราบปรามทุจริตใน
วงราชการและรัฐวิสาหกิจ ถาม สำนักนายกรัฐมนตรี

นายสุชน ชื่นสมจิตต์ (ขอนแก่น) : ท่านประธานที่
เคารพ กระผม สุชน ชื่นสมจิตต์ ส.ส. ขอนแก่น พรรคธรรมสังคม
กระผมใคร่กราบเรียนถาม ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

ด้วยปรากฏข่าวอื้อฉาวอยู่เกือบทุกวันว่า ข้าราชการผู้นั้น
ผู้นั้นทุจริต เรื่องนั้นเรื่องนี่ที่นั่นที่นี่ยุติตลอดเวลา และดูเหมือนยิ่งนานวัน
ยิ่งจะเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ ยิ่งความเสื่อมเสียมาสู่วงราชการและ
รัฐวิสาหกิจอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นชวากหนามกีดกัน
ความเจริญรุ่งเรืองของชาติ ก่อให้เกิดความอยุติธรรมแก่ประชาชน
ทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับความเดือดร้อนจึงเรียนถามว่า

๑. ท่านจะให้คำมั่นสัญญาต่อสภาผู้แทนราษฎรแห่งนี้ได้
หรือไม่ว่าท่านจะดำเนินการปราบปรามการทุจริตในวงราชการและ
รัฐวิสาหกิจอย่างเด็ดขาดรวดเร็วและไม่ไว้หน้าใครทั้งสิ้น ไม่ว่าเขา
ผู้นั้นจะเป็นรัฐมนตรีในคณะของท่านหากเกิดมีขึ้น ไปจนถึงเสมียนจัตวา
ชั้นผู้น้อยที่มีตำแหน่งต่ำสุด ท่านมีโครงการที่จะดำเนินการในเรื่อง
การฉ้อราษฎร์บังหลวงนี้อย่างไรบ้าง ในกรณีที่ข้าราชการผู้ใดทุจริต
และปรากฏผลการสอบสวนออกมาแล้ว จะขอให้กระทรวงเจ้าสังกัด
ประกาศรายชื่อทุกคนผ่านสื่อมวลชนได้หรือไม่ ถ้าได้ขอให้ท่านสั่งการ
ไปยังกระทรวงต่าง ๆ เพื่อถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป ถ้ากระทำ
ไม่ได้ เพราะเหตุใด

๒. รัฐบาลชุดก่อน ๆ เคยประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการปราบปรามทุจริตในวงราชการและรัฐวิสาหกิจขึ้นมาคณะหนึ่ง ขอเรียนถามว่า คณะกรรมการชุดนี้ยังคงมีอยู่หรือเลิกไปแล้ว ได้ปฏิบัติงานลงโทษพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วกี่ราย ได้รับโทษหนักเบาสถานใด และได้รับร้องเรียนมามากน้อยเพียงใดเกี่ยวกับการกระทำมิชอบของเจ้าหน้าที่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทใดที่กระทำผิดมากที่สุด

๓. ท่านทราบหรือไม่ว่า สาเหตุจากการที่ข้าราชการทุจริตมีผลได้ผลเสียเกี่ยวกับแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น ช่องโหว่เก็บบ่อนการพนัน เจ้ามือสลากกินรวบ และอื่น ๆ อีก เป็นเหตุให้กฎหมายไม่เป็นกฎหมาย ก่อให้เกิดแหล่งอาชญากรรมเพิ่มมากยิ่งขึ้น เจรผู้ร้ายชุกชุม ไม่มีความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยทั่วไป อหากทราบว่าท่านจะดำเนินการต่อสิ่งดังกล่าวนี้ได้อย่างไร

นายชวน หลีกภัย (รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี)
: ท่านประธานที่เคารพ รัฐบาลขอตอบกระทู้ของท่านสมาชิกดังนี้ รัฐบาลให้ความมั่นใจได้ว่ารัฐบาลชุดนี้พยายามอย่างยิ่งแล้วในการที่จะปราบปรามการทุจริตการประพฤติมิชอบในวงราชการ สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการนั้น รัฐบาลได้พยายามที่จะให้มีคณะกรรมการปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งท่านสมาชิกผู้ถามก็ได้ทราบแล้วว่าผลออกมาอย่างไร อย่างไรก็ตามขั้นตอนไม่ได้จบสิ้นเพียงแค่นั้น ถึงแม้ว่าคณะกรรมการชุดที่รัฐบาลได้เสนอจะไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากสภาไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากสภาก็ตาม แต่ถ้าหากมีการประพฤติมิชอบหรือมีการทุจริต เราก็มีประมวลกฎหมายอาญาอยู่แล้ว ซึ่งผลในการดำเนินการนั้นอาจจะไม่ได้ผลตามที่เราคาดหมายไว้มากนัก แต่รัฐบาลก็พยายาม สำหรับคำถาม

ที่ว่า จะประกาศรายชื่อข้าราชการผู้ทุจริตทุกคนที่ปรากฏผลการสอบสวนออกมาแล้วต่อสื่อมวลชนนั้น รัฐบาลก็ต้องการให้ทำอย่างนั้น เพื่อที่จะไม่ให้มันเป็นแบบอย่างแก่ข้าราชการที่ดี และเพื่อไม่ให้มันเป็นเยี่ยงอย่างแก่ข้าราชการที่เลวที่จะประพฤติอย่างนั้นต่อไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องคำนึงถึงว่าจะเกิดผลที่สุดอย่างไรด้วย เพราะถ้าหากว่าไปออกข่าวในขณะที่ข้อเท็จจริงยังไม่ถึงที่สุด อาจจะเป็นกรณีที่เป็นหมิ่นประมาทได้

คำถามข้อที่ ๒ คณะกรรมการปราบปรามทุจริตประพฤติมิชอบในชุดก่อนนั้น ปัจจุบันนี้กรรมการชุดนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว สำหรับชุดที่รัฐบาลชุดที่แล้วได้เสนอมานั้น สภายังไม่ทันได้ให้ความเห็นชอบ ได้มีการให้คณะกรรมการการปกครองพิจารณา แต่ได้มีการยุบสภาไปเสียก่อน สำหรับกรรมการชุดแรกก่อนที่มีร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้คือชุดรัฐบาลผสมythานอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ นั้น ได้เคยรับเรื่องราวร้องเรียนไว้ทั้งสิ้นถึง ๕๓๕ เรื่อง ปรากฏว่าเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทำมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากที่สุดคือ ๕๒ เรื่อง เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปกครอง ๗๙ เรื่อง เรื่ององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ๖๓ เรื่อง กรมที่ดิน ๓๓ เรื่อง

คำถามข้อที่ ๓ รัฐบาลทราบว่าข้าราชการกระทำการทุจริตมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับแหล่งอบายมุขนั้นก็ เป็นความจริง เรื่องนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ถ้าหากว่าระดับชั้นผู้ใหญ่ไม่มีการลอบหน้าปะจุมุก หรือไม่เห็นแก่ผู้ทุจริตหรือผู้ที่เป็นเจ้าของแหล่งอบายมุขแล้ว ก็คงสามารถที่จะกำจัดไปได้ อย่างไรก็ตามก็หวังอย่างยิ่งว่าถ้าหากรัฐบาลจะทำอะไรรุนแรงกับเจ้าหน้าที่เหล่านี้ ท่านสมาชิกคงจะให้การสนับสนุน เพราะเหตุว่าการไปแตะต้องผลประโยชน์ของบุคคลผู้มีผลประโยชน์ในบ้านเมืองนั้น เป็นเรื่องที่ท่านสมาชิกก็คงทราบดีว่าเป็น

ปัญหาตลอดมา ไม่ว่าผู้มีผลประโยชน์นั้นจะเป็นบุคคลใดก็ตาม กระทบ
 ขอย้ำว่าปัญหาที่ท่านถามในข้อแรกเกี่ยวข้องกับผู้ที่จกริดถ้าเป็นรัฐมนตรีแล้ว
 รัฐบาลจะกล้าแต่ต้องหรือไม่ ขอเรียนว่าเมื่อตอนที่รัฐบาลได้ตั้งคณะ
 กรรมการปราบปรามการทุจริตประพฤตินั้น สิ่งแรกที่ท่าน
 นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันได้พูดกับคณะกรรมการชุดนี้ก็คือว่า ขอให้ปราบ
 ตัวรัฐมนตรีเสียก่อน ซึ่งกระทบก็ไม่ทราบว่าจะผลจากการพูดอย่างนี้ได้มี
 ผลต่อมาอย่างไร

นายสุชน ชื่นสมจิตต์ (ขอนแก่น) : ท่านประธานครับ
 กระทบขออนุญาตถามเพียงครั้งเดียว แต่ขอ ๒ หัวข้อ

ข้อที่ ๑ นับตั้งแต่ ๗๗ นายกรัฐมนตรีได้นำคณะ
 รัฐมนตรีแถลงขอความไว้วางใจจากสภานี้ในเรื่องนโยบายต่าง ๆ ของ
 รัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคำแถลงนโยบายนั้นได้มีเกี่ยวกับเรื่อง
 เจตจำนงของรัฐบาลที่จะปราบปรามข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
 ที่ประพฤติผิด ทุจริต คอร์รัปชัน กระทบอยากทราบเรียนถามว่า
 นโยบายดังกล่าวนั้นได้ส่งไปให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้ทำความ
 เข้าใจกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ หรือเปล่า เพราะบางครั้งที่การปฏิบัติ
 งานของข้าราชการก็ดี หรือของพนักงานรัฐวิสาหกิจก็ดี เมื่อนานเข้า
 ถูกแดดถูกลมถูกฝนบ้าง บางทีถ้าเปรียบไปเหมือนกับสายรุ้งมันก็ห่อ
 มันก็ฮาน จำเป็นที่จะต้องปิดฝุ่นมาซึ่งกันให้ตึง กระทบจึงอยากจะเรียน
 ถามว่าได้กระทำหรือเปล่า ถ้าไม่ได้กระทำจะกระทำหรือไม่ โดย
 เฉพาะเน้นหนักในเรื่องที่กระทบเรียนถามไว้ตั้งแต่ตอนต้น

สำหรับข้อที่ ๒ กระทบขอเรียนถามว่า งบประมาณได้
 ผ่านวาระแรกของสภาแห่งนี้ไปแล้ว และกระทบก็มีความเชื่อมั่นว่าสภา
 แห่งนี้จะให้ความไว้วางใจ งบประมาณแผ่นดินกำลังจะถูกหน่วยงาน

ต่าง ๆ นำไปใช้จ่าย กระผมอยากเรียนถามรัฐบาลมีแผนงาน หรือ มีโครงการที่จะติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ในการที่จะนำเอาเงินงบประมาณไปใช้ได้รัดกุมได้ผลสมเจตนาารมณ์ของสภาของผู้แทนราษฎรที่ให้ความไว้วางใจไปหรือไม่ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการประเมินผลของเงินที่ลงไปหลายยุคหลายสมัยไม่คุ้มค่า โครงการต่าง ๆ เสนอมา ตั้งงบประมาณมาอย่างสวยงาม แต่ภาคปฏิบัติผลที่ออกมาไม่เป็นไปตามนั้น รัฐบาลมีหน่วยงานใดที่จะติดตามผลงานประเมินผลงานหรือไม่ ขอขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี)

: รัฐบาลขอตอบคำถาม ๒ คำถามท่านสมาชิกต่อไปนี้

สำหรับปัญหาที่รัฐบาลได้ทำความเข้าใจกับข้าราชการต่าง ๆ หรือไม่ในเรื่องนี้นั้นขอเรียนว่า รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงนั้น ได้มีการประชุมข้าราชการระดับชั้นผู้ใหญ่ของแต่ละกระทรวงอยู่แล้ว และได้ชี้แจงนโยบายในเรื่องนี้อยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ได้รับผิดชอบในกระทรวงที่มีปัญหาเรื่องนี้มาก คือ กระทรวงมหาดไทย ท่านนายกรัฐมนตรีเองได้เชิญท่านผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดมาพบ และชี้แจงนโยบายสำคัญ และข้อสำคัญที่สุดข้าราชการก็ทราบที่รัฐบาลชุดนี้มีนโยบายอย่างไรอยู่แล้ว

คำถามประการต่อไป การติดตามผลงานของการจัดสรรงบประมาณนั้น ขอเรียนว่า เรื่องนี้ท่านรองนายกรัฐมนตรีดำริและกำดั่งดำเนินการอยู่ในการที่จะตั้งหน่วยงานอีกหน่วยหนึ่งในสำนักงบประมาณ หรือในสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ โดยเฉพาะว่าเป็นไปตามเป้าหมายได้ผลตามนโยบายที่รัฐบาลได้วางไว้หรือไม่ และขอเรียนเพิ่มเติมว่า ในสำนักนายกรัฐมนตรีมีตำแหน่ง

เลขานุการประจำสำนักนายกรัฐมนตรีอยู่ และบุคคลเหล่านี้ทำงานรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีคือรัฐมนตรีสุรินทร์ มาศดิตถ์ ได้เรียกประชุม และก็ขอให้เป็นผู้ช่วยติดตามผลงานของรัฐบาล ในท้องถิ่นแต่ละจังหวัด ซึ่งบรรดาท่านสมาชิกสภาผู้แทนที่เป็นเลขานุการประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้อยู่ หรือในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งแบ่งความรับผิดชอบกันไป เป็นเขต ๆ อีกส่วนหนึ่งก็คือว่า ท่านสมาชิกผู้ถามปัญหานี้เอง รวมทั้งท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งอยู่ในสภานี้ ก็เป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนจะช่วย ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล โดยนำข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นที่ท่าน ได้พบได้เห็นมาบอกกล่าวให้รัฐบาลได้รับทราบเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่อไป ปัญหาของบ้านเมืองนั้นกระผมคิดว่ารัฐบาลชุดนี้เข้ามาในช่วงระยะ ๓ เดือน ก็คงจะต้องสะสางอะไรอีกมากมาย จะได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ที่เดิวนั้นก็คงจะทำได้ยาก แต่ถ้าหากว่าท่านสมาชิก มีความจริงใจเหมือนอย่างที่ท่านได้พูดและก็ได้ช่วยรัฐบาล กระผมมั่นใจ ว่างานนั้นคงจะสำเร็จไปได้พอสมควร และกระผมขอฝากสิ่งนี้ให้กับ เพื่อนสมาชิกที่ไม่ได้ถามกระทู้นี้ด้วยว่า ขอความกรุณาท่านได้โปรด ช่วยดูแลเสมือนหนึ่งเป็นผู้ที่ติดตามผลงานให้กับรัฐบาลด้วย ได้นำสิ่งที่ บกพร่องที่เกิดในท้องที่ ความไม่สมดุลย์ ความไม่สมบูรณ์ สิ่งที่ไม่ได้ผลในการจัดสรรงบประมาณไปแล้ว ไม่ได้ตามที่รัฐบาลต้องการ ขอได้โปรดแจ้งให้รัฐบาลนี้ได้รับทราบด้วย เพื่อจะได้แก้ไขต่อไป ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปเป็นกระทู้ถามธรรมดา ลำดับที่ ๘ ของคุณสุ่ม โพธิ์เสน เรื่อง โรงเรียนมีห้องเรียนไม่เพียงพอ ถามกระทรวงศึกษาธิการ เชิญ

นายสุ่ม โปธิเสน (หนองคาย) : ท่านประธานที่เคารพ
 กระผม สุ่ม โปธิเสน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดหนองคาย
 กระผมขอตั้งกระทู้ถาม ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 ดังต่อไปนี้

เนื่องจากโรงเรียนในอำเภอต่าง ๆ บางแห่งไม่มีห้อง
 เรียนเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้เรียน เช่น โรงเรียนบางแห่งมี
 นักเรียนมากถึง ๗๐๐ กว่าคน มีห้องเรียนเพียง ๑๐ ห้อง ซึ่งคิด
 เทียบกับนักเรียนแล้วจะบรรจุนักเรียนได้เพียง ๕๕๐ คนเท่านั้น
 ส่วนที่เหลือบางแห่งต้องอาศัยใต้ถุนศาลาวัดบ้าง บางโรงเรียนก็ได้
 อาศัยใต้ถุนบ้านการโรงบ้าง ซึ่งมองดูแล้วไม่ค่อยจะเหมาะสมนัก และ
 จะทำให้การสอนไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร เพราะห้องเรียนไม่มีฝากระ
 เวลาครูสอนจะทำให้เด็กไม่ตั้งใจและเหม่อมองทางอื่น ทำให้ไม่เกิด
 ความสนใจในการเรียน ครูทำการควบคุมเด็กไม่ได้ ทำให้เสียการ
 ปกครอง และบางวันเกิดฟ้าร้อง ฝนตก ฝนสาด ทำให้ไม่สามารถ
 ทำการสอนได้ ต้องหลบลม หลบฝน จึงขอเรียนถามว่าเหตุการณ์
 เช่นนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการรู้หรือไม่ เมื่อรู้แล้วท่านมีความคิดที่จะ
 แก้ไขอย่างไร ท่านมีงบประมาณพอที่จะต่อเติมห้องเรียนให้บรรจ
 นักเรียนที่มีห้องเรียนไม่เพียงพอนี้ได้หรือไม่ และอีกประการหนึ่งบาง
 จังหวัด ทางกระทรวงศึกษาธิการเปิดรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 มากเกินไป จนไม่มีนักเรียนเต็มชั้นเรียน เช่นโรงเรียนต้องการรับ
 นักเรียน ๑๒ ห้องเรียน ต้องรับนักเรียนถึง ๕๕๐ คน แต่มีนักเรียน
 สมัครเรียนเพียง ๔๐๐ คน และยังมีโรงเรียนมัธยมศึกษาของตำบล
 เปิดอีกยังไม่มียุทธนักเรียนเรียนเลย และมีโรงเรียนราษฎร์อีกก็ยังไม่ม
 นักเรียนที่จะเรียนเข้าเรียนเลย ในการที่กระทรวงศึกษาธิการเปิดรับ

นักเรียนไม่ได้ตรวจสอบว่าจำนวนนักเรียนเท่าไร จะเรียนเท่าไร จะเรียนในสายมัธยมศึกษาตอนต้นเท่าไร โรงเรียนรัฐบาลจะรับได้เท่าไร โรงเรียนราษฎร์จะรับได้เท่าไร ควรจะได้รู้ตัวเลขที่แน่นอนก่อนที่จะสั่งเปิดรับนักเรียน และนั่นกระผมจึงขอเรียนถามว่า

๑. การเปิดรับนักเรียนโดยไม่คำนึง โรงเรียนราษฎร์จะเป็นเหตุให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อโรงเรียนอื่นและโรงเรียนราษฎร์ ทางกระทรวงมีนโยบายอย่างไร และเพื่อจะให้โรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดนั้นล้มเลิกกิจการไป แล้วรัฐบาลจะรับช่วงเอางานนี้มาดำเนินการต่อไปใช่หรือไม่

๒. กิจการของโรงเรียนราษฎร์ที่ทางโรงเรียนรัฐบาลเปิดรับเอานักเรียนของเขาหมดแล้วไม่มีนักเรียน โรงเรียนที่อยู่ไม่ได้ต้องล้ม ทางรัฐบาลจะมีการช่วยเหลือเขาบ้างหรือไม่

๓. ทางรัฐบาลจะช่วยเหลือช่วยซื้อกิจการหรือโอนเอากิจการของโรงเรียนราษฎร์มาดำเนินการเองจะได้หรือไม่ เพื่อจะไม่ให้เด็กนักเรียนที่เหลืออยู่ไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนต่อไป

พลตรี ศิริ สิริโยธิน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม พลตรี ศิริ สิริโยธิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ขอตอบกระทู้ของท่านผู้มีเกียรติดังต่อไปนี้

ตามที่ท่านถามว่าโรงเรียนในอำเภอต่าง ๆ บางแห่งไม่มีห้องเรียนพอที่จะเรียน นักเรียนต้องอาศัยใต้ถุนศาลาวัดบ้าง ใต้ถุนบ้านการโรงบ้าง ดูไม่ค่อยเหมาะสมและไม่ได้ผล เพราะห้องเรียนไม่มีฝากั้นนั้น ขอเรียนชี้แจงว่าโรงเรียนตามชนบททั่วไป มีทั้งโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงมหาดไทย คือชั้นประถม

ศึกษา และโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาตอนปลายอยู่บ้าง และชั้นมัธยมศึกษา สำหรับระดับประถมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการนั้น ไม่มีปัญหาเรื่องห้องเรียนดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งถ้าอาคารไม่พอเนื่องจากนักเรียนเพิ่มขึ้น ก็ใช้ก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราวอาศัยโรงฝึกงานบ้าง โรงอาหารบ้าง หรือหอประชุมเท่านั้น จะมีอยู่บ้างก็โรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบลซึ่งทางจังหวัดยืนยันมาว่าพร้อมจะเปิด และจะเปิดให้ทันภาคเรียนเพื่อไม่ให้เด็กต้องเสียเวลาเรียน จึงต้องอาศัยโรงเรียนขององค์การหรือสถานที่ที่เหมาะสมไปก่อน และจัดสร้างอาคารเรียนชั่วคราวขึ้นตามที่ต้องการ และโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการนั้นหาได้มีสภาพเช่นที่ว่าไม่

ส่วนปัญหาที่ท่านถามในข้อที่ ๑ ขอเรียนชี้แจงดังนี้การเปิดรับนักเรียนระดับมัธยมของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ได้ดำเนินถึงสถิติจำนวนนักเรียนของท้องถิ่นเป็นหลัก และในระดับตำบลก็คิดถึงความเหมาะสมว่า จะให้เด็กที่สำเร็จประถมศึกษาปีที่ ๗ ได้มีโอกาสศึกษาต่อในท้องถิ่น โดยมีต้องสิ้นเปลืองหรือลำบากในการเดินทางมาสู่ตัวจังหวัด และในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการทราบดีว่าการจัดการศึกษานั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากเอกชนในการจัดตั้งโรงเรียนด้วย เพราะรัฐบาลมีงบประมาณจำกัด เว้นแต่ภาคบังคับตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐบาล แต่กระนั้นก็ได้กีดกันหวงห้ามโรงเรียนเอกชนแม้แต่ประการใด กระทรวงศึกษาธิการกำลังปรับปรุงสัดส่วนระหว่างโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนอยู่ ถ้าแห่งใดมีทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนเพียงพอแล้ว ก็จะหันไปทุ่มเทในส่วนที่มีโรงเรียนไม่พอหรือไม่มีโรงเรียนเอกชน เพื่อให้มีการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอหน้า

กระทรวงไม่มีนโยบายจะล้มโรงเรียนราษฎร์หรือจะรับช่วงงานนี้มาทำ จะเห็นว่าแม้แต่ในงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นี้ ก็ตั้งงบอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ไว้สูงกว่าปีที่แล้ว

ส่วนข้อที่ ๒ ได้เรียนชี้แจงในข้อที่ ๑ แล้วว่า รัฐบาลไม่ได้มีนโยบายเช่นนั้น

ข้อที่ ๓ รัฐบาลไม่มีนโยบายซื้อโรงเรียนราษฎร์ ส่วนการโอนให้ นั้นจะรับพิจารณาเป็นราย ๆ ไป สำหรับเด็กนักเรียนย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องเป็นภาระของรัฐบาลที่จะต้องแก้ไขถ้าหากว่ามีความเดือดร้อน

นายสุ่ม โภทิสเสน (หนองคาย) : ท่านประธานที่เคารพ กระทบได้ฟังท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการตอบแล้ว ก็ยังมีข้อข้องใจที่จะขอเรียนถามอีกต่อไปว่า สำหรับห้องเรียนนะครับมัน เป็นห้องเรียนของประชาบาลหรือองค์การครับที่ไม่พอ ต้องอาศัยศาลาวัด คือสำหรับโรงเรียนมีนักเรียนนี้ครับอย่างโรงเรียนบ้านของ กระทบนี้ครับ มีนักเรียนอยู่ ๓๐๐ กว่าคน รวมมีห้องเรียนอยู่เพียง ๑๐ ห้องเท่านั้น แล้วที่นี่ต้องอาศัยศาลาวัด ถ้าหากว่าไม่เชื่อแล้ว ก็ขอเชิญท่านไปดูเองได้เลขที่เดียวละครับ กระทบขอยืนยันที่เดียว แล้วไม่ใช่มีแต่โรงเรียนแห่งเดียวเท่านั้น ยังมีอีกหลายแห่งอีกด้วยที่ท่านว่าเป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการก็ทั้งทอดให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยก็ทั้งทอดให้กระทรวงศึกษาธิการนี้แหละครับการศึกษานี้คล้าย ๆ กับว่าลูกไม่มีพ่อไม่มีแม่ เกิดมาโดดเดี่ยว ไม่มีคนที่จะรับผิดชอบ....

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณสุ่มครับ คืออย่างนี้ครับ เนื่องจากเราประชุมคณะครับ ถ้าคุณสุ่มชี้แจงอย่างนี้ เขาคิดว่าเรา

ทะเลาะกันนะครับ นี่ผมฝากข้อคิดเท่านั้น เชิญครับ

นายสุ่ม โปธิเสน (หนองคาย) : ขอประทานโทษครับ อันนี้แหละครับที่ผมเห็นว่า ถ้าหากทางรัฐบาลได้เอาใจใส่ในเรื่องนี้ อาจจะขอความกรุณาจากทางรัฐบาลได้สำรวจดูจะเป็นกระทรวงมหาดไทยก็ดี หรือจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการก็ดี ถ้าหากมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้แล้ว ในเรื่องการศึกษาแล้วก็ขอความกรุณาได้สำรวจตรวจสอบดูด้วยว่ามันเป็นหน้าที่ของใคร กระทรวงไหนที่จะต้องรับผิดชอบ ขอให้ได้สำรวจดูเพื่ออยากจะทำให้การศึกษาของประเทศชาติบ้านเมืองของเราเจริญขึ้นไปอีก ผมก็มีเจตนาอย่างนั้นครับ ไม่ใช่จะหาเรื่องมาโจมตีหรืออะไรหรอกครับ อันนี้เป็นข้อเท็จจริงที่ที่ผมได้พบเห็นมาเท่าที่บ้านของผมเป็นอย่างนี้ แล้วก็อยากจะเรียนถามในข้อนี้ว่าทางกระทรวงมหาดไทยจะสำรวจห้องเรียนของโรงเรียนต่าง ๆ ที่ไม่เพียงพอหรือไม่พร้อมนั้นะครับทำการให้เรียบร้อยต่อไปในโอกาสต่อไปนั้นจะได้หรือไม่ อันนี้ผมขอเรียนถาม

และที่นี้อีกประการหนึ่งนะครับเกี่ยวกับเรื่องครู คล้าย ๆ กับว่าครูนี้ไม่ได้รับสิทธิเหมือนกับข้าราชการแผนกอื่นหรือกระทรวงอื่นอย่างสมมติว่าครูนี้ไปราชการก็ไม่ได้รับเบี้ยเลี้ยงพาหนะ แม้กระทั่งค่าเช่าบ้านอย่างนี้ก็ไม่มี แล้วที่นี้พวกครูนี้น้อยเนื้อต่ำใจในเรื่องการไม่มีสิทธิส่วนอะไรสม่ำเสมอ แม้กระทั่งเสมียนกระทรวงมหาดไทยชั้นจิตวาก็ยังมีค่าเช่าบ้าน มีค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะจะออกไปทำงานที่อื่นต้องได้เบิกค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ แล้วที่นี้ครูประจำบาลชั้นโท ชั้นเอกไม่มีความหมายอะไรเลย จะเบิกค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะก็ไม่ได้ แล้วก็สำหรับค่าเช่าบ้านอย่างนี้ก็ไม่มี อันนี้แหละครับทำให้ครูเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ เมื่อสวัสดิการของครูไม่ได้แล้ว ก็ย่อมจะทำให้ครูมีการ

ไม่พอใจต่อรัฐบาล อาจจะมีการต่อต้าน อาจจะมีการสอนศิษย์ให้เดิน ขบวนการ ทำให้เกิดมีการอลเวงในประเทศชาติบ้านเมืองก็ได้ อันนี้มันก็เป็นผลเสียหายมาถึงประเทศชาติบ้านเมืองของเราเหมือนกัน เมื่อเขาไม่ได้รับสิทธิอะไรสม่าเสมอกัน นี่แหละครับกระผมจึงอยากจะขอเรียนเสนอแนะหรือเรียนฝากไว้ด้วยครับในเรื่องนี้ กระผมจึงอยากจะขอลถามว่า สำหรับสิทธิของครูนี้จะให้มีสิทธิเสมอกับข้าราชการแผนกอื่น กระทบวงอื่นเขาจะได้หรือไม่ จะให้มีการเบิกค่าเช่าบ้าน จะให้มีการเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะในการที่ไปปฏิบัติงานในที่อื่นจะได้หรือไม่ นี่ขอเรียนถามด้วยครับ

ข้อที่ ๓ ครูช่วยสอน เวลานี้ครูช่วยสอนของประเทศไทย ๓๐,๐๐๐ กว่าคน ซึ่งสอนเด็กอยู่ในเวลานี้ประมาณล้านกว่าคนครับ ครูช่วยสอนนี้บังคับเขาด้วยว่า ถ้าใครจะเป็นครูช่วยสอนแล้ว จะต้องไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น บังคับให้เขาทำไว้อย่างนี้ ถ้าไม่อย่างนั้นก็ไม่บรรจุให้เขาเข้าไปเป็นครูช่วยสอน ที่นี้ทำไมเขาถึงเข้าไปล่ะ ก็เพราะว่าครูช่วยสอนนี้ครับมีความต้องการอยากจะเอาสิทธิบางอย่างในการที่จะเข้าไปสอบชุด พ.ม. ผู้ที่ได้ ป.กศ. แล้วอยากจะสอบชุด พ.ม. แล้วบางอย่างก็ผู้ที่ได้ ม. ๖ หรือ ม.ศ. ๓ แล้วนี้ เขาอยากจะได้สิทธิเข้าไปสอบ พ.กศ. จำเป็นเป็นเรื่องที่จำยอมต้องลงในสัญญาว่าไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น อันนี้แหละครับกระผมคิดแล้วว่าถ้าหากรัฐบาลใจแคบไม่ยอมจ่ายเงินค่าตอบแทนให้เขานี้ะครับ กระผมก็เห็นว่ารัฐบาลนี้ใจแคบ ไม่ใช่เป็นตั้งแต่รัฐบาลนี้หรือครับ เป็นมาหลายยุคหลายสมัยแล้ว หลายรัฐบาลแล้ว แต่ว่ารัฐบาลนี้จะต้องแก้หรือไม่ อันนี้แหละครับ เพราะว่าครูช่วยสอนนี้แหละครับลำบากลำบากเหลือเกินที่ทางรัฐบาลไม่ให้ข้าวเขากิน แต่ใช้แรงงานเขา ทำนชาด

มนุษยธรรมใหม่ ถ้าหากว่าคิดดูแล้ว คนเราไม่มีข้าวกินแต่ต้องการแรง
เขา นี่อันนี้แหละที่ผมเห็นว่าเป็นการเอาเปรียบแก่มนุษย์ในประเทศ
ที่ผมเห็นว่าถ้าหากทางรัฐบาลนี้ยังขึ้นแก้ไขไม่ได้ หรือยังเอาเปรียบแก่
พวกครูช่วยสอนอยู่อย่างนี้ ก็จะทำให้ครูช่วยสอนนี้หมดกำลังใจในการที่
จะสอนเด็กต่อไป เราลองคิดดูซิว่าต้นเข้าขึ้นมา....

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณสุม่ครับ เรื่องครูช่วยสอน
นี่พอสมควรแล้วนะครับ ผมจะให้รัฐมนตรีตอบคำถาม เดี่ยวว่าคำถาม
คุณสุม่ไม่หมดนะครับ เชิญท่านรัฐมนตรีเถอะครับ

นายสุม่ โพนีเสน (หนองคาย) : เดี่ยวครับ ผมยังไม่
หมดครับ ขอประทานโทษครับ สำหรับเรื่องครูช่วยสอนนะครับ....

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครูช่วยสอนไม่เอาแล้วครับ
เพราะว่าไม่มีอยู่ในกระทู้ครับ ผมให้พูดพอสมควรแล้ว เดี่ยวสมาชิกจะ
ตำหนิประธานสภา ถามเรื่องห้องเรียนเถอะครับ ที่รัฐมนตรีตอบแล้ว
ไม่เข้าใจหรือว่าขาดตกอย่างไรก็ชี้กท่านเพิ่มครับ

นายสุม่ โพนีเสน (หนองคาย) : คือมันเกี่ยวกับการ
ศึกษาด้วยครับ ถ้าหากว่าผมจะเรียนให้ทราบข้อเท็จจริงได้ก็ให้
ที่ประชุมนี้ได้รับด้วย เพื่อว่าจะเป็นแนวปฏิบัติ อันนี้ขอเรียนฝากไว้
สักนิดหนึ่ง เกี่ยวกับครูช่วยสอนนี้ครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ ผมเห็นว่าพอสมควร
แล้ว ให้รัฐมนตรีตอบก่อนครับ

พลตรี ศิริ สิริโยธิน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ผมก็รู้สึกไม่สบายใจเหมือนกัน
เพราะว่าคำถามที่ถามมานั้นค่อนข้างจะสับสนกัน ระหว่างหน้าที่ของ
กระทรวงศึกษาธิการและหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย อยากรจะ

กราบเรียนว่าการเรียนในภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาชั้นตอนนั้นอยู่ในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย ส่วนชั้นประถมวัย คือชั้นอนุบาล และชั้นมัธยมศึกษาชั้นอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นอุดมศึกษานั้นอยู่กับทบวงมหาวิทยาลัย สำหรับกระทรวงศึกษาธิการนั้น มีโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเอาไว้เป็นตัวอย่างในการค้นคว้าและวิจัยทั่วประเทศไทยในขณะนั้นมีเพียง ๒๐๖ โรงเรียนเท่านั้น เพราะฉะนั้นจึงกราบเรียนเพื่อให้เข้าใจในหน้าที่ เพราะมีหลายครั้งที่กระผมได้อ่านในข่าวหนังสือพิมพ์ เรื่องโรงเรียนก็ตามที่ผู้สงสัย เขียนจดหมายมาก็ตาม ได้มีความสับสนกันอยู่ในเรื่องนี้ จึงขอถือโอกาสกราบเรียนชี้แจงให้เข้าใจด้วย

ตามที่ท่านผู้มีเกียรติได้ถามมา เรื่องโรงเรียนประชาบาลว่าเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วก็สภาพของโรงเรียนเป็นอย่างไรที่ท่านได้ชี้แจงต่อที่ประชุมนี้ กระผมก็อยากจะกราบเรียนว่าท่านบอกว่าให้กระทรวงศึกษาธิการเอาใจใส่ งบประมาณมันแยกกันครึ่งงบประมาณเรื่องโรงเรียนของประถมศึกษานั้น ตั้งอยู่ในงบของกระทรวงมหาดไทย เพราะฉะนั้นท่านนายกรัฐมนตรีก็ได้พยักหน้ารับให้กระผมได้กราบเรียนชี้แจงแล้วว่า ในงบประมาณในด้านประถมศึกษาประชาบาลของกระทรวงมหาดไทยในปีนั้น ได้รับงบประมาณถึง ๖ พันล้านบาทเศษ ซึ่งเพิ่มกว่าทุกปีในการที่เพิ่มนี้ เพิ่มทั้งไปก่อสร้างสถานอาคารโรงเรียนอย่างที่ท่านถามมา เพื่อแก้ปัญหาให้หมดไป และเพิ่มทั้งที่จะเพิ่มภาคศึกษาบังคับให้ด้วย เพราะฉะนั้นก็เชื่อว่าสภาพต่าง ๆ นั้นคงจะหมดไป และความสับสนอันนี้เองในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันอังคารที่แล้ว กระผมก็ได้กราบเรียนถึงผลของการพิจารณาของการปฏิรูปการศึกษาว่า เราจะเริ่มปรับปรุงการศึกษากันเสียใหม่ ให้แหล่ง

หรือองค์การหรือโครงสร้างของการศึกษานั้นออกไปจากแหล่งเดียวกัน เพื่อจัดปัญหาอย่างที่ทำนได้ถามมาแล้ว เพราะฉะนั้นให้เวลางบประมาณนี้ผ่านไปเสียก่อน แล้วเราจะได้ตั้งกันใหม่ในแง่ที่ว่าโครงการศึกษาของชาตินั้น เมื่อออกไปจากแหล่งเดียวกันแล้ว จะเกิดความสัมพันธ์กันทุกชั้นทุกตอน ตั้งแต่ระดับประถมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งการเปลี่ยนรูปตามการปฏิรูปการศึกษานี้ จะทำกันที่ทันใดนั้นหาได้ไม่ ต้องได้มีการวางขั้นตอนและแบ่งงานกันกระทำ จึงขอกราบเรียนชี้แจงให้เข้าใจในเรื่องนี้

สำหรับเรื่อง เบี้ยเลี้ยง พาหนะก็ตาม ค่าเช่าบ้านก็ตาม บรรดาครูที่เป็นข้าราชการนั้น ย่อมมีสิทธิตามระเบียบแบบแผนของข้าราชการเหมือนกันทั้งสิ้น เพราะบรรดาข้าราชการต่าง ๆ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะเบิกเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะและค่าเช่าบ้านตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ สำหรับค่าเช่าบ้านนั้น กระทบเองก็ได้ศึกษาและได้รับคำร้องเรียนมาเหมือนกัน เนื่องจากว่าบรรดาครูต่าง ๆ ในขณะนั้น เวลาจะสอบบรรจุ สอบที่จังหวัดอันเป็นภูมิลำเนาของตน ระเบียบราชการได้มีไว้ว่า ถ้าหากสอบบรรจุในภูมิลำเนาของตน และบรรจุอยู่ในจังหวัดอันเป็นภูมิลำเนาของตนแล้ว ไม่มีสิทธิในการได้ค่าเช่าบ้าน นี้เป็นระเบียบของทางราชการกระทรวงศึกษาธิการ กำลังแก้ไขอยู่ โดยประการที่ ๑ สร้างบ้านให้กับครู เพื่อลดบรรเทาเบาบางรายจ่าย ประการที่ ๒ ในเรื่องค่าเช่าบ้านนั้นจะได้ศึกษากับกระทรวงการคลัง เพื่อจะได้แก้ไข เพราะบางทีถ้าหากว่าเป็นครูผู้มีภูมิลำเนา และได้ศึกษามาตรงกับความต้องการของโรงเรียนในจังหวัดนั้น และพอมีบ้านของตนเองอยู่ก็ไม่เดือดร้อน แต่บังเอิญการสอบในจังหวัดนั้นมีคนที่สำเร็จทางวิชาไม่ตรงกับความต้องการ แต่ว่าคนต้องการ

งานทำก็ไปสมัครสอบที่จังหวัดนั้น การเรื่องนี้ก็จะได้พิจารณาแก้ไขต่อไป
 ส่วนเรื่องครูช่วยสอนนั้น กระผมกราบเรียนแล้วว่า
 เป็นเรื่องของกระทรวงมหาดไทย ไม่มีของกระทรวงศึกษาธิการ
 แต่เมื่อถามมาก็อาจจะกราบเรียนชี้แจงแต่เพียงว่า เรื่องครูช่วยสอน
 มีมาก่อนมานานแล้ว เป็นข้อตกลงของครูช่วยสอนกับทางกระทรวง
 มหาดไทย คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อย่างที่ท่านเข้าใจนั้น
 ถูกต้องแล้ว คือ ต้องการมาช่วยสอน และขอรับเงินเพียงจำนวนหนึ่ง
 เพียงนิดหน่อยเท่านั้น แล้วจะได้มีสิทธิในการที่จะสมัครสอบวิชา
 ชุดต่อไป เพื่ออาชีพของตัว ซึ่งจำนวนครูช่วยสอนนี้ได้ลดลงทุกปีไม่มีการ
 รับเพิ่มแล้ว เนื่องจากว่าครูที่สำเร็จ ป.กศ. ได้มีจำนวนมากขึ้น และ
 งบประมาณก็ได้รับอัตราในการบรรจุมากขึ้น การรับครูช่วยสอนจึงไม่มี
 ความจำเป็น แต่อย่างไรก็ตามกระทรวงมหาดไทยก็ไม่ได้มีนโยบาย
 กระผมขออนุญาตตอบแทนเท่าที่รู้มาในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ที่ว่า
 ในการที่ร้องเรียนมานั้น กระทรวงมหาดไทยก็ได้เพิ่มอัตราเงินครู
 ช่วยสอนในการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นในระดับ กระผมจำไม่ได้แน่นอนว่า
 ๖๐๐ บาท ใครที่ยังรับไม่ถึง ๖๐๐ บาท ก็ให้ได้รับ ๖๐๐ บาท
 อย่างนี้เป็นต้น ได้แก้ปัญหาไปแล้ว เพราะฉะนั้นเรื่องความสับสน
 ต่าง ๆ ความเดือดร้อนต่าง ๆ รัฐบาลนี้รับทราบมาแล้วทั้งสิ้น แต่ว่า
 มันเป็นปัญหาเรื้อรัง จึงต้องค่อยทำค่อยแก้ไขไปตามกาลเวลา จึงขอ
 ประทานกราบเรียนมาเพื่อทราบ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อไปครับ กระทั่งถามที่เหลือ
 ผมขออนุญาตยกไปเป็นคราวหน้า จึงขบระเบียบวาระกระทั่งถามสำหรับ
 วันนี้ มีเรื่องด่วนที่คณะรัฐมนตรีขอเข้ามา ผมก็เลยบรรจุเป็นเรื่องด่วน
 เรื่องที่ว่านั้นก็คือระเบียบวาระที่ ๕ เป็นเรื่องด่วนถัดจากกระทั่งถามครับ
 คือร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 (ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . (คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

(สำเนา)

ที่ สร. ๐๒๐๓/๑๓๓๗๙

สำนักนายกรัฐมนตรี

๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่าง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...)

พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.

ต่อรัฐสภาเป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วย

บันทึกหลักการและเหตุผลมาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร

พิจารณาเป็นเรื่องด่วน ในวันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๙ หากสภา

ผู้แทนราษฎรลงมติให้ใช้ได้แล้ว ก็ขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณา

ตามรัฐธรรมนูญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

(หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช)

นายกรัฐมนตรี

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙
มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และ
วรรคสองของมาตรา ๑๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

.....

.....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ และยกเลิกมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๐ และวรรคสองของ มาตรา ๑๓๗

เหตุผล

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จำต้องแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๑๘๔๕ ซึ่งให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้ชายและหญิงที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี บริบูรณ์ทำการสมรสได้ โดยบัญญัติให้ชายหญิงซึ่งได้รับอนุญาตจากศาล ทำการสมรสได้ก่อนอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ได้ก่อนอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส นอกจากนี้ ได้พิจารณาเห็นว่า มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐

มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๐ และวรรคสองของ
มาตรา ๑๓๗ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิสตรี สสมควรยกเลิก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : ขอเชิญท่านรัฐมนตรีรับ
 นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ยุติธรรม) : รัฐบาลขอเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยมีหลักการว่า แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ
 พินิชัย มาตรา ๒๐ และยกเลิกมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙
 มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๐ และ
 วรรคสองของมาตรา ๑๓๗

โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า ชายและหญิงมีสิทธิ
 เท่าเทียมกัน จำต้องแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไข
 เพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๑๘๔๕ ซึ่งให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้ชายและ
 หญิงที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ทำการสมรสได้ โดยบัญญัติให้ชายหญิง
 ซึ่งได้รับอนุญาตจากศาลทำการสมรสได้ก่อนอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์
 บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส นอกจากนี้ได้พิจารณาเห็นว่า มาตรา ๓๗
 มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒
 มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๐ และวรรคสองของมาตรา ๑๓๗ เป็นบทบัญญัติ
 ที่จำกัดสิทธิสตรี สมควรยกเลิกเสีย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้
 ขึ้น

เรื่องประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้กระทรวงยุติธรรม
 ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้มาดำเนินการสะสาง เพื่อให้สอดคล้อง
 กับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญคือมาตรา ๒๘ วรรคสอง และบัดนี้กระทรวง

ยุติธรรมก็ได้ดำเนินการเสร็จสิ้น สะสางเรียบร้อยแล้ว จึงนำมาเสนอต่อสภาวันนี้ที่มาเสนอก็มียี่ ๒ ร่าง ร่างแรก ดังที่กระผมได้กราบเรียนอยู่ที่เราได้แก้ไขในบรรพ ๑ ถัดไป เราจะได้มีการเสนอบรรพ ๕ ต่อไปสำหรับบรรพ ๑ ที่เสนอมาในขณะนั้น ก็มุ่งหนักไปในเรื่องความสามารถในบรรพ ๑ สำหรับมาตรา ๒๐ ท่านดูร่างนะครับ กระผมขอเรียนชี้แจงเพิ่มเติมสักเล็กน้อย มาตรา ๒๐ ที่แก้ไขนั้น เดิมได้กำหนดว่า ชายอายุ ๑๗ ปี หญิงอายุ ๑๕ ปี ก็เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการว่า จะให้สิทธิชายและหญิงเท่าเทียมกัน ก็จึงแก้เป็น ๑๘ ปีบริบูรณ์เท่ากัน ส่วนมาตรา ๓๗ จนถึงมาตรา ๕๐ นั้น เป็นเรื่องสิทธิในการจัดการทรัพย์สินระหว่างสามีและภรรยา สิ่งใดที่จำกัดสิทธิของภรรยาหรือหญิง เราก็ยกเลิกออกไปให้หมด เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังที่ได้กราบเรียนมาแล้ว กระผมหวังว่าคงจะได้รับการพิจารณาด้วยดี โดยรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อท่านผู้มีเกียรติ ขอขอบคุณครับ

พันเอก สมคิด ศรีสังคม (อุดรธานี) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม สมคิด ศรีสังคม ส.ส. อุดรธานี พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย การที่ทางรัฐบาล ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นมา กระผมก็ขอถือโอกาสอภิปรายดังต่อไปนี้ การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ ก็เพื่อที่จะให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๘ ตามที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ชี้แจงไปแล้ว หลักการที่ทางรัฐบาลเสนอมานี้ กระผมขอแยกเป็น ๓ ประเด็น คือประเด็นที่ ๑ รัฐบาลขอเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ และประเด็นที่ ๒ ยกเลิกมาตราต่าง ๆ นับตั้งแต่มาตรา ๓๗ อีกหลายมาตรา

สำหรับประเด็นที่ ๒ นั้น ก็เพื่อที่จะยกเลิกสิทธิของสตรีซึ่ง
 ยังไม่เท่าเทียมกับบุรุษ อันนี้เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
 กระทบผมไม่ขอคัดค้าน เพราะว่าอย่างไรก็ตามเมื่อรัฐธรรมนูญให้สิทธิ
 ชายและหญิงเท่าเทียมกันแล้ว ก็มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขยกเลิกจะ
 ต้องยกเลิกกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่าง
 ๒ เพศนี้ กระทบผมไม่เห็นด้วยในหลักการที่แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
 แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ กระทบผมได้กล่าวแล้วว่าความมุ่งหมายของ
 การแก้ไขเพิ่มเติมนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยที่กระทบผมได้มี
 โอกาสได้ร่วมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ กระทบ
 เห็นว่าเจตนารมณ์ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญบัญญัติตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง
 ให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันนั้น หากได้มีเจตนารมณ์ให้เป็นไปตาม
 มาตรา ๒๐ ที่ทางรัฐบาลได้แก้ไขเพิ่มเติมมานี้ไม่ กระทบ
 ขอกราบเรียนว่า ความมุ่งหมายของการที่บัญญัติให้สิทธิชายและหญิง
 เท่าเทียมกันนั้น มันเป็นเรื่องสิทธิของมนุษย์ เพื่อที่จะเปิดโอกาสให้
 สตรีซึ่งไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับชาย หรือเปิดโอกาสให้สตรีซึ่งเสียเปรียบ
 ในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นสิทธิในทางการเมือง หรือสิทธิใน
 ทางแพ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ เดิมที่บัญญัติ
 ให้ชายอายุ ๑๗ ปี หญิงอายุ ๑๕ ปี เมื่อทำการสมรสแล้วให้บรรลุนิติภาวะ
 นั้น ไม่เกี่ยวกับสิทธิสิทธิเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิมนุษย์ ไม่ว่าจะ
 เป็นทางแพ่งและในทางการเมืองใดอื่น มาตรา ๒๐ เดิมที่กำหนดตั้ง
 ที่กระทบผมได้กราบเรียนมาแล้วนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
 ในทางชีววิทยาหรือวิวัฒนาการในทางชีววิทยาและในทางจิตวิทยา ไม่ได้
 เกี่ยวกับเรื่องสิทธิของมนุษย์แต่อย่างใดเลย ที่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 ได้บัญญัติให้ชาย ๑๗ ปี หญิง ๑๕ ปี เมื่อสมรสกันแล้วให้บรรลุนิติภาวะ

นั้น ผู้เขียนกฎหมายไม่เคยได้คำนึงถึงสิทธิเท่าเทียมกันในทางการเมือง
 และในทางแพ่งเลย ผู้เขียนกฎหมายคำนึงถึงว่า ความเติบโตในทาง
 ร่างกายและจิตใจของมนุษย์นั้น วิวัฒนาการไปแค่ไหนถึงจะให้มีความ
 รับผิดชอบเป็นผู้บรรลุนิติภาวะหรือให้ทำการสมรสกันได้ อันนี้เป็นเรื่อง
 ที่สำคัญที่สุด เราเขียนกฎหมายให้สิทธิในทางการเมือง ให้สิทธิในทาง
 ทรัพย์สิน ให้สิทธิในทางแพ่งอื่นใดให้เสมอกันได้ เราทำได้ เขียนได้
 เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่เราจะมาเขียนกฎหมายให้มนุษย์นี้
 บอกว่าอายุ ๑๕ ปี ๑๕ ปี ถึงจะตั้งท้องได้ เราจะมาเขียนกฎหมาย
 บอกว่าอายุ ๓๐ ปี ๔๐ ปี จึงจะมีความเจริญเติบโตในทางร่างกาย
 และจิตใจถึงขนาดนั้นขนาดนี้ มันกระทำไม่ได้ มันเป็นเรื่องของธรรมชาติ
 มันเป็นเรื่องของมนุษย์ เพราะฉะนั้นกระผมจึงไม่เห็นด้วยที่ทางรัฐบาล
 ได้มาแก้ไขเปลี่ยนแปลง เขียนกฎหมายบังคับถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลง
 ในทางร่างกายจิตใจของมนุษย์นี้ ซึ่งมันเป็นเรื่องของธรรมชาติ เรื่อง
 ของชีววิทยา เราจะเขียนอย่างนั้นไม่ได้ เราจะมาเขียนกฎหมาย
 เปลี่ยนร่างกายและจิตใจของมนุษย์นั้น มันทำไม่ได้หรือครับ เราจะ
 ทำได้แค่ในสิทธิตามกฎหมายสิทธิในทางการเมือง สิทธิในทางแพ่ง
 เท่านั้น เพราะฉะนั้นกระผมจึงมีความเห็นว่า การที่เราจะมาแก้ไข
 เพิ่มเติมกฎหมายฉบับนั้นะครับมันไม่ถูกต้อง อันนี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด
 เพราะฉะนั้น กระผมจึงไม่เห็นด้วยในการที่เราจะมาแก้ไขเรื่องนี้
 เพราะเจตนารมณ์อันแท้จริงของรัฐธรรมนูญนั้น ต้องการให้สิทธิของ
 มนุษย์ในฐานะที่ผู้ชายและผู้หญิงนี้เป็นมนุษย์ด้วยกัน ก็พยายามที่จะทำ
 ให้มันเท่ากันเท่าที่จะกระทำได้ แต่ว่าการที่เรามากำหนดทำนองนี้ มัน
 ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเราจะเขียนกฎหมายนี้ เอาลักษณะของผู้หญิงมา
 ให้ผู้ชาย หรือเอาลักษณะของผู้ชายนี้ไปให้หญิง คล้าย ๆ กับว่าผู้หญิง

ไม่มีหมวดก็จะเขียนหมวดให้ ผู้ชายไม่มีอวัยวะอย่างอื่นก็จะให้มี
 เหมือนกับของผู้หญิง จะให้เท่าเทียมกันไม่ได้ครับ กำหนดให้เป็นอายุ
 ๑๘ ปีบริบูรณ์ วิวัฒนาการในทางร่างกายในทางจิตใจของผู้หญิงกับ
 ผู้ชายนั้นมันไม่เหมือนกัน ผู้ที่ร่างกฎหมายมาตั้งแต่สมัยก่อนท่านได้
 พิจารณาแล้วว่า วิวัฒนาการของร่างกายจิตใจของหญิงและชายนี้
 มันไม่เหมือนกันให้เท่าเทียมกันไม่ได้ ท่านจึงได้บัญญัติไว้บอกว่าชายนะ
 ๑๗ ปี หญิง ๑๕ ปี เมื่อสมรสกันแล้วก็ให้บรรลุนิติภาวะ หรือในเรื่อง
 การสมรสก็ให้สมรสกันได้อย่างนี้ เรื่องท่านองนั้นนะครับ กระผมอยาก
 จะกราบเรียน ท่านกระตือรือร้นโดยเฉพาะฝ่ายสตรีกระตือรือร้นอยาก
 จะให้หญิงกับชายนี้เท่าเทียมกัน กระผมไม่ขัดข้องหรอกครับ แต่ว่า
 ธรรมชาติหญิงกับชายนั้นลักษณะแตกต่างกัน ไม่มีโอกาสที่จะเท่าเทียม
 กันได้ทุกอย่างทุกประการหรอกครับ ไม่มีโอกาส จะให้เท่าเทียมได้
 เป็นบางอย่างเท่านั้น ท่านจะแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทุกอย่าง
 ให้มันเสมอให้มันเท่ากันมันเป็นไปได้มันขัดกับธรรมชาติท่านควรที่จะ
 ไปเป็นห่วงเรื่องอื่นมากกว่า เรื่องกรรแกไขกฎหมาย จริตกฎหมาย
 รัฐธรรมนูญบังคับไว้ท่านจะต้องทำภายใน ๓ ปี อันนี้กระผมเห็นด้วย
 แต่กระผมขอฝากอย่างนี้ครับ กฎหมายนี้เราแก้ได้ เขียนไปแล้ว
 บางทีก็แค่นั้น ไม่ได้ปฏิบัติตามนั้นผลได้รับไม่คุ้มค่า แต่เดี๋ยวนี้
 บัญหารีบด่วนของผู้หญิงหรือของสตรีในโลกนี้หรือประเทศไทยนี้มีอะไร
 ผู้หญิงที่ถูกเอารัดเอาเปรียบร้อยแปดอย่าง ถูกจับไปไว้โน่นแน่ะครับใน
 โรงโสเภณีเป็นที่รู้จักอยู่ทั่วไป ถูกกดขี่ข่มเหงเอารัดเอาเปรียบ ถูกจับ
 ไปไว้ในโรงอบอาบหนาวเหมือนกับสัตว์ในท้องตู้กระจก ใครต้องการก็
 ไปซื้อเอา นัยเอาเหมือนกับสัตว์ ถูกล่อลวงจากถิ่นแถวที่ยากจน และก็
 มาเอารัดเอาเปรียบอย่างนี้ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านอาจจะหัวเราะ

แต่ว่านี่แหละครับสตรีกับบุรุษนะมันเท่าเทียมกันไหมอย่างนี้ เท่าเทียมกันไหม ท่านต้องการให้ผู้หญิงนี้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกขูดรีดถูกกดขี่ข่มเหงอยู่อย่างนี้หรือ นี่หรือคือสิ่งที่ท่านต้องการ ความเสมอภาคมันอยู่ที่ไหน ท่านแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไปแล้วได้อะไรขึ้นมา การกดขี่ข่มเหง การเอารัดเอาเปรียบ การรีดนาทาเร้นหายไปไหมจากสังคมไทย มันไม่หาย กระทบเชื่อว่าแก้ไปแล้วมันก็คงเดิม รัฐบาลควรจะสนใจเรื่องนี้ สมาคมสตรีท่านทำอะไรอยู่ ทำไมไม่สนใจเรื่องนี้ ท่านแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไปแล้ว แก้ไปแล้วไปอยู่ในหนังสือกฎหมายนั้นนะอะไรเกิดขึ้น มีน้อยที่สุดแต่สตรีไทยคนไทยนี้แหละครับถูกกดขี่ข่มเหงไม่มีความเสมอภาค เป็นโรคของสังคมที่เรื้อรัง และมันจะเรื้อรังต่อไปตราบใดที่โครงสร้างสังคมของเราเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ มันลือกระฉ่อนไปทั่วโลก ประเทศเยอรมนี ประเทศญี่ปุ่น เขียนหนังสือไปเลยใครจะมาท่องเที่ยวประเทศไทย เชิญ หญิงไทยคอยต้อนรับ ถูกกดขี่ข่มเหง ประเทศญี่ปุ่นนะครับ หญิงญี่ปุ่นนะเขาเคลื่อนไหวแล้ว หญิงไทยเคลื่อนไหว...

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณสมคิดครับ ขอความกรุณาสรุปหน่อยนะครับ

พันเอก สมคิด ศรีสังคม (อุดรธานี) : ครับ กระทบจะสรุปครับ เหลืออีกนิดเดียวครับ ให้กระทบจบก่อน กระทบจะสรุปสมาคมหญิงญี่ปุ่น เขาเคลื่อนไหวแล้ว เขาบอกว่า หนังสือที่ออกชวนให้นักทัศนาศรเมืองญี่ปุ่นมาเมืองไทยนะว่าอย่างไร เขาบอกว่าทำไมจะต้องให้พี่น้องหญิงในภาคตะวันออก ในทวีปเอเชียนี้ ถูกกดขี่ข่มเหงถูกเอารัดเอาเปรียบ เขาเคลื่อนไหวแล้ว เมืองไทยเราทำอะไรบ้าง เพราะฉะนั้นการที่ท่านแก้กฎหมายฉบับนี้มานะ กระทบเห็นด้วยที่

รัฐธรรมนูญบังคับ แต่ท่านจะปล่อยให้สังคมเมืองไทยนี้มันเน่าเฟอะ แล้วเรื้อรัง แล้วจะเป็นสาเหตุซึ่งต่อไปในอนาคตนั้นน่าจะเป็นอย่างไรรเราไม่อาจทราบได้ เพราะฉะนั้นกระผมขอสรุปว่ามาตรา ๒๐ นี้ที่ท่านได้แก้ไขมานี้ กระผมไม่เห็นด้วย แล้วถ้าหากว่ายกมือขึ้นรับหลักการ ขณะไปแล้ว กระผมก็ขอฝากไว้ให้คณะกรรมการพิจารณาว่าแก้กฎหมายเปลี่ยนร่างกษัตริย์มันไม่มีทางหอรอกครับ เปลี่ยนร่างกษัตริย์และจิตใจมนุษย์นี้ ท่านจะแก้ไขเฉพาะสิทธิของมนุษย์เท่านั้น ขอขอบคุณครับ

นายไพโรจน์ ศาสตราวหะ (กาฬสินธุ์) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ไพโรจน์ ศาสตราวหะ ส.ส. จังหวัดกาฬสินธุ์ แห่งพรรคประชาธิปัตย์ กระผมที่ลุกขึ้นมาเพื่อที่จะมาอภิปรายสนับสนุนสำหรับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. นี้ครับ เพราะว่ารัฐธรรมนูญของเรา มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" เพราะฉะนั้นการที่เราแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๐ ซึ่งเขียนว่า ผู้เยาว์ย่อมบรรลุนิติภาวะเมื่อทำการสมรส หากการสมรสนั้นได้กระทำเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้ว หรือการสมรสได้ทำก่อนนั้น โดยศาลอนุญาตนี้ก็หมายความว่า การที่จะให้ชายและหญิงบรรลุนิติภาวะนั้นจะต้องสมรสกันเมื่ออายุ ๑๘ ปีให้เท่ากัน เพราะกฎหมายก่อนนั้นได้เขียนไว้ว่า ผู้หญิง ๑๕ ปี ผู้ชาย ๑๗ ปี สมรสกันแล้วจึงจะบรรลุนิติภาวะเท่านั้น การที่มีสมาชิกท่านผู้มีเกียรติได้อภิปรายหนึ่งลงไป เมื่อสักครู่นี้ กฎหมายนี้จะมาแก้ไขเปลี่ยนแปลงในร่างกษัตริย์ไม่ได้มัน อันนี้เป็นของจริงครับ จะให้ผู้หญิงเป็นเพศชาย หรือว่าผู้ชายเป็นเพศหญิงนั้น ตามธรรมชาติแล้วทำไม่ได้ แต่เวลานี้ก็ปรากฏว่ามีการ

เปลี่ยนเพศเหมือนกันนะครับ เปลี่ยนได้ครับ แต่ที่นี้กฎหมายนี้มุ่งถึงว่าเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย เมื่อก่อนนี้สิทธิของผู้ชายนั้นมีมากกว่าผู้หญิง ตัวอย่างเช่น การที่เราจะทำนิติกรรมต่าง ๆ นี้เป็นต้น ผู้หญิงที่มีสามีแล้วจะต้องขออนุญาตจากฝ่ายชายเสียก่อนจึงจะทำนิติกรรมได้ เพราะฉะนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญเรามุ่งถึงว่า ต่อไปนี้ผู้หญิงจะทำนิติกรรมอะไรก็ตามที่ผูกพันถึงบริคณห์หรืออะไรที่กฎหมายบัญญัติไว้เมื่อก่อนนั้นผู้หญิงทำได้ครับ ทำได้ไม่จำเป็นต้องไปให้ฝ่ายชายรับรองนะครับ สิ้นเดิมหรือสิ้นอะไรนี้ เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นว่าการทำงานจะมาแก้กฎหมายฉบับนี้นั้น กระผมเห็นด้วยครับตามร่างที่ส่งมานี้ กระผมขอสนับสนุนครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : ท่านผู้เป็นประธาน และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ การที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งฯ มาครั้งนี้ ก็สืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า "ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" การที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้เช่นนี้ จึงทำให้ต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายหลายฉบับ ไม่แต่เฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งฯ เท่านั้น กฎหมายใดอันเกี่ยวกับสิทธิของผู้หญิงกับผู้ชายต้องแก้ไขทั้งสิ้นเพื่อให้สิทธิเท่ากัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ครั้นได้มีการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับไม่แต่เฉพาะที่รัฐบาลเสนอนี้เท่านั้น ปัญหาจะต้องพิจารณาต่อไปก็มีว่า การที่รัฐบาลเสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งฯ ตั้งแต่มาตรา ๒๐ จนถึงมาตรา ๘๓ ซึ่งอยู่ในบรรพ ๑ นั้น เป็นการแก้ไขที่ถูกต้อง สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ใครจะขอประธานกราบเรียนทางรัฐบาลด้วยความเคารพว่า ขอให้รัฐบาลได้เน้นหนักและพิจารณาคำพูดของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง ให้

ชัดแจ้งในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๘ วรรคสอง นั้นได้บัญญัติไว้ว่า "ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" ขอให้คำนึงถึงใช้ศัพท์คำว่า "สิทธิ" สิทธิ ตามกฎหมายของกฎหมายนั้น พวกเขาขอมทราบตีความความว่าอะไร คำว่า "สิทธิ" หากรัฐบาลจะแก้กฎหมายใด เพื่อให้สิทธิของสตรี และของผู้ชายเท่ากันกระผมไม่ขัดข้อง แต่การที่มาแก้ตั้งแต่มาตรา ๒๐ จนถึงมาตรา ๒๓ นี้ ขอประทานทราบเรียนด้วยความเคารพว่ารัฐบาล แก้ผิดกฎหมายแก้ไขไม่ถูก เรื่องของกฎหมาย กฎหมายตั้งแต่มาตรา ๒๐ ที่ จะแก้ไขและปรับปรุงและยกเลิกไปนั้น ไม่ใช่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคล ไม่ใช่เกี่ยวกับสิทธิของสตรี ไม่ใช่เกี่ยวกับสิทธิของบุรุษ เป็นเรื่องของ ความสามารถ ขอให้รัฐบาลได้พิจารณาดูในประมวลกฎหมายแพ่งฯ ตั้งแต่มาตรา ๑๙ ลงไป จนกระทั่งถึงมาตรา ๔๓ นั้น มันอยู่ในหมวด ในส่วนที่ว่าด้วยเรื่องความสามารถของบุคคล รัฐบาลไม่ควรจะมาจะ มาแตะต้องในเรื่องความสามารถของบุคคล รัฐบาลควรจะไปแก้ไข ในปัญหาสิทธิของบุคคลว่า สิทธิอะไรที่ผู้ชายผู้หญิงมีไม่เท่ากัน ถ้าไป แก้กันนั้นเราไม่ขัดข้อง กระผมขอขกตัวอย่างง่าย ๆ ว่าปัญหาสิทธิกับ ความสามารถนั้นมันคนละอย่างคนละเรื่อง ในบรรดานักกฎหมายขอม ตระหนักและขอมทราบว่าสิทธิของบุคคลกับความสามารถของบุคคลนั้น ไม่เหมือนกัน และแตกต่างกันเป็นอันมาก ถ้าหากว่ารัฐธรรมนูญจะ บัญญัติไว้ว่าสิทธิและความสามารถของบุคคลผู้ชายและผู้หญิงเท่ากัน ท่านมาแก้ในกรณีนี้กระผมไม่ขัดข้อง ขอชี้แจงด้วยความเคารพว่า ปัญหาเรื่องสิทธิและความสามารถมันแตกต่างกันอย่างไร ในประมวล กฎหมายแพ่งบรรพ ๕ ซึ่งรัฐบาลได้ร่างมาใหม่นี้ได้แก้ไขว่า ชายหญิงที่ หนึ่งกันนั้น เมื่อหนึ่งกันแล้ว ถ้าหากฝ่ายใดผิดสัญญานั้นอีกฝ่ายหนึ่งเรียก ค่าเสียหายได้ ยกตัวอย่าง นาย ก. กับนาง ข. หนึ่งกัน ถ้าฝ่าย ข.

ซึ่งเป็นผู้หญิงไปเห็นชายอื่นไปหลงชายอื่น ไปแต่งงานกับชายอื่น ฝ่ายชายซึ่งเป็นคู่หมั้นก็ฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ ในทำนองเดียวกันถ้าฝ่ายชายซึ่งเป็นคู่หมั้นไปหลงไหลใฝ่ฝันหญิงอื่นไปแต่งงานกับหญิงอื่น หญิงเป็นคู่หมั้นก็ฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ นี่เป็นสิทธิที่เท่าเทียมกัน ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายจากฝ่ายหนึ่งเมื่อผิดสัญญาหมั้นได้ อันนี้เป็นสิทธิ และถ้าหากว่าชายหญิงคู่หนึ่ง นาย ก. นาง ข. นั้นอายุ ๑๘ ปี ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย มีสิทธิเรียกค่าเสียหายแต่ละฝ่ายได้ ท่านประธานที่เคารพ ถ้าสมมุติว่าฝ่ายชายผิดสัญญาหมั้นไปแต่งงานกับหญิงอื่น ฝ่ายหญิงก็มีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้ แต่สิทธิเรียกค่าเสียหายนั้น ท่านมีสิทธิแล้วท่านฟ้องความได้หรือไม่ฟ้องไม่ได้ เพราะความสามารถไม่มี เพราะยังไม่บรรลุนิติภาวะเพียงอายุ ๑๘ ปีเท่านั้น ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากชายไม่ได้ฉันใดก็ดี ถ้าหากฝ่ายชายนั้นไปให้แหวนหมั้นกับผู้หญิงเข้าไว้เป็นราคา ๕๐,๐๐๐ บาท ถ้าสมมุติว่าผู้หญิงนั้นผิดสัญญาหมั้น ฝ่ายชายจะเรียกค่าเสียหายจากผู้หญิง โดยที่เขาละเงินไม่เอา ๕๐,๐๐๐ บาท หรือแหวนหมั้น ๕๐,๐๐๐ บาท คืนละ จะขอเพียง ๓๐,๐๐๐ บาทคืนก็แล้วกัน โดยจะไปทำสัญญานิติกรรมกันว่าขอเอาเพียง ๓๐,๐๐๐ บาท เป็นค่าเสียหายของเงินไม่ต้องเอาแหวนหมั้นคืน การทำนิติกรรมของชายซึ่งจะตกลงเพียงเอา ๓๐,๐๐๐ บาทค่าแหวนหมั้นคืนนั้น กระทำไม่ได้ มีสิทธิจะทำแต่ทำไม่ได้ เพราะความสามารถไม่มี เนื่องจากผู้ชายนั้นอายุเพียง ๑๘ ปี เท่านั้น เพราะฉะนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรมได้แก่ บิดามารดาเป็นสำคัญ ถ้าบิดามารดาได้อนุญาตก็ฟ้องความได้ อนุญาตให้ฟ้องความ หรือมีสิทธิไปทำนิติกรรมเอาเพียง ๓๐,๐๐๐ บาท ไม่ต้องครบ ๕๐,๐๐๐ บาทก็เอาเถอะ เมื่อได้รับอนุญาตอย่างนี้แล้วจึงจะไปฟ้อง

ความหรือไปทำสัญญานิติกรรมอันนั้นได้ นี้เรียกว่าความสามารถ เพราะฉะนั้นท่านประธานที่เคารพ ปัญหาความสามารถ ปัญหาสิทธิ มันต่างกันเป็นอันมาก แต่บัดนี้ทางรัฐบาลได้มาแก้ไขในบทในส่วนที่ว่า ด้วยเรื่องความสามารถ ขอท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้โปรดพิจารณาดูว่า ในประมวลกฎหมายแพ่ง ฯ นั้นเราแบ่งแยกบท และส่วนและหมวดไว้ต่างกัน เรื่องสิทธิก็ว่า เรื่องสิทธิ เรื่องความสามารถก็ว่า เรื่องความสามารถ เป็นส่วนที่ ๒ ว่าด้วยความสามารถ เมื่อกฎหมายบัญญัติไว้ด้วยความสามารถแล้วท่านมาแก้กฎหมายนี้ด้วยความสามารถของเขา เสียทั้งหมด มันก็ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ พรรคสองที่บัญญัติไว้ว่า "ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" คำว่า "สิทธิเท่าเทียมกัน" นั้น ไม่ใช่หมายความว่า "ความสามารถเท่าเทียมกัน" อันความสามารถเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิงนั้นมีความสามารถเท่าเทียมกันไม่ได้ โดยสภาพของเพศเท่ากันไม่ได้ ด้วยเหตุนี้แหละบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงไม่ได้ก้าวล่วงไปถึงความสามารถของบุคคลว่าชายหญิงจะต้องมีความสามารถเท่ากัน ด้วยเหตุนี้การที่รัฐบาลได้มาแก้กฎหมายตั้งแต่มาตรา ๒๐ ถึงมาตรา ๔๓ จึงเป็นการไม่ถูกต้อง กระผมขอยกตัวอย่างด้วยความเคารพว่า มาตราสำคัญที่สุดก็คือมาตรา ๓๘ ที่รัฐบาลแก้ไข ในมาตรา ๓๘ นั้นได้บัญญัติไว้เดิมว่า "หญิงมีสามีจะทำนิติกรรมผูกพันสินบริคณห์นั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากสามี" ก็หมายความว่าบ้านช่องเรือนชานของคู่ผัวตัวเมียใดก็ตามเถอะ ฝ่ายสามีมีสิทธิที่จะต้องทำนิติกรรมขายได้โดยมิพึงต้องได้รับอนุญาตจากภรรยา แต่สำหรับภรณยานั้นถ้าจะไปขายก็ต้องได้รับอนุญาตจากสามีเสียก่อน ถ้าไม่ได้รับอนุญาตจากสามีถือว่านิติกรรมนั้นตกเป็นโมฆียะ สามีบอกล้างเสียเมื่อไรก็ได้ อันนี้ไม่ใช่เรื่องของสิทธิ

ท่านประธานที่เคารพว่า อยู่ในหมวดของความสามารถ ฉันใดก็ดี
 นิติกรรมซึ่งเด็กยังไม่บรรลุนิติภาวะจะทำนิติกรรมใด ๆ ไม่ได้ทั้งสิ้น
 ตกเป็นโมฆียะ จำเป็นจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรม
 เสียก่อน เด็กอายุ ๑๘ ปี จะทำนิติกรรมขายโฉนดที่ดินของตนนั้น
 ไม่ได้ จนกว่าบิดามารดาผู้แทนโดยชอบธรรมจะได้รับให้ความยินยอม
 อนุญาตอันนี้เกี่ยวกับความสามารถท่านประธาน หมายความว่าบุคคลผู้
 อันนี้ได้ระบุไปถึงความสามารถของบุคคลว่าเด็กอายุ ๑๘ ปีนั้น
 ยังไม่มีความสามารถเพียงพอ ความรอบคอบประสบการณ์ต่าง ๆ
 กลัวจะถูกหลอกลวง กลัวจะถูกต้ม กลัวจะถูกเอาเปรียบ จึง
 จำเป็นจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้แทนโดยชอบธรรมบิดาเสียก่อนฉันใดก็ดี
 หญิงมีสามีก็ฉันนั้น อยู่ในบทบาทผู้ติดอันเดียวกัน อันหญิงมีสามีนั้นอยู่ใน
 ครอบครัวเพื่อไม่ให้เกิดการระหองระแหง ไม่ให้เกิดการแตกร้างซึ่งกัน
 และกัน ให้ครอบครัวเป็นปกติสุข จึงถือว่าการที่หญิงจะทำนิติกรรมใด ๆ
 ผูกพันสินบริคณห์นั้น ต้องได้รับอนุญาตจากสามีก่อน อันนี้เป็นเรื่องของ
 ความสามารถว่า หญิงมีสามีนั้นจะมีความสามารถทำนิติกรรมได้ใหม่
 เมื่อตัวมีสามีแล้วจะมีความสามารถทำนิติกรรมได้หรือไม่ที่ผูกพันสิน
 บริคณห์นั้น ส่วนใดซึ่งไม่ผูกพันสินบริคณห์ หญิงมีสามีย่อมกระทำได้ นี้
 เป็นกรณีเกี่ยวกับความสามารถรับท่านประธาน เมื่อกฎหมายมีบทบัญญัติ
 ว่าด้วยเรื่องความสามารถแล้ว เราก็ไม่ควรจะไปแต่ต้อง ไม่ควรจะไป
 ไปแก้ไข และไม่มีสิทธิอันใดที่จะไปแก้ไขแม้แต่น้อยเกี่ยวกับความสามารถ
 ของบุคคล กระผมจึงไม่เห็นพ้องด้วย ท่านประธานที่เคารพ นอกจากนั้น
 ใครจะขอประทานกราบเรียนว่า การใดที่หญิงมีสามีได้กระทำไปโดย
 ไม่ได้รับอนุญาตจากสามี ถือเป็นโมฆียะ คำว่า "โมฆียะ" นั้นมันเป็น
 เรื่องกิจการที่กระทำไปโดยไม่มีความสามารถเป็นประการสำคัญ เด็ก

ผู้เข่าวทำนิติกรรมโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตก
 เป็นโมฆียะกรรม คำว่า "โมฆียะกรรม" นี้บัญญัติไว้ในเรื่องความ
 สามารถโดยเฉพาะไม่ใช่เรื่องสิทธิครบถ้วนประชาชน เพราะฉะนั้น
 กระทบจึงขอคัดค้านในปัญหานี้ ใครจะขอกราบเรียนต่อไปว่า นอกจาก
 ที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มาไม่เกี่ยวกับสิทธิที่จะเสมอ
 หรือไม่เสมอ มันเกี่ยวกับความสามารถตั้งได้บรรยายมาแล้ว ก็ใคร
 จะขอประทานกราบเรียนเพิ่มเติมอีกชนิดหนึ่งว่าในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๒๘ วรรคสองนั้น ใช้ศัพท์คำว่า "เท่าเทียมกัน" ขอให้ท่าน
 ประชานลองพิจารณาว่า คำว่า "เท่าเทียมกัน" กับคำว่า "เท่ากัน"
 ต่างกันหรือไม่ สิทธิของชายและหญิงเท่ากันนั้นหมายความว่าต้อง
 เท่ากันทุกอย่าง แตกต่างกันนิดเดียวก็ไม่ได้ คือต้องเท่ากัน ร้อยก็ต้อง
 ร้อยด้วยกัน สิบบก็ต้องสิบบด้วยกัน แต่คำว่า "เท่าเทียมกัน" นั้นมัน
 หมายความว่าแตกต่างกันนิดหน่อยก็ได้ แต่ก็ให้ใกล้เคียงให้ทัดเทียมกัน
 เหมือนเรากล่าวว่าสุขภาพสตรีคนนั้นส่วนทัดเทียมกับคนนั้น ก็ไม่จำเป็น
 ต้องสวยเท่ากัน แต่ทัดเทียมกันใกล้เคียงกัน เพราะฉะนั้นการที่จะมา
 แก้กกฎหมายทุกอย่างให้อะไรมันเท่ากันคงเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น
 กฎหมายรัฐธรรมนูญจึงใช้คำว่า "ทัดเทียมกัน" เมื่อพิจารณาคำว่า
 "ทัดเทียมกัน" แล้วกระทบก็จะขอยกตัวอย่าง อย่างประมวลกฎหมาย
 แห่งฯ บรรพ ๕ ซึ่งรัฐบาลจะเสนอเข้าสภาในตอนบ่ายวันนี้ จะเห็น
 ได้ว่าในร่างกฎหมายฉบับใหม่นี้ก็ได้ให้ความพิจารณาให้ร่างให้
 มันเท่ากันทุกอย่าง มีกรณีหลายอย่างซึ่งอยู่ในเกณฑ์ทัดเทียมกัน คือ
 ใกล้เคียงกันก็พอใช้ได้ ยกตัวอย่างในประมวลกฎหมายแห่งฯ ที่รัฐบาล
 จะเสนอในตอนบ่ายวันนี้ในมาตรา ๑๕๑๗ (๑) นั้นได้บัญญัติไว้ว่า
 ต่อไปนี้ชายคนใดไปสมสู่หญิงอื่นจะครึ่งเดียวหรือครึ่งก็ตาม ฝ่ายหญิงมี

สิทธิอ้างเป็นเหตุฟ้องฆ่าได้ทันที นี้กฎหมายใหม่ว่าอย่างนั้น จะไปเกี่ยว
 เสเพลไปค้ำกับผู้หญิงจะดีหรือไม่ดีอะไรก็แล้วแต่เถอะ กฎหมายบัญญัติ
 ฟ้องฆ่าได้ทันที และในทำนองเดียวกันถ้าสุภาพสตรีหรือภรรยาคนใด
 ไปมีชู้แม้แต่ครั้งเดียว สามีก็เอาเหตุนี้ขึ้นฟ้องฆ่าได้ นี่ว่าสิทธิเท่ากัน
 เป๊ะทีเดียว สิทธิเท่ากัน แต่ว่าในขณะที่เดียวกันท่านประธานที่เคารพ
 ในมาตรา ๖ ของร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลบรรพใหม่ที่ยังบัญญัติ
 ยกเว้นไว้ ยกเว้นให้สิทธิผู้ชายเหนือผู้หญิงอยู่น้อยหนึ่ง ขอให้ท่าน
 ประธานได้อ่านมาตรา ๖ ที่เขียนไว้ว่า ถ้าหากชายใดได้สำส่อนกับ
 หญิงอื่นมาก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับ และยังสำส่อนต่อมาเรื่อย ๆ หลัง
 กฎหมายนี้ใช้บังคับ หญิงจะเอาเหตุนั้นมาเป็นเหตุฟ้องฆ่าไม่ได้
 หมายความว่าสมรสกับหญิงอื่นมาก่อนแล้วกฎหมายนี้ใช้บังคับยังสมรสกันต่อ ๆ
 ไป อันนี้เอาเหตุฟ้องฆ่าไม่ได้ แต่ถ้าสุภาพสตรีผู้เป็นภรานั้นสมรส
 กับชายอื่นมาก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับแล้วยังสมรสกันอีก เอาเป็นเหตุ
 ฟ้องฆ่าได้ มันก็ไม่เหมือนกัน เป็นการให้สิทธิผู้ชายเหนือผู้หญิงอยู่
 นิดหนึ่ง นี่แหละเป็นเหตุที่ได้เขียนไว้ว่า ให้ทัดเทียมกัน คือต่างกัน
 นิดหน่อยได้ เพราะฉะนั้นในกฎหมายรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ว่า ให้สิทธิ
 เท่าเทียมกันนั้น หมายความว่าไม่ต้องเท่ากันเสมอไป จะเห็นได้ตาม
 มาตรา ๑๕๑๗ (๑) และมาตรา ๖ ซึ่งประกาศใช้บังคับดังที่กราบเรียน
 มา ท่านประธานที่เคารพ นี่แหละกระผมจึงใคร่ขอประธานกราบเรียน
 เพิ่มเติมอีกนิดหนึ่งเป็นประการสุดท้ายว่า ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๓๘ วรรคสอง ที่บัญญัติให้ชายหญิงมีสิทธิเท่ากันนั้น สิทธิเท่ากัน
 ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรานี้ ไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างต้อง
 เท่ากันเสมอไป ไม่ใช่สิทธิทุกอย่างเท่ากัน ดังที่เพื่อนสมาชิกแห่งจังหวัด
 อุดรธานีได้พูดมา ไม่ได้หมายความว่าสิทธิในเนื้อตัวร่างกายแห่งลักษณะ

เพศจะต้องเท่ากันเสมอไป สิทธิอย่างนั้น กฎหมายบทนี้หมายความว่า สิทธิของชายและหญิงจะเท่ากันได้ ก็สิทธิในเรื่องกิจการนั้น หญิงและชายสามารถทำได้เหมือนกัน กิจการใดถ้าชายและหญิงสามารถทำได้เหมือนกันนั้นน่าจะบัญญัติกฎหมายไว้ให้สิทธิผู้ชายเหนือผู้หญิงไม่ได้

เนื่องจากผู้ชายกับผู้หญิงความสามารถไม่เหมือนกันของร่างกาย จิตใจ ต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ความสามารถไม่เท่ากัน เพราะฉะนั้นสิทธิที่จะเท่ากันตามรัฐธรรมนูญนั้นต้องสิทธิในเรื่องที่ชายและหญิงมีความสามารถในกรณีนี้เท่ากัน ยกตัวอย่างง่าย ๆ สิทธิเข้าเป็นนักเรียนแพทย์ ชายและหญิงสามารถเป็นแพทย์ได้ดีเท่ากัน ชายและหญิงเข้าด้วยกันได้ สิทธิที่จะเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจก็ดี สิทธิที่จะเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ก็ดี สิทธิที่จะเข้าเป็นนักเรียนนายเรือก็ดี เห็นแล้วว่าความสามารถของชายและหญิงไม่เหมือนกันโดยธรรมชาติ จะให้ทหารออกไปรบมันไม่ได้ เพราะทหารต่างดาวที่เข้ามาเป็นผู้ชาย ถ้าจะเอาทหารหญิงไปก็สู้เขาไม่ได้ เพราะฉะนั้นด้วยสภาพไม่เหมือนกัน อย่างนี้แหละ เราจึงจำเป็นจะต้องจำกัดสิทธิเอาไว้ เพราะฉะนั้น

ท่านประธานที่เคารพ ที่บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" นั้น หมายความว่าสิทธิในกรณีที่ชายและหญิง จะทำได้เท่ากัน บางกรณีหญิงทำได้ดีกว่า สิทธิอันนั้นหญิงควรจะมี ชายไม่ควรจะมี สิทธิอันใดหรือความสามารถอันใดที่ชายทำได้ หญิงทำไม่ได้ สิทธิอันนั้นควรมีแต่ชายเท่านั้น หญิงไม่ควรจะมี แต่ถ้าสิทธิอันใดความสามารถชายและหญิงทำได้เท่ากันแล้วอันนั้นจะจำกัดสิทธิเขาไม่ได้

เจตนาของรัฐธรรมนูญเป็นอย่างนั้น เมื่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ได้คำนึงถึงสภาพของร่างกายและจิตใจอย่างนี้แล้ว เราก็ไม่จำเป็นต้องไปแก้สิทธิต่าง ๆ ให้เท่ากันทุกอย่าง จะแก้เฉพาะสิทธิตามความ

สามารถซึ่งเพศ ๒ เพศ ทำได้อย่างเดียวกัน นี่แหละจึงจะเป็นเรื่องที่เราควรจะได้แก้ไข ใคร่ขอประทานกราบเรียนว่า....

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : สรุปได้แล้วครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (นครสวรรค์) : สิทธิของสตรีที่จะให้หนี้ เราพร้อมที่จะให้ แต่เราไม่อยากจะให้สิทธิของสตรีจนกระทั่งทำให้เขาเกิดลำบากใจแต่ประการใด การแก้กฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นให้สิทธิสตรีเท่ากับผู้ชาย แต่หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อชาติบ้านเมือง หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อสังคม ทำไมไม่ปฏิบัติไว้ หน้าที่ต้องเป็นทหาร บัญญัติไว้ชายไทยทุกคน อายุ ๒๐ ปีต้องเกณฑ์ทหาร ถ้าเป็นหน้าที่จะบังคับให้ชายต้องรับ ผู้หญิงไม่ต้อง ไม่มีบัญญัติไว้ เอาละนั้นไม่ว่า มันเรื่องเกี่ยวกับสภาพชีวิตจิตใจและร่างกาย แต่ว่าสิทธินั้นให้เท่ากัน เพราะฉะนั้นสิทธิที่จะเท่ากันนั้นจึงควรอยู่ในขอบเขตอันจำกัดที่ความสามารถร่างกายต่าง ๆ จะเป็นไปด้วยกันได้ เราจะออกกฎหมายว่า ต่อไปนี้ให้ผู้ชายมีสิทธิตลอดลูก มันเป็นการพันวิสัย สภาพของร่างกายมันตลอดไม่ได้ เราจะออกกฎหมายอย่างนั้นไม่ได้ เพราะฉะนั้นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ว่าให้สิทธิเท่ากันนั้น สิทธิซึ่งไม่ฝืนธรรมชาติ ถ้าฝืนธรรมชาติออกกฎหมายไม่ได้ ฉะนั้นได้ก็ตามมาตรา ๒๐ ถึงมาตรา ๔๓ ที่รัฐบาลได้แก้ไขมานี้ แม้ว่าจะฟังเป็นเรื่องของสิทธิ ก็ไม่ควรจะไปแก้ไขแต่ต้องแต่ประการใด เพราะสิทธิตั้งแต่มาตรา ๒๐ ถึงมาตรา ๔๓ ที่แก้ไขนี้เป็นสิทธิที่ใกล้เคียงกันอยู่แล้วระหว่างชายกับหญิง หญิงมีสิทธิจะทำอะไรได้บ้างก็บัญญัติไว้ โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากสามี แต่ที่จำกัดไว้ให้หญิงต้องขออนุญาตจากสามี ก็ในกรณีสำคัญเท่านั้น ไม่อย่างนั้นอยู่ดี ๆ สามีมาอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร กลับไปบ้าน เข้าบ้านไม่ได้ ภรรยาเอาบ้านไปขายเสียแล้วอย่างนี้เป็นต้น เกิดโมโห เพราะฉะนั้นปัญหาต่าง ๆ

สถาบันของครอบครัวต้องยื่นหยัดเอาไว้ อย่าไปแต่ต้องให้มากมายจนเกินไปนัก และประการสำคัญสุดท้ายขอขย้ารัฐบาลมาแก้ ไม่ใช่แก้ในกฎหมายว่าด้วยสิทธิครอบครัวท่านประธาน ขอให้ทางรัฐบาลได้ดูมาตรา ๑๙ เป็นต้นไปว่าด้วยเรื่องความสามารถของบุคคลครับ ไม่ใช่เรื่องสิทธิของบุคคล ท่านจะไปแก้ความสามารถของบุคคล ให้บุคคลซึ่งมีความสามารถไม่เท่ากัน และให้มันเท่ากันไม่ได้ เขาว่าด้วยเรื่องความสามารถ ไม่ใช่ว่าเรื่องสิทธิ ถ้าแก้เรื่องสิทธิกระทบไม่ขัดข้อง

นางสมมุติ สัจจพงษ์ (มหาสารคาม) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดิฉัน สมมุติ สัจจพงษ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดมหาสารคาม พรรคชาติไทย ในฐานะที่ดิฉันเป็นตัวแทนของสตรีทั่วประเทศ ดิฉันต้องกราบขอพระคุณรัฐบาลที่ได้นำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เข้าสู่สภา และดิฉันได้ฟังคำอภิปรายของท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติแล้ว ทำให้ดิฉันเชื่อมั่น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ว่า ตามความรู้สึกของคนโดยทั่วไปแล้วจะต้องเข้าใจแน่ชัดว่า ในวันนี้เป็นการที่สตรีเรียกร้องสิทธิให้เท่าเทียมชาย หรือเป็นการยกฐานะสิทธิสตรีให้เท่าเทียมชาย แต่ความคิดข้างต้นนี้ดิฉันขอค้านคะ สาเหตุท่านประธานที่เคารพคะ ที่ดิฉันว่าเป็นความคิดที่ผิดนั้น ก็เพราะว่าถ้าท่านได้พิจารณาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ในมาตรา ๒๘วรรคสอง บัญญัติว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ดิฉันขอพูดคำว่า "สิทธิ" ตามพจนานุกรมในคำแปลโดยทั่ว ๆ ไปก็คือ "ความสำเร็จ" หรือถ้าจะให้แปลในคำของกฎหมายก็คือ "อำนาจอันชอบธรรม" ซึ่งแสดงว่าในกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นได้ให้อำนาจอันชอบธรรมแก่สตรีเท่าเทียมชายอยู่แล้ว แต่ปรากฏว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ยังมีอีกหลายมาตราที่ได้บัญญัติไว้ขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ

เมื่อเราทราบเช่นนี้แล้ว เพื่อที่จะให้กฎหมายรัฐธรรมนูญ มีความศักดิ์สิทธิ์และเกิดผลสมบูรณ์ในข้อที่ว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด กฎหมายอื่นจะขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ได้ ดังนั้นในการที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ให้ถูกต้อง ดิฉันจึงเห็นว่าเป็นการสมควรอย่างยิ่งซึ่งดิฉันขอยกตัวอย่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมซึ่งขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญบางมาตรา เช่นมาตรา ๑๕๐๐ บัญญัติว่า "ภรรยาสามีมีสามีฟ้องหย่าได้" แต่ท่านประธานที่เคารพคะ มิได้บัญญัติว่าถ้าสามีไปมีอนุภรรยาหรือไปสมรสกับหญิงอื่นแล้ว ก็มีได้เป็นสาเหตุให้ภรรยาฟ้องหย่าสามีได้ และท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติท่านหนึ่งได้อภิปรายว่า ในกรณีที่หญิงมีสามีจะทำนิติกรรมใด ๆ ก็ตามจะต้องได้รับคำยินยอมจากสามีก่อน นิติกรรมนั้นจึงจะสมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่ มิได้บัญญัติให้สามีทำนิติกรรมใดได้ต้องรับคำยินยอมจากภรรยา ก่อนแต่อย่างใดอันนี้ไม่ยุติธรรมค่ะ ในกรณีเช่นนี้ดิฉันเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ชายและหญิงจะมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมายรัฐธรรมนูญได้อย่างไร ท่านประธานที่เคารพการที่กฎหมายบางมาตราได้บัญญัติไว้เช่นนี้ ได้ให้อ่านจอันชอบธรรมตามที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้วหรือคะ ดิฉันเห็นว่าเป็นการทารุณจิตใจของสตรี และเป็นกาลิตรอนสิทธิอันชอบธรรมที่มีอยู่แล้วในกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติ จากเหตุผลที่ดิฉันได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ดิฉันจึงใคร่ขอความเห็นใจจากท่านที่เป็นชาย และดิฉันเชื่อมั่นในความเป็นสุภาพบุรุษของ ท่านสมาชิกซึ่งนั่งอยู่ ณ ที่นี้ว่า ได้โปรดให้การสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะร่างพระราชบัญญัตินี้มิใช่เป็นการเรียกร้องสิทธิของสตรี

หรือเป็นการยกฐานะสิทธิของสตรีให้เท่าเทียมกับชายแต่อย่างใด แต่เป็นการแก้ไขกฎหมายที่ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ ให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญเท่านั้นค่ะ เพื่อที่จะได้เป็นกำลังใจแก่สตรีที่มีเจตนาดีทั้งหลาย เพื่อที่จะได้เป็นกำลังอันสำคัญมาร่วมบริหารสร้างสรรค์ประเทศชาติให้ก้าวหน้าสืบไป หากท่านสมาชิกชายผู้ทรงเกียรติให้การสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ผ่านสภาไปในวันนี้แล้ว ดิฉันขอรับรองด้วยเกียรติว่า ถ้าท่านกลับถึงบ้านในวันนี้ ท่านจะต้องได้รับการต้อนรับเป็นกรณีพิเศษจากศรีภริยาใหญ่ของท่านอย่างแน่นอน ขอกราบขอบพระคุณค่ะ

นายแคล้ว นรปติ (ขอนแก่น) : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายครับ กระผม แคล้ว นรปติ ส.ส. จากจังหวัดขอนแก่น พรรคแนวร่วมสังคมนิยมวาระนี้เป็นวาระของการอภิปรายในฐานะที่เป็นฝ่ายค้าน กระผมได้ตรวจพิจารณาคร่าวๆ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ที่ได้มีการแก้ไขใหม่ เหตุผลการแก้ไขนี้เพื่อที่จะให้เป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ บรรดาสอง สมควรจะกล่าวไว้ ณ ที่นี้เสียก่อนว่า การด้นรณครั้งนี้สมควรที่จะยกให้ เรื่องของสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายที่ได้พยายามด้นรณกันมา เพื่อที่จะแก้ไขให้ฐานะของสตรีนั้นเท่าเทียมกับบุรุษ ก็พอดีที่มีรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไข ท่านประธานครับ กระผมจะขอกราบเรียน การแก้ไขอันนี้ถ้าหากว่าจะได้มองเจตนารมณ์ของบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ซึ่งต่อมาเป็นเจตนารมณ์ของรัฐบาลแล้ว ก็จะได้เห็นว่า การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ครั้งนี้ เป็นความด้นรณของมหาชนส่วนน้อย ในขณะที่มหาชนส่วนใหญ่กล่าวคือบัณฑิตสตรีส่วนใหญ่ยังไม่สู้จะได้รับประโยชน์จากการแก้ไขครั้งนี้

ท่านผู้เป็นประธานครับ กระผมจะขอกราบเรียน พลเมืองของประเทศ
 ไทยมีรวมทั้งสิ้น ๕๐ ล้านคน จากการสำรวจสำมะโนครัวปรากฏว่า
 ผู้หญิงมีไม่น้อยกว่าผู้ชาย ปัจจุบันนี้ถ้าหากว่าจะได้วิเคราะห์ดูสังคมไทย
 แล้ว ก็ปรากฏว่าค่านิยมของสังคมที่ได้ให้แก่ผู้หญิงนั้นยังต่ำต้อยน้อยหน้า
 อยู่เป็นอย่างมาก สังคมไทยยังเป็นสังคมที่ล่าหลัง มีความคิดเก่าแก่
 อยู่เป็นอันมาก โดยถือว่าผู้หญิงนั้นเป็นข้างเท้าหลัง ส่วนผู้ชายเป็นข้าง
 เท้าหน้า ค่าของสังคมยังอยู่อย่างนี้คราวนี้ถ้าหากว่าจะได้พิจารณาดู
 เจตนารมณ์ แก้ไขมาตรา ๒๐ กิติ หรือว่าแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์บรรพ ๕ กิติ ท่านก็ไปแก้ไขเกี่ยวกับการสมรสว่า ถ้าหาก
 ว่าชายหญิงอายุ ๑๘ ปี เป็นต้น ถ้าหากว่าสมรสไม่ได้ก็ขออนุญาตคำสั่ง
 ศาลได้ แล้วในมาตรา ๒๐ เมื่อผู้เยาว์จะสมรสก็ต้องมีอายุ ๑๘ ปี
 บริบูรณ์ซึ่งผิดกับแต่ก่อน แล้วนอกจากนั้นท่านได้คำนึงถึงสาเหตุแห่งการ
 พ้องหย่า พ้องหย่าท่านก็คงคิดว่าผู้ชายนะชอบมีบ้านหลายบ้าน โจรศัพท์
 จากบ้านนั้นไม่พบก็โจรศัพท์ไปบ้านนี้ อย่างนี้ทำให้ท่านเดือดร้อนรำคาญ
 กิติ อยู่หรือครับที่ท่านคิดอย่างนั้น แต่ทว่ากระผมขอกราบเรียนบัณฑิต
 สตรีทางกฎหมายและรัฐบาลว่า รัฐบาลยังแก้ไขไม่ถูกจุดนะครับ ท่าน
 ควรที่จะได้แก้ไขให้มันถูกจุด เพื่อนสมาชิกของกระผมคือ คุณสมคิด
 ศรีสังคม ได้อภิปรายไปแล้วว่า ส่วนใหญ่ที่เดี๋ยวของสตรีนั้นถูกบังคับ
 ถูกกดขี่หลายประการ ค่าของสังคมได้สร้างให้เห็นว่าหญิงเป็นข้าง
 เท้าหลัง ชายเป็นข้างเท้าหน้า แต่ทว่าในสังคมใหม่นี้ ซึ่งเศรษฐกิจกิติ
 สภาพการพัฒนาของบ้านเมืองกิติ ได้พัฒนามาถึงขนาดนี้ เราชอบที่จะ
 ได้สร้างค่านิยมของสังคมให้เป็นว่า ชายกับหญิงนั้นมีฐานะเท่าเทียมกัน
 จริง ๆ ทั้งสิทธิและหน้าที่ ถ้าหากว่าจะเปรียบเสมือนเกวียนก็เป็น
 เกวียนทั้งคู่มีความสำคัญทัดเทียมกันดังนั้น เราจะต้องยกฐานะค่านิยม

ของสังคมให้ดีขึ้น ท่านมีความคิดเห็นหรือไม่ประการใด กระผมขอ
 กราบเรียนถามรัฐบาลและบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ที่ฝ่ายชายได้
 เหยียดหยามให้ผู้หญิงไปนั่งอยู่ในโรงโสเภณีมากมาหลายปี ท่านได้
 พยายามแก้ไขในเรื่องนี้หรือไม่ ชื่อเสียงของสตรีไทยได้กระฉ่อนไป
 ในประเทศเยอรมันหรือในต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศ ทำให้
 ชื่อเสียงของสตรีสะท้อนกลับเข้ามาในเมืองไทยว่า สตรีไทยนั้น พุทโธ
 มันง่ายเหลือเกินง่ายอย่างกับปอกกล้วย ถ้ามีเงินแล้วเป็นใช้ได้ เรา
 จะแก้ไขอย่างไรครับในข้อนี้ เป็นข้อสำคัญนะ กระผมขอกราบเรียน
 ถามท่านแก้มา ท่านยังไม่พอหรือครับเป็นส่วนน้อยเท่านั้น ส่วนมากยัง
 มากกว่านี้ ท่านผู้เป็นประธานกระผมขอกราบเรียน ปัจจุบันนี้ก็ปรากฏ
 ว่าสตรีก็มีความสามารถเท่าเทียมกับบุรุษ ในสภาผู้แทนราษฎรแห่งนี้ก็
 ปรากฏว่าได้มีสภาสตรีได้รับเลือกเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 หลายท่าน ในสมาชิกวุฒิสภาก็มีสภาสตรีผู้มีเกียรติได้รับพระบรมราช-
 โองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็น สว. สมาชิกวุฒิสภาอยู่หลายสิบท่าน
 ในโลกนี้ก็ปรากฏว่านายกรัฐมนตรียิ่งก็มีการปกครองประเทศ ซึ่งมี
 ประชาชนพลเมืองตั้ง ๖๐๐-๗๐๐ ล้านคน เช่นในประเทศอินเดีย
 หรือในประเทศศรีลังกาซึ่งไม่จำเป็นต้องพูดถึง แสดงให้เห็นว่าความ
 สามารถของสตรีในปัจจุบันนี้ได้ เขยิบขึ้นมาเคียงคู่กับบุรุษครับ สตรีท่าน
 ย่อมจะรู้จักอยู่แล้วว่า สตรีนั้นมีส่วนที่จะแบกโลกไว้เท่าเทียมกับสุภาพบุรุษ
 เช่นเดี๋ยวกันครับ แต่ทว่าในปัจจุบันนี้ฝ่ายสตรีนั้นได้รับการดูถูกเหยียด
 หยามในสังคม สตรีมีหน้าที่ในสายตาของบุรุษเพศให้เป็นแต่เพียงปรากฏ
 ว่าเป็นโรงงานเลี้ยงลูก เป็นโรงงานผลิตลูกอะไรทำนองนี้ครับ มีหน้าที่
 ให้ความสำราญแก่ฝ่ายชายเท่านั้น ท่านผู้เป็นประธาน กระผมเห็นว่าที่
 แก้มานี้มันยังไม่หมดหรือครับ มันเป็นเพียงเศษหนึ่งส่วนพัน ท่านบัณฑิต

สตรีทางกฎหมายและรัฐบาลครับกระผมขอกราบเรียน ในขณะนี้ปรากฏว่า ได้มีสตรีเป็นจำนวนไม่น้อยหลายสิบล้านคนที่ยังถูกบังคับกดขี่ให้ต่ำต้อย น้อยหน้า ถูกบังคับ ถูกค่านิยมของสังคมให้เป็นข้างเท้าหลัง ค่าแรงงานของสตรีกับค่าแรงงานของชายไม่เท่ากันครับ ท่านต้องแก้ไข ค่านิยมของสังคมท่านจะต้องเปลี่ยน ให้เพศของท่านซึ่งเป็นสตรีเพศให้ดีขึ้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต้องการแก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับเดิมนั้นกระผมก็ยอมรับว่า ได้บัญญัติไว้ประมาณสัก ๓๐ กว่าปีมาแล้ว ไม่ทันกับวิวัฒนาการของสังคมซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปไกล ไม่ทันกับวิวัฒนาการของทางเศรษฐกิจซึ่งได้ก้าวหน้าและล้ำหน้าไปอย่างมาก กระผมขอกราบเรียนเป็นครั้งสุดท้ายว่า เท่าที่ท่านแก้มา มันยังไม่พอ มันยังนิดหนึ่งเท่านั้น หนึ่งในร้อยหนึ่งในพันครับ กระผมใคร่ขอสนับสนุนให้รัฐบาลนี้ และให้สมาคมบัณฑิตสตรีในทางกฎหมาย ยกฐานะเพศของท่านให้ดีขึ้นให้เท่าเทียมกับชาย อย่าให้ถูกกดขี่ขูดรีด อย่าให้บุรุษนี้ดูถูกว่าท่านต่ำต้อย อย่าให้เพศของท่านได้เป็นที่เสื่อมเสีย ครหานินทาจากต่างประเทศและภายในประเทศ ท่านต้องยกฐานะ ค่านิยมของสตรีเพศให้ดีขึ้น อย่าให้ได้รับถูกกดขี่ขูดรีด อย่าให้ได้รับการเหยียดหยาม อันนี้เป็นข้อสำคัญขอให้ท่านดิ้นรนต่อไปอีกครับ ภาระหน้าที่ของท่านยังไม่สิ้นสุด คุณหญิงคุณชายทั้งหลาย ถ้าหากจะคิดว่าท่านมีหน้าที่ไปแจกเสื้อแจกผ้า และก็ออกโทรทัศน์ ยังไม่พอครับ แจกเสื้อผ้า ผ้าขาดไปแล้วจะทำอย่างไร ท่านจะต้องยกฐานะของเขาเหล่านั้นให้มันดีขึ้น ให้รู้จักช่วยตัวเองครับ อย่างนี้จึงจะถูกต้อง สอนให้บุคคลซึ่งเพศเดียวกับท่านเหล่านั้นรู้จักช่วยตัวเอง รู้จักกระตือรือร้น รู้จักเรียกร้องเพื่อที่จะให้สังคมเท่าเทียมกันระหว่างบุรุษเพศกับสตรีเพศ อย่างแท้จริง กระผมขอกราบเรียนท่านประธาน กระผมขอพบพระคุณนะครับ

นางพรรณทิพา วัชรโรบล (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดิฉัน พรรณทิพา วัชรโรบล พรรคประชาธิปัตย์ กรุงเทพฯ ตามที่ดิฉันได้ฟังคำอภิปรายจากสมาชิกผู้มีเกียรติฝ่ายชายทั้ง 3 ท่านนั้น ดิฉันรู้สึกว่ายังหนักใจ และรู้สึกว่ายังเกิดความเข้าใจผิดและสับสนในหลายประการในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 28 วรรคสอง ซึ่งกำหนดไว้อย่างแน่ชัด และโดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 28 วรรคสองนั้น มีเจตนารมณ์ที่จะให้เกิดความเสมอภาคระหว่างชายหญิงในหลาย ๆ ทาง ทั้งทางด้านการเมือง การประกอบอาชีพ และสิทธิที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ ในฐานะซึ่งเป็นมนุษย์ด้วยกัน ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านแรกขอประทานโทษที่ต้องเอ่ยนาม คือท่านหัวหน้าพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทยนั้น ท่านเป็นห่วงท่านเข้าใจผิดคิดว่าการที่ผู้หญิงนั้นลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันนั้นนะผู้หญิงมิได้ขึ้นมาเรียกร้องจะให้ทำอะไรต่ออะไรในทางร่างกายในเสรีวิทยาเท่าเทียมกับฝ่ายชาย มิได้หมายความว่าผู้หญิงนี้ต้องการให้มีเครื่องสำอางค์เหมือนกับฝ่ายชายอย่างที่ผู้ชายมีอยู่และอีกท่านหนึ่งขอประทานโทษที่ต้องเอ่ยนามนั้น ก็คือคุณสวัสดิ์ คำประกอบ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติว่าการแก้กฎหมายตั้งแต่มาตรา 1 ถึงมาตรา 20 นั้นนะเป็นเรื่องของการแก้ความสามารถ อันนี้ผิดถนัด ดิฉันขอโต้ตอบการที่ว่าเป็นการแก้ความสามารถนั้นนะเราขอปรับใช้ใหม่คะว่าสิทธิผู้หญิงนั้นจะแตกต่างกับผู้ชายตรงที่เรื่อนร่าง ส่วนประกอบทางชีววิทยาเท่านั้น แต่ความสามารถของผู้หญิงและผู้ชายนั้นนะใครจะกล้าปฏิเสธว่าผู้หญิงทุกคนโง่กว่าผู้ชายทุกคน หรือว่าผู้ชายทุกคนจะต้องฉลาดกว่าผู้หญิงทุกคน เพราะฉะนั้นความแตกต่างทางด้านความ

สามารถนั้นมีโอกาสจะเอาเพศเป็นเครื่องมาตรฐานในการที่บอกว่า เป็นผู้ชายจะต้องเป็นคนฉลาดหรือเป็นผู้หญิงแล้วต้องเป็นคนโง่ ในเมื่อทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายมีความฉลาดหรือความโง่เป็นไปตามไอคิว เป็นไปตามความสามารถระดับของมันสมองของแต่ละบุคคลซึ่งไม่เกี่ยวกับทางเพศแล้วนั้น เราต้องยอมรับค่ะ ในเมื่อถ้าผู้หญิงมีความสามารถในส่วนใดเท่าเทียมชายแล้ว จะต้องปล่อยให้ผู้หญิงมีโอกาสได้ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ได้ทำเพื่อตัวผู้หญิงเอง จะต้องทำเพื่อสังคม จะต้องออกมารับใช้สังคม ไม่ใช่รับใช้บุคคลในบ้าน ในครอบครัวหรือสามีอย่างเดียว ในสังคมซึ่งขณะนี้เศรษฐกิจมันผูกมัดเข้ามา เศรษฐกิจกดขี่ เศรษฐกิจซึ่งกำลังตกสะเก็ดอะไรอย่างนี้นะคะ เราจะยอมรับใช้ไหมคะ ว่าผู้หญิงต้องออกมาทำงานนอกบ้าน การที่ผู้หญิงจะต้องออกมาทำงานนอกบ้านนั้น สิทธิทางการประกอบอาชีพนั้น ผู้หญิงยังมีไม่เท่าเทียมชาย ยกตัวอย่างง่าย ๆ ผู้หญิงนั้นยังไม่มีโอกาสที่จะเป็นตุลาการ อย่างดีก็เป็นได้แค่ผู้พิพากษาศาลเด็ก นายอำเภอก็ไม่ได้เป็น ผู้ว่าหรือพ่อเมืองก็ไม่ได้เป็น ก็ได้เป็นแต่แม่ยั่วเมือง อย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเป็นห่วง ในเมื่อไม่ได้เป็น เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีสิทธิที่จะมารับใช้ประเทศชาติต่าง ๆ ผู้หญิงส่วนหนึ่งก็แน่นอนที่สุดก็อาจจะไปทำหน้าที่อย่างนั้น ยิ่งเป็นอย่างนี้ยิ่งเราต้องเปิดโอกาสให้ผู้หญิงนั้นมีโอกาสที่จะทำงาน การที่ผู้หญิงนั้นมาทำงานไม่ใช่หมายความว่าทุกคนจะหวังว่าจะได้เป็นตุลาการ ทุกคนจะหวังได้เป็นนายกรัฐมนตรี แต่อย่างน้อยที่สุดสิ่งนี้เป็นความหวัง เป็นความหวังซึ่งให้กำลังใจว่า ถ้าผู้หญิงออกมาทำงานแล้วจะมีโอกาสได้ไต่เต้าขึ้นไปตามระดับความสามารถของตนทุก ๆ ระดับ เป็นกำลังใจอันหนึ่ง ที่นี้เรามองถึงสิทธิทางการประกอบอาชีพ จะเห็นว่าในเมื่อรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้ชายและหญิงนั้นมีสิทธิเท่า

เทียมกัน แต่ทำไมเล่าในทางปฏิบัติผู้หญิงจะไปทำนิติกรรมใด ๆ ไม่ได้ ยกตัวอย่างง่าย ๆ ว่ามันจำกัดการทำงาน หรือการคล่องตัวอย่าง มากมายเหลือเกิน สมัยดิฉันเป็นโสด ดิฉันจะเดินออกจากบ้านไปซื้อ รถยนต์สักคันหนึ่งซื้อได้ทันที แต่พอดิฉันแต่งงานปุ๊บ เดินออกจากบ้าน ไปซื้อรถยนต์ซื้อไม่ได้แล้ว ไม่มีสิทธิที่จะไปทำนิติกรรมเป็นเจ้าของรถ คันนั้น ในทางปฏิบัตินั้นทำให้ไม่คล่องตัวเกิดอุปสรรคอย่างที่ไม่น่าจะเป็น ไปได้ แล้วอย่างนี้เราควรไหมที่จะต้องแก้

อีกประการหนึ่ง ผู้หญิงที่มีความสามารถมีความถนัดในการ ประกอบอาชีพจะไปเซ็นสัญญากับใคร จะไปทำนิติกรรมทางด้านการค้า การลงทุนเป็นคู่สัญญากับคนนั้นทำไม่ได้ มันก็ขัด จะต้องรองจนกว่าสามี จะมา หรือถ้าสามีไปอยู่เมืองนอกเป็นปี ๆ อย่างนี้ก็ต้องวิ่งขึ้นเครื่องบิน เสียค่าเครื่องบินไปทำนิติกรรมให้สามียอมเซ็นรับทราบ แม้กระทั่งผู้หญิง นี้จะไปเมืองนอกไปแค่ฮ่องกงนี่ ถ้าสามีเกิดไม่อยู่ท่าพาสปอร์ตไม่ได้ อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นในทางปฏิบัติแล้วดิฉันเชื่อว่า เมื่อมันเป็น อุปสรรคอย่างนี้เราก็ควรที่จะเปิดโอกาส อันใดที่จะทำให้เกิดการ คล่องตัวได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำ นอกจากสิทธิในการประกอบ อาชีพแล้ว สิทธิที่จะพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ทั้งทางด้านวัตถุหรือจิตใจ นั้น ผู้หญิงเราก็ยังไม่มีโอกาส ยกตัวอย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้ ยกขึ้น เรื่องที่ว่าชายใดไปสมรสกับหญิงอื่น เดี่ยวนี้ฟ้องหย่าได้ สมัยก่อน ฟ้องหย่าไม่ได้ จะฟ้องหย่าได้เมื่อผู้หญิงไปมีชู้กับชายอื่น อันนี้ถ้าเรา มองในแง่พิทักษ์ผลประโยชน์ทางด้านจิตใจนั้น ในฐานะซึ่งผู้หญิงก็เป็น มนุษย์ปุถุชนเหมือน ๆ กับชายนั้น คุณค่าทางจิตใจจะเป็นความดีใจ จะ เป็นความซึ้งใจ จะเป็นความประทับใจ หรือจะเป็นการเสียใจอย่าง สุดซึ้งในการสูญเสียอย่างใดอย่างหนึ่งไป หรือสมบัติพัสถานหรือตัวบุคคล

หรือความรักนั้น ดิฉันเชื่อว่าท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายควรจะเห็นคุณค่าทางด้านจิตใจว่า ซึ่งคุณค่าทางด้านจิตใจนี้บางครั้งเงินก็ซื้อไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้หญิงก็มีโอกาสที่ต้องพิทักษ์ผลประโยชน์คุณค่าทางจิตใจ และอะไรละคะที่จะเป็นผู้กำหนด ก็คือกฎหมายนั่นเอง เพราะฉะนั้นท่านสุภาพบุรุษบางท่านบอกว่าจะเอาอะไรอีก ถึงแม้ว่ากฎหมายนั้นไม่ได้เปิดโอกาสให้เท่าเทียมกัน แม้เจ้าประคุณจะเอาอะไรก็ประเคนให้ทุกอย่างแล้ว กลัวหุดอยู่หมดแล้ว อันนี้ดิฉันก็ขอเถียงคะในทุก ๆ แห่งที่ดิฉันได้มีโอกาสไปชี้แจง ไปอภิปรายมาว่า ที่ดิฉันพูดอย่างนั้นนั้นหมายความว่ายามรักน้ำดื่มผักก็หวาน แต่ที่นี้กฎหมายจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อยามที่มันไม่รักยามที่มันชังเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว ยามที่มันไม่ยอมกันแล้ว ถ้าไม่ยอมกันแล้วอะไรจะเป็นเครื่องชี้เครื่องชี้เส้นความเป็นมาตรฐานแห่งความยุติธรรม นั่นก็คือกฎหมายนั่นเอง เช่นเดียวกันมาตรา ๑๕๑๙ ที่เมื่อกี้กล่าวไว้ (๑) นั้นะคะที่ว่า "ถ้าหากว่าชายใดไปสมรสผู้หญิงอื่นหญิงนั้นฟ้องหย่าได้" แม้กระทั่งพจนานุกรมก็ไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับสิทธิสตรีคะ ถ้าการกระทำอย่างเดียวกัน ผู้ชายไปสมรสผู้หญิงอื่น ในพจนานุกรมไม่กำหนดไปว่าการกระทำอันนี้เรียกว่าเป็นชู้ แต่ถ้าหากผู้หญิงไปสมรสกับชายอื่น บอกว่าผู้หญิงนั้นมีชู้ แม้กระทั่งการกำหนดศัพท์ในพจนานุกรมก็ไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรมในการกระทำอย่างเดียวกัน ใช้กำหนดศัพท์อย่างเดียวกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นนอกจากนี้บางท่านยังนึกว่า ผู้หญิงนั้นจะต้องเป็นข้างเท้าหลัง ทำนิติกรรมไม่ได้ มาประชุมสภาเปลว ๆ บ้านหลุดไปไม่ได้นึกบ้างหรือคะว่า บางครั้งผู้หญิงทำงานหาเงินงก ๆ เหน้อไหล่โคลย้อยแทบตายเก็บเอาไว้ พ่อเจ้าประคุณก็เอาไปขาย ไปเล่นม้าเสียหมด อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นอย่าได้กำหนดอย่าได้พูดไป อย่าได้เข้าใจว่าผู้หญิงนั้นปัญหาอ่อน ผู้ชายนั้น

ท่านทรงไว้ซึ่งความอัจฉริยะ ดังนั้นดิฉันเชื่อว่าการพิทักษ์ผลประโยชน์
 ซึ่งบรรพ ๕ ได้กำหนดไว้ตั้งแต่หมวดครอบครัว การหมั้น การสิ้นสุด
 แห่งการสมรส หลายหมวดนั้น ดิฉันเชื่อว่าชอบแล้วซึ่งเป็นการพิทักษ์
 ผลประโยชน์ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย การที่จะกำหนดให้ผู้หญิงนั้นเป็น
 ช่างเท้าหลังเสมอไปนั้น ดิฉันเห็นว่าไม่สมควร แต่ถ้าการต่อสู้ หรือ
 การเรียกร้องสิทธิสตรีนั้น เขาไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงนั้นจะกำเริบ
 เลิปลานขึ้นมาเท่าเทียมชาย หรือเกินชาย ถึงขนาดมาเหยียบอกชาย
 อันนี้เป็นการเรียกร้องเพื่อให้มีสิทธิขอให้ผู้หญิงได้ขึ้นสู่เคียงคู่ชายเท่านั้น
 ค่ะ ดิฉันเชื่อว่าผู้หญิงทุกคนคงจะมีความรู้สึกเช่นเดียวกับที่ดิฉันได้พูด
 ไม่ถึงขนาดจะลำหน้า แต่ถ้าสมมุติว่าจะมีการลำหน้ากันบ้างในความถนัด
 บางอย่างนั้นดิฉันเห็นด้วยค่ะว่าผู้ชายก็มีความถนัดตามเรือนร่าง หรือ
 ตามสรีรวิทยา หรือตามชีววิทยาที่มีชั้นเข้มแข็งกว่า แข็งแรงกว่า ชัย
 ษยนต์อาจจะได้ดีกว่า หรือรบทักษะจับศึกลูกได้ดีกว่าแต่ขณะเดียวกันผู้หญิง
 ก็มีอะไรที่ดีกว่า จะเลี้ยงลูก เป็นครูโรงเรียนอนุบาล ไม่มีโรงเรียน
 ไหนที่มีครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลเป็นผู้ชาย ผู้หญิงเป็น เพราะฉะนั้นใน
 เรื่องความสามารถแล้วนั้นต้องบวกกับความถนัดของแต่ละบุคคลด้วย
 แต่จำเป็นอย่างไรซึ่งกฎหมายต้องเปิดโอกาสเอาไว้ เพื่อถ้าหากว่าแต่ละ
 ฝ่ายได้สามารถทำอะไรหรือมีความถนัดกลับกันขึ้นมา มันก็มีจำนวนอยู่
 ไม่น้อยเหมือนกัน ที่ผู้ชายหลายคนมีความถนัดในส่วนที่ผู้หญิงถนัด เป็น
 ช่างตัดเสื้อ เป็นช่างทำผม อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นที่ดิฉันอภิปราย
 ไปนั้นเป็นเรื่องของสิทธิที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ทางด้านการประกอบ
 อาชีพทางด้านวัตถุ และทางด้านจิตใจ ที่นี้เรามาพูดถึงระดับผู้ยากไร้
 ไม่มีผลประโยชน์ ไม่มีมรดก ไม่มีทรัพย์สินสมบัติมากมายนั้น เราก็จะเห็น
 แล้วว่าเราต้องต่อสู้เพื่อคนกลุ่มนี้บ้าง เราจะเห็นว่าสินเดิมสำหรับคนจน

นะคะ สิ้นเดิมก็คือแรงงานที่จะขายกิน สิ้นสมรสก็คือแรงงานที่จะขายกิน แล้วสิ้นบริคณห์ก็คือแรงงานทั้งผัวทั้งเมียที่จะขายกินนั่นเอง แต่เรามาเห็นสำหรับแรงงานนั้นจะเห็นว่า กฎหมาย เขาไม่ได้กำหนดไว้ว่าแรงงานหญิงกับแรงงานชายนั้น ถ้าหากเป็นงานอย่างเดียวกัน ทำงานได้ผลงานเท่ากัน ใช้แรงเท่ากัน จะต้องได้รับเงินค่าตอบแทนจากแรงงานนั้นเท่าเทียมกัน เพราะฉะนั้นการต่อสู้หรือการเรียกร้องสิทธิสตรีนั้นไม่ใช่เป็นการเรียกร้องสำหรับคุณหญิงคุณนาย หรือสำหรับผู้ลากมาดดีหรือสำหรับผู้มีเงินมีศักดิ์มีตระกูลเท่านั้น เป็นการต่อสู้เรียกร้องเพื่อความ เป็นธรรมสำหรับคนยากไร้ คนจนซึ่งใช้แรงงานด้วย เพราะฉะนั้นแรงงานทั้งชายและหญิงนั้นควรจะต้องกำหนดว่า มีค่าของแรงงานนั้นเท่ากัน แล้วนอกจากนั้นนอกจากจะมีค่าของแรงงานเท่ากันแล้ว โอกาสที่จะเข้าไปทำงานนั้นก็ควรจะต้องเท่ากันด้วย ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นบางอย่างเขาได้หลังกว่าเรา แต่ในเรื่องของแรงงานแล้ว เขามีสถาบันควบคุมเงินซึ่งใช้จ่ายโดยรัฐนั้น ถ้ารัฐไปอุดหนุนสถาบันใดสถาบันหนึ่งนั้น สิทธิที่ผู้หญิงจะเข้าไปทำงานนั้นจะต้องกำหนดให้ได้รับเข้าทำงานในโอกาสเท่า ๆ กัน โดยที่การไปสมัครงานนั้น ไม่ใช่ใส่ว่าเป็น "มิสเตอร์" หรือ "มิสซิส" ไม่ใช่ใส่ว่าเป็น "นาง" หรือ "นาย" หรือ "นางสาว" โดยเพื่อที่จะไม่ให้มีการผิดกันไม่ให้รับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ให้รับแต่เฉพาะผู้ชาย

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : สรุปลงได้แล้วครับ

นางพรรณทิพา วิชโรบล (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดิฉันหวังอย่างยิ่งว่า การที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เข้ามานั้นเป็นการเรียกร้องเป็นการมอบของขวัญอันหนึ่งให้กับสตรีไทยครึ่งประเทศได้มีโอกาสมี

ศักดิ์ศรีของความเป็นผู้หญิงในทุกประการเท่าเทียมชาย และก็เป็นการประกาศให้ชาวโลกได้ทราบว่าเมืองไทยเรานั้นก็ไม่ใช่เป็นเมืองที่ล่าสมัย ไม่ใช่เป็นเมืองที่ล่าหลัง เป็นเมืองซึ่งให้สิทธิของผู้หญิงเท่า ๆ กับสิทธิของชายและทั่วโลก อย่างน้อยที่สุดผู้หญิงครึ่งโลกก็จะเป็นผู้ช่วยแบกโลกนี้ไว้โดยที่มีหญิงไทยเป็นส่วนอยู่ด้วย ขอขอบพระคุณค่ะ

นายธีระ ปิยะสุวรรณ (ลพบุรี) : ท่านประธานที่เคารพครับ เข้าวันนี้เราก็ได้ฟังสมาชิกผู้มีเกียรติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกฝ่ายหญิงนั้นได้มาอภิปรายให้พวกสมาชิกฝ่ายชายได้ฟังอย่างซาบซึ้งแล้ว กระผมก็เชื่อว่าสมาชิกฝ่ายชายก็คงมีจิตใจเอนเอียงไปพอสมควรแล้ว กระผมขอเสนอให้ปิดการอภิปรายครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ คุณจินตนาครับ

นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ (สุรินทร์) : ดิฉันขอให้เปิดอภิปรายต่อไป ขอผู้รับรองด้วยค่ะ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผมจะถามมติจากที่ประชุมว่าท่านผู้ใดเห็นว่าควรเปิดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๕๒ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะปิดอภิปรายได้แล้ว โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๗๙ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนัดนี้ให้ปิดอภิปรายในการพิจารณาอาระแรก คือรับหลักการนะครับ

ต่อไปผมจะถามมติจากที่ประชุมว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควร
รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ที่กำลังพิจารณาอยู่นี้ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๓๑ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรรับ
หลักการ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๗ คน)

(คุณหญิงบัวเขียว รังคลีรี ได้ขึ้นและยกมือขึ้น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณหญิงบัวเขียว เชิญครับ
ชี้แจง ประท้วงเรื่องอะไรครับ

คุณหญิงบัวเขียว รังคลีรี (แพรว) : ท่านประธานสภาที่
เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ดิฉันไม่ได้ประท้วงค่ะ แต่ดิฉันอยากจะ
กราบเรียนว่าดิฉันยกมือตั้งหลายครั้งแล้วไม่ได้พูด และในฐานะที่เป็น
ผู้หญิงควรจะให้ดิฉันได้แสดงความคิดเห็นบ้าง ก็อยากจะกราบเรียน
ว่าดิฉันอยากขอโอกาสในวาระหลังบ้าง ดิฉันถูกประชาชนเมืองแพรว
บอกว่าไม่พูดเลย ที่จริงดิฉันยกมือทุกครั้งค่ะ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณหญิงครับ ขอบคุณครับ
เชิญนั่งได้นะครับ ผมจะชี้แจงนะครับ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติครับ ใน
โอกาสต่อไปผมขอความกรุณา คือว่าการยื่นขึ้นแล้วยกมือนั้นนะ เป็น
ข้อบังคับ บังคับให้ประธานสภาจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้นั้นได้ชี้แจงว่า
ที่ประชุมนี้ทำผิดระเบียบอะไรแต่เท่าที่เคยเป็นมาแล้วผมรู้สึกวาล่าบาก
ใจว่าจะไม่พูด แต่ก็คิดว่าจะเสียหาย เพราะว่าสมาชิกหลายท่านได้ถือ
โอกาสยกมือขึ้นแล้วก็ยื่นขึ้น ซึ่งทำให้ผมต้องรีบให้ความสำคัญแก่ผู้นั้น
ก่อนว่า ขณะนั้นผมได้ทำอะไรผิดบ้างหรือเพื่อนสมาชิกได้ทำอะไรผิดบ้าง

ก็ปรากฏว่าเป็นเรื่องถือโอกาสพูดไปเลย แล้วไม่ใช่ผิดข้อบังคับ ผมคิดว่า เป็นเรื่องเสียหายต่อเพื่อนสมาชิก ผมคิดว่าในโอกาสต่อไปขอให้ เป็นเรื่องประท้วงจริง ๆ เอะครับ เพราะผมต้องให้โอกาสก่อน สำหรับคุณหญิงบัว เขียวที่พูดมานี้ในตอนบ่ายยังมีปัญหาเรื่องสตรีจะพูดอีก เอะครับ

ที่ประชุมได้มีมติเมื่อคืนว่ารับหลักการ ๑๓๐ เสียง ไม่รับหลักการ ๗ เสียง เป็นอันว่าที่ประชุมนี้รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่รัฐบาลเสนอกรรมาธิการ ครับ

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) : ท่านประธานที่เคารพ รัฐบาลขอเสนอกรรมาธิการวิสามัญ ประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลเสนอคณะกรรมาธิการวิสามัญ จะมีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ (ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่มี ก็ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติขอความกรุณาจำนวนครับ

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) : จำนวน ๓๕ ท่านครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลเสนอจำนวน ๓๕ ท่านจะมีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่มี ก็ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติให้มีจำนวนกรรมาธิการวิสามัญ ๓๕ ท่าน รัฐบาลเสนอที่ท่านครับ

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

ยุติธรรม) : รัฐบาลขอเสนอ ๔ ท่าน สำหรับท่านสมาชิก ๓๑ ท่าน รัฐบาลเสนอ ๔ ท่าน มีรายชื่อดังต่อไปนี้ คุณกำจร พันธุลาก คุณสมภพ โทตระกิตย์ คุณไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล และนายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลเสนอเรียบร้อยแล้ว นะครับ ผมขอความกรุณาขอเวลานิดหนึ่งนะครับ ผมขอสัดส่วนก่อน

(นายเปรม มาลากุล ณ ออยุธยา ได้ยื่นและยกมือขึ้น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณเปรมประท้วง ชี้แจงที่ เห็นว่าทำผิดข้อบังคับนะครับ

นายเปรม มาลากุล ณ ออยุธยา (อุตรดิตถ์) : ท่าน ประธานสภาที่เคารพ กระผม เปรม มาลากุล จากอุตรดิตถ์ กระผม ใคร่ขอกราบเรียนประท้วงท่านประธานสภาในกรณีที่ว่า ท่านประธาน สภาไม่ได้ถามที่สภาเห็นว่า จะมีผู้ใดเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ว่าควร จะเห็นชอบกับรัฐบาลที่เสนอมานี้ว่า จะตั้งกรรมาธิการวิสามัญ เพราะ กระผมมีความเห็นว่ากรรมาธิการวิสามัญประจำรัฐสภานั้นเรามีอยู่แล้ว กระผมยกมือ เพื่อกระผมจะเสนอว่า ควรจะให้ส่งเรื่องนี้ไปยัง กรรมาธิการวิสามัญประจำรัฐสภาพิจารณา

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ เมื่อถามผมถามว่าจะมี ท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ ทุกคนก็เงยบหมดครับ ผม ถึงถามว่าจำนวนครับ เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วนะครับ ก็ถือว่าที่ประชุมอนุมัติ สัดส่วนที่จะเป็นไปได้นี้ตามที่กำหนด ประชาธิปไตยจะได้ ๑๓ ท่าน ชาติไทยได้ ๖ ท่าน กิจสังคม ๕ ท่าน ชุวมสังคม ๓ ท่าน เกษตร สังคม ๑ ท่าน สังคมชาตินิยม ๑ ท่าน พรรคที่ผมไม่ได้เอ่ยชื่อก็รวมกัน จะได้ที่เหลืออีก ๓ ท่าน ผมก็จะแยกกลุ่มให้เพื่อความสะดวก พลังประชาชน สังคมนิยมแห่งประเทศไทย พัททักษ์ไทยแนวร่วมสังคมนิยม

ไทสังคม พรรมาธิปไตย ท่านหนึ่งนะครับ พลังใหม่ พัฒนาจังหวัด
สังคมก้าวหน้า แรงงาน แนวนร่วมประชาธิปไตย สยามใหม่ ท่านหนึ่ง
นะครับ แล้วผมไม่ได้เอ่ยชื่อก็อีกท่านหนึ่ง กรุณาตกลงกันนะครับ ผม
จะให้พรรคที่มีโอกาสได้กรรมมาธิการมากที่สุดได้เสนอชื่อก่อน ให้พรรค
รวมกลุ่มได้มีโอกาสดกลงกัน ขอเชิญพรรคประชาธิปไตย ๑๓ ท่าน
เชิญครับ

นายพินัย รุโจปการ (ชุมพร) : ท่านประธานที่เคารพ
กระผม นายพินัย รุโจปการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชุมพร
พรรคประชาธิปไตย ขอเสนอรายนามคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดัง
ต่อไปนี้ครับ ๑. นางฉนิทรา ภัคเกษม ๒. นางพรรณทิพา วิชโรบล
๓. คุณหญิงสุภัทรา สิงหลกะ ๔. นายสนอง ตูจินดา ๕. นายไพโรจน์
ศาสตร์วาทะ ๖. นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช ๗. นายประยูร จอประยูร
๘. นายพิภพ อะสีติรัตน์ ๙. นายเฉลียว คล้ายหนองสรวง
๑๐. นายประยูร โง่นคำ ๑๑. นายบัญญัติ บรรทัดฐาน ๑๒. นางจันทน์
สันตะบุตร ๑๓. นายสนิท กุลเจริญ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกอื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ ต่อไปขอเชิญพรรค
ชาติไทยเสนอครับ คุณสุกิจครับ เชิญ

นายสุกิจ ศรีสาคร (ศรีสะเกษ) : ท่านประธานสภา
ที่เคารพ กระผม สุกิจ ศรีสาคร ส.ส. ศรีสะเกษ พรรคชาติไทย
กระผมขอเสนอคณะกรรมการดังต่อไปนี้ ขอโทษครับผู้หญิงเสียแทบ
ทั้งหมดเลยครับ คือ คุณทองมาก รามสูต แห่งจังหวัดหนองคายมีผู้ชาย
คือ คุณมานิตย์ พรหมมานนท์ แห่งศรีสะเกษ คุณสนธิ พงศ์อารยะ แห่ง

บุรีรัมย์ : คุณหญิงบัวเขียว รั้งคลีรี จังหวัดแพร่ คุณสมมติ สัจพงษ์
มหาสารคาม พันตำรวจเอก กฤษ สังขทรัพย์ จังหวัดเลย รวม ๖ คน
ครับ ขอเชิญผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกอื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อกไปขอเชิญพรรคกิจสังคม
ครับ เชิญครับคุณคุณุศลย์

นายคุณุศลย์ ดวงเกตุ (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานที่เคารพ
ผม คุณุศลย์ ดวงเกตุ ส.ส. จังหวัดร้อยเอ็ด พรรคกิจสังคม พรรค
กิจสังคมขอเสนอกรรมาธิการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติม ปพพ. ดังต่อไปนี้
๑. นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ ส.ส. จังหวัด
สุรินทร์ ๒. นายไชยศิริ ชีรักขานนท์ ส.ส. นครสวรรค์ ๓. นายดิเรก
หลักคำ ส.ส. อุตรธานี ๔. นายถนอม แสงสุริยจันทร์ ส.ส. นครพนม
๕. นายวีรวัฒน์ ไตชิละสุนทร บุคคลภายนอก ขอขอบคุณครับ ขอ
ผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกอื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ต่อกไปครับ ขอเชิญพรรค
ธรรมสังคมครับ

ร้อยตำรวจเอก มานัส ชวนลิน (นครปฐม) : ท่าน
ประธานที่เคารพ กระผม มานัส ชวนลิน ส.ส. จังหวัดนครปฐม
พรรคธรรมสังคม ขอเสนอกรรมาธิการพรรคธรรมสังคม ๓ ท่าน
ดังนี้ครับ ๑. คุณล้าภู สงวนสิทธิ์ ส.ส. ปทุมธานี ๒. คุณปิยะพัฐ
วัชรภรณ์ ส.ส. ศรีสะเกษ ๓. คุณจรัญ ปัทมดิลก ส.ส. กาฬสินธุ์
ขอบคุณครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกอื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พรรคเกษตรสังคม เชิญ
คุณมนตรีครับ

นายมนตรี พงษ์พานิช (พระนครศรีอยุธยา) : ท่าน
ประธานที่เคารพ กระผม นายมนตรี พงษ์พานิช ส.ส. จังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ขอเสนอคณะกรรมการวิสามัญสำหรับพรรคเกษตรสังคม
๑ คน คือ นายทองเจือ กัลพมานุกุลกิจ ขอผู้รับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ขอเชิญกลุ่มแรกที่ผมเอ่ยชื่อ
ก่อนครับ เชิญคุณสมคิดครับ

พันเอก สมคิด ศรีสังคม (อุดรธานี) : ผมขอเสนอ
นายแคว้ว นรปติ ส.ส. ขอนแก่นครับ กรุณารับรองด้วยครับ
(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พรรคสังคมนิยมครับ
ท่านหนึ่งครับ เชิญคุณนิพนธ์ครับ

นายนิพนธ์ เตี้ยเจริญ (ปราจีนบุรี) : ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผม นิพนธ์ เตี้ยเจริญ ส.ส. จังหวัดปราจีนบุรี พรรค
สังคมนิยม ขอเสนอคุณพิเชฐ ดิศเห็น ส.ส. จังหวัดนครราชสีมา
ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : อีกกลุ่มหนึ่งครับ ๑ ท่าน
ครับ เชิญคุณวิศาลครับ

นายวิศาล ภัทรประสิทธิ์ (พิจิตร) : ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผม วิศาล ภัทรประสิทธิ์ ส.ส. จังหวัดพิจิตร ขอเสนอ
คุณสุพา อุดมศักดิ์ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครบ ๓ ท่านแล้ว จะมี
ท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นอีกหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่มี ก็ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติ
ตามที่สมาชิกเสนอขอความกรุณาให้ท่านเลขาธิการฯ ได้อ่านรายชื่อ
คณะกรรมการอีกครึ่งหนึ่งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : รายชื่อ
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จำนวน ๓๕ ท่าน
คือ ๑. นายกำธร พันธุลาภ ๒. นายสมภพ โหดระกิตต์ ๓. นายไพศิษฐ์
พัฒนกุล ๔. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ๕. นางฉนิษฐา ภัคเกษม
๖. นางพรรณทิพา วัชโรบล ๗. คุณหญิงสุภัทรา สิงหลกะ ๘. นายสนอง
ตุ้จินดา ๙. นายไพโรจน์ ศาสตราวาทะ ๑๐. นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช
๑๑. นายประยูร จอประยูร ๑๒. นายพิภพ อะสีติรัตน์ ๑๓. นายเฉลียว
คล้ายหนองสรวง ๑๔. นายประยูร โง่นคำ ๑๕. นายบัญญัติ
บรรทัดฐาน ๑๖. นางจันทน์ สันตบุตร ๑๗. นายสนิท กุลเจริญ
๑๘. นางทองมาก รามสูต ๑๙. นายมานิตย์ พรหมมานนท์ ๒๐. นายสนธิ์
พงษ์อารยะ ๒๑. คุณหญิงบัวเขียว รั้งศิริ ๒๒. นางสมมุติ สัจจพงษ์
๒๓. พันตำรวจเอก กฤษ สังขทรัพย์ ๒๔. นางจินตนา
(เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ ๒๕. นายไชยศิริ ธีรภานนท์
๒๖. นายดิเรก หลีกคำ ๒๗. นายถนอม แสงสุริยจันทร์ ๒๘. นายวีรวัฒน์
ไต้พิละสุนทร ๒๙. นายลาภุ สงวนสิทธิ์ ๓๐. นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์
๓๑. นายจรัญ ปัทมดิลก ๓๒. นายทองเจือ กัลพมานุกุลกิจ

๓๓. นายแคล้ว นรปติ ๓๔. นายพิเชษฐ คิคเห็น ๓๕. นางสุภา
อุดมศักดิ์

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : แปรญัตติภายในกี่วันครับ
นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรม) : ภายใน ๑๕ วัน

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลขอเสนอแปรญัตติ
ภายใน ๑๕ วันครับ มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างไรหรือไม่ครับ
เชิญคุณอารีครับ

นายอารี วีระพันธุ์ (เชียงใหม่) : ท่านประธาน
ที่เคารพครับ กระผม อารี วีระพันธุ์ พรรคประชาธิปัตย์ เชียงใหม่
กระผมจำเป็นต้องเสนอความเห็นต่อท่านประธานเป็นการขัดแย้งต่อ
ความเห็นของทางรัฐบาล กระผมมีเหตุผลดังต่อไปนี้ เนื่องด้วยตาม
ข้อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ และข้อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๓๖ ซึ่งกระผมขอประทานอนุญาตท่านประธานได้ เรือนฮินฮัน
ต่อสภาที่ว่า มาตรา ๒๓๖ "ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม
บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ เพื่อให้ชายและหญิงมี
สิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ มิให้
นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘ วรรคสองมาใช้บังคับ" โดยนัยแห่งความหมาย
ที่กระผมกราบเรียนนะครับ ก็หมายความว่าตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
นั้น สภานี้มีระยะเวลาอันจำกัดในการที่จะอนุมัติกฎหมายฉบับนี้ หมายถึง
ว่าวันสุดท้ายจะเป็นวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๙ นับตั้งแต่วันนี้ไปก็เป็นระยะ
เวลาเพียงประมาณ ๒ เดือน เพราะฉะนั้นด้วยเหตุผลดังที่กระผม
กราบเรียน ขึ้นตอนในการที่จะพิจารณากฎหมายฉบับนี้มีเวลาจำกัด
อย่างยิ่ง กระผมจึงขอเสนอว่ากำหนดการแปรญัตตินั้นควรจะเป็นไป
ตามข้อบังคับคือ ๗ วันครับ ท่านประธานครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ขอผู้รับรองครับ
(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ มีผู้เสนอ ๗ วัน
รัฐบาลเสนอ ๑๕ วัน เชิญท่านรัฐมนตรีครับ

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรม) : ท่านประธานที่เคารพ ขอขอบคุณท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่
ได้เสนอข้อคิดเห็น ก็เป็นที่ทราบแล้วว่ารัฐบาลตระหนักในเรื่องนี้
และก็คิดว่าจะเริ่มลงมือนัดประชุมตั้งแต่วันจันทร์ งานก็คงจะหนัก
พอสมควรอย่างไรก็ตามก็ต้องเร่งรัดละครับ เพราะฉะนั้นรัฐบาล
ไม่ขัดข้องในการที่จะเสนอให้แปรญัตติภายใน ๗ วัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ มีท่านผู้ใดมีความเห็น
เป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่มี ก็ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติ
ให้มีการแปรญัตติ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ภายใน ๗ วันนะครับ จบการ
พิจารณาในวาระที่ ๑ ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เชิญคุณอารีย์ครับ

นายอารีย์ วีระพันธ์ (เชียงใหม่) : ท่านประธานครับ
กระผมต้องขอประทานอภัยที่จะต้องขอเสนอความเห็นเพิ่มเติมนะครับ
เป็นญัตติเพิ่มเติมขึ้นอีก คือเนื่องจากระยะเวลาอันจำกัดตั้งที่กระผมได้
กราบเรียนต่อสภาแล้ว กระผมคิดว่าควรจะมีการกำหนดระยะเวลา
ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการวิสามัญซึ่งสภานี้ได้แต่งตั้งไปแล้ว

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ อันนั้นเอาไปเสนอ
กันในที่ประชุมกรรมการเองครับ

นายอารีย์ วีระพันธุ์ (เชียงใหม่) : ท่านประธานครับ ตามข้อบังคับการประชุมสภา ข้อ ๘๒ ครับผม

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะให้คณะกรรมการได้ทำงานกันเองดีหรือไม่ครับ อย่าให้สภากำหนดเลขดีหรือไม่ครับ คุณอารีย์ เพราะว่าเหตุผลคุณอารีย์ สภาก็ทราบดีแล้วนะครับ

นายอารีย์ วีระพันธุ์ (เชียงใหม่) : กระทบได้ทราบเรียนต่อสภานี้เป็นข้อสังเกตครับ เพราะฉะนั้นก็สุดแล้วแต่ท่านประธานสภาจะมีการวินิจฉัยอย่างไร

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ ผมคิดว่าข้อเสนอของคุณอารีย์นั้น กระจ่างชัดอยู่แล้ว สภาก็เป็นที่ตระหนักแล้ว อย่าถึงกับลงมติกันเลยครับ ผมคิดว่าช่วงเช้านี้ใช้เวลาประชุมมาพอสมควรแล้ว ผมจะพักรับประทานอาหาร ประชุมใหม่เวลา ๑๕.๕๕ นาฬิกา นะครับ

พักประชุมเวลา ๑๑.๕๐ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๔.๕๐ นาฬิกา

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : บัดนี้สมาชิกมาครบ
องค์ประชุมแล้ว ผมขอดำเนินการประชุมต่อไป ระเบียบวาระต่อไป
คือร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี
เป็นผู้เสนอ)

(สำเนา)

ที่ สร. ๐๒๐๓/๑๓๓๗๘

สำนักนายกรัฐมนตรี

๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติ ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ. ต่อรัฐสภา เป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผลมาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วน ในวันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๑๘ หากสภาผู้แทนราษฎรลงมติให้ใช้ได้แล้ว ก็ขอได้โปรดนำเสนอวุฒิสภาพิจารณาตามรัฐธรรมนูญต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช

(หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช)

นายกรัฐมนตรี

บันทึกหลักการและเหตุผล
 ประกอบร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๕
 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราชำระใหม่
 พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงบทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
 และพาณิชย์

เหตุผล

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘
 วรรคสอง บัญญัติว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จำต้องแก้ไขบท
 บัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ
 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติ
 ชะ
 นชน

บันทึกเหตุผล

ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราชำระใหม่

พ.ศ.

บทบัญญัติ

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราชำระใหม่

พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เสียใหม่

.....
.....
มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติให้
ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรา
ชำระใหม่ พ.ศ."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้ใช้บังคับโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราพระราชกำหนดท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน เว้นแต่ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตราพระราชกำหนดท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงบทบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๕ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราพระราชกำหนดท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการหมั้น การสมรส สัญญาก่อนสมรส การเป็นบิดามารดาของบุตร การเป็นผู้ปกครอง การเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ และการรับบุตรบุญธรรม ที่ได้มีอยู่แล้วก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราพระราชกำหนดท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เหตุฟ้องหย่าเพราะสามีสมสู่หญิงอื่นตามมาตรา ๑๕๑๗ (๑) มิให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่เกิดขึ้นได้มีอยู่ก่อนวันใช้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ตราบเท่าที่การกระทำดังกล่าวได้กระทำต่อเนื่องติดต่อกันมาโดยไม่ขาดสาย

มาตรา ๗ การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรส ซึ่งสัญญาก่อนสมรสนั้นได้ทำขึ้นไว้ก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้โดยคู่สมรสนำหนังสือสัญญาก่อนสมรสพร้อมด้วยข้อตกลงการเปลี่ยนแปลงเพิกถอนไปยื่นต่อนายทะเบียนสมรส ณ ที่ที่ตนทำการสมรส และให้นายทะเบียนสมรสจัดการเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสไว้ในทะเบียนสมรส และแนบหนังสือสัญญาก่อนสมรสพร้อมด้วยข้อตกลงเปลี่ยนแปลงเพิกถอนไว้ท้ายทะเบียนสมรสด้วย

การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลตามเงื่อนไขและกรณีทีระบุไว้ในมาตรา ๑๕๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ บรรดาอายุความหรือระยะเวลาที่บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดไว้ก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ถ้าหากยังไม่สิ้นสุดลงในวันที่ใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่

ท้ายพระราชบัญญัตินี้ และอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดขึ้นใหม่นั้น
แตกต่างกับอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดไว้แต่เดิม ก็ให้นำอายุ
ความหรือระยะเวลายาวกว่ามาบังคับ

มาตรา ๙ คำว่า "อำนาจปกครอง" ในบรรดาบท
กฎหมาย ซึ่งมีความหมายถึงอำนาจปกครองของบิดาหรือมารดาให้ใช้
คำว่า "อำนาจปกครองโดยธรรม" แทน

มาตรา ๑๐ คำว่า "ค่าอุปการะเลี้ยงดู" ในบรรดาบท
กฎหมาย ซึ่งมีความหมายถึงค่าอุปการะเลี้ยงดูตามนัยของบทบัญญัติ
มาตรา ๑๕๐๖ และมาตรา ๑๕๐๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์เดิมนั้น ให้ใช้คำว่า "ค่าเลี้ยงชีพ" แทน

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างถึงบรรพ ๕
หรือบทบัญญัติในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิม
ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น อ้างถึงบรรพ ๕ หรือบทบัญญัติใน
บรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่
ท้ายพระราชบัญญัตินี้ในบทมาตราที่มีนัยเช่นเดียวกัน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๒ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

เหตุผล

มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๓ กำหนดให้ใช้บทบัญญัติใหม่ แทนที่บทบัญญัติเดิม

มาตรา ๔ กำหนดรับรองมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ ของ ปพพ. พ.ศ. ๒๔๗๗ ซึ่งทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติรับรองการสมรสและความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีมาก่อนการใช้ ปพพ. (พ.ศ. ๒๔๗๗) ให้ยังคงใช้บังคับอยู่ต่อไป

มาตรา ๕ เป็นบทรับรองความสมบูรณ์ของการหมั้น การสมรส สัญญาก่อนสมรส การเป็นบิดามารดากับบุตร การเป็นผู้ปกครอง การเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ และการรับบุตรบุญธรรมที่ได้มีมาแล้วก่อนวันใช้บังคับบรรพ ๕ ใหม่

ทั้งนี้ เพราะเงื่อนไขแห่งการหมั้น เงื่อนไขแห่งการสมรส เงื่อนไขและแบบพิธีของสัญญาก่อนสมรส ฯลฯ ที่ได้บัญญัติขึ้นใหม่ได้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของ ปพพ. ในปัจจุบัน ฉะนั้นเพื่อขจัดปัญหาข้อสงสัยที่ว่าการหมั้น การสมรส สัญญาก่อนสมรส ฯลฯ ที่มีมาก่อนนั้นจะยังคงมีความสมบูรณ์เพียงใด จึงได้บัญญัติมาตรานี้ขึ้นรับรองไว้ให้ชัดเจน

มาตรา ๖ เนื่องจากในมาตรา ๑๕๑๗ ของบรรพ ๕ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ ได้เพิ่ม "เหตุหย่า" ขึ้นอีกหลายกรณี แต่เหตุหย่า

ตามกรณีมาตรา ๑๕๑๗(๑) ซึ่งระบุไว้ว่า "ถ้าสามีสมสู่หญิงอื่น ภริยาฟ้องหย่าได้" นั้น เป็นกรณีที่ยังไม่สมควรนำมาใช้บังคับโดยทั่วไป ในทันทีเพราะในปัจจุบันนี้ อาจมีกรณีที่เป็นเหตุหย่าตามมาตรา ๑๕๑๗(๑) นี้ โดยที่ฝ่ายชายได้ประพฤติอยู่ต่อเนื่องติดต่อกันมาเนื่องจากไม่มีบทบัญญัติ ของกฎหมายระบุให้เป็นเหตุหย่า

ดังนั้น การที่จะให้เหตุหย่าเพราะสามีสมสู่หญิงอื่นตาม มาตรา ๑๕๑๗(๑) นี้ใช้บังคับในทันทีอาจจะ เป็นผลเสียแก่สถาบันครอบครัว มากกว่าจะเป็นผลดี จึงได้บัญญัติยกเว้นไว้เป็นการชั่วคราว ตามเงื่อนไข ที่ระบุไว้

มาตรา ๗ โดยที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติ รับรองความสมบูรณ์ของ "สัญญาก่อนสมรส" ที่ได้กระทำกันไว้ก่อนวัน ใช้บทบัญญัติใหม่ และเนื่องจาก "แบบพิธี" ของสัญญาก่อนสมรสตามบท บัญญัติใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยได้กำหนดให้ต้องมีการจัดแจ้ง สัญญาก่อนสมรสไว้ในทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เพิกถอนสัญญาก่อนสมรสจึงควรให้คู่สมรสนำหนังสือสัญญาก่อนสมรส พร้อมด้วยข้อตกลงการเปลี่ยนแปลง เพิกถอนไปยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้วย

มาตรา ๘ เนื่องจากอายุความฟ้องร้องและระยะเวลา ใช้สิทธิได้เปลี่ยนแปลงไปจากบทบัญญัติเดิม ซึ่งอาจทำให้เป็นปัญหาข้อ สงสัยได้ว่า จะนำอายุความหรือระยะเวลาเก่าหรือใหม่มาใช้บังคับแก่ กรณีต่าง ๆ

มาตรานี้จึงได้บัญญัติให้นำอายุความหรือระยะเวลาที่ยาวกว่ามาใช้บังคับ

มาตรา ๘ เนื่องจากในบทบัญญัติบรรพ ๕ ใหม่ ได้เปลี่ยนคำว่า "อำนาจปกครอง" ตาม ปพพ. ปัจจุบัน มาเป็น "อำนาจปกครองโดยธรรม" ดังนั้น จึงต้องมีมาตรานี้

มาตรา ๑๐ เนื่องจากในบทบัญญัติบรรพ ๕ ใหม่ ได้เปลี่ยนคำว่า "ค่าอุปการะเลี้ยงดู" ที่ชายหญิงเรียกจากกันเมื่อมีคดีฟ้องหย่า เป็นคำว่า "ค่าเลี้ยงชีพ" ดังนั้น จึงต้องมีมาตรานี้

มาตรา ๑๑ โดยที่ได้มีการเพิ่มเติมบทมาตราชั้นใหม่ในบรรพ ๕ อีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำให้เลขหมายมาตราและเนื้อหาของบทบัญญัติคลาดเคลื่อนไปจากเดิม มาตรานี้จึงได้บัญญัติให้บทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่อ้างอิงถึงบทบัญญัติแห่งบรรพ ๕ ปัจจุบัน เป็นการอ้างอิงถึงบทบัญญัติใหม่ที่มีนัยอย่างเดียวกันนั้น

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมาย

แพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เสียใหม่

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติให้ใช้
บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระ
ใหม่ พ.ศ."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้ใช้บังคับโดยพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗ และให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้แทน เว้นแต่ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๔ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงบัญญัติมาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๕ บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการหมั้น การสมรส สัญญาก่อนสมรส การเป็นบิดามารดากับบุตร การเป็นผู้ปกครอง การเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ และการรับบุตรบุญธรรมที่ได้มีอยู่แล้วก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ เหตุฟ้องหย่าเพราะสามีสมสู่หญิงอื่นตามมาตรา ๑๕๑๗(๑) มิให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่เหตุนั้นได้มีอยู่ก่อนวันใช้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ トラบเท่าที่การกระทำดังกล่าวได้กระทำต่อเนื่องติดต่อกันมาโดยไม่ขาดสาย

มาตรา ๗ การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรส ซึ่งสัญญาก่อนสมรสนั้นได้ทำขึ้นไว้ก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ให้กระทำได้โดยคู่สมรสนำหนังสือสัญญาก่อนสมรสพร้อมด้วยข้อตกลงการเปลี่ยนแปลงเพิกถอนไปยื่นต่อนายทะเบียนสมรส ณ ที่ซึ่งตนทำการสมรส และให้นายทะเบียนสมรสจัดการเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสไว้ในทะเบียนสมรส และแนบหนังสือสัญญาก่อนสมรสพร้อมด้วยข้อตกลงเปลี่ยนแปลงเพิกถอนไว้ท้ายทะเบียนสมรสด้วย

การเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลตามเงื่อนไขและกรณีที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๔๖๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ บรรดาอายุความหรือระยะเวลาที่บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้กำหนดไว้ก่อนวันใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ถ้าหากยังไม่สิ้นสุดลงในวันที่ใช้บังคับบทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ และอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดขึ้นใหม่นั้นแตกต่างกับอายุความหรือระยะเวลาที่กำหนดไว้แต่เดิม ก็ให้นำอายุความหรือระยะเวลาที่ยาวกว่ามาบังคับ

มาตรา ๙ คำว่า "อำนาจปกครอง" ในบรรดากฎหมายซึ่งมีความหมายถึงอำนาจปกครองของบิดาหรือมารดา ให้ใช้คำว่า "อำนาจปกครองโดยธรรม" แทน

มาตรา ๑๐ คำว่า "คำอุปการะเลี้ยงดู" ในบรรดาบทกฎหมาย ซึ่งมีความหมายถึงคำอุปการะเลี้ยงดูตามนัยของบทบัญญัติมาตรา ๑๕๐๖ และมาตรา ๑๕๐๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิมนั้น ให้ใช้คำว่า "คำเลี้ยงชีพ" แทน

มาตรา ๑๑ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอ้างถึงบรรพ ๕ หรือบทบัญญัติในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิม ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นอ้างถึงบรรพ ๕ หรือบทบัญญัติในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ได้ตราชำระใหม่ท้ายพระราชบัญญัตินี้ ในบทมาตราที่มีนัยเช่นเดียวกัน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๒ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

.....

.....

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๕

ครอบครัว

ลักษณะ ๑

การสมรส

หมวด ๑

การหมั้น

มาตรา ๑๕๓๕ การหมั้นจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ
สิบเจ็ดปีบริบูรณ์แล้ว

การหมั้นที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติวรรคหนึ่ง เป็นโมฆะ

มาตรา ๑๕๓๖ ผู้เยาว์จะทำการหมั้นได้ต้องได้รับความ
ยินยอมของบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บิดาและมารดา ในกรณีที่มิทั้งบิดามารดา

(๒) บิดาหรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตาย หรือ
ถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรม

(๓) ผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีบิดามารดา หรือมีบิดาหรือ
มารดาแต่ถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรม

การหมั้นที่ผู้เยาว์ทำโดยปราศจากความยินยอมดังกล่าว
เป็นโมฆะ

มาตรา ๑๕๓๗ ของหมั้นเป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้ไว้แก่
ฝ่ายหญิงเพื่อเป็นหลักฐานการหมั้นและประกันว่าจะสมรสกับหญิงนั้น
ของหมั้นให้ตกเป็นสิทธิแก่หญิงเมื่อได้ทำการสมรสแล้ว

มาตรา ๑๔๓๘ การหมั้นไม่เป็นเหตุที่จะร้องขอให้ศาล บังคับให้สมรสได้ ถ้าได้มีข้อตกลงกันไว้ว่าจะให้เบี่ยงปรับในเมื่อผิดสัญญา หมั้น ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๑๔๓๙ เมื่อมีการหมั้นแล้ว ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญาหมั้น อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ เรียกร้องให้รับผิดชอบใช้ค่าทดแทน ในกรณีที่มิใช่ของหมั้น ถ้า ฝ่ายชายผิดสัญญาหมั้นให้ของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง ถ้าฝ่ายหญิงผิดสัญญา หมั้นให้คืนของหมั้นแก่ชาย

มาตรา ๑๔๔๐ ค่าทดแทนนั้นอาจเรียกได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทดแทนความเสียหายต่อกายหรือชื่อเสียงแห่งชาย หรือหญิงนั้น

(๒) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้น บิดา มารดา หรือบุคคลผู้กระทำการในฐานะ เช่นบิดามารดาได้ใช้จ่ายหรือ ต้องตกเป็นลูกหนี้เนื่องในการเตรียมการสมรสโดยสุจริตและตาม สมควร

(๓) ทดแทนความเสียหายเนื่องจากการที่คู่หมั้นได้จัดการ ทรัพย์สินหรือการอื่นอันเกี่ยวแก่อาชีพหรือทางทำมาหาได้ของตนไปโดย สมควรด้วยการคาดหมายว่าจะได้มีการสมรส

ในกรณีที่หญิงเป็นผู้มีสิทธิได้ค่าทดแทน ศาลอาจชี้ขาดว่า ของหมั้นที่ตก เป็นสิทธิแก่หญิงนั้นเป็นค่าทดแทนทั้งหมดหรือเป็นส่วนหนึ่ง ของค่าทดแทนที่หญิงพึงได้รับ หรือศาลอาจให้ค่าทดแทนโดยไม่คำนึงถึง ของหมั้นที่ตก เป็นสิทธิแก่หญิงนั้นก็ได้

มาตรา ๑๔๔๑ ถ้าคู่หมั้นฝ่ายหนึ่งตายก่อนสมรส อีกฝ่ายหนึ่งจะเรียกร้องค่าทดแทนมิได้ ในกรณีที่มิใช่ของหมั้น ถ้าหญิงตายให้ฝ่ายหญิงคืนแก่ฝ่ายชาย แต่ถ้าชายตายไม่ต้องคืนของหมั้น เว้นแต่จะมีสัญญาไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๔๔๒ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงคู่หมั้น ทำให้ชายไม่สมควรสมรสกับหญิงนั้น ชายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้หญิงคืนของหมั้นแก่ชาย

มาตรา ๑๔๔๓ ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่ชายคู่หมั้น ทำให้หญิงไม่สมควรสมรสกับชายนั้น หญิงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้โดยไม่ต้องคืนของหมั้นแก่ชาย

มาตรา ๑๔๔๔ ถ้าเหตุอันทำให้คู่หมั้นบอกเลิกสัญญาหมั้นเป็นเพราะการกระทำชั่วอย่างร้ายแรงของคู่หมั้นอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งได้กระทำภายหลังการหมั้น คู่หมั้นผู้กระทำความชั่วอย่างร้ายแรงนั้นต้องรับผิดชอบค่าทดแทนแก่คู่หมั้นผู้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้น เสมือนเป็นผู้ผิดสัญญาหมั้น

มาตรา ๑๔๔๕ ชายคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากชายอื่นซึ่งได้ร่วมประเวณีกับหญิงคู่หมั้นโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าหญิงได้หมั้นกับชายคู่หมั้นนั้นแล้วได้ เมื่อชายคู่หมั้นได้บอกเลิกสัญญาหมั้นตามมาตรา ๑๔๔๒ แล้ว

มาตรา ๑๔๔๖ ชายคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากชายอื่น ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราหญิงคู่หมั้นโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าหญิงได้หมั้นกับชายคู่หมั้นนั้นแล้วได้โดยไม่จำเป็นต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น

มาตรา ๑๔๔๗ ค่าทดแทนอันจะพึงชดใช้แก่กันตามหมวดนี้ ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๐(๑) และ (๓) นั้นไม่อาจโอนกันได้ และไม่ตกสืบไปถึงทายาท วันแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้เป็นหนังสือ หรือผู้เสียหายได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามความในหมวดนี้ ให้มีอายุความหกเดือน

หมวด ๒

เงื่อนไขแห่งการสมรส

มาตรา ๑๔๔๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้

มาตรา ๑๔๔๙ การสมรสจะกระทำมิได้ถ้าชายหรือหญิงเป็นบุคคลวิกลจริตหรือเป็นบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

มาตรา ๑๔๕๐ ชายหญิงซึ่งเป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมาก็ดี เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาก็ดี จะทำการสมรสกันไม่ได้ ความเป็นญาติดังกล่าวมานี้ให้ถือตามสายโลหิตโดยไม่คำนึงว่าจะ เป็นญาติโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

มาตรา ๑๔๕๑ ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๒ ชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๓ หญิงที่สามีตายหรือที่การสมรสสิ้นสุดลงด้วยประการอื่น จะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อการสิ้นสุดแห่งการสมรสได้ผ่านพ้นไปแล้วไม่น้อยกว่าสามร้อยสิบวัน เว้นแต่

- (๑) คลอดบุตรในระหว่างนั้น
- (๒) สมรสกับคู่สมรสเดิม
- (๓) มีใบรับรองแพทย์ประกาศนียบัตรหรือปริญญาซึ่งเป็นผู้ประกอบการรักษาโรคในสาขาเวชกรรมได้ตามกฎหมายว่ามีได้มีครรภ์หรือ
- (๔) มีคำสั่งของศาลให้สมรสได้

มาตรา ๑๔๕๔ ผู้เยาว์จะทำการสมรสให้นำความในมาตรา ๑๔๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๕๕ การให้ความยินยอมให้ทำการสมรสจะกระทำได้แต่โดย

- (๑) ลงลายมือชื่อในทะเบียนขณะจดทะเบียนสมรส
- (๒) ทำเป็นหนังสือแสดงความยินยอมโดยระบุชื่อผู้จะสมรสทั้งสองฝ่ายและลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอม
- (๓) ถ้ามีเหตุจำเป็นจะให้ความยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนก็ได้

ความยินยอมนั้น เมื่อให้แล้วถอนไม่ได้

มาตรา ๑๔๕๖ ถ้าไม่มีผู้ที่มีอำนาจให้ความยินยอมตามมาตรา ๑๔๕๕ หรือมีแต่ไม่ได้ความยินยอมหรือไม่อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอมได้ ผู้เยาว์อาจร้องขอต่อศาลเพื่ออนุญาตให้ทำการสมรส

มาตรา ๑๔๕๗ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมิได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

มาตรา ๑๔๕๘ การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภริยากันและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๔๕๙ การสมรสในต่างประเทศระหว่างคนที่มีสัญชาติไทยด้วยกัน หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย จะทำตามแบบที่กำหนดไว้ตามกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้

ในกรณีที่คู่สมรสประสงค์จะจดทะเบียนตามกฎหมายไทย ให้เจ้าหน้าที่พนักงานทูตหรือกงสุลไทยเป็นผู้รับจดทะเบียน

มาตรา ๑๔๖๐ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งไม่อาจทำการจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนได้เพราะชายหรือหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตายหรืออยู่ในภาวะการรบหรือสงคราม ถ้าชายและหญิงนั้นได้แสดงเจตนาจะสมรสกันต่อหน้าบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่ ณ ที่นั้น แล้วให้บุคคลดังกล่าวแจ้งการแสดงเจตนาขอทำการสมรสของชายและหญิงนั้นไว้เป็นหลักฐาน และต่อมาชายหญิงได้จดทะเบียนสมรสกันภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่อาจทำการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนได้ โดยแสดงหลักฐานต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนจดแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่แสดงเจตนาขอทำการสมรส และพฤติการณ์พิเศษนั้นไว้ในทะเบียนสมรส ให้ถือว่าวันแสดงเจตนาขอทำการสมรสต่อบุคคลดังกล่าวเป็นวันจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียนแล้ว

ความในมาตรานี้มิได้ให้ใช้บังคับถ้าหากจะมีการสมรสในวันแสดงเจตนาขอทำการสมรส การสมรสนั้นจะตกเป็นโมฆะ

หมวด ๓

ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา

มาตรา ๑๔๖๑ สามีภริยาต้องอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา สามีภริยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและฐานะของตน

มาตรา ๑๔๖๒ ถ้าการอยู่ร่วมกันจะเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือทำลายความผาสุกอย่างมากของสามีหรือภริยา ฝ่ายที่จะต้องรับอันตรายหรือความเสียหายอาจร้องต่อศาลขอให้สั่งอนุญาตให้ตนอยู่ต่างหากในระหว่างที่เหตุนั้น ๆ ยังมีอยู่ก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นศาลจะกำหนดจำนวนค่าอุปการะเลี้ยงดูให้ฝ่ายหนึ่ง เสียให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งตามควรแก่พฤติการณ์ก็ได้

มาตรา ๑๔๖๓ ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ภริยาหรือสามีย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ และถ้ามีเหตุสำคัญ ศาลจะตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ก็ได้

มาตรา ๑๔๖๔ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนวิกลจริตไม่ว่าศาลจะได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือไม่ และคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูฝ่ายที่วิกลจริตตามสมควรก็ได้ กระทำการอย่างใดหรือไม่กระทำการตามควร เป็นเหตุให้ฝ่ายที่วิกลจริตตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเป็นภัยทางทรัพย์สิน ทางกาย ทางจิตใจก็ดี บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา ๒๙ หรือผู้อนุบาลมีอำนาจฟ้องคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูให้แก่ฝ่ายที่วิกลจริตนั้น และหรือขอให้ศาลมีคำสั่งใด ๆ เพื่อคุ้มครองฝ่ายที่วิกลจริตนั้นได้

ในกรณีดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ถ้ายังมีได้มีคำสั่งของศาล แสดงว่าคู่สมรสซึ่งวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งร้องขอต่อศาลในคดีเดียวกันนั้น ให้ศาลมีคำสั่งว่าคู่สมรสซึ่ง

วิกลจริตนั้นเป็นคนไร้ความสามารถ โดยจะขอให้ตั้งผู้อื่นเป็นผู้ดูแล ตามมาตรา ๑๕๖๓ ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือถ้าได้มีคำสั่งของศาลว่าเป็น คนไร้ความสามารถและมีผู้ดูแลแล้ว จะขอให้ถอดถอนผู้ดูแลและ แต่งตั้งผู้ดูแลใหม่ก็ได้

ในกรณีที่คู่สมรสซึ่งถูกอ้างว่าเป็นคนวิกลจริตนั้นยังไม่ได้ ถูกสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หากศาลเห็นว่าคู่สมรสนั้นยังไม่เป็น บุคคลที่ควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถให้ยกคำร้องและยกฟ้องคดี เรียกว่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นเสีย ถ้าเห็นว่าเป็นบุคคลที่ควรสั่งให้เป็น คนไร้ความสามารถ แต่ยังไม่สมควรสั่งในเรื่องคำอุปการะเลี้ยงดู หรือมีคำสั่งใด ๆ เพื่อคุ้มครองฝ่ายที่วิกลจริตนั้น ก็ให้ศาลสั่งให้คู่ สมรสนั้นเป็นคนไร้ความสามารถ โดยพิพากษายกคำขอคำอุปการะ เลี้ยงดูหรือกระทำใด ๆ เพื่อคุ้มครองฝ่ายที่วิกลจริต

ความในมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งอำนาจศาลที่จะสั่งตั้งผู้ อนุบาลตามมาตรา ๑๕๖๓ และอำนาจสั่งตามมาตรา ๑๕๓๑

หมวด ๔

ทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา

มาตรา ๑๕๖๕ ถ้าสามีภรรยาได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่อง ทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในเรื่อง ทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้

ถ้าข้อความใดในสัญญาก่อนสมรสขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับ เรื่องทรัพย์สินนั้น ข้อความนั้น ๆ เป็นโมฆะ

มาตรา ๑๔๖๖ สัญญาก่อนสมรสเป็นโมฆะ ถ้ามิได้จัดแจ้ง ข้อตกลงกัน เป็นสัญญาก่อนสมรสนั้นไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรส หรือมิได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สมรสและพยาน อย่างน้อยสองคนแนบไว้ท้ายทะเบียนสมรส และได้จัดไว้ในทะเบียนสมรส พร้อมกับการจดทะเบียนสมรสว่าได้มีสัญญานั้นแนบไว้

มาตรา ๑๔๖๗ เมื่อสมรสแล้วจะเปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสนั้นไม่ได้ นอกจากคู่สมรสจะได้ตกลงกันโดยร้องขอต่อศาล และได้รับอนุญาตจากศาลในกรณีกอร์ปด้วยเหตุผล

เมื่อได้มีคำสั่งของศาลถึงที่สุดให้เปลี่ยนแปลงเพิกถอนสัญญาก่อนสมรสแล้ว ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนสมรสเพื่อจัดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส

มาตรา ๑๔๖๘ ข้อความในสัญญาก่อนสมรสไม่ว่าจะได้เปลี่ยนแปลงเพิกถอนโดยคำสั่งของศาลหรือไม่ก็ตาม ไม่มีผลเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต

มาตรา ๑๔๖๙ สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่สามีภริยาได้ทำไว้ต่อกัน ในระหว่างเป็นสามีภริยากันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นสามีภริยากันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็นสามีภริยากันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต

มาตรา ๑๔๗๐ ทรัพย์สินระหว่างสามีภริยา นอกจากที่ได้
แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส

มาตรา ๑๔๗๑ สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน

- (๑) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส
- (๒) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือ
เครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น
ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- (๓) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับ
มรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา
- (๔) ที่เป็นของหมั้น

มาตรา ๑๔๗๒ สินส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็น
ทรัพย์สินอื่นก็ดี ชื่อทรัพย์สินอื่นมาก็ดี หรือขายได้เป็นเงินมาก็ดี
ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้
ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทนทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

มาตรา ๑๔๗๓ สินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็น
ผู้จัดการ

มาตรา ๑๔๗๔ สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน

- (๑) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส

(๒) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรม หรือโดยการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส

(๓) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว

ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือไม่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

มาตรา ๑๔๗๕ ถ้าทรัพย์สินใดซึ่งรวมอยู่ในสินสมรสเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา ๔๕๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ สามีหรือภริยาจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของร่วมกันในเอกสารนั้นก็ได้อีก

มาตรา ๑๔๗๖ นอกจากสัญญาก่อนสมรสจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น สามีและภริยาเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกัน

มาตรา ๑๔๗๗ อำนาจจัดการสินสมรสนั้น รวมถึงอำนาจจำหน่าย จำนำ จำนอง หรือก่อให้เกิดภาระติดพันซึ่งสินสมรสและอำนาจฟ้องและต่อสู้คดีเกี่ยวกับสินสมรสนั้นด้วย

มาตรา ๑๔๗๘ เมื่อฝ่ายใดต้องให้ความยินยอมหรือลงชื่อ กับอีกฝ่ายหนึ่งในเรื่องจัดการทรัพย์สินแต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่ยอมลงชื่อโดยปราศจากเหตุผล อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตได้

มาตรา ๑๔๗๙ การใดที่สามีหรือภริยากระทำ ซึ่งต้องรับความยินยอมจากกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำ เป็นหนังสือ หรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา ๑๔๘๐ ในการจัดการสินสมรส คู่สมรสฝ่ายหนึ่ง ได้ทำนิติกรรมไปโดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง นิติกรรมนั้นจะสมบูรณ์ต่อเมื่อคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้ให้สัตยาบัน

ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปโดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้นอาจขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ แต่ความข้อนี้ให้ใช้บังคับ ถ้าปรากฏว่าในขณะที่ทำนิติกรรมนั้นบุคคลภายนอกได้กระทำการโดยสุจริต แต่การให้โดยเสนหานั้นมิได้เป็นไปตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางสมาคม คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมขอให้ศาลเพิกถอนได้ เสมอ
ให้นำความในมาตรา ๒๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔๘๑ สามีหรือภริยาไม่มีอำนาจทำนิติกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้

มาตรา ๑๔๘๒ ถ้าสามีหรือภริยาใช้อำนาจจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว เป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้

มาตรา ๑๔๘๓ ถ้าสามีหรือภริยา จะกระทำหรือกำลัง
 กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการจัดการสินสมรสอันพึงเห็นได้ว่า
 จะเกิดความเสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้าม
 มิให้กระทำการนั้นได้

มาตรา ๑๔๘๔ ถ้าสามีหรือภริยา

- (๑) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด
- (๒) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง
- (๓) มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส
- (๔) ข้อขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มี

เหตุผลอันสมควร

(๕) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส
 อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการ
 สินสมรสแต่ผู้เดียวหรือจะร้องขอให้แยกสินสมรสก็ได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าฝ่ายใดร้องขอ ศาลอาจกำหนด
 วิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสตามที่เห็นสมควรก่อนก็ได้

มาตรา ๑๔๘๕ สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ตน
 เป็นผู้จัดการสินสมรส โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการ
 ในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า

มาตรา ๑๔๘๖ ในกรณีที่มีสัญญาก่อนสมรส เมื่อศาลได้มี
 คำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดตามความในมาตรา ๑๔๘๓ มาตรา ๑๔๘๔
 มาตรา ๑๔๘๕ อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา ๑๔๘๑ ให้ศาล
 แจ้งไปยังนายทะเบียนสมรสเพื่อจดแจ้งไว้ในทะเบียนสมรส

มาตรา ๑๕๘๗ ในระหว่างที่เป็นสามีมักริษากัน ฝ่ายใด จะยึดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่สำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดู และค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล

มาตรา ๑๕๘๘ ถ้าสามีหรือภริยา ต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว เพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้ด้วยสินส่วนตัว ของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๕๘๙ ถ้าสามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ให้ชำระหนี้ นั้นจากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย

มาตรา ๑๕๙๐ หนี้ซึ่งสามีภริยาเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้น ให้ รวมถึงหนี้ซึ่งสามีหรือภริยาก่อให้เกิดขึ้นระหว่างสมรสดังต่อไปนี้

(๑) หนี้เกี่ยวแก่การจัดกิจการอันจำเป็นในครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดูตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรโดยควรแก่อัตรา

(๒) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส

(๓) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งสามีภริยาทำด้วยกัน

(๔) หนี้ที่สามีหรือภริยาก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว

แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน

มาตรา ๑๕๙๑ ถ้าสามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาให้ ล้มละลาย สินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาล พิพากษาให้ล้มละลายนั้น

มาตรา ๑๔๙๒ เมื่อได้แยกสินสมรสแล้ว ส่วนที่แยกออกเป็นของสามีหรือภริยาตกเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น

มาตรา ๑๔๙๓ ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว สามีและภริยาต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านการ เรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน

หมวด ๕

ความเป็นโมฆะของการสมรส

มาตรา ๑๔๙๔ การสมรสจะเป็นโมฆะก็แต่เฉพาะที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

มาตรา ๑๔๙๕ ค่าพิพาทศาลเท่านั้นจะแสดงว่าการสมรสใดเป็นโมฆะ

มาตรา ๑๔๙๖ การสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๘๙ มาตรา ๑๔๙๐ มาตรา ๑๔๙๒ และมาตรา ๑๔๙๔ เป็นโมฆะ

มาตรา ๑๔๙๗ การร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะนั้น ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ยกการเป็นผู้ร้องขอต่อศาลก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘ ห้ามมิให้ร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการ
สมรสเป็นโมฆะ โดยอาศัยเหตุที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคู่สมรสอยู่ตามมาตรา
๑๕๕๒ ในเมื่อการสมรสของคู่สมรสที่มีอยู่นั้นสิ้นสุดลงแล้วเพราะตาย
หย่า หรือถูกศาลพิพากษาเพิกถอน

บทบัญญัติวรรคหนึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงการที่ศาลจะ
พิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะในกรณีที่ได้มีประเด็นค้างพิจารณาอยู่แล้ว
ในวันสิ้นสุดลงของการสมรสตามที่กล่าวในวรรคหนึ่งนั้น

มาตรา ๑๕๙๙ เมื่อมีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าการ
สมรสใดเป็นโมฆะในกรณีอื่นนอกจากฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕๒ ททรัพย์สินที่
ฝ่ายใดมีหรือได้มาไม่ว่าก่อนหรือหลังจดทะเบียนสมรสรวมทั้งดอกผลคง
เป็นของฝ่ายนั้น ถ้าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยพินัยกรรมหรือการให้โดย
เสน่หา เมื่อพินัยกรรมหรือการยกให้ระบุว่าให้ทั้งสองฝ่าย ให้แบ่ง
คนละครึ่ง

มาตรา ๑๕๐๐ เหตุที่การสมรสเป็นโมฆะ ไม่เป็นผลให้
ชายหรือหญิงผู้สมรสโดยสุจริตเสียสิทธิที่ได้มาเพราะการสมรสนั้น ถ้า
ฝ่ายเดียวทำการสมรสโดยสุจริต ฝ่ายนั้นมีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน
ได้ ถ้ามิใช่การฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕๒ ให้เรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วย

มาตรา ๑๕๐๑ เหตุที่ศาลพิพากษาว่าการสมรสใดเป็น โฆษะ ไม่เป็นผลให้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต เสื่อมสิทธิที่ได้ มาก่อนศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโฆษะโดยให้ถือเสมือนไม่มี คำพิพากษาเช่นนั้น

หมวด ๖

การสิ้นสุดแห่งการสมรส

มาตรา ๑๕๐๒ การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่าหรือศาลเพิกถอน

มาตรา ๑๕๐๓ การสมรสที่เป็นโฆษะสิ้นสุดลงเมื่อศาล พิพากษาให้เพิกถอน

มาตรา ๑๕๐๔ เหตุที่จะขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนการ สมรส เพราะเหตุว่าเป็นโฆษะ มีเฉพาะในกรณีที่คู่สมรสทำการฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๔๘ มาตรา ๑๕๐๖ มาตรา ๑๕๐๗ มาตรา ๑๕๐๘ และ มาตรา ๑๕๑๐

มาตรา ๑๕๐๕ การสมรสที่เป็นโฆษะเพราะชายและหญิง มีอายุยังไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๔๘ ผู้มีส่วนได้เสียขอให้ เพิกถอนการสมรสได้ แต่บิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ให้ความยินยอม แล้วจะขอให้เพิกถอนการสมรสไม่ได้

ถ้าศาลมิได้สั่งให้เพิกถอนการสมรสจนชายหญิงมีอายุครบ ตามมาตรา ๑๔๔๘ หรือเมื่อหญิงมีครรภ์ก่อนอายุครบตามมาตรา ๑๔๔๘ ให้ถือว่าการสมรสสมบูรณ์มาตั้งแต่เวลาสมรส

มาตรา ๑๕๐๖ การสมรสที่ได้กระทำไปโดยคู่สมรส ฝ่ายหนึ่งสำคัญผิดตัวคู่สมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆียะ

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะสำคัญผิดตัวคู่สมรสเป็นอันระงับเมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือควรได้ทราบว่าสำคัญผิดตัว หรือเมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วหนึ่งปีนับแต่วันสมรส

มาตรา ๑๕๐๗ ถ้าคู่สมรสได้ทำการสมรสโดยถูกกลฉ้อฉล อันถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีกลฉ้อฉลนั้นจะไม่ทำการสมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆียะ

ความในวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับในกรณีที่กลฉ้อฉลนั้นเกี่ยวกับฐานะในทางทรัพย์สินหรือกลฉ้อฉลนั้นเกิดขึ้นโดยบุคคลที่สาม โดยคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมิได้รู้เห็นด้วย

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะถูกกลฉ้อฉลเป็นอันระงับเมื่อคู่สมรสได้ทราบกลฉ้อฉลแล้วยังสมัครใจอยู่กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจนสามปีถัดไป หรือเมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วหนึ่งปีนับแต่วันสมรส

มาตรา ๑๕๐๘ ถ้าคู่สมรสได้ทำการสมรสโดยถูกข่มขู่อันถึงขนาดซึ่งถ้ามิได้มีการข่มขู่นั้นจะไม่ทำการสมรส การสมรสนั้นเป็นโมฆียะ

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสเพราะถูกข่มขู่เป็นอันระงับเมื่อคู่สมรสได้พ้นจากภัยเนื่องจากการข่มขู่แล้วยังสมัครใจอยู่กับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจนสามปีถัดไป หรือเมื่อเวลาได้ผ่านพ้นไปแล้วหนึ่งปีนับแต่วันที่พ้นจากการข่มขู่

มาตรา ๑๕๐๘ การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะคู่สมรสสำคัญ
ผิดตัวหรือถูกกลั่นแกล้งหรือถูกข่มขู่ เฉพาะแต่คู่สมรสที่สำคัญผิดตัวหรือถูก
กลั่นแกล้ง หรือถูกข่มขู่เท่านั้นขอเพิกถอนการสมรสได้

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นบุคคลที่ศาลสั่ง
ให้เป็นคนไร้ความสามารถให้อัยการขอเพิกถอนการสมรสได้ด้วย แต่
ถ้าผู้มีสิทธิขอเพิกถอนการสมรสเป็นคนวิกลจริตที่ศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็น
คนไร้ความสามารถ อัยการจะต้องขอเพิกถอนการสมรสก็ได้ แต่ต้อง
ขอให้ศาลสั่งให้คนวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถพร้อมกันด้วย ใน
กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกค่าขอให้ศาลสั่งเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้
ศาลมีคำสั่งยกค่าขอเพิกถอนการสมรสของอัยการนั้นเสียด้วย

คำสั่งศาลให้ยกค่าขอเพิกถอนการสมรสของอัยการไม่
กระทบกระเทือนสิทธิการขอเพิกถอนการสมรสของคู่สมรส แต่คู่สมรส
จะต้องใช้สิทธินั้นภายในกำหนดระยะเวลาที่คู่สมรสมีอยู่ ถ้าระยะเวลา
ดังกล่าวเหลืออยู่ไม่ถึงหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยกค่าขอเพิกถอน
การสมรสของอัยการ หรือไม่มีเหลืออยู่เลย ก็ให้ชายระยะเวลา
นั้นออกไปได้ให้ครบหกเดือน หรืออีกหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ยก
ค่าขอเพิกถอนการสมรสของอัยการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๑๕๑๐ การสมรสที่มีได้รับความยินยอมจาก
บุคคลดังกล่าวในมาตรา ๑๑๕๑๕ การสมรสนั้นเป็นโมฆียะ

มาตรา ๑๑๕๑๑ การสมรสที่เป็นโมฆียะเพราะมิได้รับความ
ยินยอมจากบุคคลดังกล่าวในมาตรา ๑๑๕๑๕ เฉพาะบุคคลที่อาจให้ความ
ยินยอมตามมาตรา ๑๑๕๑๕ เท่านั้น ขอให้เพิกถอนการสมรสได้

สิทธิขอเพิกถอนการสมรสตามมาตรานี้เป็นอันระงับเมื่อ
คู่สมรสนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์หรือเมื่อหญิงมีครรภ์

การฟ้องขอเพิกถอนการสมรสตามมาตรานี้ให้มีอายุความ
หนึ่งปีนับแต่วันสมรส

มาตรา ๑๕๑๒ การสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอน
นั้น ให้ถือว่าสิ้นสุดของในวันที่คำพิพากษากถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุ
เสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการเพิกถอนการสมรสนั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๑๓ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยผลของการหย่าโดย
คำพิพากษามาใช้บังคับแก่ผลของการเพิกถอนการสมรสโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๑๔ ถ้าปรากฏว่าคู่สมรสที่ถูกฟ้องเพิกถอน
การสมรสได้รู้เห็นเป็นใจในเหตุแห่งโมฆะกรรม คู่สมรสนั้นจะต้อง
รับผิดชอบค่าทดแทนความเสียหายซึ่งคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับต่อกาย
ชื่อเสียงหรือทรัพย์สิน เนื่องจากการสมรสนั้น และให้นำมาตรา
๑๕๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหากการเพิกถอนการสมรสตามวรรคหนึ่งทำให้อีก
ฝ่ายหนึ่งยากจนลง และไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สินหรือจากการทำงาน
ตามที่เคยทำอยู่ระหว่างสมรส คู่สมรสที่ถูกฟ้องนั้นจะต้องรับผิดชอบ
ค่าเลี้ยงชีพดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๑๗ ด้วย

มาตรา ๑๕๑๕ การหย่านั้นจะทำได้แต่โดยความยินยอม
ของทั้งสองฝ่ายหรือโดยคำพิพากษาของศาล

การหย่าโดยความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือและมีพยาน
ลงลายมือชื่ออย่างน้อยสองคน

มาตรา ๑๕๑๖ เมื่อได้จดทะเบียนสมรสตามประมวล
กฎหมายนี้ การหย่าโดยความยินยอมจะสมบูรณ์เมื่อสามีและภริยาได้
จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๑๗ เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้

(๑) สามีสมสู่หญิงอื่น ภริยามีชู้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้
(๒) สามีหรือภริยาประพฤติชั่ว ไม่ว่าจะความประพฤติชั่วนั้น
จะเป็นความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าเป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่ง

(ก) ได้รับความอับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง
(ข) ได้รับความดูถูกเกลียดชังเพราะเหตุที่คงเป็น
สามีหรือภริยาของฝ่ายที่ประพฤติชั่วอยู่ต่อไป หรือ
(ค) ได้รับความเสียหายหรือเดือดร้อนเกินควร ใน
เมื่อเอาสภาพ ฐานะ และความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาค่าถึง
ประกอบ

อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่า

(๓) สามีหรือภริยาทำร้าย หรือทรมาณร่างกายหรือจิตใจ
หรือหมิ่นประมาท หรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่ง
ทั้งนี้ ถ้าเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๔) สามีหรือภริยาจงใจละทิ้งร้างอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินหนึ่งปี อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๕) สามีหรือภริยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๖) สามีหรือภริยาไม่ให้ความช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร หรือทำการเป็นผู้ปฏิบัติต่อการที่เป็นสามีหรือภริยากันอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ ถ้าการกระทำนั้นถึงขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งเดือดร้อนเกินควรในเมื่อเอาสภาพฐานะและความเป็นอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยามาคำนึงประกอบ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๗) สามีหรือภริยาวิกลจริตตลอดมาเกินหนึ่งปี และความวิกลจริตนั้นมีลักษณะยากจะหายได้กับทั้งความวิกลจริตถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๘) สามีหรือภริยาผิดกณฑ์บนที่ทำให้ไว้เป็นหนังสือในเรื่องความประพฤติอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

(๙) สามีหรือภริยาเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรงอันอาจเป็นภัยแก่อีกฝ่ายหนึ่งและโรคนั้นมีลักษณะเรื้อรัง ไม่มีทางที่จะหายได้ อีกฝ่ายหนึ่งนั้นฟ้องหย่าได้

(๑๐) สามีหรือภริยามีสภาพแห่งกาย ทำให้สามีหรือภริยานั้นไม่อาจร่วมประเวณีได้ตลอดกาล อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้

มาตรา ๑๕๑๘ เหตุฟ้องหย่าตามมาตรา ๑๕๑๗ (๑) และ (๒) ถ้าสามีหรือภริยา แล้วแต่กรณี ได้ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจในการกระทำที่เป็นเหตุหย่านั้น ฝ่ายที่ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจนั้นจะยกเป็นเหตุฟ้องหย่าไม่ได้

ในกรณีฟ้องหย่าโดยอาศัยเหตุแห่งการผิดกัณฑ์บนตาม มาตรา ๑๕๑๗ (๘) นั้น ถ้าศาลเห็นว่าความประพฤติของสามีหรือ ภริยานั้นเป็นเหตุให้กัณฑ์บนเป็นเหตุเล็กน้อยหรือไม่สำคัญเกี่ยวแก่ การอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาโดยปกติสุข ศาลจะไม่พิพากษาให้หย่าก็ได้

มาตรา ๑๕๑๙ สิทธิฟ้องหย่าย่อมหมดไป ในเมื่อฝ่ายที่มี สิทธิฟ้องหย่าได้กระทำการอันแสดงให้เห็นว่าได้ให้อภัยในการกระทำ ของอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสิทธิฟ้องหย่านั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๒๐ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นคน วิกลจริตและมีเหตุหย่าเกิดขึ้น ไม่ว่าเหตุนั้นจะได้เกิดขึ้นก่อนหรือ ภายหลังการเป็นคนวิกลจริต ให้บุคคลซึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถตามมาตรา ๒๙ มีอำนาจฟ้อง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งขอให้ศาลพิพากษาให้หย่าขาดจากกันและแบ่งทรัพย์สิน ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้ายังมีได้มีคำสั่งของศาลแสดงว่าคู่สมรสซึ่ง วิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ ก็ให้บุคคลดังกล่าวร้องขอต่อศาลใน คดีเดียวกันนั้น ให้ศาลมีคำสั่งว่าคู่สมรสซึ่งวิกลจริตนั้นเป็นคนไร้ความ สามารถ

เมื่อบุคคลดังกล่าวเห็นสมควร จะร้องขอต่อศาลให้มี คำสั่งตามมาตรา ๑๕๒๗ และมาตรา ๑๕๓๑ ด้วยก็ได้

ในกรณีที่คู่สมรสซึ่งถูกอ้างว่าเป็นคนวิกลจริตยังไม่ได้ถูกสั่ง ให้เป็นคนไร้ความสามารถ หากศาลเห็นว่าคู่สมรสนั้นยังไม่ได้ถูกสั่ง ว่าเป็นคนไร้ความสามารถก็ให้ยกฟ้องคดีนั้นเสีย ถ้าเห็นว่าเป็น บุคคลที่ควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ แต่ยังไม่สมควรจะให้มีการ

หย่าก็ให้ศาลสั่งให้คู่สมรสนั้น เป็นคนไร้ความสามารถโดยจะไม่สั่งเรื่อง
ผู้อนุบาลหรือจะตั้งผู้อนุบาลเป็นผู้อนุบาลตามมาตรา ๑๕๖๓ ก็ได้ คงพิพากษา
ยกแต่เฉพาะข้อหย่า ในกรณีเช่นนี้ศาลจะสั่งกำหนดค่าเลี้ยงชีพด้วยก็ได้
ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคู่สมรสนั้นวิกลจริตอันควรสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
และทั้งมีเหตุควรให้หย่าด้วย ก็ให้ศาลสั่งในคำพิพากษาให้คู่สมรสนั้นเป็น
คนไร้ความสามารถตั้งผู้อนุบาลและให้หย่า

ในกรณีนี้ ถ้าศาลเห็นว่าเหตุหย่าที่ยกขึ้นอ้างในการฟ้อง
ร้องนั้นไม่เหมาะสมแก่สภาพของคู่สมรสซึ่งเป็นคนไร้ความสามารถที่จะ
หย่าจากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ดี ตามพฤติการณ์ไม่สมควรที่จะให้มีการ
หย่าขาดจากกันก็ดี ศาลจะพิพากษาไม่ให้หย่าก็ได้

มาตรา ๑๕๓๑ ถ้าสามีหรือภริยาหย่ากันเอง ให้ทำความ
ตกลงว่าฝ่ายใดจะปกครองบุตรคนใดเป็นหนังสือ ถ้ามิได้ตกลงกันหรือ
ตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด

ถ้าหย่ากันโดยคำพิพากษาของศาล ให้ฝ่ายชนะคดีเป็น
ผู้ปกครอง เว้นแต่ศาลจะชี้ขาดให้อีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกเป็น
ผู้ปกครอง

มาตรา ๑๕๓๒ ถ้าปรากฏว่าผู้ปกครองตามความในมาตรา
๑๕๓๑ ประพฤติตนไม่สมควรหรือภายหลังพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป
ศาลมีอำนาจสั่งเปลี่ยนตัวผู้ปกครองโดยแห่งเสียงถึงความผาสุกและ
ประโยชน์ของบุตรนั้น เป็นประมาณ

แม้จะมอบให้ฝ่ายหนึ่งปกครองก็ตาม อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ
จะติดต่อกับบุตรของตนได้ตามสมควร แล้วแต่พฤติการณ์

มาตรา ๑๕๒๓ ถ้าสามีภริยาหย่ากันเอง ให้ทำความตกลงกันไว้ในสัญญาหย่าว่าสามีภริยาทั้งสองฝ่าย หรือสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะออกเงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ถ้าหย่าโดยคำพิพากษาของศาลหรือในกรณีที่สัญญาหย่ามิได้กำหนดเรื่องค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรไว้ ให้ศาลเป็นผู้กำหนด

มาตรา ๑๕๒๔ เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุสามีสมสู่หญิงอื่นหรือโดยภริยามีชู้ ภริยาหรือสามีมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยาและจากหญิงอื่นหรือชู้ แล้วแต่กรณี

สามีจะเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งล่วงเกินภริยาไปในการทำงานของชู้สาวก็ได้ และภริยาจะเรียกค่าทดแทนจากหญิงอื่นที่แสดงตนโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่าตนมีความสัมพันธ์กับสามีในการทำงานของชู้สาวก็ได้

ถ้าสามียินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้ภริยามีชู้ หรือให้ล่วงเกินภริยาตนไปในการทำงานของชู้สาว หรือถ้าภริยายินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้สามีสมสู่หญิงอื่นหรือกระทำโดยเปิดเผยเพื่อแสดงว่า ตนมีความสัมพันธ์ในการทำงานของชู้สาวกับสามี สามีหรือภริยานั้นจะเรียกค่าทดแทนไม่ได้

มาตรา ๑๕๒๕ ถ้าเหตุแห่งการหย่าตามมาตรา ๑๕๑๗ (๓) (๔) หรือ (๖) เกิดขึ้นเพราะฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบก่อให้เกิดขึ้นโดยมุ่งประสงค์ให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่อาจทนได้จึงต้องฟ้องหย่า อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๑๕๒๖ ค่าทดแทนตามมาตรา ๑๕๒๔ และมาตรา ๑๕๒๕ นั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์ โดยศาลจะสั่งให้ชำระครั้งเดียวหรือแบ่งชำระเป็นงวด ๆ มีกำหนดเวลาตามที่ศาลจะเห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่ผู้จะต้องชำระค่าทดแทนเป็นคู่สมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงจำนวนทรัพย์สินที่คู่สมรสนั้นได้รับไปจากการแบ่งสินสมรส เพราะการหย่านั้นด้วย

มาตรา ๑๕๖๗ ในคดีหย่า ถ้าเหตุแห่งการหย่าเป็นความผิดของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียว และการหย่านั้นจะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งยากจนลง เพราะไม่มีรายได้พอจากทรัพย์สิน หรือจากการงานตามที่เคยทำอยู่ระหว่างสมรส อีกฝ่ายหนึ่งนั้นจะขอให้ฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบจ่ายค่าเลี้ยงชีพให้ได้ ค่าเลี้ยงชีพนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้ให้และฐานะของผู้รับ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๕๔๘/๕๐ มาตรา ๑๕๔๘/๕๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

สิทธิเรียกร้องค่าเลี้ยงชีพเป็นอันสิ้นสุด ถ้ามิได้ฟ้องขอหรือฟ้องแย้งในคดีหย่านั้น

มาตรา ๑๕๖๘ ถ้าหย่าขาดจากกันเพราะเหตุวิกลจริต ตามมาตรา ๑๕๑๗ (๗) หรือเพราะเหตุเป็นโรคติดต่ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๑๕๑๗ (๘) คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต้องออกค่าเลี้ยงชีพให้แก่ฝ่ายที่วิกลจริตหรือฝ่ายที่เป็นโรคติดต่อนั้นโดยคำนวณค่าเลี้ยงชีพอนุโลมตามมาตราก่อน

มาตรา ๑๕๖๙ ถ้าฝ่ายที่รับค่าเลี้ยงชีพสมรสใหม่ สิทธิรับค่าเลี้ยงชีพย่อมหมดไป

มาตรา ๑๕๓๐ สิทธิฟ้องร้องโดยอาศัยเหตุในมาตรา ๑๕๑๗ (๑) (๒) (๓) และ (๖) หรือมาตรา ๑๕๒๕ ย่อมระงับไป เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันผู้กล่าวอ้างรู้หรือควรรู้ความจริงซึ่งตนอาจยกขึ้นกล่าวอ้าง

เหตุอันจะยกขึ้นฟ้องหยาไม่ได้แล้วนั้น อาจนำสืบสนับสนุนคดีฟ้องหยาซึ่งอาศัยเหตุอย่างอื่น

มาตรา ๑๕๓๑ ขณะคดีฟ้องหยาอยู่ในระหว่างพิจารณา ถ้าฝ่ายใดร้องขอศาลอาจสั่งชั่วคราวให้จัดการตามที่เห็นสมควร เช่น ในเรื่องสินสมรส ที่พักอาศัย การอุปการะเลี้ยงดูสามีภริยา และการพิทักษ์อุปการะเลี้ยงดูบุตร

มาตรา ๑๕๓๒ การสมรสที่จดทะเบียนตามกฎหมายนั้น การหย่าโดยความยินยอมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีผลนับแต่เวลาจดทะเบียนเป็นต้นไป

การหย่าตามคำพิพากษามีผลแต่เวลาที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการหย่านั้นแล้ว

มาตรา ๑๕๓๓ เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยา

แต่ในระหว่างสามีภริยา

(ก) ถ้าเป็นการหย่ากันโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของสามีภริยาที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า

(ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษา ส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างสามีภริยานั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า

มาตรา ๑๕๓๔ เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้ชายและหญิง ได้ส่วนเท่ากัน

มาตรา ๑๕๓๕ สินสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำหน่าย ไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดี๋ยวก็นั้น จำหน่ายไปโดยเจตนาทำให้คู่สมรส อีกฝ่ายหนึ่งเสียหายก็ดี จำหน่ายไปโดยมิได้รับความยินยอมจากคู่สมรส อีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่ถูกหมายบังคับว่าการจำหน่ายนั้นจะต้องได้รับความ ยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งด้วยก็ดี จงใจทำลายให้สูญหายไปก็ดี ให้ถือ เสมือนว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรสตามมาตรา ๑๕๓๔ และถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับส่วนแบ่งสินสมรสไม่ครบตามจำนวนที่ ควรจะได้ ให้คู่สมรสฝ่ายที่ได้จำหน่ายหรือจงใจทำลายสินสมรสนั้นชดใช้ จากสินสมรสส่วนของตนหรือสินส่วนตัว

มาตรา ๑๕๓๖ เมื่อสามีภริยาขาดกัน ให้แบ่งความ รับผิดชอบในหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบด้วยกันตามส่วนเท่ากัน

ลักษณะ ๒

บิดามารดากับบุตร

หมวด ๑

บิดามารดา

มาตรา ๑๕๓๗ เด็กเกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือ
ภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อน
ว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีหรือเคยเป็นสามี แล้ว
แต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่บุตรที่เกิดจากหญิง
ก่อนที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแสดงว่าการสมรสเป็นโมฆะ หรือ
ภายในระยะเวลาสามร้อยสิบวันนับแต่วันนั้น

มาตรา ๑๕๓๘ ในกรณีที่หญิงทำการสมรสใหม่นั้นเป็นการ
ฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๔๓ และคลอดบุตรภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การ
สมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เด็กที่เกิดแต่หญิงนั้นเป็นบุตร
ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่ และห้ามมิให้นำข้อสันนิษฐาน
ในมาตรา ๑๕๓๗ ที่ว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีเดิมมาใช้
บังคับ ทั้งนี้ เว้นแต่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วย
กฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่นั้น

มาตรา ๑๕๓๙ ในกรณีที่หญิงทำการสมรสฝ่าฝืนมาตรา
๑๕๔๓ และหญิงนั้นคลอดบุตรภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันทำการสมรส
ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายและสามีคนใหม่

และห้ามมิให้นำข้อสันนิษฐานในมาตรา ๑๕๓๗ วรรคหนึ่งว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีเดิมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เว้นแต่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าเด็กมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่นั้น

มาตรา ๑๕๔๐ เด็กตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๓๗ ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีจะไม่รับเป็นบุตรของตนก็ได้ โดยฟ้องเด็กกับมารดาาร่วมกันเป็นจำเลยและพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้อยู่ร่วมกับมารดาเด็กในระยะเวลาตั้งครรรภ์ คือระหว่างร้อยแปดสิบวันถึงสามร้อยสิบวันก่อนเด็กเกิดหรือตนไม่สามารถเป็นบิดาของเด็กได้เพราะเหตุอย่างอื่น

แต่ถ้าในขณะที่ยื่นฟ้องมารดาเด็กไม่มีชีวิตอยู่ จะฟ้องเด็กแต่ผู้เดียวเป็นจำเลยก็ได้ ถ้าเด็กไม่มีชีวิตอยู่ไม่ว่ามารดาของเด็กจะมีชีวิตอยู่หรือไม่ จะยื่นคำร้องขอให้ศาลแสดงว่าเด็กนั้นไม่เป็นบุตรก็ได้ ในกรณีที่มารดาของเด็กหรือทายาทของเด็กยังมีชีวิตอยู่ ให้ศาลสั่งสำเนาคำร้องนี้ไปได้ด้วย และถ้าศาลเห็นสมควร จะส่งสำเนาคำร้องไปให้อัยการพิจารณาเพื่อดำเนินคดีแทนเด็กด้วยก็ได้

มาตรา ๑๕๔๑ ในกรณีดังกล่าวในมาตรา ๑๕๔๐ ถ้าชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีพิสูจน์ได้ว่าเด็กเกิดในเวลาน้อยกว่าร้อยแปดสิบวันภายหลังวันทำการสมรส ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีไม่จำเป็นต้องพิสูจน์อย่างอื่นอีกในข้อไม่รับเด็กเป็นบุตร

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ ถ้าปรากฏว่าชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีได้ร่วมประเวณีกับมารดาเด็กในระยะเวลาตั้งครรรภ์ตามมาตรา ๑๕๔๐

มาตรา ๑๕๕๒ ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามี จะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๕๐ ไม่ได้ ถ้าปรากฏว่า

(๑) ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีทราบถึงการมีครรภ์ก่อนทำการสมรส

(๒) ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีเป็นผู้แจ้งการเกิดของเด็กในทะเบียนคนเกิดเองว่าเป็นบุตรของตน หรือจัดหรือยอมให้มีการแจ้งดังกล่าว

มาตรา ๑๕๕๓ การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันเด็กเกิด ถ้าฟ้องภายหลังนั้นจะต้องพิสูจน์ว่าตนเพิ่งรู้ถึงการเกิดของเด็กและยังไม่พ้นสามเดือนนับแต่วันที่ได้อารู้ แต่ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันเกิดของเด็ก

ในกรณีที่มีคำพิพากษาของศาลแสดงว่าเด็กมิใช่เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่ตามมาตรา ๑๕๓๘ หรือมาตรา ๑๕๓๙ ถ้าผู้เคยเป็นสามีเดิมซึ่งต้องด้วยบทสันนิษฐานว่าเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของตนตามมาตรา ๑๕๓๗ ประสงค์จะฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร ให้ฟ้องภายในสามเดือนนับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

มาตรา ๑๕๕๔ ในกรณีที่สามีหรือผู้ที่เคยเป็นสามีได้ฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรแล้วและตายก่อนคดีนั้นถึงที่สุด ผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกับเด็กหรือผู้จะเสีสิทธิรับมรดกเพราะการเกิดของเด็กนั้น จะขอเข้าเป็นคู่ความแทนที่หรืออาจถูกเรียกให้เข้ามาเป็นคู่ความแทนที่สามีหรือผู้ที่เคยเป็นสามีก็ได้

มาตรา ๑๕๔๕ การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตร ผู้มีสิทธิได้รับมรดกร่วมกับเด็ก หรือผู้จะเสียสิทธิรับมรดก เพราะการเกิดของเด็ก อาจฟ้องได้ในกรณีต่อไปนี้

(๑) สามีหรือผู้ที่เคยเป็นสามี ตายก่อนพ้นระยะเวลาที่สามีหรือผู้ที่เคยเป็นสามีจะพึงฟ้องได้

(๒) เด็กเกิดภายหลังการตายของสามีหรือผู้ที่เคยเป็นสามี

การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรในกรณี (๑) ต้องฟ้องภายในหกเดือนนับแต่วันที่สามีหรือผู้ที่เคยเป็นสามีตาย การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรในกรณี (๒) ต้องฟ้องภายในหกเดือนนับแต่วันที่เด็กเกิด

มาตรา ๑๕๔๖ เด็กอาจร้องขอให้อัยการยกคดีขึ้นว่ากล่าวปฏิบัติเสขความเป็นบุตรขอด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๓๗ ของชายผู้เป็นสามีของมารดาของตนได้ถ้าตนมิได้เป็นบุตรสืบสายโลหิตของชายผู้เป็นสามีของมารดา และ

(๑) สามีของมารดาถึงแก่ความตาย หรือถือว่าถึงแก่ความตายเพราะมีคำสั่งศาลแสดงว่าเป็นคนสาบสูญ และในขณะที่ถึงแก่ความตายหรือถือว่าถึงแก่ความตายนั้น สามีของมารดายังคงมีสิทธิฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรได้ตามมาตรา ๑๕๔๓

(๒) การสมรสระหว่างสามีของมารดากับมารดา ได้สิ้นสุดลงด้วยการหย่า ศาลเพิกถอนหรือถูกศาลแสดงว่าเป็นโมฆะ

(๓) สามีของมารดากับมารดามีได้อยู่กินฉันสามีภริยาเกินสามปี และไม่เป็นที่คาดหมายได้ว่าจะกลับมาอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาอีก แต่ความข้อนี้นี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สามีของมารดากับมารดาอยู่ต่างหากจากกันตามคำสั่งของศาลแบบมาตรา ๑๕๖๒

(๔) มารดาได้ทำการสมรสกับชายผู้ซึ่งเด็กนั้นเป็นผู้สืบสายโลหิต

(๕) สามีมของมารดากระทำผิดต่อหน้าที่ในฐานะเป็นบิดา ซึ่งเป็นผลเสียหายแก่เด็ก ถึงขนาดชอบที่เด็กจะปฏิเสธความสัมพันธ์กับสามีมของมารดาในฐานะบุตรกับบิดา

(๖) สามีมของมารดาประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือดำเนินชีวิตโดยไร้เกียรติหรือผิดศีลธรรม ทั้งนี้ ถึงขนาดชอบที่เด็กจะปฏิเสธความสัมพันธ์กับสามีมของมารดาในฐานะบุตรกับบิดา หรือ

(๗) สามีมของมารดาเป็นโรคร้ายทางกรรมพันธุ์และมีเหตุอันควรเห็นได้ว่าการที่สามีมของมารดาเป็นโรคร้ายทางกรรมพันธุ์นั้นจะเป็นที่เสียหายแก่ตน ถึงขนาดชอบที่เด็กจะปฏิเสธความสัมพันธ์กับสามีมของมารดาในฐานะบุตรกับบิดา

การฟ้องคดีปฏิเสธความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายในกรณี

(๑) (๒) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องฟ้องภายในสองปีนับแต่วันที่เด็กทราบว่าตนมิได้เป็นบุตรสืบสายโลหิตของชายผู้เป็นสามีมของมารดา และได้ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวใน (๑) (๒) (๔) (๕) หรือ (๖) นั้น ทั้งนี้ แล้วแต่ทราบเหตุใดหลังกว่า

มาตรา ๑๕๕๗ เด็กเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชายให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น

มาตรา ๑๕๕๘ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่มีได้สมรสกันจะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

มาตรา ๑๕๔๙ บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดา ถ้ามีการคัดค้านเช่นนั้น การจดทะเบียนว่าเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้แจ้งความการจดทะเบียนไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าไม่คัดค้านว่าผู้จดทะเบียนมิใช่บิดาภายในหนึ่งเดือนนับแต่การแจ้งความนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้ถือว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ตั้งใจคัดค้าน ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหกเดือน

มาตรา ๑๕๕๐ เมื่อนายทะเบียนได้แจ้งการจดทะเบียนขอรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายไปยังเด็กและมารดาเด็กตามมาตรา ๑๕๔๙ แล้ว ไม่ว่าเด็กหรือมารดาเด็กจะคัดค้านการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๔๙ หรือไม่ ภายในกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันแจ้งการจดทะเบียนถึงเด็กหรือมารดาเด็ก เด็กหรือมารดาเด็กอาจแจ้งให้นายทะเบียนจัดบันทึกไว้ได้ว่าผู้จดทะเบียนไม่สมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมด

เมื่อได้มีคำแจ้งของเด็กหรือมารดาเด็กดังกล่าวในวรรคหนึ่งแล้ว แม้จะได้มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๕๔๙ บิดาของเด็กก็ยังใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมดตามที่เด็กหรือมารดาเด็กแจ้งว่าบิดาไม่สมควรเป็นผู้ใช้ไม่ได้ จนกว่าศาลจะพิพากษาให้บิดาของเด็กใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมดหรือกำหนดเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือมารดาเด็กแจ้งต่อนายทะเบียนว่าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไม่สมควรใช้อำนาจปกครอง

โดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมดได้ล่วงพ้นไป โดยเด็กหรือมารดาเด็ก มิได้ร้องขอต่อศาลให้พิพากษาว่าผู้ของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไม่เป็นผู้สมควรใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมด

ในคดีที่ศาลพิพากษาว่าผู้ของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร เป็นผู้ไม่สมควรใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมด ศาลจะพิพากษาในคดีเดียวกันนั้นให้ผู้ใดเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติหรือผู้ปกครองเพื่อการปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

มาตรา ๑๕๕๑ การคัดค้านว่าผู้ซึ่งของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไม่ใช่เป็นบิดาตามมาตรา ๑๕๔๙ หรือการแจ้งให้นายทะเบียนบันทึกไว้ว่าผู้ซึ่งของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรไม่สมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมดตามมาตรา ๑๕๕๐ ถ้าผู้ซึ่งคัดค้านหรือแจ้งให้นายทะเบียนบันทึกเป็นเด็กมีอายุไม่ถึงสิบห้าปี การคัดค้านหรือการแจ้งนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมหรือผู้ปกครองก่อน

มาตรา ๑๕๕๒ ในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรมิใช่บิดาของเด็ก เมื่อผู้ซึ่งของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรนำคดีไปสู่ศาลขอให้ศาลพิพากษาว่าผู้ของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรเป็นบิดาของเด็ก เด็กหรือมารดาเด็กจะขอให้ศาลพิพากษาในคดีเดียวกันนั้นก็ได้ว่า ผู้ของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรแม้จะเป็นบิดาของเด็ก ก็เป็นผู้ไม่สมควรใช้อำนาจปกครองโดยธรรมชาติบางส่วนหรือทั้งหมด ในกรณีเช่นว่านี้ให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๑๕๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๕๓ ในกรณีที่เด็กไม่มีมารดาหรือมีมารดาแต่
มารดาถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรมบางส่วนหรือทั้งหมด ก่อนหน้าที่
จะมีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร และศาลได้ตั้งผู้อื่นเป็นผู้ปกครอง
บางส่วนหรือทั้งหมด ถ้าผู้จดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรเห็นว่าเพื่อ
ประโยชน์แก่เด็ก ตนสมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมบางส่วน
หรือทั้งหมดผู้จดทะเบียนจะร้องขอต่อศาล ให้ศาลมีคำสั่งถอนความ
เป็นผู้ปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดโดยให้ผู้จดทะเบียนเป็นผู้ใช้อำนาจ
ปกครองโดยธรรมก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องร้องขอต่อศาลภายในเก้าสิบวัน
นับแต่วันที่ได้จดทะเบียนหรือวันที่ศาลได้มีคำสั่งอันถึงที่สุดให้จดทะเบียน

มาตรา ๑๕๕๔ ในกรณีที่มีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
ไว้ก่อนที่มีการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร ถ้าผู้จดทะเบียนรับเด็ก
เป็นบุตรเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่เด็กตนสมควรเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง
โดยธรรมบางส่วนหรือทั้งหมด ให้นำมาตรา ๑๕๕๓ มาใช้บังคับโดย
อนุโลม

มาตรา ๑๕๕๕ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้ศาลถอนการจดทะเบียน
เด็กเป็นบุตร เพราะเหตุว่าผู้ขอให้จดทะเบียนนั้นมิใช่บิดาก็ได้
แต่ต้องฟ้องภายในสามเดือนนับแต่วันที่ทราบการจดทะเบียนนั้น อนึ่ง
ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันจดทะเบียน

มาตรา ๑๕๕๖ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรชอบด้วย
กฎหมายให้มีได้แต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีกรณีข่มขืนกระทำชำเรา จุดคร่า หรือ

หวังเห็นชวักกชิ่งหญิงมารดาโดยมิชอบด้วยกฎหมายในระยะเวลา
ชิ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้

(๒) เมื่อมีการลักพาหญิงมารดาไปในทางชู้สาว หรือมี
การล่อลวงร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลาชิ่งหญิงนั้นอาจ
ตั้งครรภ์ได้

(๓) เมื่อมีเอกสารของบิดาแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของตน

(๔) เมื่อปรากฏในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรโดยบิดา
เป็นผู้จดทะเบียนนั้นเอง หรือการจดทะเบียนนั้นกระทำด้วยความรู้เห็น
ยินยอมของบิดา

(๕) เมื่อบิดามารดาได้อยู่กินด้วยกันอย่างเปิดเผยในระยะเวลา
ชิ่งหญิงมารดาอาจตั้งครรภ์ได้

(๖) เมื่อได้มีการร่วมประเวณีกับหญิงมารดาในระยะเวลา
ชิ่งหญิงนั้นอาจตั้งครรภ์ได้ และไม่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กนั้นเป็นบุตร
ของชายอื่น

(๗) เมื่อมีพฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรชอบ
ด้วยกฎหมาย

พฤติการณ์ที่รู้กันทั่วไปตลอดมาว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย
นั้น ให้พิจารณาข้อเท็จจริงที่แสดงความเกี่ยวข้องกับฉันบิดากับบุตรซึ่ง
ปรากฏในระหว่างตัวเด็กกับครอบครัวที่เด็กอ้างว่าตนสังกัดอยู่ เช่น
บิดาให้การศึกษา ให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือยอมให้เด็กนั้นใช้นามสกุล
ของตน หรือโดยเหตุประการอื่น

ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น ถ้าปรากฏว่าชาย
ไม่อาจเป็นบิดาของเด็กนั้นได้ ให้ยกฟ้องเสีย

มาตรา ๑๕๕๗ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่เด็กเป็นผู้เยาว์ ถ้าเด็กมีอายุยังไม่ครบสิบห้าปีบริบูรณ์ ผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กเป็นผู้ฟ้องแทน ในกรณีที่เด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือมี แต่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ญาติสนิทของเด็กหรืออัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กก็ได้

เมื่อเด็กมีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ เด็กต้องฟ้องเอง ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรม

ในกรณีที่เด็กบรรลุนิติภาวะแล้ว จะต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันบรรลุนิติภาวะ

ในกรณีที่เด็กตายในระหว่างที่เด็กนั้นยังมีสิทธิฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรอยู่ ผู้สืบสันดานของเด็กจะฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรก็ได้ ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรมาก่อนวันที่เด็กนั้นตาย ผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย ถ้าผู้สืบสันดานของเด็กได้รู้เหตุที่อาจขอให้รับเด็กเป็นบุตรภายหลังที่เด็กนั้นตาย ผู้สืบสันดานของเด็กจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้เหตุดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ต้องไม่พ้นสิบปีนับแต่วันที่เด็กนั้นตาย

การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรในระหว่างที่ผู้สืบสันดานของเด็กเป็นผู้เยาว์ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๕๘ การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๑๕๕๘ มีผล

(๑) นับแต่วันสมรส ในกรณีที่บิดามารดาตามสมรสกัน
ภายหลัง

(๒) นับแต่วันจดทะเบียน ในกรณีที่บิดาจดทะเบียนเด็ก
เป็นบุตร

(๓) นับแต่วันมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในกรณีที่ศาลพิพากษา
ว่าเป็นบุตร แต่ทั้งนี้จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการ
โดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรตามคำพิพากษา

มาตรา ๑๕๕๕ การฟ้องคดีขอให้รับเด็กเป็นบุตรของผู้ตาย
ที่ได้ฟ้องภายในกำหนดอายุความมรดก ถ้าศาลได้พิพากษาว่าเด็กเป็น
บุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย เด็กนั้นมีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาท
โดยธรรม และให้แบ่งส่วนมรดกคืนให้แก่เด็กตามบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้ว่าด้วยลาภมิควรได้

มาตรา ๑๕๖๐ เมื่อได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรแล้วจะถอน
มิได้

มาตรา ๑๕๖๑ บุตรเกิดระหว่างสมรสซึ่งได้เพิกถอน
ภายหลังนั้น ให้ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร

มาตรา ๑๕๖๒ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาหรือชื่อสกุล
โดยกำเนิดของมารดา

มาตรา ๑๕๖๓ ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ แต่เมื่อผู้นั้นร้องขอ อัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวก็ได้

มาตรา ๑๖๕๔ บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา

มาตรา ๑๕๖๕ บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์

บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่เฉพาะผู้ที่พพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้

มาตรา ๑๕๖๖ การร้องขอค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรหรือขอให้บุตรได้รับการอุปการะเลี้ยงดูโดยประการอื่นนอกจากอัยการจะยกคดีขึ้นว่ากล่าวตามมาตรา ๑๕๖๓ แล้วบิดาหรือมารดาควรจะนำคดีขึ้นว่ากล่าวก็ได้

มาตรา ๑๕๖๗ บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองโดยธรรมของบิดามารดา

อำนาจปกครองโดยธรรมอยู่กับบิดาหรือมารดา ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) บิดาหรือมารดาตาย
- (๒) ไม่แน่นอนว่าบิดาหรือมารดามีชีวิตอยู่หรือตาย
- (๓) บิดาหรือมารดาถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๘) บิดาหรือมารดาต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล เพราะจิตฟั่นเฟือน

(๘) ศาลสั่งให้อำนาจปกครองโดยธรรมอยู่กับบิดาหรือมารดา

อำนาจปกครองโดยธรรมอยู่กับมารดาในกรณีที่บุตรเกิดจากหญิงที่มีได้มีการสมรสกับชายและยังมีได้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๑๕๕๘

มาตรา ๑๕๖๘ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมมีสิทธิ

(๑) กำหนดที่อยู่ของบุตร

(๒) ทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน

(๓) ให้บุตรทำการงานตามสมควรแก่ความสามารถ

และฐานรูป

(๔) เรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๕๖๙ เมื่อบุคคลใดมีบุตรติดมาได้สมรสกับบุคคลอื่น อำนาจปกครองโดยธรรมที่มีกับบุตรอยู่กับผู้ที่บุตรนั้นติดมา

มาตรา ๑๕๗๐ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของบุตร ในกรณีที่บุตรถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมย่อมเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๕๗๑ ค่าบอกกล่าวที่ผู้ใช้อำนาจปกครองโดย
 ชรรมตามมาตรา ๑๕๖๗ แจ้งไปหรือรับแจ้งมาให้ถือว่าเป็นค่าบอกกล่าว
 ที่บุตรได้แจ้งไปหรือรับแจ้งมา

มาตรา ๑๕๗๒ อำนาจปกครองโดยชรรมนั้น รวมทั้งการ
 จัดการทรัพย์สินของบุตรด้วย และให้จัดการทรัพย์สินนั้นด้วยความ
 ระมัดระวัง เช่นวิญญูชนจะพึงกระทำ

มาตรา ๑๕๗๓ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยชรรมจะทำหน้าที่
 บุตรจะต้องทำเองโดยมิได้รับความยินยอมจากบุตรไม่ได้

มาตรา ๑๕๗๔ ถ้าบุตรมีเงินได้ ให้ใช้เงินนั้นเป็นค่า
 อุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาก่อน ส่วนที่เหลือผู้ใช้อำนาจปกครอง
 โดยชรรมต้องเก็บรักษาไว้เพื่อส่งมอบแก่เด็ก แต่ถ้าผู้ใช้อำนาจปกครอง
 โดยชรรมไม่มีเงินได้เพียงพอแก่การครองชีพตามสมควรแก่ฐานะ ผู้ใช้
 อำนาจปกครองโดยชรรมจะใช้เงินนั้นตามสมควรก็ได้ วันแต่จะเป็นเงิน
 ได้ที่เกิดจากทรัพย์สินโดยทางยกให้โดยเสน่หาหรือพินัยกรรมซึ่งมีเงื่อนไข
 ว่ามิให้ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยชรรมได้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น ๆ

มาตรา ๑๕๗๕ นิติกรรมใดอันเกี่ยวแก่ทรัพย์สินของเด็ก
 ดังต่อไปนี้ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยชรรมจะทำมิได้ เว้นแต่ศาลจะ
 อนุญาต

(๑) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก จำนอง ปลอดจำนองให้
 แก่ผู้จำนอง หรือโอนสิทธิจำนองอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่
 อาจจำนองได้

(๒) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุกสั่นลงทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งทรัพย์สินที่ยันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

(๓) จำหน่ายหรือก่อข้อผูกพันที่จะให้จำหน่ายไปซึ่งสิทธิเรียกร้องที่มุ่งจะก่อตั้งหรือโอนไปซึ่งทรัพย์สินในที่ดิน หรือที่จะทำในที่ดินปลอดจากสิทธิดังกล่าว

(๔) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี หรือให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์

(๕) ขาย หรือแลกเปลี่ยนสังหาริมทรัพย์ที่มีทะเบียนกรรมสิทธิ์หรือเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ และมีมูลค่าเกินห้าหมื่นบาท

(๖) ให้ยืมเงิน

(๗) นำทรัพย์สินไปแสวงหาประโยชน์ นอกจากในกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙๘/๕ (๑) (๒) และ (๓)

(๘) ประนีประนอมขอความ

(๙) ให้โดยเสนาห์ เว้นแต่จะเอาเงินได้ของเด็กให้แทนเด็กเพื่อการกุศล สาธารณะ หรือการสังคมพอสมควรแก่ฐานะอุปของเด็ก

(๑๐) ไม่รับมรดกหรือพินัยกรรม หรือการให้โดยเสนาห์ซึ่งไม่มีเงื่อนไขหรือค่าการติดพัน

(๑๑) รับหรือไม่รับมรดกหรือพินัยกรรม หรือการให้โดยเสนาห์ ซึ่งมีเงื่อนไขหรือค่าการติดพัน

(๑๒) มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัย

(๑๓) เข้าเป็นผู้ค้าประกันหรือเป็นผู้รับเงื่อนไข หรือเป็นผู้ประกันผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือนำเอาทรัพย์สินไปเป็นหลักประกัน

ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือทำนิติกรรมอื่นที่มีผลให้บุตรต้องรับเป็น
ผู้ชำระหนี้ของบุคคลอื่นหรือแทนบุคคลอื่น

มาตรา ๑๕๓๖ ถ้าในกิจการใด ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจ
ปกครองโดยธรรมหรือประโยชน์ของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ใช้อำนาจ
ปกครองโดยธรรมขัดกับประโยชน์ของผู้เยาว์ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดย
ธรรมต้องได้รับอนุญาตของศาลก่อนจึงทำกิจการนั้นได้ มิฉะนั้นเป็นโมฆะ

มาตรา ๑๕๓๗ ประโยชน์ของผู้ใช้อำนาจปกครองโดย
ธรรม หรือของคู่สมรสหรือบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมตาม
มาตรา ๑๕๓๖ ให้หมายความรวมถึงประโยชน์ในกิจการดังต่อไปนี้ด้วย
คือ

(๑) ประโยชน์ในกิจการที่กระทำกับห้างหุ้นส่วนสามัญที่
บุคคลดังกล่าวนั้นเป็นหุ้นส่วน

(๒) ประโยชน์ในกิจการที่กระทำกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่
บุคคลดังกล่าวนั้นเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

มาตรา ๑๕๓๘ บุคคลใดจะโอนทรัพย์สินให้ผู้เยาว์โดย
พินัยกรรมหรือโดยเสน่หา มีเงื่อนไขว่าให้บุคคลอื่นนอกจากผู้ใช้อำนาจ
ปกครองโดยธรรมเป็นผู้จัดการจนกว่าผู้เยาว์จะบรรลุนิติภาวะก็ได้
ผู้จัดการนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งผู้โอนระบุชื่อไว้ หรือถ้ามิได้ระบุไว้ก็ให้ศาลสั่ง
แต่การจัดการทรัพย์สินนั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑
และมาตรา ๖๓

มาตรา ๑๕๗๙ ในกรณีที่อำนาจปกครองโดยธรรมสิ้นไป เพราะผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมต้องรีบส่งมอบทรัพย์สินที่จัดการและบัญชีในการนั้นให้ผู้บรรลุนิติภาวะเพื่อรับรอง ถ้ามีเอกสารเกี่ยวกับเรื่องจัดการทรัพย์สินนั้น ก็ให้ส่งมอบพร้อมกับบัญชี

ในกรณีที่อำนาจปกครองโดยธรรมสิ้นไปเพราะเหตุอื่น นอกจากที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้มอบทรัพย์สิน บัญชี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องจัดการทรัพย์สินให้แก่ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรม ถ้ามี หรือผู้ปกครอง แล้วแต่กรณี เพื่อรับรอง

มาตรา ๑๕๘๐ ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย และมีบุตรที่เกิดด้วยและคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจะสมรสใหม่ ถ้าคู่สมรสนั้นได้ครอบครองทรัพย์สินอันเป็นสัดส่วนของบุตรไว้อย่างถูกต้องแล้ว จะส่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุตรในเมื่อสามารถจัดการก็ได้ หรือมิฉะนั้นจะเก็บเพื่อมอบให้บุตรเมื่อถึงเวลาอันสมควรก็ได้ แต่ถ้าทรัพย์สินใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๕ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญให้ลงชื่อบุตรเป็นเจ้าของร่วมในเอกสารนั้นก่อนที่จะจัดการดังกล่าว คู่สมรสนั้นจะทำการสมรสมิได้

ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้คู่สมรสดังกล่าวทำการสมรสไปก่อนก็ได้ คำสั่งศาลเช่นว่านี้ ให้ระบุไว้ด้วยว่าให้คู่สมรสปฏิบัติการแบ่งแยกทรัพย์สินและหาบัญชีทรัพย์สินตามความในวรรคหนึ่ง ภายในกำหนดเวลาเท่าใดภายหลังจากการสมรสนั้นด้วย

ในกรณีที่การสมรสได้กระทำไปโดยมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง หรือในกรณีที่คู่สมรสไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลดังกล่าวในวรรค

สอง เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือเมื่อญาติของผู้เยาว์หรืออัยการร้องขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้ถอนอำนาจปกครองโดยธรรมจากคู่สมรส หรือจะมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำบัญชีและลงชื่อบุตรเป็นเจ้าของร่วม ในเอกสารดังกล่าวแทนโดยให้คู่สมรสเสียค่าใช้จ่ายก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้ถือว่าบุตรบุญธรรมที่คู่สมรสที่หายไปและที่มีชีวิตอยู่ทั้งสองฝ่ายเป็นผู้รับบุตรบุญธรรม เป็นบุตรที่เกิดจากคู่สมรส

มาตรา ๑๕๕๑ เมื่อผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือเมื่อมีผู้ปกครองคนใหม่ ผู้เยาว์ผู้บรรลุนิติภาวะหรือผู้ปกครองคนใหม่ จะให้การรับรองการจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ได้ก็ต่อเมื่อได้รับมอบทรัพย์สินบัญชี และเอกสารตามมาตรา ๑๕๓๙ แล้ว

มาตรา ๑๕๕๒ คดีเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินในระหว่างผู้เยาว์กับผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมนั้น ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นหนึ่งปี นับแต่เวลาที่อำนาจปกครองโดยธรรมสิ้นไป

ถ้าอำนาจปกครองโดยธรรมสิ้นไปขณะเด็กยังเป็นผู้เยาว์ อยู่ให้เริ่มนับอายุความในวรรคหนึ่ง ตั้งแต่เวลาที่ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะ หรือเมื่อมีผู้แทนโดยธรรมขึ้นใหม่

มาตรา ๑๕๕๓ ถ้าผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถโดยคำสั่งของศาลก็ดี ใช้ อำนาจโดยธรรมเกี่ยวแก่ตัวเด็กโดยมิชอบก็ดี ประพฤติชั่วร้ายก็ดี ในกรณีเหล่านี้ศาลจะสั่งเอง หรือจะสั่งเมื่อญาติของเด็กหรืออัยการร้องขอ ให้ถอนอำนาจปกครองโดยธรรมเสียบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้

ถ้าผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมล้มละลายก็ดี หรือจัดการทรัพย์สินของเด็กในทางที่ผิดจนอาจเป็นภัยก็ดี ศาลจะสั่งตามวิธีในวรรคหนึ่งให้ถอนอำนาจจัดการทรัพย์สินเสียก็ได้

มาตรา ๑๕๘๔ ผู้ถอนอำนาจปกครองบางส่วนหรือทั้งหมดนั้น ถ้าเหตุดังกล่าวไว้ในมาตราก่อนสิ้นไปแล้ว และเมื่อตนเองก็ดี หรือญาติของเด็กร้องขอ ศาลจะสั่งให้มีอำนาจปกครองโดยธรรมดังเดิมก็ได้

มาตรา ๑๕๘๕ การที่ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมถอนอำนาจปกครองโดยธรรมบางส่วนหรือทั้งหมด ไม่เป็นเหตุให้ผู้นั้นพ้นจากหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กตามกฎหมาย

หมวด ๓

ความปกครอง

มาตรา ๑๕๘๖ บุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรมเสียแล้วนั้นจะจัดให้มีผู้ปกครองขึ้นในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมถอนอำนาจตามมาตรา ๑๕๘๓ จะตั้งผู้ปกครองเพื่อจัดการทรัพย์สินเป็นพิเศษก็ได้

มาตรา ๑๕๘๗ ผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๘๖ จะตั้งโดยพิสัยกรรมของบิดามารดาซึ่งตายที่หลังก็ได้ หรือเมื่อญาติของผู้เยาว์หรืออัยการร้องขอ ศาลจะตั้งก็ได้

มาตรา ๑๕๘๘ บุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วอาจถูกตั้งเป็นผู้ปกครองได้ เว้นแต่

(๑) ผู้ซึ่งศาลสั่งว่าเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) ผู้ซึ่งเป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) ผู้ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะปกครองผู้เยาว์หรือทรัพย์สินของผู้เยาว์

(๔) ผู้ซึ่งมีหรือเคยมีคดีในศาลกับผู้เยาว์ ผู้บุพการีหรือพี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดากับผู้เยาว์

(๕) ผู้ซึ่งบิดาหรือมารดาที่ตายที่หลังได้ระบุชื่อห้ามไว้มิให้เป็นผู้ปกครอง

มาตรา ๑๕๘๙ ถ้าหากต่อมา ผู้ซึ่งมีส่วนได้เสียหรืออัยการพิสูจน์ได้ว่า บุคคลที่ศาลแต่งตั้งหรือที่บิดามารดาแต่งตั้งโดยพินัยกรรม เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๑๕๘๘ ให้ศาลพิพากษาเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวนั้นเสีย และมีคำสั่งเกี่ยวกับผู้ปกครองต่อไปตามความเห็นสมควร

การเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งผู้ปกครองไม่มีผลกระทบกระเทือนสิทธิของบุคคลภายนอก ซึ่งกระทำการโดยสุจริต เว้นแต่ในกรณีการเพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งผู้ปกครองที่ต้องห้ามตามมาตรา ๑๕๘๘ (๑) การกระทำของผู้ปกครองไม่มีผลผูกพันผู้เยาว์ ไม่ว่าบุคคลภายนอกจะได้กระทำการโดยสุจริตหรือไม่

มาตรา ๑๕๕๐ บุคคลใดจะบรรลุนิติภาวะหรือไม่ก็ตาม
ยังมีได้สมรส และศาลสั่งว่าเป็นคนไร้ความสามารถหรือผู้เสมือนไร้
ความสามารถแล้ว ให้บิดาและมารดาเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ถ้ามี
บิดาหรือมารดา ให้บิดาหรือมารดาเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี
เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งตั้งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ผู้ใช้ใช้อำนาจปกครอง
โดยธรรม ผู้ปกครองบิดาหรือมารดาเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ให้คำสั่ง
นั้นมีผลเป็นการถอนผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมหรือผู้ปกครองที่เป็นอยู่
ในขณะนั้นด้วย

มาตรา ๑๕๕๑ ผู้ปกครองมิได้คราวหนึ่งเพียงคนเดียว
แต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควร ศาลจะตั้งผู้ปกครองหลายคนให้กระทำการ
ร่วมกันหรือกำหนดอำนาจให้ไว้เฉพาะคนหนึ่ง ๆ ก็ได้

มาตรา ๑๕๕๒ ความเป็นผู้ปกครองนั้นเริ่มแต่วันทราบ
คำบอกกล่าวการตั้ง

มาตรา ๑๕๕๓ ให้ผู้ปกครองรีบทำบัญชีทรัพย์สินของผู้อยู่
ในปกครองให้เสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันทราบการตั้ง แต่ผู้ปกครอง
จะร้องต่อศาลก่อนสิ้นกำหนดขอให้ยืดเวลาก็ได้

บัญชึ้นั้นต้องทำต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนซึ่งต้องเป็น
ญาติของผู้อยู่ในปกครอง ถ้าหาญาติไม่ได้จะให้ผู้อื่นเป็นพยานก็ได้

มาตรา ๑๕๔๔ ให้ผู้ปกครองยื่นสำเนาบัญชีทรัพย์สินที่ตน
รับรองว่าถูกต้องต่อศาลฉบับหนึ่งภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้ทำบัญชีทรัพย์สิน
แล้ว และศาลจะสั่งให้ผู้ปกครองชี้แจงเพิ่มเติมหรือให้นำเอกสารมา
ประกอบเพื่อแสดงให้เห็นว่าบัญชีนั้นถูกต้องแล้วก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าบัญชีถูกต้องแล้ว ให้แจ้งให้ผู้ปกครองทราบ
ถ้าศาลมิได้แจ้งให้ทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันยื่นบัญชีหรือวันชี้แจง
เพิ่มเติมหรือวันนำเอกสารยื่นประกอบแล้วแต่กรณีให้ถือว่าบัญชีนั้นถูกต้อง
แล้ว

มาตรา ๑๕๔๕ ถ้าผู้ปกครองไม่ปฏิบัติเกี่ยวแก่การทำบัญชี
ทรัพย์สินหรือการยื่นบัญชีทรัพย์สินให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๑๕๔๓ หรือมาตรา ๑๕๔๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลซึ่งสั่ง
ตามมาตรา ๑๕๔๔ หรือศาลไม่พอใจในบัญชีทรัพย์สินเพราะทำขึ้นด้วย
ความเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือไม่สุจริต หรือเห็นได้ชัดว่าผู้ปกครอง
หย่อนความสามารถ ศาลจะสั่งถอนผู้ปกครองนั้นเสียก็ได้

มาตรา ๑๕๔๖ ก่อนที่ศาลยอมรับบัญชีนั้น ห้ามมิให้ผู้ปกครอง
ทำกิจการใดเว้นแต่เป็นการเร่งร้อนและจำเป็น แต่จะยกข้อห้ามดังกล่าว
ขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน
ไม่ได้

มาตรา ๑๕๔๗ ถ้ามีหนี้เป็นคุณแก่ผู้ปกครองแต่เป็นโทษต่อ
ผู้อยู่ในปกครอง หรือเป็นคุณแก่ผู้อยู่ในปกครองแต่เป็นโทษต่อผู้ปกครอง
ให้ผู้ปกครองแจ้งข้อความเหล่านั้นต่อศาลก่อนลงมือทำบัญชีทรัพย์สิน

ถ้าผู้ปกครองรู้ว่ามิหนี่เป็นคุณแก่ตนแต่เป็นโทษต่อผู้อยู่ใน
ปกครอง และมีได้แจ้งข้อความนั้นต่อศาล หนี่ของผู้ปกครองนั้นย่อม
สูญไป

ถ้าผู้ปกครองรู้ว่ามิหนี่เป็นโทษแก่ตน แต่เป็นคุณแก่ผู้
ในปกครอง และมีได้แจ้งข้อความนั้นต่อศาล ศาลจะสั่งถอนผู้ปกครอง
ก็ได้

มาตรา ๑๕๔๘ เมื่อศาลเห็นสมควรโดยลำพัง หรือเมื่อ
ผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งให้ผู้ปกครอง

(๑) ทาประกันอันสมควรในการจัดการทรัพย์สินของผู้
ในปกครอง ตลอดจนการมอบคืนทรัพย์สินนั้น

(๒) แกลงถึงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สินของผู้ในปกครอง

มาตรา ๑๕๔๘/๑ ในระหว่างปกครอง ถ้าผู้ในปกครอง
ได้ทรัพย์สินอันมีค่ามาโดยทางมรดกหรือยกให้ ให้นำมาตรา ๑๕๔๓ ถึง
มาตรา ๑๕๔๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๒ ให้ผู้ปกครองทำบัญชีทรัพย์สินส่งต่อศาล
ปีละครั้งนับแต่วันเป็นผู้ปกครอง แต่เมื่อศาลได้รับบัญชีปีแรกแล้วจะสั่ง
ให้ส่งบัญชี เช่นว่านั้นในระยะเวลาเกินกว่าหนึ่งปีก็ได้

มาตรา ๑๕๔๘/๓ ผู้ปกครองมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับ
ผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมตามมาตรา ๑๕๖๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา
๑๕๖๘

มาตรา ๑๕๔๘/๕ ผู้ปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของ
ผู้อยู่ในปกครอง

ให้นำมาตรา ๑๕๗๑ มาตรา ๑๕๗๒ มาตรา ๑๕๗๓
มาตรา ๑๕๗๔ มาตรา ๑๕๗๕ มาตรา ๑๕๗๖ และมาตรา ๑๕๗๘ มา
บังคับแก่ผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครองโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๕ เงินได้ของผู้อยู่ในปกครองนั้น ผู้ปกครอง
ย่อมใช้ได้ตามสมควรเพื่อการอุปการะเลี้ยงดูและการศึกษาของผู้อยู่ใน
ปกครอง ถ้ามีเหลือให้ใช้เพื่อแสดงหาผลประโยชน์เฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) ซื้อพันธบัตรรัฐบาลไทย
- (๒) รับขายฝากหรือรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ในลำดับแรก
แต่จำนวนเงินที่รับขายฝากหรือรับจำนองต้องไม่เกินถึงราคาตลาดของ
อสังหาริมทรัพย์นั้น
- (๓) ฝากประจำในธนาคารที่ได้ตั้งขึ้นโดยกฎหมายหรือที่
ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการในราชอาณาจักร
- (๔) ลงทุนอย่างอื่นซึ่งศาลอนุญาตเป็นพิเศษ

มาตรา ๑๕๔๘/๖ ถ้าผู้อยู่ในปกครองรู้จักผิดชอบและมีอายุ
ไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ เมื่อผู้ปกครองจะทำกิจการใดที่สำคัญ ให้
ปรึกษาหารือผู้อยู่ในปกครองก่อนเท่าที่จะทำได้

การที่ผู้อยู่ในปกครองได้ยินยอมด้วยนั้นหาคุ้มครองให้
พ้นจากความรับผิดชอบ

มาตรา ๑๕๙๘/๗ ความปกครองสิ้นสุดลงเมื่อผู้อยู่ในปกครองตาย บรรลุนิติภาวะหรือตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๙๐

มาตรา ๑๕๙๘/๘ ความเป็นผู้ปกครองสิ้นสุดลงเมื่อผู้ปกครองตาย ไร้ความสามารถ เสมือนไร้ความสามารถ ลาออก หรือถูกถอนโดยคำสั่งของศาล

การลาออกจากความเป็นผู้ปกครองจะกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

มาตรา ๑๕๙๘/๙ ถ้าผู้ปกครองละเลยไม่ทำการตามหน้าที่ที่ดี เลินเล่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่ที่ดี ใช้หน้าที่ในทางที่ผิดที่ดี ประพฤติมิชอบให้เห็นว่าไม่สมควรแก่หน้าที่อันต้องไว้ใจที่ดี ล้มละลายที่ดี หรือมีกรณีดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘๙ ก็ดี ให้ศาลสั่งถอนผู้ปกครองก่อน

ถ้าผู้ปกครองหย่อนความสามารถในหน้าที่ ถึงแม้ว่าจะมิถึงกระทำผิดที่ดี เมื่อประโยชน์ของผู้อยู่ในปกครองน่าจะเป็นอันตราย ศาลจะสั่งให้ถอนผู้ปกครองเสียก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘/๑๐ การร้องขอให้ถอนผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๙๘/๙ นั้น ผู้อยู่ในปกครองซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ หรือญาติของผู้อยู่ในปกครองหรืออัยการจะเป็นผู้ร้องขอก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘/๑๑ ในระหว่างพิจารณาคำร้องขอให้ถอนผู้ปกครอง ศาลจะตั้งผู้จัดการชั่วคราวให้จัดการทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครองแทนผู้ปกครองก็ได้

มาตรา ๑๕๔๘/๑๒ ถ้าความปกครองหรือความเป็น
ผู้ปกครองสุดสิ้นลง ให้ผู้ปกครองหรือทายาทรับส่งมอบทรัพย์สินที่จัดการ
แก่ผู้อยู่ในปกครอง หรือทายาทหรือผู้ปกครองคนใหม่และให้ทำบัญชีใน
การจัดการทรัพย์สินส่งมอบภายในเวลาหกเดือน และถ้ามีเอกสาร
เกี่ยวกับเรื่องจัดการทรัพย์สินนั้นก็ให้ส่งมอบพร้อมกับบัญชี แต่เมื่อ
ผู้ปกครองหรือทายาทร้องขอ ศาลจะสั่งให้ยืดเวลาก็ได้

ให้นำมาตรา ๑๕๔๑ และมาตรา ๑๕๔๒ มาบังคับโดย
อนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๑๓ นับแต่วันส่งมอบบัญชี ให้เริ่มคิด
ดอกเบี้ยในจำนวนเงิน ซึ่งผู้ปกครองหรือผู้อยู่ในปกครองจะต้องคืนให้
แก่กัน

ถ้าผู้ปกครองใช้เงินของผู้อยู่ในปกครอง นอกจากเพื่อ
ประโยชน์ของผู้อยู่ในปกครองแล้ว ให้เสียดอกเบี้ยในจำนวนเงินนั้น
ตั้งแต่วันใช้เป็นต้นไป

มาตรา ๑๕๔๘/๑๔ ผู้อยู่ในปกครองมีบุริมสิทธิเหนือ
ทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ปกครองเพื่อชำระหนี้ซึ่งค้างอยู่แก่ตน

บุริมสิทธิให้อยู่ในลำดับที่หกถัดจากบุริมสิทธิสามัญของอื่น
ตามมาตรา ๑๕๓๓ แห่งประมวลกฎหมาย

มาตรา ๑๕๔๘/๑๕ ผู้ปกครองไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จ
เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) มีข้อกำหนดไว้ในพินัยกรรม ให้ผู้ปกครองได้รับ บำเหน็จ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้ปกครองได้รับบำเหน็จ เท่าที่กำหนดใน พินัยกรรม

(๒) ในกรณีที่พินัยกรรมไม่ได้กำหนดบำเหน็จไว้ แต่ไม่มี ข้อกำหนดห้ามผู้ปกครองรับบำเหน็จ ผู้ปกครองจะร้องขอต่อศาลให้ กำหนดบำเหน็จในภายหลังก็ได้ ศาลจะกำหนดให้หรือไม่เพียงใดก็ได้

(๓) ในกรณีที่ไม่มีคำสั่งตั้งผู้ปกครองไว้ในพินัยกรรม และไม่มีข้อกำหนดห้ามผู้ปกครองรับบำเหน็จ ศาลจะกำหนดบำเหน็จ ให้แก่ผู้ปกครองในคำสั่งตั้งผู้ปกครองก็ได้ หรือถ้าศาลมิได้กำหนด ผู้ปกครองจะร้องขอต่อศาลให้กำหนดบำเหน็จในภายหลังก็ได้ ศาลจะ กำหนดให้หรือไม่เพียงใดก็ได้

ในการพิจารณากำหนดบำเหน็จ ให้ศาลพิจารณาถึง พฤติการณ์ รายได้และฐานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองและผู้อยู่ใน ปกครอง

ถ้าผู้ปกครองหรือผู้อยู่ในปกครองแสดงได้ว่า พฤติการณ์ รายได้หรือฐานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองหรือผู้อยู่ในปกครองได้ เปลี่ยนแปลงไปภายหลังที่ได้เข้ารับหน้าที่ผู้ปกครอง ศาลจะสั่งให้ บำเหน็จ งด ลด เพิ่ม หรือกลับให้บำเหน็จแก่ผู้ปกครองอีกก็ได้ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่มีข้อกำหนดห้ามไว้ในพินัยกรรม มิให้ผู้ปกครองได้รับบำเหน็จด้วย

มาตรา ๑๕๔๘/๑๖ ภายใต้อำนาจมาตรา ๑๕๔๘/๑๗ ใน กรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยา เป็นคนไร้ความสามารถ และภริยาหรือ สามี เป็นผู้ดูแล ให้ภริยาหรือสามีซึ่งเป็นผู้ดูแลมีอำนาจและหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรม

มาตรา ๑๕๙๘/๑๓ ในกรณีดังต่อไปนี้ คู่สมรสซึ่งเป็นผู้
อนุบาลของคู่สมรสที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ จะกระทำ
ได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากศาล

- (๑) จำหน่าย จำนำ จำนองซึ่งสินส่วนตัว หรือสินสมรส
อันคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้มาโดยเฉพาะด้วยการยกให้หรือด้วยพินัยกรรม
- (๒) ให้โดยเสน่หาซึ่งสินส่วนตัวหรือสินสมรส เว้นแต่เป็น
การให้ตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางสมาคม
- (๓) ให้เช่าสินส่วนตัวหรือสินสมรสเกิน ๓ ปี
- (๔) ก่อให้เกิดหรือระงับซึ่งทรัพย์สินแก่สินส่วนตัวหรือ
สินสมรส

มาตรา ๑๕๙๘/๑๔ ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็น
คนไร้ความสามารถและศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสเป็นผู้อนุบาล และ
แต่งตั้งบิดาหรือมารดาหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้อนุบาล ในกรณีเช่นว่านี้
ให้ผู้อนุบาลเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่
ถ้ามีเหตุสำคัญอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่ง
เป็นอย่างอื่นก็ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง คู่สมรส
อีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่งแยกสินสมรสได้

มาตรา ๑๕๙๘/๑๕ ในกรณีที่บิดามารดาเป็นผู้อนุบาลบุตร
ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะให้นำบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้ใช้อำนาจ
ปกครองโดยธรรมมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ในกรณีที่บิดามารดาเป็น
ผู้อนุบาลบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้ว หรือในกรณีที่บุคคลอื่นซึ่งใช้บิดามารดา

เป็นผู้มอบหมายให้นำบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครองมาใช้
บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๘

บุตรบุญธรรม

มาตรา ๑๕๙๘/๒๐ บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีจะรับ
บุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ แต่ผู้นั้นต้องมีอายุต่ำกว่าผู้ที่จะเป็นบุตร
บุญธรรมอย่างน้อยสิบห้าปี

มาตรา ๑๕๙๘/๒๑ การรับบุตรบุญธรรม ถ้าผู้ที่จะเป็นบุตร
บุญธรรมมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปี ผู้นั้นต้องให้ความยินยอมด้วย

มาตรา ๑๕๙๘/๒๒ การรับบุคคลที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็น
บุตรบุญธรรมจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดาของ
ผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม ในกรณีที่บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งตายหรือ
ถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรม ต้องได้รับความยินยอมของบิดาหรือ
มารดา ผู้มีอำนาจปกครองโดยธรรมที่ยังมีชีวิตอยู่

ถ้าไม่มีบุคคลผู้ใดให้ความยินยอมดังกล่าวในวรรคหนึ่ง
หรือมีแต่ไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้ หรือไม่ให้ความ
ยินยอม และการปฏิเสธไม่ให้ความยินยอมนั้นเป็นไปโดยไร้เหตุผลและ
เป็นปฏิบัติอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ความเจริญ หรือสวัสดิภาพของ
ผู้เยาว์ ผู้แทนโดยชอบธรรมหรืออัยการจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่ง
อนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘/๒๓ ในกรณีที่ผู้เข่าวัดถูกทอดทิ้งและอยู่ในความดูแลของสถานพยาบาลหรือสถาบัน ซึ่งทางราชการหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรับรองในการจัดตั้งขึ้นเพื่อรับเลี้ยงดูเด็กหรืออยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบุคคลใดมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี การรับบุตรบุญธรรมให้กระทำได้โดยได้รับความยินยอมของผู้รับผิดชอบในกิจการสถานพยาบาลหรือสถาบัน หรือของบุคคลดังกล่าว และมีให้นำมาตรา ๑๕๙๘/๒๒ มาใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการปฏิเสธไม่ให้ความยินยอมโดยไร้เหตุผล และการปฏิเสธนั้นเป็นปฏิปักษ์อย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ความเจริญหรือสวัสดิภาพของผู้เข่าวัด อัยการจะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘/๒๔ บทบัญญัติมาตรา ๑๕๙๘/๒๓ ให้ใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้เข่าวัดมิได้ถูกทอดทิ้งแต่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานพยาบาลหรือสถาบันตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๙๘/๒๓ และบิดามารดาของผู้เข่าวัดนั้นในกรณีที่มิทั้งบิดาและมารดา หรือบิดาหรือมารดาของผู้เข่าวัดนั้นในกรณีที่บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งตายหรือถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรม ได้ทำหนังสือมอบให้ไว้แก่สถานพยาบาลหรือสถาบันดังกล่าว เป็นผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับผู้เข่าวัดนั้นเป็นบุตรบุญธรรมด้วย

หนังสือมอบอำนาจดังกล่าวในวรรคหนึ่งจะถอนเสียมิได้ ตราบเท่าที่ผู้เข่าวัดนั้นยังอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของสถานพยาบาลหรือสถาบันที่อุปการะเลี้ยงดูผู้เข่าวัดนั้น

มาตรา ๑๕๙๘/๒๕ บุคคลผู้อาจให้ความยินยอมในการรับ
บุตรบุญธรรมมาตรา ๑๕๙๘/๒๓ จะรับผู้เยาว์ที่ถูกทอดทิ้งตามมาตรา นั้น
เป็นบุตรบุญธรรมของตนก็ได้ ในเมื่อศาลมีคำสั่งตามคำขอของบุคคล
ดังกล่าว

มาตรา ๑๕๙๘/๒๖ ผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม หรือผู้ที่จะเป็น
บุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ ต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรสนั้นก่อน
เว้นแต่คู่สมรสนั้นไม่สามารถแสดงเจตนาให้ความยินยอมได้ หรือไปเสีย
จากภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่และไม่มีใครได้รับข่าวคราวประการใดเป็นเวลา
ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคล
ใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้ เว้นแต่
เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

มาตรา ๑๕๙๘/๒๘ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์เมื่อได้
จดทะเบียนตามกฎหมาย

มาตรา ๑๕๙๘/๒๙ บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับ
บุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้นแต่ไม่สูญเสียสิทธิและ
หน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมา ในกรณีเช่นนี้ ให้บิดามารดา
โดยกำเนิดหม่อมอำนาจปกครองโดยธรรมนับแต่วันเวลาที่เด็กเป็นบุตร
บุญธรรมแล้ว

ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๒ หมวด ๒ แห่งบรรพนี้มาบังคับ
โดยอนุโลม

มาตรา ๑๕๔๘/๓๐ การรับบุตรบุญธรรมไม่ก่อให้เกิดสิทธิ
รับมรดกของบุตรบุญธรรมในฐานะทายาทโดยธรรมเพราะเหตุการรับ
บุตรบุญธรรมนั้น

มาตรา ๑๕๔๘/๓๑ ถ้าบุตรบุญธรรมซึ่งไม่มีคู่สมรสหรือ
ผู้สืบสันดานตายก่อนผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้รับบุตรบุญธรรมมีสิทธิเรียกร้อง
เอาทรัพย์สินที่ตนที่ได้ให้แก่บุตรบุญธรรมคืนจากกองมรดกของบุตรบุญธรรม
เพียงเท่าที่ทรัพย์สินนั้นยังคงเหลืออยู่ภายหลังที่ชำระหนี้ของกองมรดก
ถ้ามี แล้วได้

ห้ามมิให้ฟ้องคดีเรียกร้องสิทธิตามวรรคหนึ่ง เมื่อพ้น
กำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่บุตรบุญธรรมตาย หรือนับแต่เมื่อผู้รับบุตรบุญธรรม
ได้รู้หรือควรได้รู้ถึงความตายของบุตรบุญธรรม

มาตรา ๑๕๔๘/๓๒ การเลิกรับบุตรบุญธรรม ถ้าบุตร
บุญธรรมบรรลุนิติภาวะแล้ว จะเลิกโดยความตกลงกันในระหว่างผู้รับ
บุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมเมื่อใดก็ได้

ถ้าบุตรบุญธรรมยังไม่บรรลุนิติภาวะ การเลิกรับบุตร
บุญธรรมจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของบิดาและมารดา และให้
นำมาตรา ๑๕๔๘/๓๑ และมาตรา ๑๕๔๘/๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ได้รับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมโดยคำสั่งอนุญาต
จากศาลตามมาตรา ๑๕๔๘/๓๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕๔๘/๓๒

วรรคสอง หรือในกรณีที่ได้รับผู้เช่าไว้เป็นบุตรบุญธรรมโดยได้รับความยินยอมของผู้รับผิตชอบในกิจการสถานพยาบาลหรือสถาบันหรือของผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กตามมาตรา ๑๕๔๘/๒๓ วรรคหนึ่ง ถ้าผู้เช่าไว้ก็ยัง ไม่บรรลุนิติภาวะ การเลิกรับบุตรบุญธรรมให้กระทำได้ต่อเมื่อมีคำสั่งอนุญาตจากศาล โดยคำร้องขอของผู้มีส่วนได้เสียหรืออัยการ

มาตรา ๑๕๔๘/๒๓ การรับบุตรบุญธรรมย่อมเป็นอันยกเลิก เมื่อมีการสมรสฝ่าฝืนมาตรา ๑๕๕๑

มาตรา ๑๕๔๘/๒๕ คดีฟ้องเลิกการรับบุตรบุญธรรมนั้นเมื่อ

(๑) ฝ่ายหนึ่งทำการชั่วร้าย เป็นเหตุให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้น อับอายขายหน้าอย่างร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(๒) ฝ่ายหนึ่งหมิ่นประมาทหรือเหยียดหยามอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุพการีของอีกฝ่ายหนึ่งอันเป็นการร้ายแรง อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(๓) ฝ่ายหนึ่งกระทำการประทุษร้ายอีกฝ่ายหนึ่ง หรือ บุพการีอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อกายหรือจิตใจของ อีกฝ่ายหนึ่งหรือบุพการีอีกฝ่ายหนึ่งอย่างร้ายแรง และการกระทำนั้น เป็นความผิดมีโทษอาญา อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(๔) ฝ่ายหนึ่งไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายหลัง ฟ้องเลิกได้

(๕) ฝ่ายหนึ่งจงใจจะทิ้งอีกฝ่ายหนึ่งไปเกินกว่าหนึ่งปี ฝ่ายหลังฟ้องเลิกได้

(๖) ฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินกว่า สามปี เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาท อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องเลิกได้

(๗) ผู้รับบุตรบุญธรรมทำผิดหน้าที่บิดามารดา และการกระทำนั้นเป็นการละเมิดหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๕๖๕ มาตรา ๑๕๗๒ มาตรา ๑๑๕๗๕ มาตรา ๑๕๗๕ และมาตรา ๑๕๗๖ เป็นเหตุให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรม ฟ้องเลิกได้

(๘) ผู้รับบุตรบุญธรรมถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรม เหตุที่ถูกถอนอำนาจปกครองโดยธรรมนั้นมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้รับบุตรบุญธรรมเป็นผู้ไม่สมควรเป็นบิดามารดาบุตรบุญธรรมต่อไปบุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

(๙) บิดาได้จดทะเบียนเด็กเป็นบุตรภายหลังการรับบุตรบุญธรรม และบิดาได้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองโดยธรรมของบุตรบางส่วนหรือทั้งหมด ผู้รับบุตรบุญธรรมฟ้องเลิกได้

มาตรา ๑๕๙๘/๓๕ ห้ามมิให้ฟ้องขอเลิกการรับบุตรบุญธรรม เพื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ขอเลิกการรับบุตรบุญธรรมรู้หรือควรรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้เลิกการนั้น หรือเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่เหตุนั้นเกิดขึ้น

มาตรา ๑๕๙๘/๓๖ บุตรบุญธรรมซึ่งมีอายุกว่าสิบห้าปีจะฟ้องขอเลิกการรับบุตรบุญธรรมมิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากผู้ที่มิสิทธิให้ความยินยอมในการรับบุตรบุญธรรม

แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม อัยการจะฟ้องคดีแทนบุตรบุญธรรมก็ได้

มาตรา ๑๕๙๘/๓๗ การเลิกรับบุตรบุญธรรมโดยคำพิพากษาของศาล ย่อมมีผลแต่เวลาที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะอ้างเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่ได้จดทะเบียนแล้ว

มาตรา ๑๕๙๘/๓๘ เมื่อการรับบุตรบุญธรรมเลิกแล้ว บุตรบุญธรรมย่อมกลับคืนสู่ฐานะอย่างสมบูรณ์ในครอบครัวเดิมของตน แต่ไม่เป็นเหตุเสื่อมสิทธิที่บุคคลภายนอกได้ไว้โดยสุจริตก่อนการจดทะเบียน

ลักษณะ ๓

คำอุปการะเลี้ยงดู

มาตรา ๑๕๙๘/๓๙ คำอุปการะเลี้ยงดูระหว่างสามีภริยาหรือระหว่างบิดามารดากับบุตรนั้นย่อมเรียกจากกันได้เมื่อฝ่ายที่ควรได้รับอุปการะเลี้ยงดูไม่ได้รับการอุปการะเลี้ยงดูหรือได้รับการอุปการะเลี้ยงดูไม่เพียงพอแก่อัตภาพ คำอุปการะเลี้ยงดูนี้ศาลอาจให้เพียงใดหรือไม่ให้ก็ได้ โดยคำนึงถึงความสามารถของผู้มีหน้าที่ต้องให้ ฐานะของผู้รับและพฤติการณ์แห่งกรณี

มาตรา ๑๕๙๘/๔๐ เมื่อผู้มีส่วนได้เสียแสดงว่าพฤติการณ์รายได้ หรือฐานะของคู่สมรสได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลจะสั่งแก้ไขในเรื่องคำอุปการะเลี้ยงดูโดยให้เพิกถอน ลด เพิ่ม หรือกลับให้คำอุปการะเลี้ยงดูอีกก็ได้

ในกรณีที่ศาลไม่พิพากษาให้ค่าอุปการะเลี้ยงดู เพราะเหตุแต่เพียงอีกฝ่ายหนึ่งไม่อยู่ในฐานะที่จะให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูได้ในขณะนั้น หากพฤติการณ์ รวยได้ หรือฐานะของอีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไป และพฤติการณ์ รวยได้ หรือฐานะของผู้เรียกร้องอยู่ในสภาพที่ควรได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดู ผู้เรียกร้องอาจร้องขอให้ศาลเปลี่ยนแปลงคำสั่งในคดีนั้นใหม่ได้

มาตรา ๑๕๔๘/๕๑ ค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้นให้ชำระเป็นเงิน โดยวิธีชำระเป็นครั้งคราวตามกำหนด เว้นแต่คู่กรณีจะตกลงกันให้ชำระเป็นอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่น ถ้าไม่มีการตกลงกันและมีเหตุพิเศษเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอและศาลเห็นสมควร จะกำหนดให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่น โดยจะให้ชำระเป็นเงินด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีขอค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร เมื่อมีเหตุพิเศษและศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แก่บุตร จะกำหนดให้บุตรได้รับการอุปการะเลี้ยงดูโดยประการใด ๆ นอกจากที่คู่กรณีตกลงกัน หรือนอกจากที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอก็ได้ เช่นให้ไปอยู่ในสถานการศึกษาหรือวิชาชีพ โดยให้ผู้ที่ทำหน้าที่ต้องชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูออกค่าใช้จ่ายในการนี้

มาตรา ๑๕๔๘/๕๒ สิทธิที่จะให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูนั้น จะสละหรือโอนมิได้ และไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดี

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : ขอเชิญท่านรัฐมนตรีได้รับ
 นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ยุติธรรม : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ รัฐบาล
 ขอเสนอร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.

โดยมีหลักการว่า ปรับปรุงบทบัญญัติ บรรพ ๕ แห่งประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เหตุผล ก็คือเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จำต้อง
 แก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้องกับ
 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำเป็นต้องตราพระราช-
 บัญญัติขึ้น

กระผมใคร่ขอเรียนชี้แจงเพิ่มเติมเล็กน้อยว่า ร่าง
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ นี้ ได้มีการริเริ่มและได้
 ชำระสะสางกันมาแล้วตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๔๘ จนกระทั่งต่อมาได้มี
 รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คือฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ในมาตรา ๒๘ วรรคสอง
 ซึ่งเป็นที่ทราบกันแล้วว่าได้บัญญัติไว้ว่า "ให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียม
 กัน" จึงจำต้องมีกฎหมายปรับปรุงบรรพ ๕ ต่อมาในคณะรัฐบาลชุด
 หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้แต่งตั้งคณะ
 กรรมการขึ้นมาพิจารณาทบทวนบทบัญญัติ บรรพ ๕ ที่คณะกรรมการ
 พิจารณาชำระสะสางไปแล้ว คณะกรรมการนี้ก็ประกอบขึ้นโดยท่าน
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม คือท่านผู้มีเกียรติจากนครสวรรค์
 คือ คุณใหญ่ ศวิตชาติ เป็นประธานกรรมการ และประกอบด้วย
 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมากท่านด้วยกัน มีทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี

แต่ว่าอย่างไรก็ตาม ก็ไม่ทันนำมาเสนอที่ประชุมนี้ สภาก็มีอันเป็นไปคือ ถูกยุบไป จนมาถึงรัฐบาลนี้ โดยเหตุที่เงื่อนเวลาได้บังคับเอาไว้ เพราะฉะนั้นรัฐบาลนี้จึงจำต้องรีบนำมาเสนอเพื่อขอความเห็นชอบจากที่ประชุมนี้ นอกจากนั้นรัฐบาลใคร่ขอทราบเรียงชี้แจงทรรศนะของรัฐบาลว่า ขอให้ที่ประชุมนี้ได้โปรดรับทราบว่ากฎหมายฉบับนี้ขอให้ถือเป็นของกลาง และทรัพย์สินสมบัติส่วนกลางของท่านผู้แทนราษฎรที่มีเกียรติทั้งหลายในฐานะที่ท่านเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย เพราะว่า เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญมากพอสมควร อาจจะถูกกระทบกระทั่งต่อครอบครัว และสังคมของเมืองไทย เพราะฉะนั้นรัฐบาลปรารถนาอย่างที่จะได้ฟังทรรศนะของท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายโดยกว้างขวาง เพื่อไปประกอบการพิจารณาของท่านคณะกรรมการ ชั้นนี้เพียงขอความกรุณาให้ที่ประชุมนี้ได้กรุณารับหลักการไว้ชั้นหนึ่งก่อนขอขอบพระคุณครับ

นายพานิช สัมภวคุปต์ (เพชรบุรี) : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม พานิช สัมภวคุปต์ แห่งเพชรบุรี พรรคธรรมสังคม ตามที่รัฐบาลได้เสนอกฎหมายฉบับนี้เข้ามานั้น ก็เพื่อสนองรับกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ ซึ่งเป็นของจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งรัฐบาลและเราจะต้องทำเพื่อความสัมฤทธิ์ผลของรัฐธรรมนูญที่ได้วางบทบัญญัติเอาไว้ว่าให้สิทธิของชายและหญิงนั้นมีสิทธิเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามเราก็มีความจำเป็นจะต้องรับกฎหมายฉบับนี้เป็นของแน่นอน แต่ว่าตามที่รัฐบาลร่างมานี้ กระผมเห็นว่ามีสิ่งที่น่าจะเป็นข้อสังเกตและบางสิ่งบางอย่างก็ยังไม่พร้อมอยู่ ซึ่งกระผมอยากจะขอให้สังเกตต่อสภาดังจะได้ทราบเรียงต่อไป

โดยฐานะสิทธิของชายและหญิงที่จะให้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันนั้น ไม่ใช่ที่เราจะร่างเพื่อให้หญิงได้เปรียบชาย แต่เดิม

มานั้นก็เป็นทีที่เข้าใจกันโดยสามัญสำนึก และโดยบทบัญญัติว่า ชายนั้นได้เปรียบหญิง และโดยผลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงวางบทบัญญัติไว้ว่าต้องให้หญิงและชายนั้นอย่าได้เปรียบซึ่งกันและกัน แต่ว่าตามบทบัญญัติฉบับที่ได้เสนอต่อสภานี้กระผมอยากจะชี้ข้อสังเกตว่า เมื่อแปลกันโดยความหมายที่ลึกซึ้งลงไปแล้ว ชายยังเสียเปรียบหญิงอยู่ เช่น เป็นต้นว่า ในมาตรา ๖ ซึ่งอันนี้ถือว่าเป็นข้อยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมาย มาตรา ๑๕๑๗ (๑) ซึ่งแต่เดิมมานั้นโดยตามกฎหมายเก่าก็คือมาตรา ๑๕๐๑ ซึ่งหมายถึงว่าเหตุที่ฟ้องหย่าได้นั้นถ้าหญิงมีชู้ชายก็ฟ้องหย่าได้ แต่ในฉบับนี้หมายถึงว่าถ้าหากตาม มาตรา ๑๕๑๗ (๑) นี้ได้ บอกไว้ว่าสามีสมสู่กับหญิงอื่น ภรรยาที่มีชู้อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ อันเป็นเหตุหย่าด้วยกัน คำว่า "สามีสมสู่" นี้ ความหมายก็หมายถึงว่า สมสู่นี้หมายความว่า ชายไปร่วมกับฝ่ายหญิง ซึ่งจะเป็นครั้งคราวหรือว่ายืดยาวระยะสักเพียงใดก็ตาม ถือว่าเป็นการสมสู่ แม้แต่เพียงครั้งเดียวไปสมสู่กันก็ถือว่าเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ อย่างนี้ได้โปรดคิดเถอะว่าเป็นความยุติธรรมแก่ชายแล้วหรือ กระผมอยากจะขออนุญาตความจริงเพื่อชี้ให้ท่านได้พิจารณาเห็นโดยถ่องแท้ เช่นสมมุติว่าชายนี้ เราต้องขออนุญาตความจริงหากว่าไปโรงอาบอบนวด แล้วก็ไม่ได้มีเจตนาอะไรเลย เพราะมันเมื่อยซบก็ต้องการจะไปนวดคลี่คลายให้หายเมื่อย แต่ครั้งแล้วเมื่อนวดไปนวดมาก็โดนยั่วชวนหรือโดนอะไรเข้าไป ฝ่ายชายก็โดยไม่เจตนาพลั้งเผลอก็กทำไปเพียงชั่วครั้งชั่วคราวเท่านั้น แต่ว่าโดยอันนี้แหละครับความหมายของคำว่า "สมสู่" นี้เป็นเหตุที่หญิงจะฟ้องหย่าได้ อย่างนี้เป็นธรรมแก่ชายแล้วหรือ กระผมคิดว่าถ้าตามความยุติธรรมแล้วอันนี้จะต้องว่าชายมีชู้หญิงก็ฟ้องหย่าได้ หญิงมีชู้ชายก็ฟ้องหย่าได้ โดยใช้คำว่า "สามีหรือภรรยาที่มีชู้อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้" แต่โดยประเพณี

ของเรานั้น ถ้าหญิงมีชั้นนี้เพียงครึ่งเดียว หรือ ๒ ครั้งหรือกี่ครั้งก็ตาม
 ถอดถือว่าเป็นเหตุที่ชายจะฟ้องหย่าได้แล้ว ถ้าชายมีชั้นนี้ ก็รู้สึกว่าเป็น
 ปทานุกรมก็ไม่เคยมี ถึงจะว่าชายชั้นนี้มันก็รู้สึกว่าไม่ค่อยจะถนัดนัก
 กระทบใจคิดว่าถ้อยคำในกฎหมายที่จะใช้นี้ ถ้าจะให้ความหมาย
 อันแท้จริงแล้วอันเป็นเหตุที่หญิงจะฟ้องหย่าได้นั้น ก็สมควรจะใช้คำว่า
 สามีสมสู่อยู่กับกัน เพิ่มคำว่า "อยู่กับกัน" เข้าไปกับหญิงอื่น ไม่ใช่สมสู่
 อย่างเดียวต้องอยู่กับกันด้วย ถึงจะเรียกว่ามีเมียน้อยที่เขาเรียกว่ามีน้อ
 นั้นนั้นก็ เป็นเหตุที่จะฟ้องหย่าได้ คือว่าเอาทรัพย์สินเงินทองอะไร
 ไปเจือจางกับหญิงคนอื่นมากมาจนถึงกับว่าเลี้ยงคู่ก็เป็นเหตุให้ฟ้องหย่าได้
 เพราะฉะนั้นกระทบใจคิดว่าในชั้นนี้ปรกติแล้ว ก็ขอฝากข้อสังเกตดังนี้
 ไว้ด้วย หากว่าใช้คำว่า "สมสู่" อย่างเดียวแล้วมันไม่เป็นการ
 ชุติธรรมแก่ฝ่ายชายแน่นอน ชายเสียเปรียบแน่ ไหน ๆ จะร่างกัน
 ทั้งทีแล้วก็ต้องให้เป็นธรรมแก่ทั้ง ๒ ฝ่าย ทั้งชายด้วยขอเข้าไปคำนึงถึง
 หัวอกหญิงฝ่ายเดียว ต้องคำนึงถึงหัวใจชายด้วย

ทีนี้ในบทบัญญัติอันนี้ ซึ่งกระทบอยากจะทำให้เห็นข้อสังเกต
 อยู่อันหนึ่ง ก็คือว่าเป็นบทเฉพาะกาลเสียอีก คือหมายความว่า ชายที่
 ไปสมสู่อยู่กับกัน คือว่าจะเป็นเรื่องมีเมียน้อยหรือว่ามีคู่ซ้อ หรือว่าเป็น
 อะไรก็แล้วแต่ แต่ว่าได้อยู่มาก่อน ก่อนที่กฎหมายฉบับนี้จะออกให้ และ
 ก็ถือว่าเป็นข้อยกเว้นว่าจะ เป็นเหตุที่ฝ่ายหญิงจะฟ้องหย่ามิได้ อันนี้
 กระทบเห็นว่ามันไม่ใช่ข้อที่ยุติแน่นอน ในกฎหมายมาตรา ๖ ที่ร่างมานี้
 ใช้คำว่า "ตราบเท่าที่การกระทำดังกล่าวได้กระทำต่อเนื่องติดต่อกัน
 มาโดยไม่ขาดสาย" อะไรจะชี้ว่าไม่ขาดสาย อันนี้เป็นข้อเท็จจริง
 กระทบเห็นว่าถ้าใส่อันนี้ เข้าไปแล้วก็จะมีคดีรกรงรกศาลเป็นอันมาก

กล่าวคือว่ามีเมียเอาไว้ ๕ ปีแล้ว แล้วพอหญิงจับได้ สมมุติว่าเฟิ่งจะมีกฎหมายนี้ออกใช้บังคับ แล้วก็เฟิ่งจะมีคู่ซ้อหรือว่าเฟิ่งจะมีหญิงเข้ามาอยู่กับตัวกัน แต่ก็อาจจะอ้างเหตุว่าหญิงคนนี้ได้อยู่กับมา ๕ ปีแล้ว นี่เป็นเหตุขอยกเว้น ซึ่งฝ่ายชายจะยกเอาเป็นเหตุผลข้ออ้างยืนยันต่อศาลได้ อันเป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิสูจน์กัน และคดีเช่นนี้จะมีอยู่มากมายทีเดียว เพราะชายไทยนี่ก็ไม่ใช้เล่น เพราะว่าก็มีแต่ตั้งเดิมมาแล้ว รู้สึกว่าได้สมสู่อยู่กับกันกับหญิงอื่น อันเป็นการที่ว่านอกกลุ่มนอกทางก็มีอยู่ เพราะฉะนั้นเพื่อมิให้คดีรกรงรกราศาล เราจะต้องป้องกันเหตุอันนี้ด้วย เมื่อคดีขึ้นที่ศาลอาจจะยกข้อเท็จจริงอันนี้ไปเป็นข้อต่อสู้เพื่อมิให้เป็นเหตุหย่าแก่ฝ่ายหญิงคือภรรยา เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าในข้อที่บอกว่า "ตราบเท่าที่การกระทำดังกล่าวได้กระทำต่อเนื่องติดต่อกันมาโดยมิขาดสาย" นี้จะไม่มีผลบังคับได้แน่นอน กระผมจึงอยากจะหาทางอย่างอื่นซึ่งกำหนดลงไปไว้ เพราะอันนี้ก็ไม่ใช่เป็นการยุติธรรมแก่ฝ่ายหญิงเช่นเดียวกัน และนอกจากนั้นตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ นั้น ก็เป็นบทเฉพาะกาลด้วย ซึ่งกระผมเห็นว่าก็ยังไม่รัดกุมพอ เราควรจะคิดหาทางพิจารณาว่าให้เป็นความยุติธรรมแก่ด้วยกันทั้ง ๓ ฝ่าย

อีกข้อหนึ่งนะครับ ตามมาตรา ๑๐ คำว่า "ค่าอุปการะเลี้ยงดู" นั้นมาเปลี่ยนเสียใหม่ว่า "เป็นค่าเลี้ยงชีพ" ค่าเลี้ยงชีพนี้กระผมก็มองเห็นว่า มันยังเป็นถ้อยคำที่แคบเกินไป ค่าอุปการะเลี้ยงดูตามมาตรา ๑๕๐๖ มาตรา ๑๕๐๗ นี้อยู่ในความหมายว่าเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูซึ่งฝ่ายชายจะให้แก่ฝ่ายหญิง เมื่อหย่าขาดจากกัน หรือว่าเมื่อเลิกจากกันนะครับ แต่ว่าแทนที่จะใช้ค่าอุปการะเลี้ยงดูดังกล่าวของกฎหมายตามเดิม กลับมาใช้คำว่า "ค่าเลี้ยงชีพ" ซึ่งค่าเลี้ยงชีพเมื่อเปรียบเทียบกับค่าอุปการะเลี้ยงดูแล้ว กระผมว่าค่าเลี้ยงชีพนี้มีความ

หมายแคบกว่า คำอุปการะเลี้ยงดูนั้นน่าจะนำมาใช้ตามเดิมเพราะเหตุ
ว่าฝ่ายหญิงนั้นไม่ใช่ว่าเลี้ยงชีพของตัวอย่างเดียว อาจจะต้องเลี้ยงลูก
ด้วย เมื่อเลี้ยงลูกนี้ต้องใช้คำว่า "อุปการะ" จึงเหมาะสมสิ่งเหล่านี้ที่
กระผมยกมาเพียง ๒-๓ ข้อนี้ กระผมอยากตั้งเป็นข้อสังเกตเอาไว้
เพื่อพิจารณาแก้ไขในชั้นแปรญัตติของกฎหมายฉบับนี้ กฎหมายฉบับนี้
อย่าลืมว่าได้ใช้มาเป็นเวลานานมาแล้ว ในการที่เราจะร่างกันใหม่
ยกกันมาใหม่เพื่อให้มีความเป็นธรรม โดยฐานะของฝ่ายหญิงและฝ่าย
ชายมีสิทธิเท่าเทียมกันนั้น น่าจะได้รับการพิจารณาที่รอบคอบกระผมขอ
ฝากเป็นข้อสังเกตไว้เพียงแค่นี้

นางยุพา อุดมศักดิ์ (พิจิตร) : ท่านประธานสภาผู้แทน
ราษฎร ดิฉัน ยุพา อุดมศักดิ์ ส.ส. จังหวัดพิจิตร พรรคพัฒนาจังหวัด
ดิฉันรู้สึกซาบซึ้งในความเป็นผู้มีใจกว้างของรัฐบาลซึ่งประกอบด้วย
ท่านเพศชายทั้งหมด ที่ได้เสนอร่าง พ.ร.บ. ที่ให้สิทธิผู้หญิงเท่าเทียม
กับผู้ชายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง โดยนำเข้าสู่สภา
ซึ่งประกอบด้วยเพศชาย ๒๗๒ คน และเพศหญิงเพียง ๗ คน รวมทั้ง
ต้องขอขอบพระคุณคณะกรรมการร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ด้วยซึ่งส่วนใหญ่ก็
เป็นผู้ชาย แต่ที่จะต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษ คือเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรผู้ชายของสภาที่ได้กรุณาผ่าน พ.ร.บ. ฉบับที่ ๑ ไปด้วยดี
และคิดว่าคงกำลังจะผ่านฉบับที่ ๒ นี้ด้วย เรากลุ่ม ส.ส. หญิงตระหนัก
ดีว่า ถ้าปราศจากการสนับสนุนของท่านเราคงไม่สามารถเรียกร้องสิทธิ
ให้เท่าเทียมกันได้ในสภานี้ ในนามของสตรีทั้งประเทศ ดิฉันอยากจะ
ขอกราบเรียนว่าการเปลี่ยนแปลงในทางกฎหมาย มิได้หมายถึงความ
เปลี่ยนแปลงความเป็นผู้หญิงของเราในบทบาทของภรรยา เรายังคง
จะรักษาขนบประเพณีไทยที่จะเป็นภรรยาที่ดีของท่านสุภาพบุรุษที่ดี ถึง

แม้ว่าเราผู้หญิงจะทำงานหนักนอกบ้าน แต่ภายในบ้านเราก็ไม่ให้
 บกพร่อง เราก็คงจะปรนนิบัติสามีโดยรับผิดชอบในงานบ้าน เลี้ยงดูลูก
 และรับใช้สามี ยิ่งภรรยาที่ดีต่อไป การที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในสิทธิ
 ทางกฎหมายนั้น ดังที่รัฐบาลเสนอมามีได้ เรื่องใหญ่โตนักในพรรคนะ
 ของดิฉัน เพราะโดยทั่วไปแล้วนั้น ครอบครัวที่ดีส่วนมากซึ่งประกอบด้วย
 ชายและหญิงที่มีเหตุผล ปัญหาที่ไม่มีอยู่แล้ว แต่ในสังคมไทยหรือสังคม
 อื่น ๆ ทั่วไป มักจะมีคนซึ่งปะปนอยู่ เพื่อป้องกันผู้หญิงที่ดีจากชายชั่ว
 กฎหมายฉบับนี้จึงมีความสำคัญ ท่านสุภาพบุรุษที่เป็นสามีที่ดีคงจะไม่ตกใจ
 เท่าไรนัก สาระสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายที่น่าจะสนับสนุน
 เท่าที่ดิฉันได้ศึกษาดูก็เห็นจะมีอยู่ ๔ ประเด็นด้วยกัน คือ

ประเด็นแรกนั้น ให้สิทธิของแม่ หรือมารดาในการคุ้มครอง
 ลูกทางกฎหมายเท่ากับบิดาซึ่งแต่ก่อนนั้นในทางกฎหมายบิดามักจะมีสิทธิ
 มากกว่า ดิฉันเห็นว่าแม่นั้นเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับลูกมากกว่าพ่อ การที่ให้แม่
 ได้มีส่วนตัดสินใจด้วย ย่อมเป็นการดีมากกว่าเสีย

ส่วนประเด็นที่ ๒ ในสิทธิของหญิงในการทำนิติกรรมทาง
 ทรัพย์สินหรือสินสมรสนั้น ในฉบับนี้ก็เพียงแต่ให้เท่าเทียมกัน คือให้ทั้ง
 ฝ่ายชายและหญิงได้ตัดสินใจเท่า ๆ กัน มิใช่หมายความว่าให้หญิงหรือ
 ชายทำนิติกรรมใด ๆ โดยที่ไม่ขอความยินยอมซึ่งกันและกัน ดังที่ท่าน
 สมาชิกได้อภิปรายไปเมื่อตอนเช้าว่า ถ้าอยู่วันดีคืนดีกลับมาบ้าน ภรรยา
 อาจจะไปขายบ้านไปแล้ว อันนั้นไม่ใช่ พ.ร.บ. ฉบับนี้ ซึ่ง พ.ร.บ.
 ฉบับนี้นั้นให้ความเป็นธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย ซึ่งดิฉันก็ว่ายุติธรรมดี

ส่วนประเด็นที่ ๓ ซึ่งท่านสมาชิกได้กล่าวไปเมื่อสักนั้นคะ
 ในเรื่องของคำ "สมสู่" กับ "เป็นชู้" โดยเนื้อหาสาระนั้นเพียงแต่
 ต้องการจะให้ผู้หญิงได้มีมาตรฐานชั้นเดียวเช่นผู้ชาย ไม่ใช่ตั้งมาตรฐาน

๒ ขึ้นเข้าไปให้สำหรับผู้หญิง แล้วชายจะทำอะไรก็ได้ตามชอบใจ ในที่นี้เพียงแต่ว่า ขอให้ผู้หญิงที่ดีได้มีสิทธิที่จะฟ้องร้องผู้ชายที่ชั่วบ้าง เพราะฉะนั้นต้องการความเท่าเทียมกันเท่านั้น ซึ่งคำว่า "สมสู่" ในที่นี้ที่ผู้ร่างได้ใช้คำว่า "สมสู่" ดิฉันได้ทราบมาว่าคำว่า "เป็นชู้" นั้นในพจนานุกรมใช้สำหรับผู้หญิงเท่านั้น ถ้ามาใช้กับผู้ชายก็อาจจะไม่มี ความหมายจึงเลือกใช้คำว่า "สมสู่" ซึ่งท่านสมาชิกที่ได้อภิปรายไป เมื่อกันให้เติมคำว่า "อยู่กิน" ด้วยดิฉันก็ว่าเข้าที่ดี

ส่วนประเด็นที่ ๔ ดิฉันเห็นว่าน่าจะสนับสนุน คือการให้ หญิงได้ถึงภูมิลำเนาต่างหากจากสามี ในปัจจุบันนี้เราจะเห็นว่า ผู้หญิง นั้นต้องออกทำงานนอกบ้าน และในบางครั้งไม่อาจจะติดตามสามีไปใน ต่างจังหวัดได้ เพราะฉะนั้นในการให้สิทธิอันนี้เกิดขึ้นก็จะทำให้ไม่เกิด การฟ้องร้องหย่าร้างกัน อันเป็นผลดีแก่ทั้งสองฝ่าย สิทธิทางกฎหมาย ที่แก้ไขตามรัฐธรรมนูญนี้ ดิฉันคิดว่าจะเสริมสร้างความมั่นคงทาง ครอบครัวยิ่งขึ้น มิใช่จะทำให้ครอบครัวแตกแยกกันดังที่สมาชิกหลายท่าน อาจจะเข้าใจ ถ้าหากว่าสามีและภรรยาเคารพสิทธิซึ่งกันและกันตาม กฎหมายก็ไม่น่าจะมีการแตกแยกอะไรกันขึ้น นอกเสียจากว่าผู้ชายซึ่ง ทำตัวไม่ดี นั้นแหละจึงจะเป็นสาเหตุของการหย่าร้าง ดิฉันเชื่อว่า ส.ส. ชายที่นั่งอยู่ในสภานี้ทุกท่านเป็นคนดี และเป็นสามีที่ดีทั้งนั้น เพราะฉะนั้นก็คิดว่าท่านคงจะมีเหตุผลที่จะยอมให้การสนับสนุนกฎหมาย ฉบับนี้ผ่านไปด้วยดี ส่วนจะมีข้อบกพร่องทางกฎหมายอยู่บ้างก็คงจะมี โอกาสแก้ไขกันได้ เพราะฉะนั้นดิฉันขอขอบพระคุณล่วงหน้าท่าน ส.ส. ชายทุกท่านที่จะกรุณาผ่าน พ.ร.บ. ฉบับนี้ไปด้วยดี ขอขอบคุณค่ะ

นายพิภพ อะสีติรัตน์ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธาน ที่เคารพ กระผม พิบพ อะสีติรัตน์ ส.ส. กรุงเทพมหานคร พรรค

ประชาธิปัตย์ ท่านประธานครับ กระผมมีความยินดีที่ได้มีการชำระ
 สະສາງประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ เสียใหม่ ทั้งนี้เพื่อ
 ให้เป็นการสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง
 ก่อนที่กระผมจะอธิบายต่อไป กระผมขอกราบเรียนท่านประธานว่า
 กระผมไม่ได้คัดค้านกฎหมายฉบับนี้ กระผมเห็นด้วยแต่ว่ากฎหมายที่
 ชำระສະສາງใหม่^๕ยังมีข้อบกพร่องบางประการ. กระผมอยากจะฝาก
 เป็นข้อสังเกตต่อท่านประธานและท่านคณะรัฐมนตรีด้วยว่า กฎหมาย
 เดิมในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๓๓๕
 ในเรื่องการหมั้นนั้น ได้ระบุไว้ว่าชายมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์ และหญิงมี
 อายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ ได้ทำการหมั้นได้ และในมาตรา ๑๔๔๔ ในเรื่อง
 เงื่อนไขแห่งการสมรสก็ระบุไว้ว่าชายและหญิงจะทำการสมรสได้เมื่อ
 ชายมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์และหญิงมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ในเมื่อตรวจ
 ร่างที่ชำระສະສາງใหม่^๕ ในมาตรา ๑๔๓๕ ในเรื่องการหมั้นบอกว่า
 ชายและหญิงจะทำการหมั้นได้ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายมีอายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์
 แต่ในขณะที่เดียวกันมาตรา ๑๔๔๔ ของร่างใหม่ที่เรากำลังพิจารณากัน
 อยู่^๕ บอกว่าชายหญิงจะทำการสมรสกันได้ต่อเมื่อมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์
 ท่านประธานที่เคารพครับ กระผมเห็นว่าทำไมจะต้องมีอายุแตกต่างกัน
 เพราะปกติประเพณีของไทยนั้น หมั้นวันนี้ บางทีอีกเดือนสองเดือนแต่
 ก็มี หรือบางทีหมั้นดี ๕ แต่งดี ๕ ก็มี ตามประเพณีของไทยเรามี
 อย่างนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อไประบุว่าหมั้นได้เมื่ออายุ ๑๗ ปี แต่เวลา
 จะทำการสมรสกันได้ต่อเมื่ออายุ ๑๘ ปี ถ้าสมมุติว่าวันนี้ชายหญิงคู่หนึ่ง
 อายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์หมั้นกันวันนี้ ก็ว่าจะทำการสมรสได้ต้องรออีกปี
 ทำไมจึงต้องไปจำกัดสิทธิเขาอย่างนั้น ก็เมื่อว่าเอาอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์
 แล้ว การหมั้นก็ควรจะ ๑๘ ปีบริบูรณ์ด้วย หรือการหมั้นจะให้อายุ ๑๗ ปี

โดยเฉลี่ยของประเทศของเรานั้น ๓๒๐ คนนั้น ถ้าคนหนุ่มสาวอายุ ๑๘ ปีถึง ๒๐ ปี มีเพียงร้อยละ ๖ ก็จะมีเพียงประมาณไม่เกิน ๒๐ คน ในอัตราขนาดนี้ กระผมคิดว่าจำนวนเพียงแค่นี้กับเหตุผลหักล้างที่ว่า บุคคลในระดับนี้จะขาดความรับผิดชอบ ยังมีวิจารณ์งานไม่เหมาะสม ในการที่จะเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนันนั้น กระผมคิดว่าจำนวนเขาก็น้อย นิดเหลือเกิน กระผมจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะให้สิทธิแก่บุคคลในวัยนี้ และกระผมขอกราบเรียนครับว่า ในสังคมทั่ว ๆ ไป สังคมชนบท ซึ่งเป็นสังคมส่วนใหญ่ ทางราชการเองก็พยายามครับที่จะใช้นโยบาย ใช้คนหนุ่มสาวนี้ให้เป็นกำลังของหมู่บ้าน เป็นกำลังของตำบล ของ อำเภอ ซึ่งได้ผลครับ กระผมขอเรียนว่า นายอำเภอนักปกครองที่ดีนั้น นะได้ใช้บุคคลในระดับนี้เป็นเครื่องมืออย่างถึงเลขที่เดียว กระผมได้ ประสบมาด้วยตนเอง กระผมคิดว่าถ้าให้บุคคลในวัย ๑๘ ปีมีสิทธิเลือก กำนัน เลือกผู้ใหญ่บ้านนะครับ อันนี้จะเป็นการปูทางทำให้คนเหล่านี้ได้ มองเห็นมีความสำคัญ และจะเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยให้คน เหล่านี้ได้สนใจการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในโอกาสต่อไป รวมทั้งการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่นการเลือกตั้งนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ท่านประธานครับ กระผมก็ขอ กราบเรียนอีกว่า ก็มีข้อท้วงติงอีกคือเกรงไปว่า ถ้าหากบุคคลอายุ ๑๘ ปี ได้รับสิทธิในการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านครั้งนี้ ก็จะเป็นเหตุให้บุคคล อายุ ๑๘ ปี ต้องการที่จะใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับสูงขึ้นไป กระผม ขอกราบเรียนว่าในความเห็นส่วนตัวของกระผมนั้น คงจะไม่เป็น ข้อเท็จจริงเท่าไรนัก เพราะกฎหมายแต่ละฉบับนั้นในการเลือกตั้ง แต่ละระดับก็ได้ระบุไว้ชัดเจน กระผมจะไม่กล่าวถึงครับว่าในการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น กระผมคงวันที่จะกล่าวถึงในการ
 เลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดก็ดี การเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดก็ดี ก็ขอให้เป็นไปตามกฎหมายเหล่านั้น เฉพาะการเลือก
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้ครับ กระผมแน่ใจว่าบุคคลอายุ ๑๘ ปี นั้นควรจะให้
 สิทธิเขาครับ และจะเกิดผลดีแก่บ้านเมืองแน่นอน และถ้าหากเราจะ
 เกรงว่าต่อ ๆ ไปจะมีคนอายุ ๑๘ ปี สนใจจะเรียกร้อง จะใช้สิทธิ
 เลือกตั้งอย่างนั้นอย่างนี้ขึ้นไปนั้น ถ้าหากจะมีจริงนะครับ กระผมว่ายิ่ง
 เป็นข้อดีครับในการที่คนไทยสนใจ เรียกร้องจะใช้สิทธิเลือกตั้ง แหม
 กระผมว่ามันเป็นสิ่งวิเศษสำหรับประเทศชาติของเราเลยที่เดียว
 เพราะฉะนั้นในความเห็นที่กระผมกราบเรียนต่อท่านประธานสภาผู้
 ความเคารพในเหตุผลของกรรมาธิการ กระผมก็ขอเสนอให้สภา
 ได้โปรดวินิจฉัย ขอขอบพระคุณครับ

ร้อยตรี ชรรมนูญ ตัณฑะเดมิย์ (กรรมาธิการ) : ท่าน
 ประธานที่เคารพ กระผม ร้อยตรี ชรรมนูญ ตัณฑะเดมิย์ กรรมาธิการ
 กระผมใคร่ขอประทานกราบเรียนชี้แจงต่อสภาว่า การที่คณะ
 กรรมาธิการได้ยืนยันและได้เห็นว่ามีผู้ที่ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านนั้น
 การจะมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า พระราชบัญญัติต่าง ๆ
 ที่ได้ระบุไว้เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญก็ดี
 การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดก็ดี การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลก็ดี
 หรือการเลือกตั้งกรรมาธิการสุขาภิบาลก็ดี ล้วนแล้วแต่ได้บัญญัติไว้ว่า
 จะต้องมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ทั้งสิ้น แต่กระผมก็คิดว่านี่ก็ไม่ใช่เหตุผล
 ที่สำคัญเท่าใดนัก อันที่จริงเหตุผลที่ท่านผู้แปรญัตติซึ่งกระผมขอประทาน
 อนุญาตเอ่ยนาม คือคุณอารีย์ ที่ได้แสดงเหตุผลมานั้นก็เป็นเรื่องที่น่า
 จะรับฟังอย่างยิ่ง เพราะแสดงให้เห็นถึงทรรศนะที่มีความก้าวหน้า

ในยุคประชาธิปไตยนี้ แต่กระผมก็ใคร่ขอประทานกราบเรียนว่า ใน
 การเลือกตั้งของประเทศไทย เรายังคงแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน
 ส่วนหนึ่งเป็นการเลือกตั้งในทางการเมือง และอีกส่วนหนึ่งเป็น
 การเลือกตั้งในทางการบริหาร กระผมขอจะประทานกราบเรียนว่า
 ในการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นั้น เราน่าจะยึดถือได้ว่าเป็นการ
 เลือกตั้งฝ่ายบริหาร นั่นก็คือเลือกตั้งหัวหน้าของตำบล เลือกตั้งหัวหน้า
 ของหมู่บ้าน การเลือกตั้งหัวหน้าของหมู่บ้าน หรือการเลือกตั้งหัวหน้า
 ของตำบลนั้น น่าจะไม่ใช่เป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ น่าจะต้องมี
 ผู้เลือกตั้งที่มีวุฒิภาวะพอสมควร อันที่จริงการเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติของ
 สภาต่าง ๆ เสียอีกกระผมกลับเห็นว่าอาจจะไม่จำเป็นต้องถึงอายุ
 ๒๐ ปี เพราะการเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติของสภาต่าง ๆ นั้น เราเลือก
 ได้สมาชิกเป็นจำนวนมาก ซึ่งสมาชิกจำนวนมากนั้นย่อมมีวิจรรย์ญาณที่
 จะกลั่นกรองกฎหมาย หรือดำเนินการ หรือวินิจฉัยอะไรที่เป็นเหตุผลที่
 สมควรได้ แต่การเลือกตั้งหัวหน้าของตำบล หรือหัวหน้าของหมู่บ้าน
 ซึ่งเป็นผู้บริหารนั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะให้มาก เพราะฉะนั้น
 กระผมจึงใคร่ขอประทานกราบเรียนต่อสภานี้ว่าได้โปรดตระหนักถึงใน
 เรื่องนี้ด้วย อย่าได้คิดว่าตำบลหรือหมู่บ้านเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ
 หามิได้ ความจริงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะเกี่ยวกับ
 ประโยชน์สุขของประชาชนในหมู่บ้านนั่นเอง และในตำบลนั่นเอง
 เพราะฉะนั้นทางกรมการก็มีความเห็น ว่า ในกรณีที่จะมีการเลือก
 ฝ่ายบริหารเช่นนี้ ก็ควรจะให้ผู้ที่มีวุฒิภาวะพอสมควร นั่นก็คือบรรลุนิติ
 ภาวะ และตามที่กระผมได้กราบเรียนมาแล้วว่า ถ้าจะแยกการ
 เลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีลักษณะพิเศษโดยยึดถืออายุเพียง ๑๘ ปี

แล้วไซ้ร้ การที่จะทำทะเบียนเลือกตั้งก็ออกจะเป็นการสับสนและยุ่งยากขึ้นเป็นอันมาก เพราะว่าในการเลือกตั้งในลักษณะอื่นทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล เทศบาล สภาจังหวัด หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเองได้ยึดถืออายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์เป็นหลัก และกระผมก็ใคร่จะกราบเรียนว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นแม่บทของกฎหมายทั้งหลายทั้งปวง ได้ระบุให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้นจะต้องมีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ เพราะฉะนั้นกระผมก็คิดว่า คณะกรรมการก็จำเป็นจะต้องเจริญรอยตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นแม่บทใหญ่ได้บัญญัติไว้ กระผมขอประทานกราบเรียนเพียงเท่านี้ครับ ขอขอบคุณ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ เอาเฉพาะของคุณอารีย์ ก่อน ผมจะถามมติ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะแก้ไขตามคุณอารีย์โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าคงไว้ตามร่างของคณะกรรมการ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนใหญ่)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้มีมติให้เป็นไปตามร่างของคณะกรรมการ คุณสมาน เชิญครับ

นายสมาน ชมภูเทพ (ลำพูน) : กราบเรียนท่านผู้เป็นประธาน กระผม สมาน ชมภูเทพ ส.ส. จังหวัดลำพูน ท่านผู้เป็นประธานครับ กระผมได้แปรญัตติในมาตราเดียวกับที่คุณอารีย์ วีระพันธุ์ คืออายุ ๑๘ ปี แต่ทว่ากระผมได้เพิ่มเติมถ้อยคำว่า และบรรลุนิติภาวะแล้ว

นิติภาวะแล้ว ซึ่งกระผมจะขอชี้แจงต่อท่านผู้เป็นประธาน และท่าน กรรมการธิการออกเป็น ๒ ประเด็นก่อนนะครับ คืออายุ ๑๘ ปีนี้ กระผม ฟังท่านกรรมการธิการท่านพูดจบไปเมื่อ^{สมัย} กระผมเองไม่รู้จะให้ความหมายกับความคิดของท่านในระดับใดดี คืออายุ ๑๘ ปีของเด็กไทยในปัจจุบันนี้ก็มีคามกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ แต่ท่านไปอ้างเอาว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับ คือหมายความว่าถ้าแก้รัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว ฉบับอื่นก็ต้องแก้ตาม แต่ทำไมท่านไม่คิดถึงว่า ถ้าหากกฎหมายฉบับนี้ออกแล้ว กฎหมายอย่างอื่นจะตามมาได้ ยกตัวอย่างว่าการเลือกผู้แทนราษฎรอย่างนี้เป็นต้น กระผมเชื่อเหลือเกินนะครับท่านกรรมการธิการที่ท่านพูดจบไปเมื่อ^{สมัย} กระผมเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าต้องมีคนกลุ่มหนุ่มสาว เป็นจำนวนมากที่เชียร์ท่าน แต่พอมาถึงวันนี้ท่านกลับไปปริกปร่าบอกว่า เด็กพวกนั้นไม่สมควร ตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว แถมยังมาบอกว่า

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณสมานครับ ผมขออนุญาต นิดหนึ่ง คำว่า "ท่านกลับไปปริกปร่า" คำว่า "ปริกปร่า" นี้เป็นคำกล่าวร้าย เมื่อ^{สมัย} กรรมการธิการเขาชี้แจงเหตุผล เขาไม่ได้พูดในลักษณะเป็นการกล่าวร้าย เพราะฉะนั้นอย่าใช้คำว่า "ปริกปร่า" นะครับ จะเป็นการใส่ร้ายไป ผมขอความกรุณาทำความเข้าใจเท่านั้นเองครับ

นายสมาน ชมภูเทพ (ลำพูน) : ครับ ขอบคุณมากครับ คือกระผมจะเปรียบเทียบกับท่านนั่นเอง กระผมไม่รู้จะเปรียบเทียบกับอย่างไรให้เป็นศัพท์ง่าย ๆ เข้าใจง่าย เอาละครับท่านผู้เป็นประธานคือทุกอย่างท่านบอกว่า จะต้องมีการแก้ไขระเบียบผู้ที่จะมาลงคะแนนเสียงอีก กระผมว่าภายในหมู่บ้านมันเป็นเรื่องเล็กเหลือเกินครับ โดย

เฉพาะอย่างยิ่งนี้ความกระตือรือร้นของบุคคลนั้น เขาสนใจอยู่เสมอ อย่างที่
 กระผมกล่าวข้างต้นว่า ผู้ที่กำลังฟังวิทยุกระจายเสียงที่มีการถ่ายทอด
 ของรัฐสภาแล้ว เด็กหนุ่มสาวมีความสนใจมาก ทั้งนี้ถ้าหากว่ากระผมจะ
 เพิ่มเติมคำว่า "อายุ ๑๘ ปี" อายุ ๑๘ ปีนี้แหละครับท่านผู้เป็นประธาน
 เด็กพวกนี้สมมุติว่าท่านจะไปจำกัดบอกว่าต้องมีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ความ
 กระตือรือร้นทางบ้านนอกคอกนา แล้วท่านจะยิ่งเห็นได้ชัด ถ้าหากเติม
 อีกข้อหนึ่ง กระผมเสริมให้มันสมบูรณ์ขึ้นคือบรรลุนิติภาวะขึ้นมาอีก จะ
 ขอแยกให้เห็นอย่างได้ชัดว่า คำว่า "บรรลุนิติภาวะ" กฎหมายไทยคือ
 ว่ากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็บอกว่าหญิงอายุ ๑๕ ปี ชายอายุ ๑๗ ปี
 ถ้าหากว่าสมรสกันแล้วถือว่าบรรลุนิติภาวะ แต่ท่านจะต้องย้อนถึง
 ภาพพจน์ทางชนบทในปัจจุบันนี้ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์การจดทะเบียน
 ของเด็กที่อยู่ตามชนบท หรือว่ามีคู่สมรสไม่ได้จดทะเบียนกันคือแต่งงาน
 แล้ว แต่ว่าแต่งงานตั้งแต่อายุ ๑๕ ปีถึง ๒๐ ปีครับท่านผู้เป็นประธาน
 อาจจะมีครอบครัวไปตั้งอยู่ที่อื่น หมายความว่ามีความว่ามีลูกมีหลานมีครอบครัว
 แล้ว แต่ว่าอายุเขายังไม่ถึง ๒๐ ปี จะไปเอาอะไรมาวัด บอกว่า
 นี้บรรลุนิติภาวะ ยังบรรลุนิติภาวะไม่ได้ครับเพราะไม่มีทะเบียน
 ท่านบอกว่าอายุท่านยังไม่ถึง ๒๐ ปี ท่านเอกซเปคต์ (expect)
 เอาอย่างนี้ไม่ได้ จริงอยู่ถึงแม้ว่าเขาจะแต่งงาน แต่ว่าใบสมรสเขา
 ไม่มี ท่านไประบุว่าต้องอายุ ๒๐ ปี ทั้งนี้ถ้าหากว่าในหมู่บ้านหนึ่งนั้นมีแต่
 กลุ่มหนุ่มสาว หรือมีคนที่ตั้งงาน คู่สมรสวัยอยู่ระหว่างยังไม่ถึง ๒๐ ปี
 แทนที่เขาจะมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านของเขา เปล่า อีก ๕ ปีจาก ๑๕ ปี
 ถึง ๒๐ ปีนี้มันเป็นการที่จำกัดสิทธิเขา เป็นที่ยอมรับไหมว่า ชนบทใน
 ปัจจุบันนี้ เขาแต่งงานกันไม่มีใบสมรส แล้วท่านจะไประบุให้อายุ ๒๐ ปี

อย่างนี้ คนที่มีครอบครัว เขาก็ไม่มีสิทธิที่จะไปลงคะแนนเสียง คือการ
 แต่งงานในชนบทนั้น เขาแต่งงานอยู่คู่กัน เสร็จแล้วเขาไม่มีการคำนึง
 ถึงว่าจะต้องไปจดทะเบียนอะไร ทำมาหากินอยู่ด้วยกัน ตื่นเช้าขึ้นมาก็
 ไปปลูกหอม ปลูกกระเทียมทำไร่ ทำนา กลับมาก็อยู่ด้วยกันเป็นลูก
 เป็นหลาน แต่แทนที่จะให้สิทธิเขาไปเลือกผู้ใหญ่บ้าน ไม่ให้ ไประบุ
 บอกว่าต้องบรรลุนิติภาวะ ๒๐ ปี เพราะฉะนั้นกระผมขอฝากท่าน
 กรรมการธิการด้วยว่า คำว่า "๒๐ ปี" ของท่านนั้นจะไม่ผูกพันหรือจะมี
 สิทธิกับบรรดาคนชนบทที่แต่งงานแล้วไม่มีใบจดทะเบียน ส่วนอายุ
 ๑๘ ปี กระผมจะขอพูดถึงหมู่บ้านชนบทว่า พลังของกลุ่มหนุ่มสาวนี้
 หรือพลังของคนหนุ่มนี้ มีพลังสำคัญอย่างยิ่งตามหมู่บ้านในชนบท จะมี
 ชาวบ้าน คือหมายความว่าผู้เฒ่าผู้แก่จะมีการพัฒนาหมู่บ้านขึ้นก็ดี จะ
 พัฒนาวัดวาอารามก็ดี จะต้องอาศัยเด็กหนุ่ม ๆ เหล่านี้ เสร็จแล้ว
 มีความคิดเห็นกระตือรือร้น ผู้เฒ่าผู้แก่เวลาจะพูดอะไรก็พูดไปด่าไป
 คนทำงานก็คือเด็ก แต่ถ้าพูดถึงว่าเด็กพวกนี้เขามีสิทธิ เขามีความ
 กระตือรือร้น สกตัวอย่างอย่างหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน กระผม
 ขอเอาเป็นข้ออ้างอิง ใครมีความประสงค์อยากจะได้ผู้ใหญ่บ้าน แต่ว่า
 ในหมู่บ้านนั้นมีตั้ง ๕ หมู่บ้านครบ รวมกันเป็นหมู่บ้านเดียว เสร็จแล้ว
 เขาอยากได้ขึ้นมา คนที่กระตือรือร้นคือเด็กหนุ่มเพราะเหตุใด เขา
 ถือว่ามีโจรผู้ร้ายชุกชุม มีการปล้น มีถนนหนทางไม่ดี การจะไปติดต่อ
 เกี่ยวกับการคลอดบุตรก็ดี การเจ็บไข้ได้ป่วยก็ดี ติดต่อเรื่องโจรผู้ร้าย
 ที่มาขโมยของก็ดี ไปตามหาผู้ใหญ่บ้านนะมันไกล เพราะถนนหนทาง
 ไม่ดี แต่ถ้าหากว่า เขาพยายามวิ่งเต้นให้มีผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาอีก เมื่อเขา
 มีขึ้นมา กระผมไปสำรวจดูแล้ว ปรากฏว่ากลุ่มหนุ่มสาวทั้งนั้นก็มีความ

สนใจ และการลงคะแนนเลือกตั้งนี้ กระผมเชื่อเหลือเกินครับ ท่าน
 ผู้เป็นผู้แทนราษฎรทั้งหลายนี้ คนที่ไปเลือกท่านก็คือกลุ่มหนุ่มสาว แล้วก็
 ผู้เฒ่าผู้แก่ก็มีพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามเราจะไปตัดสิทธิ์เขา กระผม
 ว่าไม่สมควรตามระบอบประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นกระผมขอชี้แจง
 และอยากจะใคร่ขอฟังท่านกรรมาธิการเสริมอีกสักชนิดหนึ่ง และกระผม
 จะขอขึ้นกรานอย่างนี้อีก สวัสดิ์ครับ

นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมัตย์ (กรรมาธิการ) : ท่าน
 ประธานที่เคารพ กระผม เชวงศักดิ์ เศรษฐมัตย์ กรรมาธิการ
 กระผมอยากจะชี้แจงคำแปรญัตติของท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเมื่อกี้
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านแปรญัตติใน (๑) ของมาตรา ๕ ซึ่งแก้มาตรา
 ๑๑ นั้น นะครับ กระผมอยากจะกราบเรียนว่าในคำแปรญัตติของ
 ท่านนั้น ถ้าหากฟังอย่างผิวเผินแล้ว ก็มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ โดยเฉพาะ
 อย่างยิ่งท่านมุ่งที่อยากจะให้กลุ่มหนุ่มสาวผู้มีอายุ ๑๘ ปี ได้มีโอกาส
 ใช้สิทธิเลือกตั้งหัวหน้าของเขา คือหัวหน้าหมู่บ้าน หัวหน้าตำบล
 แต่ท่านประธานที่เคารพครับ ถ้าหากมาอ่านคำแปรญัตติของท่าน
 ผู้แปรญัตติแล้ว ท่านแปรญัตติเป็นดังนี้ครับว่ามีสัญชาติไทย อายุ ๑๘ ปี
 และบรรลุนิติภาวะ กระผมอยากจะกราบเรียนว่า ประเด็นในคุณสมบัติ
 อันนี้เราจะแบ่งออกได้เป็น ๑ ประเด็น คือประเด็นแรกจะต้องมี
 สัญชาติไทยแล้ว อายุ ๑๘ ปี นี้ประการหนึ่ง แล้วอีกประการหนึ่ง
 และบรรลุนิติภาวะคำว่า "และ" ก็หมายความว่าจะต้องมีองค์ประกอบ
 ทั้ง ๒ ประการ คือผู้ที่จะมีสิทธิได้ตาม (๑) นี้ นอกจากจะมีสัญชาติ
 ไทยและอายุ ๑๘ ปีแล้ว ต้องบรรลุนิติภาวะด้วย ท่านประธานครับ
 กระผมไม่เห็นลู่ทางอันใด แม้จะเป็นหลักกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ก็ตาม ว่าคนอายุ ๑๘ ปี แล้วจะบรรลุนิติภาวะได้ นอกจากจะมีอยู่ทางเดียวเท่านั้นคือการสมรส ในเมื่อหญิงอายุ ๑๕ ปี ชายอายุ ๑๗ ปี เท่านั้นจึงจะบรรลุนิติภาวะได้ด้วยการสมรส เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว เจตนาธรรมณ์ของผู้แปรญัตติต้องการอยากจะทำให้ผู้เยาว์อายุ ๑๘ ปี มีโอกาสใช้สิทธิเลือกตั้งก็เป็นไปไม่ได้ เพราะนอกจากจะมีอายุ ๑๘ ปี ชรรมดาแล้ว จะต้องบรรลุนิติภาวะด้วย เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเป็นการแปรญัตติขัดกับหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กระผมเห็นว่าเป็นการแปรญัตติซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นด้วยกับท่านไม่ได้ เราจึงได้ยืนยันตามร่างของกรรมการ ท่านประธานครับเราจึงได้พิจารณาอย่างรอบคอบ ขอยืนยันไว้อย่างนี้ครับ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เมื่อกรรมการยืนยัน ผมก็ถามมตินะครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับการแปรญัตติของคุณสมาน โปรดยกมือขึ้น

นายสมาน ชมภูเทพ (ล่าพูน) : ท่านประธานครับ คือเขาอาจจะยังไม่ชัดเจนนะครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คืออย่างนั้นนะครับ คุณสมานแปรญัตติต่างไปจากร่างกรรมการว่า ให้มีสัญชาติไทย อายุ ๑๘ ปี และบรรลุนิติภาวะแล้ว ข้อความตรงนี้เป็น (๑) ของมาตรา ๔ ซึ่งแก้มาตรา ๑๑ ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรเป็นไปตามร่างของคณะกรรมการ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ประชาชนสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้มีมติให้
 เป็นไปตามร่างของคณะกรรมการธิการ เชิญคุณปิยะพันธุ์ครับ

นายปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ (ศรีสะเกษ) : ท่านประธาน
 ที่เคารพครับ กระผม ปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ มาจากศรีสะเกษ เนื่องจาก
 มาตรฐานกรรมการมีการแก้ไข กระผมอยากจะขออนุญาตทราบเงื่อนไข
 ถึงเหตุผลที่กระผมไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับมาตรา ๑๑ (๑) คือเมื่อก่อน
 กรรมการก็ชี้แจงมาว่าการที่จะให้ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใหญ่นั้น
 ควรจะมีอายุ ๓๐ ปีครับ ตามร่างเดิมนั้น เขาระบุเอาไว้ว่า
 "มีสัญชาติไทยและบรรลุนิติภาวะ" ก็มีสิทธิที่จะเลือกตั้งผู้ใหญ่นั้นได้แล้ว
 แต่ท่านกรรมการไปพิจารณาแก้ไขใหม่เป็นว่า "มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๐
 ปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง" กระผมเองนั้น
 อยากจะขอทราบเงื่อนไขว่า การปกครองในท้องที่หมู่บ้านนี้เป็นการ
 ปกครองในสังคมเล็ก ๆ สังคมย่อย ๆ และก็การปกครองในระบอบ
 ประชาธิปไตยในสังคมเล็ก ๆ สังคมย่อย ๆ นี้แหละครับที่จะเป็นการ
 เริ่มต้นประชาธิปไตยระดับชาติระดับประเทศต่อไปในภายภาคหน้า
 กระผมเองนั้นอยากจะขอทราบเงื่อนไขว่า เมื่อเรามีความคิดเห็นกันว่า
 บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะนั้น เป็นผู้ที่มีความพร้อม กฎหมายรับรองว่า
 พ้นจากวัยของการเป็นผู้เยาว์แล้ว เมื่อเขาบรรลุนิติภาวะแล้ว สิทธิ
 ต่าง ๆ ที่คนอื่นมีก็ควรจะให้เขาด้วย ในกรณีซึ่งหากมีการเลือกตั้ง
 ผู้ใหญ่นั้นกลางปีก็ตามหรือว่าปลายปีก็ตาม พ้นจากวันที่ ๑ มกราคม
 แล้ว จะทำให้ผู้บรรลุนิติภาวะภายหลังจากวันที่ ๑ มกราคม นั้น
 ต้องเสียสิทธิไป ซึ่งกระผมเองนั้นไม่เห็นด้วย การเลือกตั้งครั้งใด
 ก็ตาม ถ้าหากปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมาพิจารณาเลือกตั้งได้มาก

ซึ่งหญิงหรือภริยานี้อาจจะฟ้องหย่าสามีได้ เพราะเหตุแห่งการสมสู่นี้
 กระทบชอกชารบเรี้นด้วยความเคารพ รู้สึกว่าท่านรัฐมนตรีอาจจะ
 คล้อยตามกรรมการร่างกฎหมายฉบับนี้เร็วไปสักหน่อย เพราะจริงอยู่
 ในพจนานุกรมก็อาจจะแปลอย่างที่ท่านรัฐมนตรีว่า แต่ในการตีความนี้
 กระทบเข้าใจว่าเราคงจะไม่ถือตามพจนานุกรมโดยเคร่งครัด กระทบ
 จะยกตัวอย่างครับ คือในมาตรา ๕๕๘ นี้เกี่ยวกับเรื่องการเข้าทรัพย์สิน
 มีห้ามบอกว่ายันทรัพย์สินที่เข้านั้น ถ้ามิได้รับอนุญาตของผู้ให้เข้าก่อน
 ผู้เข้าจะทำการตัดแปลงหาได้ไม่ คำว่า "ตัดแปลง" นี้ในพจนานุกรม
 บอกว่า "ทำได้ดีขึ้น" ครับ แต่ว่าศาลไหนก็ดีนี้กฎหมายไหนก็ดี
 คำว่า "ตัดแปลง" นี้แปลว่าดีขึ้นก็ไม่ได้ครับ เผลวลงก็ไม่ได้ครับ ถ้า
 อนุญาตให้ผู้เข้า ถ้าเราจะบอกผู้เข้าบอกว่า "ตัดแปลง" นี้หมายความว่า
 ว่าทำให้ดีขึ้นนะ ไม่ได้แต่ถ้าทำให้เลวลงละก็ได้ เป็นการขัดต่อเหตุผล
 ครับ แต่ขอให้เพื่อนสมาชิกทั้งหลายไปดูพจนานุกรม กระทบดูแล้วคำว่า
 "ตัดแปลง" นี้แปลว่าทำให้ดีขึ้น แต่ศาลเราก็ไม่ได้ถือตามพจนานุกรม
 เพราะฉะนั้นสำหรับข้อที่ว่านี้คำว่า "สมสู่" นี้กระทบก็ขอความกรุณา
 ทางฝ่ายรัฐบาลก็ดี กรรมการก็ดี ได้โปรดหาถ้อยคำอื่นซึ่งมันกะทัดรัด
 ให้มันดีกว่านั้นนอกจากเหตุผลที่กระทบได้กราบเรี้นต่อท่านประธานสภา
 มาแล้ว กระทบก็เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างที่ดีก็เพียงแต่
 หวั่นวิตกว่าเหตุผลที่เราให้ไว้แค่นี้จะพอไหม ถ้าไม่พอเราก็อาจจำเป็น
 ที่จะต้องแก้ไขบทบัญญัติบางมาตรา กระทบขอกราบเรี้นท่านประธาน
 เพียงแค่นี้ครับ ขอขอบคุณครับ

นายกมล สมวิเชียร (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธาน
 ที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระทบ กมล สมวิเชียร ประชาธิปัตย์
 กรุงเทพมหานคร กระทบรู้สึกยินดีที่รัฐบาลได้ส่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

มาให้สภาได้พิจารณา และก็ในเจตจำนงของรัฐบาลนั้น กระทบก็เข้าใจ
 ว่านอกจากจะอนุวัตให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เพื่อที่จะให้หญิงและชาย
 มีสิทธิเท่าเทียมกันแล้วนี้ ก็ยังอยากที่จะพัฒนาพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดย
 เฉพาะอย่างยิ่งบรรพนี้ให้มีความทันสมัยให้เข้ากับกาลสมัยมากที่สุด
 เท่าที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นกระทบก็คิดว่าการอภิปรายนั้น ก็น่าจะ
 พยายามปรับปรุงให้กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ดีที่สุดนอกเหนือจาก
 การที่ให้หญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งกระทบก็จะพยายามทำ
 เช่นนั้น กระทบรู้สึกเป็นห่วงมากที่เดี๋ยวที่ว่า กฎหมายฉบับนี้นั้นเป็น
 กฎหมายที่ครอบคลุมสิทธิเสรีภาพ สัมพันธภาพ ความอยู่ดีกินดี ความ
 ผาสุกของประชาชนชาวไทยทั่วทั้งชาติ ในลักษณะที่เป็นพื้นฐานอย่าง
 แท้จริงก็คือระดับครอบครัว ซึ่งกระทบยังมีความรู้สึกที่ ถ้าเมื่อจะให้
 อภิปรายกันอย่างแท้จริงแล้ว อย่างตรงไปตรงมาแล้วกระทบยังเห็นว่า
 ยังแคบเหลือเกิน กฎหมายฉบับนี้ถ้าจะสังคายนากันจริง ๆ จะต้อง
 สังคายนามากกว่านี้หลายสิบเท่า แต่ว่าเนื่องด้วยเรามีความจำเป็นใน
 ฐานะที่เป็นนิติบัญญัติ รัฐบาลส่งอะไรมาให้เราทำอะไร เราก็พยายาม
 ทำไปเท่านั้น อันนี้เป็นสิ่งที่ ส.ส. หรือคนที่ป็นนิติกร หรือนิติบัญญัติจะ
 ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบ และขอบเขตอันจำกัดของตนเหมือนกัน
 กระทบรู้สึกจะเห็นด้วยกับท่านสมาชิกหลายท่านว่า กฎหมายของเรา
 ฉบับนี้นั้นบางครั้งดูเหมือนว่าจะเปิดโอกาสให้มีการหย่าร้างกันง่ายเกินไป
 ไปหน่อย และถ้อยคำที่ใช้ อย่างเช่นการสมสู่ก็ดี หรือว่าถ้อยคำที่ใช้
 เกี่ยวกับเหตุผลในการหย่าร้าง เช่น ถ้าเพื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมี
 ความรู้สึกว่าการสมรสนั้น หรือว่าการอยู่ร่วมกันนั้นจะเป็นอันตราย
 ต่อกายหรือจิตใจแล้วก็ใช้เหตุผลอันนั้นเป็นเหตุผลในการหย่าร้างได้
 ซึ่งอันนี้กระทบก็เข้าใจว่าเป็นการลอกแบบ หรือเลียนแบบมาจาก

ต่างประเทศที่มีค่าพูดเป็นเชิงนี้เหมือนกัน ซึ่งก็เป็นเหตุผลในการหย่าร้าง
 ของบางประเทศที่มีกันอย่างฟุ่มเฟือย เป็นแพ้น้อยอย่างที่ท่านสมาชิก
 หลายท่านได้อภิปรายแล้ว ซึ่งในชนบทประเพณีไทยเรานั้นในการหย่าร้าง
 บุคคลที่สูญเสียมากที่สุดก็คือผู้หญิงเป็นบุคคลที่เสียเปรียบมากที่สุด บางครั้ง
 เมื่อเขาทำไปด้วยความรู้สึกอันหุนหันพลันแล่น บางอย่าง แต่ว่าหลังจาก
 นั้น ๓ วัน ๗ วัน หรือ ๓ เดือน เขาอาจจะรู้สึกเสียใจที่ได้ทำอย่างนั้นไป
 ผู้ชายบางคนนั้นอาจจะดีใจที่ถูกฟ้องหย่า เพราะเขาอยากหย่ามานานแล้ว
 และก็โอกาสนั้นตัดช่องน้อยไปเสีย ผู้หญิงก็เสียเปรียบ ซึ่งอันนี้เป็นสิ่งที่
 กระทบคิดว่าพวกเราจะต้องคำนึงถึงลักษณะนิสัยของผู้หญิงไทยเหมือนกัน
 ที่ว่าผู้หญิงไทยเรานั้นในบางกรณีหรือหลายกรณี ก็อาจจะมีความรู้สึกอัน
 รุนแรงทางอารมณ์ ขาดการคิดในมุมกว้างอยู่เหมือนกัน แต่ว่าบุคคลที่
 จะสูญเสียหรือว่าจะต้องเผชิญกับผลกระทบของการหย่าร้างมากที่สุดนั้น
 จุดเด่นที่กระทบจะอภิปรายในช่วงนี้ ก็คือลูก ก็คือบุตรนั่นเอง ซึ่ง
 กระทบก็อยากจะอภิปรายในมาตรา ๑๕๓๑ มาตรา ๑๕๓๒ และมาตรา
 ๑๕๓๓ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทบยังมีความรู้สึกว่าการหย่าร้างนี้
 บุคคลที่จะต้องถูกผลกระทบอย่างที่กระทบได้กล่าวไว้ทางร่างกายหรือว่า
 ในทางสติปัญญาและก็ในทางจิตใจนั้นก็คือลูก และลูกนั้นเป็นบุคคลที่เรา
 จะต้องให้ความสนอกสนใจมากที่สุด ไม่ว่าจะสภาพของครอบครัวนั้นจะเป็น
 อย่างไรคนที่เราจะต้องพยายามถนอมรักษาไว้ก่อนเพื่อนก็คือลูก ซึ่งจะ
 เป็นบุคคลที่รับกรรมมากที่สุด ในมาตรา ๑๕๓๑ นั้น กระทบมีความรู้สึก
 ว่าการบัญญัติยังหลวมอยู่ โดยในมาตรานี้ได้ระบุไว้อย่างนี้ว่า "ถ้าสามี
 หรือภรรยาหย่ากันเอง ให้ทำความตกลงว่าฝ่ายใดจะปกครองบุตรคนใด
 เป็นหนังสือ ถ้ามิได้ตกลงกัน หรือตกลงกันไม่ได้ให้ศาลเป็นผู้ชี้ขาด"
 กระทบคิดว่า เรื่องนี้ก็ เป็นเรื่องที่น่าสนใจอยู่เหมือนกัน เพราะแม้ว่า

ผู้หญิงหรือผู้ชายจะหย่าร้างกันเองก็ตาม ความเหมาะสมที่จะให้ ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นผู้ปกครองบุตรนั้นนี้ไม่น่าจะให้เป็นที่ของ ๒ คนนั้น เพราะเห็นได้แล้วว่าบุคคล ๒ คนนั้นไม่มีสติปัญญา ไม่มีความรอบคอบ ไม่มีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะบริหารชีวิตสมรสของตนเองให้ประสบความสำเร็จได้ และยังมีลูกมาอีก แล้วก็ยังไม่รับผิดชอบ ยังไปหย่าร้างกันอีกโดยไม่คำนึงว่าผลแห่งการหย่าร้างของตานั้นจะมีผลร้ายต่อบุตร แสดงว่า ๒ คนนั้นไม่อยู่ในฐานะที่จะตัดสินใจได้เลวอย่างชาญฉลาด อย่างรอบคอบอย่างพ่อแม่ที่ดีว่าใครควรจะเป็นผู้ปกครองบุตร เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าการเปิดโอกาสให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตรโดยตกลงกันเองนั้น เป็นการกระทำที่ค่อนข้างสะดวกมากไปหน่อย กระผมคิดว่าในเรื่องนี้บ้านเมืองน่าจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง แต่จะมีส่วนเกี่ยวข้องในระดับไหนนั้นก็ เป็นเรื่องที่ทางฝ่ายรัฐบาลจะต้องคำนึงถึง ไม่ใช่เป็นเรื่องที่กระผมพูดได้ในตอนนี้ซึ่งเป็นเรื่องของรายละเอียดมากเกินไป นอกจากนั้นแล้วในกรณีถ้าหย่ากันโดยคำพิพากษาของศาล ให้ฝ่ายชนะคดีเป็นผู้ปกครองบุตร อันนี้กระผมเห็นว่ายังเป็นกรณีที่ค่อนข้างจะไร้เหตุผลยิ่งขึ้น เพราะว่าในกรณีนั้นศาลได้เข้ามายุ่งเกี่ยวแล้ว และก็ถือว่าศาลหรือผู้พิพากษานั้นเป็นบุคคลที่มีวิจาร์ญาณ มีความเป็นกลาง มีความสุขุมคัมภีรภาพอย่างมาก จึงได้ให้สิทธิหรือว่าให้เกียรติเข้ามาตัดสินใจสิ่งซึ่งเป็นความสำคัญอันยิ่งยวดของความสัมพันธ์ของหญิงชาย เพราะฉะนั้นเมื่อศาลได้เข้ามาตัดสินใจว่า เขาควรจะให้หย่าร้างกันควรที่จะให้ครอบครัวนี้พังทะลายไปเสียแล้วนี้ ศาลยังไม่รับผิดชอบที่จะไปบอกว่าใครคนใดคนหนึ่งควรจะเป็นผู้ปกครองบุตร กลับปล่อยให้ฝ่ายที่ชนะคดีซึ่งก็ยังไม่แน่ฝ่ายนั้นนี้จะ เป็นหญิงก็ดีหรือชายก็ดีที่ฟ้องร้องนี้ จะมีความคิดในส่วนลึกของหัวใจอย่างไร อาจจะต้องการฟ้องหย่า

เพื่อที่จะไปแต่งงานใหม่ก็ได้ อาจจะไปฟ้องหย่า เพื่อที่จะไปชุกชนต่อก็ได้ เพราะฉะนั้นยังให้ฝ่ายที่ฟ้องหย่าหรือฟ้องแล้วก็ชนะคดีนั้นเป็นผู้ปกครองบุตรไปโดยอัตโนมัติ นั้น กระทบก็เห็นว่าภยันตรายหรือว่าผลร้ายจะตกต่อบุตรมากจนเกินไป กระทบคิดว่าในกรณีนั้นศาลน่าจะเป็นบุคคลที่จะเข้ามาชี้ว่าใครควรจะไปปกครองบุตร มาตรา ๑๕๒๒ ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในกรณีที่จะมีการมอบให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ปกครองบุตร ในมาตรา ๑๕๒๓ ก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่เป็นเรื่องของการออกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ซึ่งกระทบคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ และก็ในกฎหมายไทยเรานั้นมีช่องโหว่อยู่มาก เพราะว่าเราไม่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะทำหน้าที่เป็นแขนขาหรือว่าเป็นบุคคลที่จะตรวจสอบการทำงานของศาลให้เป็นไปตามครรลองที่ถูกต้องได้ ในการที่จะให้บุคคลตกลงกันเองในเรื่องของการให้ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรนั้น กระทบคิดว่าจะเป็นการกระทำที่ง่ายจนเกินไป ในหลายประเทศนั้นศาลจะเป็นผู้สั่งว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเป็นผู้ให้เงินค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรเท่าไร และยังไปกว่านั้นมาตรการที่ติดตามมานั้นจะต้องมีมากไปกว่านั้นกระทบมีความรู้สึกบ้างครั้งนี้ศาลของเราก็เป็นศาลที่ไม่ค่อยรับผิดชอบในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีที่เป็นการจารีตประเพณีมานานเหมือนกันที่ว่าเมื่อออกคำสั่งพิพากษาคดีไปแล้วก็แล้วกันไป ศาลมักจะไม่ค่อยมีการตัดสินหรือว่าติดตามบังคับคดีในระยะที่เป็นสิ่งที่ยาวไกล อย่างในกรณีที่ใช้นักสังคมสงเคราะห์มาเพื่อติดตามคดีที่เกี่ยวกับบุตรที่ต้องหย่าร้างอย่างนี้เป็นต้นว่า ฝ่ายที่รับบุตรไปนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่เสมือนเป็นผู้อุปการะหรือว่าเป็นผู้ปกครองที่ถูกต้องที่ดีหรือไม่ อันนี้กระทบก็คิดว่าศาลไทยก็ไม่มีแขนขาอย่างนั้น เมื่อตัดสินคดีไปแล้วก็แล้วกัน ในกรณีที่เกี่ยวกับค่าเลี้ยงดูบุตรก็เช่นกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนั้นไม่ให้ค่าเลี้ยงดูบุตร

หรือว่าให้ในลักษณะที่ไม่สมควร เราก็ไม่มีองค์กรหรือกระบวนการที่จะไปติดตามทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาบุคคลที่จะต้องได้รับภัยอันตรายต่อการตัดสินใจ หรือว่าต่อการหาร่างนั้นได้รับการทะนุถนอมรักษาเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นกระผมก็คิดว่าในกรณีหลังนี้ก็เช่นเดียวกัน ในมาตรา ๑๕๗๓ นั้น กระผมคิดว่าน่าที่จะให้ศาลเป็นผู้กำหนดว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนั้นจะออกค่าเลี้ยงดูบุตรเท่าใด และก็น่าที่จะมีมาตรการใช้นักสังคมสงเคราะห์ที่ดี น่าจะใช้จิตวิทยา นักจิตแพทย์ที่ดี ในการที่จะตัดสินใจว่าควรจะให้ฝ่ายใดเป็นผู้ปกครองบุตร กระผมคิดว่าน่าจะถึงเวลาแล้วที่กระบวนการยุติธรรมของเรานั้นหลุดพ้นจากการเพิกเฉยแต่พิพากษาคดีในกรณีที่สำคัญ ๆ แล้วก็เลิกกันไปเท่านั้น ควรจะมีการติดตามผลงานในลักษณะที่ละเอียดอ่อนไปถึงตัวบุคคลซึ่งได้รับผลจากการพิจารณาอรรถคดีนั้นด้วย ขอขอบคุณครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณอาคมครับ

(นายญาติ ไหวดี ได้ยืนและยกมือขึ้น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณญาติประท้วงใช้ไหมครับ
ข้อบังคับนะครับ เอาที่ผิดข้อบังคับนะครับ

นายญาติ ไหวดี (สุรินทร์) : ครับ ผิดข้อบังคับครับ เพราะว่าท่านรัฐมนตรีกล่าวล่วงมาถึงกระผมว่าเข้าใจผิด ตามข้อบังคับกระผมก็มีสิทธิที่จะประท้วงได้เพื่อปรับความเข้าใจให้ถูกต้องครับ ขอความกรุณาเวลาสัก ๒ นาทีเท่านั้นครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผมไม่อนุญาต ขอความกรุณา
ถอยครับ คุณญาติครับ

นายญาติ ไหวดี (สุรินทร์) : ไม่ใช่อย่างนั้นครับ อาจจะเข้าใจผิดและจะทำให้ประชาชนผู้ฟังเข้าใจผิด

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คนอื่นเข้าใจครับ

นายญาติ ไหวดี (สุรินทร์) : ท่านรัฐมนตรีท่านอภิปราย
ไม่ถูกต้อง มีความไม่ถูกต้อง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณญาติครับ เอาไว้มีโอกาส
คุณญาติคงจะได้อภิปรายตอบโต้ แต่ว่าประท้วงอย่างนี้มันไม่ผิดข้อบังคับนี้
ครับ แล้วก็คุณญาติใช้สิทธิยกมือแบบนี้ว่าผิดข้อบังคับ คุณญาติเองก็ใช้สิทธิ
ผิด ผมประท้วงคุณญาติละครับว่าทำไม่ถูกต้องครับ นี่ลงเถอะครับ ผมจะให้
คุณหม้ออาคม ได้อภิปราย เชิญคุณหม้ออาคมเลยครับ

นายอาคม สรสุชาติ (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผม อาคม สรสุชาติ ประชาธิปัตย์ กรุงเทพมหานคร
เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือว่าตามที่ ฯพณฯ รัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงยุติธรรมได้พูดเมื่อกี้ว่า เป็นการเสนอเพื่อปรับปรุงให้
ถูกต้องกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลก คือหมายความว่า ในระยะ
นี้ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพสูงขึ้น เราก็พึงกันตั้งแต่เมื่อเข้าแล้ว เราก็พบ
ว่าทุกคนก็พยายามที่จะเชียร์ผู้หญิงเหลือเกิน อันนี้กระผมเห็นด้วย แต่
กระผมขอค้านหรือตั้งข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของ
กฎหมายฉบับนี้ เราคงยอมรับแล้วว่าขณะนี้ปัญหาใหญ่ยิ่งในเมืองไทย
ขณะนี้ คือปัญหาการหย่าร้างนะครับ คือแม้แต่ว่ามีกฎหมายเก่า การ
หย่าร้างก็สูงเหลือเกิน แต่ถ้าเผื่อตามที่สภาได้อภิปรายกันในวันก่อน
เกี่ยวกับการชักฟอกรัฐบาลในมาตรา ๑๕๘ เกี่ยวกับยาเสพติด ปราบกฏ
ว่าจำนวนยาเสพติดของคนไข้ที่เป็นเยาวชนถึงประมาณ ๓ แสนคนถึง
๕ แสนคน ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ได้รับ มาจากครอบครัวที่แตกแยก
หรือการหย่าร้าง เพราะฉะนั้นทั้ง ๆ ที่ยังไม่มียากฎหมายฉบับนี้ออกมาเลย
การหย่าร้างก็สูงเหลือเกิน เพราะฉะนั้นกฏหมายฉบับนี้เขียนยกย่องสตรี

อันนี้เป็นของดี แต่ข้อเสียก็คือว่าตามข้อต่าง ๆ นี้มีหลาย ๆ ข้อที่ผิดในด้านเกี่ยวกับทางด้านจิตใจ หรือมนุษยธรรม ยกตัวอย่างเช่นในมาตรา ๑๕๑๗ ในหัวข้อคือ (๗) ในด้านเกี่ยวกับการเป็นโรคจิต อันนี้จริงอยู่ที่ได้เห็นไว้อย่าง ๗๗ วรรคมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้พูดถึงว่ากฎหมายนี้ได้ลอกของเก่ามาและก็ดัดแปลง แต่อย่าลืมว่าการรักษาโรคจิตสมัยใหม่นี้ะครับมันดีกว่านี้มากมายแล้ว และชั่วระยะเวลาที่บอกเอาไว้เพียง ๑ ปีนี้ อันนี้กระผมว่าเป็นการตัดสิทธิหรือทำให้ครอบครัวแตกแยกกันง่ายเกินไป เพราะอะไรก็เพราะว่าขณะนี้การรักษาทางด้านโรคจิตนี้ได้ผลดีอยู่แล้ว ในด้านการรักษาแผนสมัยใหม่นี้ แต่ว่ามีข้อยุ่งยากอยู่ก็คือว่า คนไทยเรานี้ครับ โดยส่วนมากยังรังเกียจคนเป็นโรคจิต ยกตัวอย่างเช่นในสมัยที่กระผมเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลเราก็รักษาคนไข้โรคจิตจนกระทั่งหายดีแล้วเราก็เขียนจดหมายไปบอกกับญาติทางบ้าน บอกว่าท่านที่เคารพ ขณะนี้คนไข้ญาติของท่านนายนี้ชื่อนี้ได้เข้าโรงพยาบาลตั้งแต่วันนั้น ขณะนี้หายเรียบร้อยแล้วกลับบ้านได้ ปรากฏว่ามีจดหมายตอบมาครับ เขียนว่าขอบคุณที่รักษาญาติ เขาไม่ให้หายดี เป็นปกติแล้วรู้สึกเป็นบุญเป็นคุณมากเพราะฉะนั้นเนื่องจากท่านมีบุญคุณต่อครอบครัวของกระผมมาก กระผมเลยขอขยคนไข้คนนี้ให้กับโรงพยาบาล เพราะฉะนั้นอันนี้ครับเป็นข้อที่เขาอ้างอยู่แล้วในการทอดทิ้งคนไข้โรคจิต โรคประสาท เพราะว่าเป็นที่รังเกียจของประชาชน ซึ่งเราก็ได้พยายามทำเหลือเกิน เพราะฉะนั้นกฎหมายฉบับนี้ก็ออกไปในทางที่จะทำให้การอ้างอันนี้สูงขึ้น เพราะฉะนั้นคนไข้โรคจิตอย่างในโรงพยาบาลเช่นอย่างโรงพยาบาลสวนปรุงที่เชียงใหม่ โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ที่สุราษฎร์ธานีหรือที่อุบลราชธานี ก็พบว่าขณะนี้มีคนไข้ค้างโรงพยาบาล คือหมายความว่าติดอยู่ในโรงพยาบาลไม่

สามารถจะระบายออกไปได้ เพราะฉะนั้นถ้าเมื่อมีข้อจำกัดเกิดขึ้นว่าถ้า
 เผื่อคนไข้เรื่อรังพับแล้วก็ไม่เห็นใจคนไข้หรือปล่อยไปเลยนี้ กระผมว่า
 จะเป็นการทารุณหรือผิดมนุษยธรรมหรือมนุษยสัมพันธ์ของชนชาติไทย
 เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะย้ำถึงว่าถ้าเพื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้
 ผ่านจากสภาฯไปแล้วสู่คณะกรรมการก็ขอได้โปรดให้เห็นว่า การ
 เปลี่ยนแปลงหรือการรับเอาของใหม่ ๆ ขึ้นมา เราก็คงทราบกันแล้ว
 ตั้งแต่เมื่อเข้านี้แล้วว่ากฎหมายฉบับนี้ถูกผลักดันโดยกลุ่มใด เพราะฉะนั้น
 เมื่อรับเข้ามาแล้วนี้กระผมว่ามันควรจะอยู่ในที่ที่เราใช้หลักก็คือเวลา
 สถานที่ และความเหมาะสม เพราะฉะนั้นในการที่เราจะเปลี่ยน
 ข้อความ หรืออีกข้อหนึ่งก็คือ เรื่องของโรคติดต่อ หรือลักษณะเรื่อรัง
 ใน (๘) ครับ จะเห็นได้ว่าถ้าเผื่อคนไข้เจ็บป่วยเป็นโรคติดต่อหรือ
 เรื่อรัง เดี่ยวนี้รักษาให้หายได้ครบ แม้แต่ว่าโรคเรื้อรังซึ่งเราก็เห็น
 แล้วว่าแม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีมูลนิธิที่เราเรียกว่า
 ราชประชานุเคราะห์ ก็เพื่อที่จะช่วยคนป่วยโรคเรื้อรังหรือลูกของคนป่วย
 โรคเรื้อรังให้มีความสุขให้มีความเป็นคนอยู่ในโลกนี้ได้ แต่ว่า
 เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ออกมา เราก็ตัดความว่าถ้าเผื่อเรื่อรังเกิน
 ระยะหนึ่งหรือเป็นโรคติดต่อร้ายแรงเกินระยะหนึ่ง ก็เป็นข้อหย่าร้าง
 เพราะฉะนั้นอันนี้กระผมอยากจะขอเสนอไว้ว่าโดยหลักการแล้วร่าง
 พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นสิ่งที่ดูงามเหมาะสมกับเหตุการณ์ในการยก
 ระดับสิทธิสตรี แต่ว่าเนื้อความหรือถ้อยคำความต่าง ๆ อันนี้น่าจะ
 มีการปรับปรุงครับ ขอขอบคุณครับ

นายมนตรี พงษ์พานิช (พระนครศรีอยุธยา) : ท่าน
 ประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม นายมนตรี พงษ์พานิช
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามที่รัฐบาลได้เสนอ

ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาสู่สภา เพื่อให้สมาชิกผู้มีเกียรติได้พิจารณานั้น กระผมเองก็เห็นด้วยในหลักการ และอาจจะให้สตรีมีสิทธิทัดเทียมกันกับชาย ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากว่าสตรีของประเทศไทยในขณะนี้ ได้มีความเจริญก้าวหน้าและก็มีการศึกษามากขึ้น มีบทบาทในสังคมเพื่อช่วยเหลือประเทศชาติได้ดีกว่าเมื่อสมัยก่อน ๆ มามาก มีมาตราบางมาตราซึ่งกระผมเองอาจจะขอตั้งข้อสังเกตให้รัฐบาลหรือคณะกรรมการกิจการที่จะถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณากฎหมายฉบับนี้ เช่น มาตรา ๑๕๕๕ ได้บัญญัติไว้ว่า "ชายคู่หมั้นอาจเรียกค่าทดแทนจากชายอื่นซึ่งได้ร่วมประเวณีกับหญิงคู่หมั้นโดยรู้หรือควรจะรู้ว่าหญิงได้หมั้นกับชายคู่หมั้นแล้วได้ เมื่อชายคู่หมั้นได้บอกเลิกสัญญาหมั้นตามมาตรา ๑๕๕๒ แล้ว" มาตรานี้ตามความเห็นของกระผม ไม่ใช่จะทำให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมชาย แต่ว่าทำให้สตรีมีสิทธิมากกว่าชาย มาตรา ๑๕๕๒ ที่เมื่อชายคู่หมั้นได้บอกเลิกสัญญาหมั้นตามมาตรา นั้น ได้บัญญัติไว้ว่า "ในกรณีมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงคู่หมั้นทำให้ชายไม่สมควรสมรสกับหญิงนั้น ชายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาหมั้นได้และให้หญิงคืนของหมั้นแก่ชาย" กระผมอาจจะขออภิปรายเพิ่มเติมชี้แจงในเหตุผล ที่ทำไมกระผมจึงกล่าวว่าชายอาจจะเสียเปรียบหญิงโดยไม่มีสิทธิทัดเทียมกันอย่างที่กฎหมายนี้ต้องการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ กระผมจะยกตัวอย่างสักข้อหนึ่ง สมมติว่าชายกับหญิงได้หมั้นกันแล้ว ทีนี้เมื่อชายอาจจะต้องไปศึกษาต่อหรือว่าอาจจะต้องไปอยู่ห่างไกลจากหญิง แต่ว่าเมื่อหญิงได้สมรสกับชายอื่น ซึ่งชายอื่นควรจะรู้หรืออาจจะไม่รู้ก็ได้ ทีนี้เมื่อในมาตรา ๑๕๕๕ นี้ บัญญัติไว้เช่นนั้น จะทำให้ชายซึ่งเป็นคู่หมั้นได้ทราบเรื่อง หรือว่าเกิดถอนหมั้นจากหญิงนั้น และไปเรียกค่าทดแทนจากชายอื่น ซึ่ง

กระผมเห็นว่าอาจไม่เกิดความยุติธรรมต่อชายซึ่งไม่ทราบเรื่องนั้นขึ้นมา
ก็ได้ ฉะนั้นมาตรานี้กระผมเองก็มีอีกหลายมาตรา แต่ว่าท่านสมาชิกผู้มี
เกียรติก็ได้อภิปรายไปแล้ว เพื่อไม่ให้เสียเวลาแก่สภาฯนี้ จึงอยากจะ
ฝากให้คณะกรรมการได้กรุณานำความคิดเห็นของกระผมพิจารณาดูว่า
สมควรหรือไม่ที่จะบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้ ขอขอบคุณมากครับ

นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ (ศรีสะเกษ) : ผม นิสิต
เวทย์ศิริยานันท์ จากศรีสะเกษ ผมอ่านดูกฎหมายเมื่อคืนนี้ก็หลายตลบ
ครับ ดู ๆ ก็รู้สึกว่าคุณหมายนี้มุ่งเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา
๗๘ ที่บัญญัติไว้ในวรรคสองนั้น เพื่อจะให้สิทธิสตรีเท่าเทียมกับชาย
กระผมมองเห็นคำว่า "สิทธิ" กับ "หน้าที่" และความสามารถนั้นโดย
ธรรมชาติแล้ว ผมยังเชื่อว่าทั้งสตรีกับบุรุษนั้น ถ้าพูดถึงสิทธิแล้วน่าจะ
เท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ หรือตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้
แต่ว่าโดยหน้าที่กับความสามารถผมยังเกร็งเกรงไปว่ามันจะเท่าเทียมกัน
ได้อย่างยากลำบาก ดูตัวอย่างง่าย ๆ ว่า ในการที่จะแต่งงานหรือจะ
หมั้นก็ตาม ฝ่ายชายนั้นแหละเป็นฝ่ายเสียสละที่จะต้องไปเสียค่าสินสอด
ทองหมั้นหรือแต่งงาน ถ้าหากจะให้สมบูรณ์แล้วทำไมเล่าผู้หญิงจึงไม่ขอ
ผู้ชายอย่างอินเดียเขาบ้าง คือถ้าจะให้สมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญอย่าง
แท้จริงแล้วก็น่าจะมีบัญญัติหนึ่งเขียนเข้าไปด้วยเสียเลยไม่ดีหรือครับ
ท่านประธาน ว่าสตรีเมื่อจะเอาเท่าเทียมกันจริง ๆ กันแล้วก็เพื่อจะ
ให้มันสมดุลย์กันทุกอย่างตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญก็น่าจะให้ผู้หญิง
ขอผู้ชายบ้าง ผมว่ามันจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มิฉะนั้นแล้วมันก็จะขัดแย้งอยู่
นั่นเองว่า สมบูรณ์นี้จะไม่สมบูรณ์นั่นเอง ผมยังมองไม่เห็นว่ามัน
สมบูรณ์ได้ตรงไหน ผมไม่ได้กลั่นแกล้งหรือ ผมก็แต่งงานแล้ว ลูกก็ ๔
คนแล้ว ไม่ต้องการให้ผู้หญิงมาขอผมอีกหรือครับท่านประธาน คือผม

ยังมองความสอดคล้องกันทางสิทธิกับหน้าที่และความสามารถ ผมจึงยังเห็นด้วยกับท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเมื่อเข้านี้ได้พูดถึงกฎหมายว่า ความสามารถนั้นท่านสมาชิกผู้มีเกียรติจากกรุงเทพฯ พรรคประชาธิปัตย์คือฝ่ายสตรีได้บอกว่าเราจะเอาอะไรเป็นเครื่องวัดว่าความสามารถของผู้หญิงกับผู้ชายนั้นเหมือนกัน เราก็คุยกันที่ไอคิว ท่านว่าอย่างนั้น กระผมก็เห็นด้วยว่านักวิทยาศาสตร์นั้นซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่เก่งผู้หญิงก็มีแยะ ผู้ชายก็มีแยะเช่นเดียวกัน แต่คำว่า "ความสามารถ" ในที่นี้ผมไม่ได้หมายถึงเอาสรีรวิทยา ผมไม่ได้หมายถึงอย่างอื่น อย่างเป็นต้นว่า สรีรวิทยาความสามารถของผู้หญิงกับชายก็ผิดกันไปแล้ว เพราะฉะนั้นจะเรียกร้องบางสิ่งบางอย่างซึ่งมันขัดกับธรรมชาติหรือจารีตประเพณีนี้ ผมเห็นว่ากฎหมายนี้จะสร้างความยุ่งยากให้เกิดขึ้น ผมเห็นด้วยโดยหลักการจริง ๆ ที่เขียนมานี้อ่านมาตลอดว่า มันเป็นกฎหมายที่พัฒนาขึ้น ผมขอขกตัวอย่างว่า กฎหมายในต่างประเทศนั้นปัญหาชีวิตครอบครัวหรือว่าสังคมนั้น เขาคำนึงมากที่สุดครับ แต่ในระบบของศาลไทยนั้นน้อยมาก ผมขอขกตัวอย่างเปรียบเทียบกับ เขาคำนึงถึงภาวะจิตใจนั้นแค่ไหน ครอบครัวหนึ่งอยู่ใกล้ ๆ ที่พักของผม มีลูกสาวหลายคน และสามีภรรยาอีกคู่หนึ่งแต่งงานกันมาใหม่ ๆ ก็มีการโรมแมนติกกัน คนที่อยู่ข้างบ้านที่เป็นพ่อของคนที่มีลูกสาวมากนั้น ได้ยื่นฟ้องต่อศาลว่าสามีภรรยาที่แต่งงานใหม่คู่นั้นได้ทำให้ภาวะจิตใจของลูกเขาเสียไป ศาลได้ประทับฟ้องแล้วก็ลงโทษสามีภรรยาคู่นั้นให้ย้ายหนีจากที่นั่นพร้อมกับเสียค่าสินไหมให้ด้วย อย่างนี้เขาได้คำนึงถึงภาวะจิตใจ เพราะฉะนั้นในการที่เราจะวกเข้าถึงประเด็นที่ว่าความเท่าเทียมกันอย่างที่ท่านสมาชิกแห่งจังหวัดนครสวรรค์ได้พูดเมื่อเข้านี้ คำว่า "เท่าเทียมกัน" นั้นไม่ได้หมายความว่าเท่ากันคือว่าใกล้เคียงกันเข้าไปถ้าจะเอา

เท่าเทียมกันหมดทุกกรณีแล้ว ผมเห็นว่าฝ่ายซ้ายนี้ควรจะเป็นฝ่าย
 เสียเปรียบ และฝ่ายที่รับผิดชอบทั้งสิ้น ที่มาพูดถึงหน้าที่ เราก็นึกหน้าที่
 ตั้งแต่วันที่เราก่อเกิดมา ภรรยาฉันเป็นผู้ตั้งแต่แต่สมัยที่โลกยังไม่พัฒนา
 มีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรนะครึบ อยู่บ้านอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน แต่เดี๋ยวนี้
 เมื่อโลกได้พัฒนาไปแล้ว การที่จะให้สามีหาเลี้ยงคนเดี๋ยวนั้นย่อมไม่
 เพียงพอ ก็จำเป็นต้องออกช่วยสามีตามสมควร แต่ทว่าที่ท่านบอกว่า
 ภรรยาออกไปหาช่วยนั้นก็แสดงว่าภรรยามีความสามารถ ผมก็ไม่ได้
 พูดว่าภรรยาไม่มีความสามารถ แต่เป็นการช่วยเหลือเจือจานสามี
 เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็น ผมอยากจะฝากข้อสังเกตไว้กับท่าน
 กรรมการธิการว่า ในการที่จะร่างกฎหมายมุ่งแต่เรื่องความเท่าเทียม
 ก็พอไปไหว แต่จะให้เท่ากันเลยนั้นผมยังมีความเห็นขัดข้องอย่างที่ผม
 ได้กราบเรียนท่านประธานแล้วว่า ถ้าจะให้เท่าเทียมกันจริง ๆ ก็ควร
 จะระบุไว้ด้วยว่าฝ่ายหญิงนั้นก็ต้องเป็นฝ่ายของผู้ชายเหมือนกับฝ่ายผู้ชาย
 ของผู้หญิงเช่นเดียวกัน ถ้าเป็นอย่างนั้นเท่าเทียมกันแน่ เรียกว่าเท่ากัน
 ไม่ใช่เท่าเทียม ในรัฐธรรมนูญนั้นได้เขียนว่าเท่าเทียมกัน นั้นแสดงให้เห็น
 เห็นชัดเจนว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้อยอมรับอยู่ในสภาพของ
 ตัวเองว่า สตรีนั้นจะเท่าเทียมผู้ชายก็คงจะในบางกรณีเท่านั้น ไม่ได้
 หมายถึงว่าจะต้องเท่ากันทุกอย่าง จึงใช้คำว่า "เท่าเทียม" เหมือน
 กับของแท้กับของเทียมนะครึบ เหมือนกันครึบ ของแท้ก็อย่างหนึ่งของ
 เทียมก็อย่างหนึ่ง นี้คำว่า "เท่าเทียม" นั้นก็แปลว่าใกล้เคียง ๆ เข้าไป
 อาจจะไม่เหมือนร้อยเปอร์เซ็นต์ หรืออาจจะไม่เท่าที่เดียว เพราะ
 ฉะนั้นสิทธิอันนั้นผมเชื่อว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้นคงมุ่งในเรื่อง
 สิทธิในทางการเมือง สิทธิในการที่จะรับราชการ สิทธิในการที่จะรับใช้
 ชาติบ้านเมืองอะไรเหล่านั้น มากกว่าสิทธิของความเป็นแม่หรือเป็น

ภรรยาอยู่ที่บ้าน มิฉะนั้นแล้วก็อย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้พูดเมื่อเข้า
 นี้บอกว่า ท่าน ส.ส. ที่มาประชุมอยู่นี้กลับบ้านเมื่อเกิดชายบ้านไปแล้ว
 จะเข้าไปได้อย่างไร ถ้าว่าเมียมีสิทธิตามกฎหมายที่จะขายบ้านนั้นก็ได้อ
 ถ้าสิทธิสมบูรณ์ในสินบริคณฑ์คนใดคนหนึ่งทำไปก็สมบูรณ์เหมือนกัน มิต้อง
 ฟ้องร้องกันแย่งหรือครีบท่านประธานที่เคารพ นี่ละครับผมก็เป็นห่วง
 กฎหมายนี้จะสร้างความยุ่งยากให้คดีกรโรงรศาลอย่างที่ท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติจากจังหวัดศรีสะเกษ คุณสุกิจ ขอโทษที่ต้องออกชื่อบอกว่าจะ
 ทำให้เรามีคดียุ่งยากมากขึ้น เพราะฉะนั้นในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 บรรพ ๕ นี้ กฎหมายเดิมนั้นผมเห็นว่าเหมาะสมอยู่ จะมีการแก้ไข
 เปลี่ยนแปลงกันบ้างก็คงจะเป็นในบางข้อเท่านั้น แต่ข้อนี้ผมยังไม่
 เห็นด้วย อย่างกรณีข้อให้เลิกร้างกันนี้เช่นเดียวกันครับ เพียงแต่สาม
 ณะครับไปสมสู่กับหญิงอื่น คำว่า "สมสู่" นี้หมายความว่าอาจจะเรียกว่า
 นอกใจภรรยาเพียงครั้งเดียว ภรรยาก็จะสามารถนำคดีนั้นขึ้นสู่โรงศาล
 แล้วก็ฟ้องร้องกัน อย่างนี้เป็นต้นครับ คือว่าถ้าหากว่าเรา ท่านประธาน
 ครับ คำนี้แต่ความเท่ากันระหว่างสตรีกับบุรุษแล้ว ผมเกรงเหลือเกิน
 ว่ากฎหมายนี้ผมรู้เจตนารมณ์ของรัฐบาล และก็รู้เจตนารมณ์ตาม
 รัฐธรรมนูญที่ได้ระบุไว้เราจะต้องทำไปตามครรลองนั้น ผมขอสนับสนุน
 แต่ว่าบรรดารายละเอียดต่าง ๆ หรือปัญหามาตราต่าง ๆ ซึ่งผม
 ไม่อยากจะระบุ เพราะระบุมันก็จะซ้ำซาก นี่ละครับท่านประธานที่เคารพ
 ผมจึงใคร่ขอฝากท่านประธานและท่านกรรมาธิการในโอกาสต่อไปว่า
 ถ้าหากว่ากฎหมายข้อใด ซึ่งถ้าเราเห็นว่ามันจะก้ำกึ่งกันบ้างระหว่าง
 สตรีกับบุรุษนั้น ไม่ใช่ที่เราไม่เห็นใจ ผมเชื่อว่าทุกคนสมาชิกในสภา
 หรือแม้แต่ท่านประธานก็ดี เราเคารพบิดามารดา โดยเฉพาะมารดา
 ผู้ให้น้ำนมเรารับประทาน เราคำนึงถึงสิ่งนี้มาก เราคำนึงว่าท่านเป็น

บุคคลซึ่งปกป้องและเลี้ยงเราตั้งแต่เล็กจนโต เราไม่กล้าก้าวเกิน แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าพอเราเคารพคุณแม่แล้ว เราจะต้องให้สิทธิสตรีเท่าเทียมจนกระทั่งไม่คำนึงถึงเหตุผล ผมหวังไว้อย่างที่ผมขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่าถ้ากฎหมายฉบับนี้แก้ไขมุ่งแต่ความเท่ากันละก็ ผมว่าจะเกิดความยุ่งยากแต่ถ้าพูดแต่เพียงเอาแค่เท่าเทียมตามสิทธิในทางการเมืองหรือหน้าที่รับเข้าทำงานหรืออะไรแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ไม่น้อยครับ ขอขอบพระคุณมากครับท่านประธาน

นายอุดม แดงโกเมน (สงขลา) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม อุดม แดงโกเมน ผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ จากจังหวัดสงขลา กระผมได้ตรวจพิจารณาข้อความในมาตราต่าง ๆ ที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ส่งเข้ามาแก้ไข กระผมคิดว่าเป็นเรื่องดี และก็ในโอกาสเดียวกันก็เห็นว่าเป็นเรื่องร้ายแก่สุภาพสตรีซึ่งกำลังคิดที่จะหาสิทธิเสรีภาพ ท่านสุภาพสตรีส่วนใหญ่ซึ่งเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในเรื่องนี้ขึ้นมา นั้น ขอภัยครับท่านสุภาพสตรีที่เป็นสมาชิกในที่นี้ กระผมคิดว่าสิทธิส่วนใหญ่ที่มีปรากฏเท่าที่อ่านคร่าว ๆ เพราะว่ากำลังมีวุ่นวายเกี่ยวกับการอ่านพิจารณาเรื่องงบประมาณ และร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ก็เข้ามาเพิ่งได้รับเมื่อวานขึ้นนี้มีเวลาอ่านไม่มากนัก จึงได้พบว่ามีข้อความหลายตอนทั้งเป็นห่วงสุภาพสตรี และก็ทั้งน่าจะส่งสารสุภาพสตรีในอนาคต เพราะว่าสิทธิที่สุภาพสตรีที่เรียกร้องกันนี้เป็นการเรียกร้องเพื่อที่จะให้ได้สิทธิหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อที่จะได้สิทธิในการเรียกร้องหย่ากับสามี หรือว่าต้องการที่จะมาอยู่ร่วมกับสามีที่นอกใจ แต่ว่าบรรดาสุภาพสตรีที่เรียกร้องมานี้ก็ส่วนมากเป็นสุภาพสตรีซึ่งกำลังมีสามีครอบครองอยู่ ท่านกำลังลืมนึกไปในอนาคต ถ้าหากว่าสามีของท่านเกิดเสียชีวิตไปเมื่อท่านมีอายุยังอยู่ในวัย ๒๐ ปี ๓๐ ปีแล้ว ใครเล่า

จะห่วงใยท่านในอนาคต ถ้าหากว่าท่านไม่ยอมให้ผู้ชายคนใดคนหนึ่งมี
 ภรรยานอกจากภรรยาเดิมของเขา กระผมคิดว่าในขณะนี้ไม่มีใครปฏิเสธ
 ว่าสภาพสตรีในโลกมากกว่าผู้ชาย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย
 ของเราก็มีมากกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายฉบับนี้ มาตรา
 ๑๕๕๑ ได้ระบุว่า ผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้
 หนึ่งละครับ และอีกเรื่องหนึ่ง มาตรา ๑๕๕๘ ระบุไว้ว่า การสมรสจะ
 ทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุอัน
 สมควร ศาลอาจจะอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนได้ อันนี้กระผมคิดว่า
 เป็นการขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม ประชาชนชาวไทยที่นับถือ
 ศาสนาอิสลามขณะนี้ มี ๑๑ เปอร์เซ็นต์ของประชากรในชาติ กระผม
 คิดว่าไม่น้อยกว่า ๕ ล้านคนในจำนวน ๕ ล้านคนเหล่านี้ก็ต้องถูก
 กฎหมายฉบับนี้บังคับด้วยเหมือนกัน ถ้าหากว่าทุกคนถูกกฎหมายฉบับนี้
 ใช้บังคับแล้วก็เป็น การขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม เพราะว่า
 หลักการของศาสนาอิสลามนั้นไม่ได้กำหนดว่าผู้หญิงหรือผู้ชายจะบรรลุนิติ
 ภาวะเมื่ออายุเท่านี้เท่านี้ หลักการของศาสนาอิสลามมีกำหนดว่า
 ผู้ที่บรรลุนิติภาวะนั้นคือผู้มีสติสัมปชัญญะ ไม่ได้กำหนดอายุว่าต้อง ๑๘ ปี
 ๑๕ ปี หรือ ๒๐ ปี บรรลุนิติภาวะ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักการ
 ของศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความใจกว้างพอที่จะให้การอุปการะกับ
 สุกภาพสตรีซึ่งยากไร้ หรือสุภาพสตรีที่สามีตายไปด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม
 จึงอนุญาตให้ชายผู้นับถือศาสนาอิสลามนั้นมีภรรยาได้ในโอกาสเดียวกัน
 ๔ คน แต่มีกฎเกณฑ์อยู่ว่าจะต้องให้ความเป็นธรรมได้ทั่วถึง ถ้าหาก
 ว่าไม่สามารถจะให้ความเป็นธรรมได้ทั่วถึงแล้ว เพียงแต่คนเดียวก็ยัง
 ยากที่จะให้ครบ อันนี้ครับ ฉะนั้นกระผมจึงใคร่ขอฝากว่ากฎหมายฉบับนี้
 มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามอยู่มากมายครับจะต้องแก้ไข หากว่า
 ท่านประธานและบรรดา ส.ส. ที่อยู่ในสภานี้จะได้คำนึงถึงประชากร

ผู้นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมีถึง ๕ ล้านคน ในประเทศไทยแล้ว กระผม
ใคร่จะขอฝากให้พิจารณากฎหมายฉบับนี้อย่างละเอียดถี่ถ้วนด้วยครับ
ขอขอบคุณครับ

นายสมาน ชมภูเทพ (ลำพูน) : ขอกราบเรียนท่านผู้เป็น
ประธาน กระผม สมาน ชมภูเทพ ส.ส. จังหวัดลำพูน ท่านผู้เป็น
ประธานครับ สำหรับในเรื่องเกี่ยวกับการเรียกสิทธิสตรีทางกฎหมาย
หรือเรียกความเป็นธรรมทางกฎหมายเพื่อความเสมอภาคและเท่าเทียม
กันนั้น กระผมไม่อยากจะขออภิปรายซ้ำกับคนอื่น แต่มันก็เสี่ยงเสียมิได้
โดยที่กระผมอยากจะขอพูดถึงในมาตรา ๑๔๓๗ มาตรา ๑๔๓๗ นี้เขา
บอกว่า "ของหมั้นเป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้ไว้แก่ฝ่ายหญิงเพื่อเป็น
หลักฐานการหมั้นและประกันว่าจะสมรสกับหญิงนั้น" พอมาถึงตอนมาตรา
๑๔๓๘ บอกว่าอย่างนี้เมื่อมีการหมั้นกันแล้ว ฝ่ายใดผิดสัญญา ท่านดูเถอะ
ครับความเสมอภาคมันเกิดขึ้นหรือไม่ถ้าฝ่ายใดผิดสัญญา อีกฝ่ายหนึ่ง
มีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนโดยในกรณีของหมั้นถ้าฝ่ายชายผิดสัญญาให้
ของหมั้นตกเป็นของหญิง ที่นี้กรณีถ้าฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นครับ กลับไป
ว่าถ้าฝ่ายหญิงผิดสัญญาหมั้นก็ให้คืนของให้แก่ชาย เพราะฉะนั้นกระผม
ว่าเพื่อความเสมอภาคนี้ การหมั้นตามมาตรา ๑๔๓๗ ก็ควรจะระบุไว้
ด้วยถ้าหากว่าถึงขั้นกรรมาธิการว่า ของหมั้นนั้นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายและ
หญิงให้ซึ่งกันและกัน พอถึงเวลาว่ามีฝ่ายใดผิดแล้ว ยกตัวอย่างว่า
เราขี้หนุกขี้แอมว เกิดว่าฝ่ายชายผิด ผู้หญิงก็ยึดของหมั้นนั้นไปได้
แต่ถ้าหากว่าฝ่ายหญิงผิดผู้ชายก็ยึดของฝ่ายหญิงได้ แต่นี่ตรงกันข้ามครับ
คืออำนาจยกให้แก่ผู้หญิงมากกว่าเกินไป คือหมายความว่าของหมั้นนั้นนะ
ถ้าถึงขั้นเพื่อความยุติธรรมนี้ต่างคนต่างยึดกันไว้ยึดหมู่วัยมัดมัดไว้ ถ้า
หากว่าไม่ตกลงกัน แต่ที่นี้กลับไม่อย่างนั้นตามที่ผมว่า เพราะฉะนั้น
กระผมใคร่ขอกราบเรียนในที่นี้ว่าสิทธิสตรีทางกฎหมายนั้น เราพูดกัน

กระผมเห็นว่าในประเทศไทยของเราในปัจจุบันนี้ก็ดูเหมือนว่าจะพูด เฉพาะในสถานที่เมืองเจริญหรือว่าในสถานที่หัวเมืองเท่านั้น ประชาชนตามชนบทนั้นยังไม่รู้เรื่องสิทธิสตรีทางกฎหมายหรือว่าจะมีการจดทะเบียนสมรสอะไรกัน ส่วนใหญ่จะไม่มีมีการจดทะเบียนกันแต่ที่นี้กระผมก็ขอฝากไว้ว่าในชั้นกรรมาธิการ ถ้าอย่างไรจะให้ยอมรับกันก็ขอให้ไปแก้ไขตามมาตราดังที่กระผมให้ข้อสังเกตไว้ในที่นี้ด้วย กระผมก็ขอขอบคุณครับ

นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ (สุรินทร์)

: ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทุกท่าน ดิฉัน จินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุรินทร์ เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำเพื่อสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ วรรคสองบัญญัติไว้ว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" และเมื่อก่อนดิฉันได้ขึ้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายชายท่านหนึ่ง คือ คุณอุดม แดงโกเมนซึ่งเป็น ส.ส. จังหวัดสงขลา ดิฉันรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ท่านกล่าวขึ้นมาเปรียบเสมือนหนึ่งคนที่เห็นแก่ตัว ทั้ง ๆ ที่ดิฉันนั่งคิดตั้งแต่เมื่อเข้าวันนี้ว่าในประเทศไทยเรานี้ยังมีผู้ชายไทยดี ๆ อีกเยอะ และในวงสังคมไทยเรานี้เป็นความโชคดีของหญิงไทยในวงสังคมไทยที่ว่าชายไทยได้ให้สิทธิสตรีต่าง ๆ มากมาย มากพอสมควรทีเดียว มากจนกระทั่งเราไม่ควรจะเรียกร้องสิทธิเหล่านั้นอีกแล้ว แต่ทว่าในประเทศไทยเราเองก็อาจจะยังมีคนไม่ดีหลงเหลืออยู่ และในกฎหมายฉบับนี้กระทำขึ้นเพื่อป้องกันผู้ชายบางประเภทที่ชอบเอาไรต์เอาเปรียบฝ่ายหญิง และเพื่อช่วยฝ่ายหญิงที่ได้รับเคราะห์กรรมเหล่านั้น ถ้าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์อาจจะรู้สึกลำบากใจที่จะรับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดิฉันเองเป็นผู้หนึ่งที่มีได้มีประสบการณ์ปัญหาในด้านครอบครัว

แต่ดิฉันมีประสบการณ์ในด้านการรับฟังข้อคิดเห็นจากสภาพสตรีด้วยกันใน
 ยามที่เดือดร้อนที่ดิฉันกล่าวหาหรือตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ท่านสมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎรฝ่ายชาย หรือคุณอุดม แดงโกเมน ขอประทานโทษที่ต้อง
 เอ่ยนามที่กล่าวไว้ว่า การที่เป็นเรื่องที่น่าสงสารที่ฝ่ายหญิงเรียกร้อง
 การหย่าสามี และไม่ยอมอยู่กับสามีที่นอกใจ เป็นเรื่องที่น่าสงสาร
 ดิฉันคิดว่าไม่ใช่เรื่องที่น่าสงสาร แต่เป็นเรื่องแล้วแต่กรณีไป บาง
 ครอบครัวอาจจะทนได้ถ้าเพื่อสามีมีภรรยาน้อย หรือมีผู้หญิงคนอื่นหรือ
 ไปสมสู่กับใครก็ตาม จะเป็นครั้งคราวหรือหลายครั้งก็ทนได้ แต่ผู้หญิง
 บางคนไม่สามารถทนได้ เป็นการทำลายจิตใจ ทำร้ายจิตใจมันยิ่งเสีย
 กว่าการทำร้ายร่างกาย อันนี้แล้วแต่กรณีของแต่ละครอบครัวไป และที่
 ท่านยังพูดอีกว่า ประเทศหรือโลกนี้มีสตรีมากมายเหลือเกิน การที่จะมี
 ภรรยามากนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ใช่ของเสียหาย ดิฉันคิดว่าถึงจะมีสตรี
 มากมายเหลือเกิน แต่ก็ควรจะอยู่ในศีลธรรม และควรที่จะมีภรรยาได้
 เพียงคนเดียวตามที่กฎหมายระบุไว้ เมื่อท่านผู้นี้ได้กล่าวถึงมาตรา
 ๑๕๕๘ หน้า ๓ ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กล่าวไว้ว่า "การสมรสจะ
 ทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แล้ว แต่ในกรณีที่มีเหตุ
 อันสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้" ดิฉันขอย้ำอีกที
 นะคะ "ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสมรสก่อนนั้นได้" เพราะฉะนั้นไม่มี
 ปัญหาเลยคะสำหรับผู้ที่มีนิกายศาสนาอื่นที่ไม่ใช่พุทธศาสนา หรือที่ท่าน
 กล่าวว่า เป็นปัญหาแก่ศาสนาอิสลาม ดิฉันว่าไม่เป็นปัญหา เพราะใน
 กรณีนี้ศาลอาจอนุญาตได้ อันนี้ก็จะมีปัญหาใดเกิดขึ้น ส่วนเมื่อเข้านี้
 นะคะ ขอขออนุญาตไปถึงเมื่อเข้านี้ถึงที่คุณสมคิด ศรีสังคม ขอประทานโทษ
 ที่ต้องเอ่ยนามท่าน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คืออย่างนี้ครับ คุณจินตนาครับ การเอ่ยชื่อนั้นะครับผมคิดว่าไม่จำเป็นอย่าเอ่ยเลยครับ ในสภานี้เรากำลังเอาเหตุผล คือทางที่เหมาะสมที่ควรบอกว่าตามที่มีสมาชิกให้เหตุผลว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่ต้องบอกว่าใครหรือครับ ดีที่สุดครับ

นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ (สุรินทร์) : ที่เอ่ยชื่อนั้นก็เพราะว่าจะได้เป็นการแน่นอนว่ามีคนกล่าวจริงค่ะ มิใช่อ้างว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่งท่านนั้น มันเป็นการเน้นว่ามีคนกล่าวคำพูดนั้นจริง แล้วถ้าไม่จริงก็มีการยืนยันได้ว่าไม่จริงใช่ไหมคะ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผมขอความกรุณาครับ ในฐานะที่ผมทำหน้าที่นี้อยู่ คืออยากจะทำความตกลงกับสมาชิกด้วยว่าไม่จำเป็นกรุณาอย่าเอ่ยชื่อนะครับ ถึงจะเป็นทางดีหรือทางไม่ดี เพราะว่าให้สอดคล้องกับข้อบังคับ ประการที่ ๑ และความเหมาะสมด้วย เพราะว่าการที่ท่านใดท่านหนึ่งพูดนี้ พูดด้วยเหตุผล บางที่ไม่ใช่ความเห็นของตัวหรือแต่เป็นเหตุผลที่รับฟังมา เพราะฉะนั้นถ้าเราไปอ้างเขานี้คล้ายกับไปผูกมัดเขา ที่เขาแสดงไปเป็นการแสดงเหตุผลเท่านั้น ผมขอความกรุณาคุณจินตนาครับ และขอความกรุณาต่อสมาชิกทุกท่านด้วย

นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ (สุรินทร์) : ค่ะ ถ้าอย่างนั้นดิฉันขอเปลี่ยนคำพูดค่ะ ดังคำกล่าวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อก่อนนี้มีการยินยอมให้สมรสได้เมื่อมีอายุผู้ชาย ๑๓ ปี ผู้หญิง ๑๕ ปี แต่ในร่างพระราชบัญญัติใหม่ มาตรา ๑๕๔๘ การสมรสจะกระทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุ ๑๘ ปี อันนี้ถ้าเพื่อว่าท่านทั้งหลายได้ทราบที่มาของอายุ ๑๘ ปี ว่าทำไมมันถึงเป็น ๑๘ ปีก็คงจะเห็นด้วย การที่ให้ผู้ที่อายุ ๑๘ ปี เนื่องจากว่าผู้ที่

อายุ ๑๘ ปีนี้จัดว่าเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงที่มีอายุในระหว่างการเกณฑ์ทหาร ในการได้รับใบขับขีอนุญาต ใบขับขียานยนต์นั้น ก็ต้องมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว และถ้าจะมาอ้างว่าต้องให้ผู้หญิงอายุน้อยกว่าผู้ชาย ไม่ให้ทัดเทียมกัน เนื่องจากทางด้านชีววิทยาแล้ว ดิฉันก็คิดว่าถ้าเราจะมานึกถึงโลกในปัจจุบันนี้ มันเท่ากับเป็นการส่งเสริมการวางแผนครอบครัว เพราะว่าประชากรขณะนี้ก็พุดกันมากมาย เหลือเกินว่าแทบจะล้นโลกอยู่แล้ว อาหารที่ผลิตขึ้นมาก็แทบจะไม่พอให้แก่ประชากรที่เกิดขึ้นอยู่ทุก ๆ วันอยู่แล้ว ฉะนั้นการที่กำหนดอายุให้มากขึ้นเป็น ๑๘ ปีทั้งสองฝ่าย ดิฉันก็คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี และเมื่อเข้ามาก็มีอีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงเรื่องการเกณฑ์ทหารว่าฝ่ายหญิงนั้นยังไม่ได้มีการเกณฑ์ทหาร เพราะฉะนั้นสิทธิสตรีกับสิทธิของสุภาพบุรุษนั้นจะไม่เท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามดิฉันก็คิดว่าในเรื่องนี้ทางด้านกระทรวงกลาโหมก็ได้มีการศึกษา และคิดที่จะกระทำการอันนี้ขึ้น คือที่จะให้สตรีที่มีการเกณฑ์ทหาร แต่ไม่ทราบว่าจะออกมาเป็นประการใดอย่างไรที่เราเห็น ๆ กันนะคะ ประเทศอิสราเอลก็ได้มีผู้หญิงที่เป็นทหารแล้วก็ถือปืน มีการฝึกอาวุธได้ ดิฉันก็คิดว่าผู้หญิงไทยเรานี้ก็มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายไทยหรือพุดงาย ๆ ว่าผู้หญิงก็มีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชายไม่ว่าจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม จะมาบอกว่าผู้หญิงนั้นเข้าโรงเรียนนายร้อยไม่ได้ แต่ถ้าเราให้สิทธิให้เข้าให้ได้ ในอนาคตก็อาจจะมีผู้หญิงที่มีความสนใจที่จะเข้าโรงเรียนนายร้อยได้ เพียงแต่ให้สิทธิไว้ก่อน ความสามารถก็จะตามมาทีหลัง การไม่ให้สิทธิเสียเลยเท่ากับเป็นการกีดขวาง เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ หรือความสามารถของผู้หญิงทั้งโลกไว้ และก็คิดว่าอย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเราเคยเป็นประเทศที่เรียกว่า มีความประนีประนอมกันมากมายเหลือเกิน

เพราะฉะนั้นเราก็คิดว่า เรื่องเหล่านี้คงจะได้รับความยินยอมจาก สภากษัตริย์ในที่ ที่จะยินยอมให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ผ่านไปได้ และ อีกท่านหนึ่งได้กล่าวถึงว่า การที่ยังไม่แต่งงานสามารถที่จะทำนิติกรรม ใด ๆ ก็ได้แต่หลังจากแต่งงานแล้วผู้หญิงเสียสิทธิอันนี้ เมื่อก่อนนี้เคย มีแต่ไปเสียสิทธิหลังจากที่แต่งงานแล้วหรือสมรสไปแล้ว ฉะนั้นดิฉัน ก็คิดว่าในการที่ผู้หญิงจะสละความสาวเสียความสาวแล้วก็ยอมแต่งงาน กับท่าน เสียความสาวหวังแหนให้แก่ท่านแล้ว ท่านก็ควรที่จะให้สิทธิที่ เขาเคยได้ตั้งแต่เขายังเป็นโสดกลับคืนมาสู่เขาอีกครั้งหนึ่ง กราบ ขอบพระคุณด้วยค่ะ

จำสิบเอก ทรงธรรม ปัญญาดี (เชียงใหม่) : ท่าน ประธานที่เคารพครับ กระผม ทรงธรรม ปัญญาดี ส.ส. เชียงราย ท่านประธานที่เคารพ เมื่อวานนี้เป็นวันแม่แห่งชาติ พวกเรามานั่ง ประชุมนี้ ก่อนที่เราจะมาประชุมนี้เราก็ไปนอนอยู่ในห้องของมนุษย์ ที่เป็นเพศหญิง เพื่อให้คุณแม่ของเรามีสิทธิเท่าเทียมกับคุณพ่อ กระผม ก็เห็นว่าอภิปรายกันมาพอสมควรแล้ว ก็ขอเสนอญัตติปิดอภิปรายครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยกรุณารับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะมีท่านผู้ใดมีความเห็น เป็นอย่างอื่นหรือไม่ คุณเซว่งศักดิ์

(นายอุดมแดง โกเมน ได้ขึ้นและยกมือขึ้น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณอุดมประท้วงใช้ไหมครับ เดี่ยวครับขอภัยครับขอให้คุณอุดมชี้แจงก่อนครับ

นายอุดมแดง โกเมน (สงขลา) : ท่านประธานที่เคารพ การที่กระผมอภิปรายจบไปเมื่อกี้ที่กระผมไม่ได้มีเจตนาที่จะกีดกัน หรือ

จะไปว่าสภาพสตรีซึ่งเป็นเพศแม่ของกระผมแม้แต่ประการใดเลย การ
เข้าใจผิดของสภาพสตรี ขอภัยที่จะต้องกล่าวนาม คือคุณจินตนา
เรื่องกาญจนเศรษฐ์ หรือจินดารัตน์ อันนี้กระผมถือเป็นการ....

(นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ ได้ยื่นและ
ยกมือขึ้น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เดี่ยว ๆ ครับ คืออย่างนี้ครับ
เดี๋ยวค่อยชี้แจง ผมจะให้คุณชี้แจงยืนอยู่เฉย ๆ ก่อน เชิญคุณอุดม

นายอุดม แดงโกเมน (สงขลา) : คือว่าคุณจินตนาเอง
ได้กล่าวพาดพิงมาถึงกระผม กระผมก็นิ่งฟังได้ตลอดเวลา ให้คุณจินตนา
อภิปรายจนจบไปแล้ว กระผมก็จึงประท้วงขึ้นมา ความจริงกระผมไม่ได้
พูดเป็นการเสียดสีคุณจินตนาหรือสภาพสตรี....

ร้อยตำรวจเอก มนัส ชวนลิน (นครปฐม) : ท่านประธาน
ครับ กระผมประท้วง....

นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ (สุรินทร์)
: ท่านประธานคะดิฉันขอประท้วง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : นี่ละครับผลของการพาดพิง
ไปพียงกันมานะครับ เออะครับผมคิดว่าอย่างนี้ คุณมนัส คุณอุดม
เขาประท้วงผมให้เขาชี้แจง เขากำลังชี้แจงอยู่ คุณต้องฟังเขาก่อน
คุณจะประท้วงคุณก็ยืนอยู่อย่าเพิ่งตะโกนขึ้นมาว่าผมประท้วง ประธาน
สภาเห็นครับไม่ใช่ไม่เห็นนะครับ ขอให้ผู้จะประท้วงยื่นขึ้นและยกมือขึ้น
ผมจะให้ชี้แจงทีละท่าน ไม่เป็นอะไรสำหรับการประท้วงนี้ ผมเปิด
โอกาสให้เสมอ แต่ขอให้ประท้วงให้ถูกต้องตรงข้อบังคับ เชิญคุณอุดม
ชี้แจงครับ

นายอุดม แดงโกลเมน (สงขลา) : คือกระผมชี้แจงแล้วว่าการที่กระผมพูดไปเมื่อกี้นั้น กระผมอ้างเอาหลักการของศาสนาอิสลามครับ ซึ่งมีประชาชนชาวไทยนับถือไม่น้อยกว่า ๕ ล้านคน เอามาชี้แจง เพื่อให้สภานี้ได้วินิจฉัยในโอกาสที่จะรับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กฎหมายเหล่านี้กระผมถือว่าเป็นกฎหมายที่ออกไปบังคับประชาชนทั่วทั้งประเทศ ฉะนั้นกฎหมายนี้มันมีขัดกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลามกระผมจึงชี้แจง แต่โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่พาดพิงไปถึงเพศหญิงซึ่งเป็นเพศมารดาของกระผมนั้น ก็เป็นการให้เกียรติกับเพศหญิง เพราะว่าบางทีสุภาพสตรีในขณะนั้นกำลังมีสามีอยู่ก็ดีใจ เมื่อสามีตายไปแล้วท่านจะเสียใจครับว่า ไม่มีใครจะมาเอาท่านในอนาคต หรือข้างหน้าไปขอขอบคุณครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พอเข้าใจแล้วครับ เมื่อกี้มีผู้เสนอให้เปิดอภิปรายและมีผู้รับรองถูกต้อง ผมจะถามที่ประชุมนี้ว่าจะมีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ เชิญคุณเชวงศักดิ์ครับ

นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมัตย์ (อุบลราชธานี) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมัตย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ กระผมขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายต่อไปครับ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : มีผู้รับรองถูกต้องนะครับ ผมจะขออนุมัติจากที่ประชุมนี้ว่าท่านผู้ใดเห็นว่าควรเปิดอภิปรายต่อไปโปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๖๑ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรปิดอภิปรายได้แล้วโปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๕๔ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้มีมติให้เปิดอภิปรายต่อไป เชิญคุณผดึนทรา ครับ

นางผดึนทรา ภัคเกษม (เชียงใหม่) : ท่านประธานที่เคารพ ดิฉัน ผดึนทรา ภัคเกษม พรรคประชาธิปัตย์ จากจังหวัดเชียงใหม่ค่ะ ดิฉันขอขอบพระคุณท่านสมาชิกที่ได้กรุณาสันนิษฐานการเปิดอภิปราย ท่านประธานที่เคารพคะ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญสำหรับสตรี ดิฉันเองถึงแม้ว่าจะจะเป็นสตรี และก็ได้รับเลือกเข้ามาเป็นผู้แทนราษฎร ซึ่งได้ยืนยันแล้วว่าการได้รับเลือกของดิฉันนั้นเป็นสิทธิสตรีอันหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามการที่สภาแห่งนี้ได้มีน้ำใจกว้างขวาง คณะรัฐมนตรีชุดนี้ได้กรุณาเสนอร่างกฎหมายฉบับนี้เข้ามาแล้วก็ได้มีความห่วงใยจากท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสุภาพบุรุษหลายท่าน ได้กรุณากล่าวสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทั้งยังได้เป็นห่วงล้าลึงลงไปอีกว่ากฎหมายฉบับนี้นั้นจะเป็นกฎหมายแทนที่จะให้สิทธิสตรี กลับเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิสตรีอย่างที่หลาย ๆ ท่านได้อภิปรายไปแล้ว ดิฉันขอเรียนว่าการเรียกร้องเพื่อจะยกฐานะสตรีนั้นเป็นเรื่องของสตรีที่ได้เพียรพยายามกระทำกันมาหลายยุคหลายสมัยแล้ว การประชุมหลายครั้งทั้งสภานิติบัญญัติฯ ทั้งสภาผู้แทนราษฎร บรรดาสมาชิกที่เป็นสตรีก็ได้พยายามตามที่ท่านสมาชิกที่เป็นบุรุษได้กรุณาแนะนำไปแล้วเมื่อกันี้ แต่เนื่องจากเหตุอะไรก็เหลือเดา ทุกครั้งไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ในวันนี้ดิฉันเชื่อแน่ว่าร่างกฎหมายฉบับนี้จะต้องผ่านไปได้อย่างแน่นอน ท่านประธานที่เคารพคะ จากการอภิปรายของสมาชิก

หลายท่านทำให้ดิฉันได้ทราบว่า มีหลายท่านยังเป็นห่วงอยู่ในเรื่อง มาตรา ๑๕๑๗ (๑) ที่กล่าวถึงเหตุฟ้องหย่าไว้ว่า "สามีสมสู่หญิงอื่น ภริยามีชู้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้" มีหลายท่านบอกว่าไม่เป็นธรรมแก่ ฝ่ายชาย เพราะว่าสมสู่เพียงครั้งเดียว หญิงก็นำขึ้นไปเป็นสาเหตุ ฟ้องหย่าได้ อันนี้ดิฉันขอเรียนว่าในมาตรา ๑๕๑๗ ได้ระบุลงไปอย่างชัดเจน ค่ะว่ามีให้นำข้อความใน (๑) ของมาตรา ๑๕๑๗ มาใช้บังคับ ในกรณี ที่เหตุนั้นได้มีอยู่ก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้จะใช้บังคับ ตราบเท่าที่การ กระทำดังกล่าวได้กระทำต่อเนื่องกันมาโดยไม่ขาดสาย ฉะนั้นดิฉัน ขอเรียนต่อท่านสมาชิกที่เป็นห่วงถึงเรื่องนี้ว่า ถ้าหากท่านใดที่เป็นห่วง ว่าหลังจากวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว ท่านจะกระทำการ อย่างนี้ไม่ได้ต่อไปตั้งแต่วันนี้จนกระทั่งถึงวันที่กฎหมายฉบับนี้จะประกาศ ใช้บังคับยังมีเวลาเหลือค่ะ ยังมีเวลาเหลือพอที่ท่านจะสามารถจะ กระทำการอันต่อเนื่องโดยไม่ขาดสายนั้นได้ ซึ่งก็ไม่เป็นการปิดทาง ภรรยาจะนำขึ้นมาเป็นเหตุฟ้องหย่าได้ แต่ในขณะที่เดี๋ยวกันถ้าหากว่า ท่านสุขภาพบุรุษท่านใดต้องการที่จะหย่าภรรยาปากเสียปากม้าของท่าน ทำอย่างไรก็หย่าไม่ได้ ท่านไปสมสู่กับหญิงอื่นหลังจากวันที่กฎหมาย ฉบับนี้ใช้บังคับเพียงครั้งเดียว ภรรยาก็จะฟ้องหย่าท่านแล้วในที่สุดท่าน ก็จะเป็นอิสระเป็นไทแก่ตัว นี่เป็นท่านองกลับกัน เพราะฉะนั้นดิฉันก็ ขอเรียนถึงผลดีผลเสียอย่างนี้ นอกจากนั้นแล้วนะคะมีอีกเรื่องหนึ่งที่ เมื่อท่านสมาชิกจากศรีสะเกษแล้วก็ตอนเช้าอีกท่านหนึ่ง ขอประทานโทษ ลืมชื่อ บอกว่ามาประชุมอยู่ที่สภากลับไปถึงบ้านภรรยาชายบ้านไปแล้ว ไม่มีบ้านจะอยู่ดิฉันขอเรียนว่าเรื่องนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ ถ้าหากว่าท่าน เข้าไปอยู่ในบ้านซึ่งเป็นสินส่วนตัวของภรรยา คือไปอาศัยภรรยาอยู่ แต่ถ้าหากว่าท่านอยู่ในบ้านซึ่งเป็นสินสมรสซึ่งเป็นชื่อของท่าน ภรรยา

ไม่สามารถที่จะเอาบ้านหลังนั้นไปขายได้ ถ้าหากว่าท่านจะเปิดดู
 กฎหมายนะคะ กฎหมายมาตรา ๑๕๗๖ และก็มีมาตรา ๑๕๗๗ มาตรา
 ๑๕๗๖ ระบุลงไปอย่างแน่ชัดว่า "นอกจากสัญญาก่อนสมรสจะกำหนด
 ไว้เป็นอย่างอื่น สามีและภริยาเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกัน" มาตรา
 ๑๕๗๗ "อำนาจจัดการสินสมรสนั้น รวมถึงอำนาจจำหน่าย จำนำ
 จำนอง หรือก่อให้เกิดภาระติดพันซึ่งสินสมรสและอำนาจฟ้องและต่อสู้
 คดีเกี่ยวกับสินสมรสนั้นด้วย" เพราะฉะนั้นท่านสามีที่เป็นห่วงว่ากลับ
 จากการประชุมสภาไปแล้ว ไม่มีบ้านจะอยู่นั้นก็คงจะหายกลายเป็นห่วง
 ไปได้นะคะ ส่วนเรื่องโสเภณีก็เหมือนกัน ที่ท่านบอกเมื่อเข้านี้ว่า
 บรรดาสตรีทั้งหลายน่าจะเป็นห่วงถึงเรื่องโสเภณีถึงเรื่องอาบอบนวด
 มากกว่า ดิฉันขอเรียนว่ากฎหมายงดต่ออายุใบอนุญาตสถาน
 อาบอบนวดสถานบริการนั้นได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอ เข้าสู่สภา
 แล้ว และในขณะเดียวกันกฎหมายปราบโสเภณีเราก็ได้กระทำแล้วคะ
 ท่านที่เป็นห่วงกรุณาอย่าเป็นห่วง เราได้กระทำเสนอสู่สภาไปแล้ว
 ก็ขอความกรุณาต่อท่านประชาชนว่า กรุณาพิจารณาบรรจุเข้าใน
 ระเบียบวาระ เพื่อที่ท่านสมาชิกจะได้พิจารณาและท่านที่กล่าวเมื่อเข้านี้
 ก็โปรดกรุณาให้ความสนับสนุนด้วย เมื่อกฎหมายฉบับนั้นถึงวาระที่จะ
 เข้าสู่การพิจารณาของสภาแห่งนี้ ขอขอบคุณคะ

จำลองตรี อนันต์ เรื่องกุล (สงขลา) : ท่านประธาน
 สภาที่เคารพ กระผม อนันต์ เรื่องกุล ผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา
 กฎหมายฉบับนี้ครับก็เป็นที่ยอมรับกันทั้งสภาแล้วว่าจะต้องผ่านสภาแน่ ๆ
 กระผมเองในฐานะที่เป็นผู้ชายก็มีความเห็นใจท่านสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรซึ่งเป็นผู้หญิงเป็นอย่างมาก ที่ได้ต่อสู้เพื่อสิทธิของสตรี
 ทั้งประเทศ ทั้งนี้กระผมขอชมเชยด้วยใจจริงว่า ท่านเหล่านี้สมกับที่

รับปากรับคำกับพี่น้องประชาชนทั่วประเทศว่า จะช่วยเหลือสตรีให้มี สิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายให้จงได้ อันนี้กระผมยอมรับ และยอมรับว่า ขณะนี้พี่น้องหน้าเสี่ยอยู่คนหนึ่งคือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม ครับ ถ้าออกกฎหมายนี้กระผมว่าจะมีเมียไม่ได้แน่ครับ เพราะว่ายังหนุ่ม ยังโสดอยู่ และพี่น้องหน้าเสี่ยตั้งแต่เช้า เพราะว่ากฎหมายฉบับนี้มีเรื่อง จะต้องฟ้องร้องกัน เมื่อที่กระผมไปยืนอยู่หน้าโทรศัพท์เดี๋ยววิ่งมา รัฐมนตรีชวนครับ เดี่ยววิ่งมาก็ควนอีก ไม่รู้เรื่องอะไร กระผมอยาก จะแอบฟังตุ๊กก็กลัวเสียมารยาทนะครับ เรื่องนี้หน้าจะลำบากรัฐมนตรีผู้ออก กฎหมายนี้มากกว่า

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณอนันต์ครับ ผมเพิ่งทำ ความตกลงกับสมาชิกไปเดี๋ยวนี้เองอย่าเอ๋ยชื่อเลขครับ

จำสืบทวี อนันต์ เรื่องกูล (สงขลา) : ครับ ขออภัย ครับเพราะกระผมเห็นหน้าเสี่ยครับไม่ใช่อะไรหรอกครับ ที่นี้จะพูดถึง ว่าสิทธิของสตรีครับ จะให้มีเท่าเทียมกับผู้ชายนั้นมันมีอยู่แล้วครับ มี ครบทุกอย่างและมีบริบูรณ์ด้วย แต่ว่าความสามารถครับ คงจะไม่เท่า กับผู้ชายอย่างแน่นอนนะครับ ถึงจะออกกฎหมายอย่างไรก็เท่ากันไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น ข้าวสาร ๑ กระสอบ ๑๐๐ กิโลกรัมนี้ ผู้ชายแบก อย่างสบาย แต่ผู้หญิงแบกไม่ได้ แต่ว่าค่าแรงงานค่าบริการนี้จะเอา เท่าเทียมกันมันเอาไม่ได้ครับ เรื่องนี้มันเอาไม่ได้ เรื่องนี้กระผม ก็ไม่ว่าหรอกครับ แต่ว่าขอให้ทุกคนยอมรับว่าสตรีนั้นเป็นประเภทแม่ ประเภทอ่อนแอ เราก็ยอมให้อภัยเสมอมาเราต้องยอมรับกันอย่างนี้ กระผมเองในฐานะที่มีจิตใจที่จะช่วยเหลือกฎหมายฉบับนี้ให้ออกมานะครับ กระผมเชื่อแน่ว่าพรรคพวกทุกคนที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้คงไม่ ใจดำจะไม่ยกมือให้กฎหมายฉบับนี้ผ่านไป แต่ว่ามีอยู่อย่างหนึ่งว่า

เรื่องความสามารถซิดริบเป็นปัญหาใหญ่ ทุกอย่างสตรีก็มีพร้อมอยู่แล้ว มีอย่างเดียวที่ยังขาดอยู่คือการทำที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี เมืองไทยยังไม่มี แต่ต่างประเทศเขามี เมืองไทยอธิบดีมี ผู้พิพากษา เขายังไม่มี แต่ต่อไป ถ้ากฎหมายฉบับนี้ออกมาทำให้สตรีทุกคนมีความมุนานะที่จะปรับปรุงตนเองให้เท่าเทียมผู้ชายได้อย่างสมบูรณ์นะครับ ขอขอบคุณครับ

นายชวน หลีกภัย (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม)

: ท่านประธานที่เคารพ กระผมไม่มีความประสงค์ที่จะตอบข้อสงสัยของท่านสมาชิก แต่ว่ากระผมขอกราบเรียนว่ากฎหมายฉบับนี้รัฐบาลไม่ได้เป็นผู้ร่างเองหรือครับ กรรมการซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการกฤษฎีกา และก็กรรมการที่พิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ก็ เป็นกรรมการซึ่งรัฐบาลชุดที่แล้วได้ตั้งขึ้น เมื่อตอนที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ก็ได้มีการเปลี่ยนตัวคณะกรรมการบ้าง บางท่านเท่านั้นเองที่ไม่ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ก็ได้มีการทบทวน แต่ว่าเมื่อตอนที่มีการเสนอเข้ามาเนี่ย การทบทวนก็ยังไม่จบสิ้นแต่เกรงว่าระยะเวลาจะไม่เพียงพอ รัฐบาลจึงต้องเสนอเรื่องนี้เข้ามาเป็นเรื่องรีบด่วน กระผมเองมีความเห็นว่าชีวิตครอบครัวนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎหมายฉบับนี้ หากว่าการหย่าร้างจะมากขึ้นหรือน้อยลงเพราะกฎหมายฉบับนี้ ความจริงแล้วผิวเมียที่รักกันนั้น ขอประทานโทษนะครับ กระผมอาจจะบังอาจพูดในสิ่งที่ตัวไม่เคยมีประสบการณ์ แต่กระผมมั่นใจว่าชีวิตผิวเมียที่เขายู่กันได้นั้น บางทีผิวกับเมียไม่เคยทราบด้วยซ้ำว่าสินบริคณ์คืออะไร สินสมรสคืออะไร สินสอดคืออะไร และการหย่าร้างคืออะไร การหมั้นคืออะไร แต่ว่าเขายู่กันด้วยใจ อยู่กันด้วยความรัก ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจของคู่ผิวคู่เมีย เพราะฉะนั้นถึงแม้กฎหมายฉบับนี้จะเขียนให้ลึกลับ และเขียนตามความประสงค์ของ

ท่านสมาชิกได้ดีแค่ไหนก็ตาม กระผมไม่เชื่อว่าโดยสาระของกฎหมาย จะมผลทำให้ชีวิตครอบครัวดีขึ้นหรือเลวลง กระผมคิดว่ากฎหมายเป็น แต่เพียงเครื่องมือที่จะแก้ปัญหา เมื่อครอบครัวเกิดอุปสรรคเกิดอุบัติเหตุ ในชีวิตครอบครัวขึ้นมาเท่านั้นเองว่าถ้าเกิดปัญหาอย่างนี้ขึ้นมา สิทธิตามกฎหมายใครที่จะ เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูใครเป็นผู้ที่มีสิทธิครอบครอง มี สิทธิในการปกครองเด็ก อะไรทำนองนี้ เท่าที่กระผมฟังเพื่อนสมาชิกได้ พูดมาทั้งหมดเป็นในสาระของรายละเอียด ซึ่งท่านทั้งหลายสามารถจะ แปรพฤติได้ทั้งสิ้น และก็ความเห็นที่ท่านได้เสนอนั้นกระผมเห็นว่า หลายสิ่งหลายอย่าง กระผมเองก็เห็นด้วย กระผมยังรักชีวิตครอบครัว แบบไทย ๆ แบบเก่า ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชีวิตครอบครัว แบบไทยที่ไม่มีใครเสมอเหมือนได้ กระผมเองก็ไม่อยากจะได้สิ่งใหม่ เกินไปจนกระทั่งสังคมนี้ไม่สามารถที่จะรับได้ แต่ว่าเท่าที่ปรากฏมาใน สาระของกฎหมายนี้ก็เห็นความเห็นของคนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีความคิดว่าน่าจะ จะปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ให้เกิดความเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมกัน ในทรรณะ ซึ่งผู้ร่างกฎหมายมีความเห็นว่าจะเป็นอย่างนี้แต่ว่าจะ ออกมาในรูปใดนั้น เป็นเรื่องของพวกเขาทั้งหลายที่จะต้องช่วยกัน แปรพฤติ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทั้ง ๒ เพศเป็นหลัก กระผม เห็นด้วยกับเพื่อนสมาชิกหลายท่านว่า เราจะแก้อะไรให้เท่าเทียมกัน ทำได้ แต่สิ่งหนึ่งที่เราแก้ไม่ได้คือความเป็นธรรมชาติของคน เราจะ แก้ผู้หญิงให้เป็นชายไม่มีวันทำได้ เราจะแก้ผู้ชายให้เป็นผู้หญิงก็ไม่มีวัน ที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าการแก้ไขในสาระสำคัญนั้น คือ แก้ไขสิทธิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระผมอยากจะกราบเรียนว่า สาระสำคัญ ของกฎหมายที่แก้ไขนี้สิ่งที่เราเน้นหนักมากที่สุดก็คือสิทธิในทรัพย์สิน อย่างที่ท่านสมาชิกหลายท่านได้พูด ทำไมนางสาวมีสิทธิที่จะขายที่ดิน

ตัวเองได้ ทำอะไรได้ทั้งสิ้น แต่พอตัวเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมากกว่านั้น แต่งงาน มีความรับผิดชอบ สิทธิอย่างนั้นได้สูญเสียไปหมดสิ้น เหมือนกับสูญเสีย คำว่า "นางสาว" เป็น "นาง" อันนี้คือสิ่งที่กระผมคิดว่าต้องยอมรับว่า เราต้องหาทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ เพราะปัญหานี้เป็นปัญหาหนึ่งที่กระผม คิดว่าคนที่อยู่ในวงการอย่างนี้คงจะทราบดีว่าชีวิตครอบครัวนั้นมีปัญหา เมื่อหย่าร้างกันมากในเรื่องทรัพย์สิน บางครั้งกระผมก็เห็นด้วยสตรี ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมในเรื่องทรัพย์สิน ทรัพย์สินที่ตัวหามาได้ แต่ เวลาตัวจะจำหน่ายโอนตัวต้องขออนุญาตสามี แต่ที่สามีจะทำอะไร ทำได้ เพราะสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้มีสิทธิทำอะไรได้ทุกอย่าง กระผมคิดว่านี่คือสาระสำคัญที่น่าจะได้มีการแก้ไข ส่วนอายุว่าควรจะมี อายุแค่ไหนถึงควรจะมีมันได้ แต่งงานได้ ก็อยู่ในความนึกคิดของแต่ละ คนว่า น่าจะกำหนดไว้อย่างไร อันนี้เป็นเรื่องที่กระผมหวังใจว่าเพื่อน สมาชิกจะได้ช่วยกันปรับปรุงกฎหมายนี้ให้สมบูรณ์ ในความคิดของกระผม นั้นกระผมเห็นว่ากฎหมายที่เขียนออกมานั้นไม่มีวันที่จะสมบูรณ์ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ การแก้ไขกฎหมายฉบับนี้กระผมอยากกราบเรียนว่า ได้ ทบทวนกันมานานถึงเกือบ ๒๐ ปีแล้ว แต่ว่าได้มีการจริงจังขึ้นมา เนื่องจากว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญบังคับ แล้วก็คณะกรรมการชุดที่แล้ว ก็ได้พยายามริบเร่งที่จะร่าง พอรัฐบาลชุดนี้เข้ามาในช่วงระยะ ๓ เดือนต้องรีบทบทวน แต่ก็ทบทวนได้เพียงแค่มাত্রา ๑๔๔๑ เท่านั้นเอง และเราไม่สามารถที่จะใช้เวลาทบทวนให้มากกว่านี้ได้ ก็ต้องเสนอ ตามความเห็นของคณะกรรมการซึ่งได้ยกร่างขึ้นมาแต่เราเชื่อว่า ในหลักการนั้นเรารับกันได้ แต่ในรายละเอียดก็อยู่ที่เราทั้งหลายจะต้อง ช่วยกันแปรปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของส่วนรวมต่อไป ขอขอบคุณ

นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ (ศรีสะเกษ) : ท่านประธานที่
 เคารพ กระผม ปิยะณัฐ วัชรภรณ์ มาจากศรีสะเกษนะครับ สังกัด
 พรรคธรรมสังคม ซึ่งมีคำขวัญว่าจะสร้างความเป็นธรรมให้กับสังคมทั้ง
 สังคมผู้หญิงและสังคมผู้ชาย ท่านประธานครับ กระผมคิดว่ากฎหมาย
 ทุกฉบับนั้นออกมาก็ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้สังคมอยู่กันด้วยความผาสุก
 ความเป็นธรรมในความคิดของกระผมนั้นหมายถึงความสงบสุข แต่ถ้า
 หากความเป็นธรรมที่สร้างให้มีการทะเลาะเบาะแว้งกันแล้ว กระผม
 คิดว่านั่นไม่ใช่สิ่งที่เป็นธรรมในเจตนารมณ์ของกฎหมาย กฎหมายฉบับนี้
 มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหากฎหมายแพ่งบรรพ ๕ ซึ่งเป็นเรื่องหมวด
 ว่าด้วยครอบครัว เราน่าจะคำนึงว่าทำอย่างไรครอบครัว เขาจึงจะมี
 ความสงบสุข เป็นปึกแผ่นมั่นคง หรือว่าจะมาแก้สิทธิกันเพื่อให้ครอบครัว
 เขาแตกร้างกัน กระผมคิดว่าเจตนารมณ์ที่แท้จริงนั้นเราน่าจะมาหาทาง
 แก้ไขกันในเรื่องที่จะให้ครอบครัว เขามีความมั่นคงมากกว่า เราเห็น
 จะต้องยอมรับกันละครับว่า สิทธิกับจิตใจ อารมณ์และความสามารถ
 นั้นไม่เหมือนกัน ผู้หญิงกับผู้ชายนั้นก็จิตใจ อารมณ์ ความสามารถย่อม
 แตกต่างกันอย่างแน่นอน ท่านประธานจะสังเกตได้จากการอภิปรายของ
 ท่านสมาชิกสภาสตรี ท่านจะเห็นว่า เขาก็อภิปรายกระแหนะกระแหน
 คนโน้นคนนี้อยู่เสมอ นั่นเป็นการแสดงอารมณ์ของสภาสตรีเหมือนกัน
 และเราก็ยอมรับกันอีกเหมือนกันครับว่าผู้หญิงนั้นตัดสินใจอะไรง่าย ๆ
 รวดเร็วทันใจเสมอครับ แต่ว่าไม่ค่อยมีเหตุผล อันนี้กระผมต้องขอ
 ประทานโทษครับ กระผมว่าตามที่กระผมได้พบได้เห็นมา บางท่านอาจ
 จะจิตใจหนักแน่นมากกว่ากระผมก็ได้ กระผมต้องขอประทานโทษด้วย
 แต่เท่าที่รู้จักมาเป็นอย่างนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วกระผมก็คิดว่ากฎหมาย
 ฉบับนี้ออกมานั้นครับ เราอยากจะทำให้สิทธิกับสตรีนั้นมีเท่าเทียมกับ

สภาพบุรุษกับผู้ชาย ตามรัฐธรรมนูญนั้นก็มิบัญญัติว่า "ให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" กระผมคิดว่าสิทธิในทางปฏิบัติกับสิทธิทางกฎหมายนั้นแตกต่างกันครับท่านประธาน ในทางปฏิบัติชายกับหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันอยู่แล้ว หรือบางกรณีผู้หญิงนั้นมีสิทธิมากกว่าผู้ชายด้วยซ้ำไป นั้นในทางปฏิบัติ แต่ในทางกฎหมาย กฎหมายมีเอาไว้ก็เพื่อมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้มีภูมิเกณฑ์ มีความที่เป็นเอกลักษณ์ กฎหมายฉบับนี้กระผมอ่าน ๆ ดูแล้วครับควรที่จะแก้ไขก็ไม่แก้ ไปแก้ไขก็ไม่ควรที่จะแก้ กระผมจะยกตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องเหตุหย่านี้ครับ ผู้หญิงก็เรียกร้องสิทธิว่าตัวเองนั้นฟ้องหย่าผู้ชายไม่ได้ แต่ผู้ชายฟ้องหย่าตัวเองได้ในกรณีที่ภรรยาไม่สู้ สิทธิอย่างนี้ท่านต้องการเอามาทำไมครับ เวลาผู้ชายไปสมสู่หญิงอื่นแล้วท่านจะมีสิทธิฟ้องหย่าได้ ท่านต้องการสิทธิอย่างนี้เอาไปทำไม กระผมคิดว่าสิทธิที่เราควรจะให้ เขาก็น่าจะตัดออกไปเสียทั้งหมดเลย ไม่ต้องเอาสิทธิที่ไม่ควรนั้นเข้ามาไว้ในกฎหมายด้วย มาตราเหตุฟ้องหย่าใน (๒) นั้น ก็มีความหมายชัดเจนอยู่แล้วครับว่าสามีหรือภริยาประพฤติชั่ว เขาก็ฟ้องหย่าได้เลย สิทธิเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินก็เหมือนกัน เมื่อกี้ท่านรัฐมนตรีขึ้นมาพูดว่า มีความประสงค์ที่จะให้ผู้หญิงมีสิทธิในเรื่องทรัพย์สินว่า ก่อนสมรสนั้นก็มิสิทธิจะทำนิติกรรมได้ พอสมรสแล้วกลับทำนิติกรรมไม่ได้ กระผมว่าการที่จะไปแก้ไขให้ผู้หญิงที่สมรสแล้วมีสิทธิในการทำนิติกรรมได้เองนั้น กระผมว่าก็ผิดที่ครับ ความจริงน่าจะเป็นการแก้ว่าเวลาที่สามีจะไปทำนิติกรรมใดให้ได้รับอนุญาตจากภริยาอย่างนั้น กระผมคิดว่าน่าจะจะเป็นสิทธิที่น่าจะให้ เขาอย่างนั้นมากกว่า กระผมมีเรื่องมากมายครับที่ได้ไปพบตัวอย่างแล้วถึงความใจกว้างอ่อนไหวของผู้หญิง กระผมไปที่ศาลจังหวัดศรีสะเกษเมื่อวันจันทร์ที่แล้วมา ก็พบกับสภาพสตรีท่านหนึ่งครับ ท่านก็เป็นแม่คน ก็โดน

ลูกชายทำร้ายไปแจ้งตำรวจจับ ศาลตัดสินจำคุก ๒๕ ปี เกิดใจอ่อน
สงสารลูกก็ต้องไปหาทนายเอามาอุทธรณ์ให้ เพราะว่าเอาลูก
ติดคุกแล้วจะต้องไปเลี้ยงหลานก็ลำบากเดือดร้อน เงินค่าทนายไม่มี
ก็ต้องไปขายนางเอามาจ้างทนายอีก ผู้หญิงเรานั้นก็คิดอะไรคิดแต่
ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น กระผมคิดว่าถ้าหากเรายอมรับเรื่องธรรมชาติ
กัน เรื่องของจิตใจอารมณ์และก็ความสามารถกันแล้วละก็ กระผม
คิดว่าเราน่าที่จะหาเหตุเอามาแก้ให้มันถูกต้องดีกว่า ในการอภิปราย
วันนี้ ในครั้งแรกมีผู้เสนอให้ปิดอภิปราย แล้วก็ยังมีผู้เสนอเปิดอภิปราย
ผลการลงคะแนนก็ปรากฏว่าให้เปิดอภิปรายต่อไป กระผมก็เชื่อมั่นว่า
ท่านสมาชิกทั้งหลายนั้นยังไม่สามารถจะตัดสินใจได้อย่างแน่นอนครับ
บรรดาเพื่อนสมาชิกหลายท่านนั่งอยู่ข้างหลังกระผมนี้ก็ในลักษณะที่ยัง
ไม่เห็นด้วย แต่ความจริงนั้นเราก็ปรารถนาที่จะให้สิทธิสุภาพสตรี
เหมือนกัน กระผมคิดว่าทางออกที่ดีที่สุด หากรัฐบาลจะขอรับกลับไป
พิจารณาแล้วก็เสนอเข้ามาใหม่ กระผมก็คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์
มากกว่า เพราะแม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียม
กันนั้น ในทางปฏิบัติเท่าเทียมกันแล้วละครับ จะเสนอมาเมื่อไรก็ไม่ขัด
รัฐธรรมนูญอย่างแน่นอน กระผมขอบคุณมากครับ

นายใหญ่ ศวิตชาติ (นครสวรรค์) : ท่านประธานที่
เคารพ มีการพาดพิงมาถึงผมสองครั้งว่าผมร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มา
แล้วเป็นประธานกรรมการด้วย ก็อยากจะเรียนชี้แจงเหมือนกันแต่
โอกาสไม่มี มีโอกาสขึ้นมาแล้วก็อยากจะขอรับว่าร่างแก้ไขสาระเสาะ
ประมวลแพ่งฯ นี้ ได้ทำกันมา ๑๗ ปี พอมีรัฐธรรมนูญขึ้น ผมได้ไปเป็น
รัฐบาลก็มีหน้าที่ ไม่ใช่มีความกระตือรือร้นที่จะทำแต่มีหน้าที่ที่จะต้องทำ
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้สิทธิสตรีมีขึ้นตามเจตนารมณ์นั้นได้ทำไป

หลายประการ เป็นต้นว่าความไม่เสมอภาคในการมีอาชีพ ในส่วนแต่ละ
 กระทรวง ทบวง กรม มีหลายแห่งก็ผูกกันไปแล้ว เช่นว่ากรมอัยการ
 มีการขีดค้นให้แต่ชาย กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ก็มีสิทธิแต่เฉพาะ
 ชาย กฎหมายตุลาการก็มีอยู่แต่เฉพาะชาย ได้แก้ไขไปทั้งสิ้นแล้วว่า
 สตรีก็มีสิทธิ มาติดอยู่เรื่องสิทธิสตรี ก็มีสาระสำคัญในเรื่องครอบครัว
 เป็นประการใหญ่ เมื่อกรรมการร่างมาถึง ๑๗ ปีแล้ว ถ้าจะไปยกร่าง
 ใหม่ก็คงจะเป็น ๑๗ ปีต่อไป แต่รัฐธรรมนูญไม่เปิดโอกาสให้ทำเช่นนั้น
 ได้ เมื่อผมเป็นประธานกรรมการแล้วจึงหยิบยกเอามาเฉพาะปัญหาที่
 เกี่ยวกับในเรื่องนี้ ก็คือบรรพ ๕ ที่รัฐบาลเสนอนี้เป็นส่วนมาก
 บรรพ ๕ นี้เองได้เกี่ยวข้องกับลักษณะครอบครัว ซึ่งโยงไปถึงความ
 สามารถของบุคคล ก็มีท่านสมาชิกอภิปรายว่าเรื่องความสามารถและ
 ความเสมอภาคในสิทธินั้นไม่เหมือนกัน ถูกไม่เหมือนกัน แต่มีความ
 เกี่ยวข้องกัน การสมรสก็มีความเกี่ยวข้องแล้วสิทธิและหน้าที่ก็มีความ
 เกี่ยวข้อง จึงพ่วงเอาร่างพระราชบัญญัติที่กล่าวไว้เมื่อเข้านี้มาพิจารณา
 ด้วย ร่างพระราชบัญญัตินั้นเดิมมาเมื่อกรรมการยกร่างรวมกันอยู่ทั้งหมด
 แต่ว่ารัฐบาลได้แยกเอามาก็มีสาระสำคัญเช่นเดียวกัน แยกไปอีกส่วนหนึ่ง
 ต่างหาก ส่วนปัญหาที่ว่ากฎหมายนี้บกพร่องเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนั้น
 ความจริงเมื่อพิจารณาก็พิจารณารอบคอบ หลักการพิจารณาไม่ใช่เอา
 กฎหมายเก่ามาดู แล้วก็เขียนขึ้นมาใหม่แต่ประการเดียว อย่างจะเปลี่ยน
 อายุก็ศึกษาว่าเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ เมื่อใช้ประมวลกฎหมายนั้นทำไม่ผู้หญิง
 อายุ ๑๕ ปี ทำไม่ผู้ชายอายุ ๑๗ ปี แล้วต่อมาทำไม่มา ๑๘ ปี ทำไม่
 ไม่เป็น ๑๙ ปี หรือไม่เป็น ๒๑ ปี ก็ต้องเอาที่มาประกอบหลายประการ
 ก็ดำเนินถึงเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ นั้น การมีประมวลกฎหมายเป็นเหตุหนึ่ง
 ทำให้สภาพนอกอาณาเขตของประเทศไทยสิ้นสุดลงไปแล้ว แม้กระนั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งฯ ที่เราใช้มา ก็สอดคล้องต้องกันกับประเทศ
 ที่มีสภาพนอกอาณาเขตเหนือประเทศไทยหลายประเทศ ที่เป็นมา
 อย่างนั้น การร่างประมวลกฎหมายแพ่งฯ นั้น ปรึกษากันว่าเกี่ยวข้องกับ
 กับวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ประเทศไทยได้รับวัฒนธรรมมาจาก
 อินเดียเป็นส่วนมากโดยเฉพาะในชนบทธรรมเนียมประเพณี ในขณะที่
 เราร่างว่าหญิง ๑๕ ปี ชาย ๑๗ ปี สมรสกันได้นั้น ในอินเดียหญิง ๑๓
 ปีเท่านั้น เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วก็ร่างกันมาถึง ๑๕ ปี และ ๑๗ ปี มา
 จนถึงการพิจารณา กรรมการร่างก่อนที่ผมจะเข้าไปเป็นกรรมการ
 นั้นยกมา ๑๙ ปี และกรรมการชุดนั้นมาอยู่ในขณะนี้ จึงถามขึ้นว่าทำไม
 ๑๙ ปี ตอบไม่ได้ ผมก็บอกว่ามันควรจะเป็น ๑๘ ปี เพราะจะตอบต่อ
 สภาได้ว่าทำไมจึง ๑๘ ปี ๑๘ ปีนี้มีเหตุผลดังที่ผมจะกราบเรียน คือมี
 พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน บอกว่าอายุ ๑๘ ปี เป็นได้ แล้วก็
 ยังมีกฎหมายลักษณะอาญา กฎหมายศาลเด็กและเยาวชน อายุ ๑๘ ปี
 ไม่ใช่เด็ก เมื่อนี้ไม่ใช่เด็กก็ควรจะมีครอบครัวได้ ขึ้นทะเบียนทหารอายุ
 ๑๗ ปี แล้วขึ้นมาถึง ๑๘ ปี มีสมาชิกในสภาพชายามแก่ไขบทบัญญัติ
 แห่งรัฐธรรมนูญว่า จะต้องอายุ ๑๘ ปี ก็ควรจะเลือกตั้งได้ เพราะ
 รัฐบาลได้ เลือกตั้งก็ควรจะได้ ในสหรัฐอเมริกา อายุ ๑๘ ปี
 เกณฑ์ทหารได้ เมื่อมาประมวลอย่างนี้แล้วเราจะรวมอยู่กับคนทั้งโลก
 เรากำลังจะมีสภาพกฎหมายของโลก คือว่าให้กฎหมายนี้มันใกล้เคียงกัน
 ตามแต่วัฒนธรรมและโอกาส ซึ่งจะทำให้เราร่างใกล้เคียงกันได้ จึง
 คิดว่า ๑๘ ปี มีเหตุผลพอจะอธิบายได้ เท่าที่ได้รับกราบเรียนมาแล้ว
 มีเพื่อนสมาชิกบางท่านบอกว่ากฎหมายนี้ใช้ทั้งประเทศ ก็ไปกระทบ
 กระเทือนศาสนาอิสลาม ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะว่าเรามีกฎหมาย
 ให้ใช้ลักษณะครอบครัวและมรดกต่างหากอีกอันหนึ่ง โดยอาศัยคัมภีร์

กูรอานเป็นที่ตั้ง เพราะฉะนั้นประมวลกฎหมายนี้จึงไม่กระทบกระเทือน
แล้วอีกประการหนึ่ง ผมคิดว่าสภาพนี้มีสิทธิที่จะไปแปรญัตติแก้ไขได้ทุกตัว
อักษร เมื่อเป็นทุกตัวอักษรแล้ว ก็อาจจะส่งประสงค์หรือได้รับทราบ
เหตุผลจากกรรมาธิการซึ่งจะตั้งขึ้นไป มีอีกประเด็นหนึ่งซึ่งผมขอปฏิเสธ
ว่าผมไม่ได้ร่างมา คือข้อยกเว้นการล้มละลายของผู้ชายว่า ถ้าสืบต่อมา
ได้แล้วละก็ไม่เกี่ยวข้อง เพราะนี้ไม่ได้เขียนมา มาใหม่ ผมกราบเรียน
ให้ที่ประชุมทราบเท่านี้

นายทรงศักดิ์ อูระวัฒนพันธ์ (ชัยภูมิ) : ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผม ทรงศักดิ์ อูระวัฒนพันธ์ ส.ส. จังหวัดชัยภูมิ พรรค
ประชาธิปัตย์ กระผมได้รับฟังการอภิปรายทั้งสุขภาพบุรุษและท่าน
สุขภาพสตรีนะครับ ก็เป็นที่เข้าใจพอได้แล้ว สำหรับกฎหมายฉบับนี้ กระผม
เองก็สนับสนุนอยากให้สุขภาพสตรีได้รับเกียรติมีสิทธิเท่าเทียมกระผม
จึงขอปิดอภิปรายครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ขอผู้รับรองครับ
(มีสมาชิกรายชื่อรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : จะมีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็น
อย่างอื่นหรือไม่ครับ

นายอัมพล จันทรเจริญ (มหาสารคาม) : ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผม นายอัมพล จันทรเจริญ ผู้แทนราษฎรจังหวัด
มหาสารคาม สังกัดพรรคธรรมสังคม กฎหมายฉบับนี้สำคัญมากครับ
เพราะว่าเป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพสตรีซึ่งเป็นแม่ของเรา กระผม
ขอเสนอเปิดอภิปราย ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกรายชื่อรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ ถูกต้องครับ ขอความกรุณานั่งประจำที่นะครับ ผมจะถามมติจากที่ประชุมว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรเปิดอภิปรายต่อไป โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๒ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรปิดอภิปรายได้แล้วโปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๘๕ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ปิดอภิปรายได้แล้ว ต่อไปผมจะถามมติจากที่ประชุมว่า ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติที่กำลังพิจารณาอยู่นี้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรรับหลักการ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๓ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ก็เป็นอันว่าเสียงข้างมากของที่ประชุมนี้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับที่กำลังพิจารณาอยู่นี้กรรมมาธิการครับ

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) : ขอเสนอกรรมมาธิการวิสามัญ โดยเหตุที่ร่างกฎหมายฉบับนี้มีความสัมพันธ์อยู่กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้ผ่านไปเมื่อเช้านี้ เพราะฉะนั้นจึงขอเสนอกรรมมาธิการวิสามัญชุดเดียวกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คือรัฐบาลขอเสนอ
 กรรมาธิการวิสามัญชุดที่แล้ว จะมีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น
 หรือไม่ครับ

นายสนอง ตูจินดา (กรุงเทพมหานคร) : ท่านประธาน
 ที่เคารพ ผม นายสนอง ตูจินดา คือความจริงกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับนี้
 คือ บรรพ ๑ กับบรรพ ๕ นี้ก็มีความเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 ด้วยกัน แต่ว่าเนื่องจากมีท่านผู้แทนบางท่านที่ทักท้วงว่า สำหรับบรรพ ๕
 นี้มีเรื่องเกี่ยวกับทางอิสลามอยู่มากเหมือนกัน ซึ่งความจริงนี้ควรจะ
 ให้เขามีส่วนที่จะมาแก้ไขกฎหมายนี้ด้วย เนื่องจากพรรคประชาธิปัตย์
 ได้ตั้งกรรมาธิการไปเมื่อเข้านี้มี ส.ส. ที่เป็นอิสลามเข้ามาอยู่
 ด้วยเลยฉะนั้นทางพรรคประชาธิปัตย์จึงได้เตรียมกรรมาธิการเอาบาง
 ท่านที่เป็นอิสลาม ที่จะได้เข้าร่วมเป็นกรรมาธิการนี้ ฉะนั้นสำหรับ
 พรรคประชาธิปัตย์นี้ก็ขอเปลี่ยนแปลงกรรมาธิการ ได้ตกลงกันอยู่แล้ว
 ครับ ขอขอบพระคุณครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คือขอเปลี่ยนแปลงนะครับ
 ถ้าขอเปลี่ยนนี้ก็หมายความว่า ประชาธิปัตย์ก็เสนอมา ๑๓ ท่าน อ่าน
 รายชื่อแล้วจะเปลี่ยนใครก็เปลี่ยนนะครับ ส่วนคนอื่นก็จะให้เลขาธิการฯ
 อ่านอย่างเดิม ผมขอทำความเข้าใจอีกนิดนะครับท่านสมาชิก คำว่า
 ขอเปลี่ยนนี้ จะไปเปลี่ยนกรรมาธิการชุดเดิมไม่ได้ เอาเฉพาะชุดใหม่
 นี้เท่านั้น เพราะกรรมาธิการชุดเดิมนั้นได้เลือกไปแล้วสภานุมัติไปแล้ว
 นั้น สภานี้ไม่มีสิทธิเปลี่ยนแปลง เว้นแต่ว่าเมื่อกรรมาธิการจะลาออก
 ต้องไปลาออกต่อประธานกรรมาธิการชุดนั้น แล้วจึงขอเสนอเข้ามา
 ขออนุมัติสภา ถ้าจะเปลี่ยนก็เฉพาะชุดใหม่นี้เท่านั้น แล้วก็อ่านรายชื่อ
 คนเดิมเข้าไปครับ เชิญครับ

นายพินัย รุโจปการ (ชุ่มพร) : ท่านประธานที่เคารพ
 กระผม นายพินัย รุโจปการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชุ่มพร
 พรรคประชาธิปัตย์ กระผมขอเสนอรายนามคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ
 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมาย
 แห่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้ครับ ๑. นางผณิตรา ภัคเกษม ส.ส.
 เชียงใหม่ ๒. นางพรทิพา วัชรโบล ส.ส. กรุงเทพมหานคร
 ๓. นายอุดม แดงโกเมน ส.ส. สงขลา ๔. นายสนอง ตูจินดา ส.ส.
 กรุงเทพมหานคร ๕. นายไพโรจน์ ศาสตร์วาทะ ส.ส. กาฬสินธุ์
 ๖. นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช ส.ส. สุราษฎร์ธานี ๗. นายประยูร
 จอประยูร ส.ส. นนทบุรี ๘. นายพิภพ อะสีติรัตน์ ส.ส. กรุงเทพ
 มหานคร ๙. นายเฉลียว คล้ายหนองสรวง ส.ส. ร้อยเอ็ด
 ๑๐. นายเชวงศักดิ์ เศรษฐมาตย์ ส.ส. อุบลราชธานี ๑๑. นายชวน
 หลีกภัย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีช่วยว่าการ
 กระทรวงยุติธรรม ๑๒. นายสมศาสตร์ รัตนสีล ส.ส. เชียงราย
 ๑๓. นายสนิท กุลเจริญ ส.ส. สมุทรปราการ ขอผู้รับรองด้วยครับ
 (มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : พรรคชาติไทย เชิญคุณสุกิจ
 ครับ

นายสุกิจ ศรีสาคร (ศรีสะเกษ) : ท่านประธานที่เคารพ
 กระผม สุกิจ ศรีสาคร ส.ส. จากศรีสะเกษครับผม กระผมขอเสนอ
 รายชื่อคณะกรรมการดังต่อไปนี้ นางทองมาก รามสุด ส.ส. หนองคาย
 คุณมานิตย์ พรหมมานนท์ ส.ส. ศรีสะเกษ คุณสนัย พงษ์อารยะ ส.ส.
 บุรีรัมย์ คุณหญิงบัวเขียว รั้งศิริ ส.ส. แพร่ พันตำรวจเอก กฤษ
 สังขทรัพย์ ส.ส. จังหวัดเลย และนางสมมุติ ลัจจพงษ์ ส.ส.
 มหาสารคาม ครบแล้วครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

พันเอก สมคิด ศรีสังคม (อุดรธานี) : ท่านประธานครับ กระผมขอกราบเรียนเกี่ยวกับเรื่องกรรมาธิการนี้ะครับ กระผมเข้าใจว่าจะสับสนกันครับ คือทางรัฐบาลท่านเสนอบอกว่า ขอให้เอาคณะกรรมการชุดเดิมเมื่อเข้านี้มาเป็นคณะกรรมการที่จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เราพิจารณาไปแล้วเมื่อกัน แล้วก็พอดีมีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งขึ้นมาทักท้วงว่า โดยที่ร่างพระราชบัญญัติที่เราพิจารณาดอนบ่าสนั้นมันโยงไปถึงกฎหมายอิสลาม อาจจะมีการสับสน ก็อยากจะให้มีสมาชิกที่นับถืออิสลามเข้ามาด้วย ท่านประธานก็เลยชี้แจงว่าคณะกรรมการชุดนี้ได้รับอนุมัติแล้วจะให้เสนอก็เฉพาะประชาธิปไตยเท่านั้น แล้วก็เห็นเสนอกันต่อมากะผมก็ไม่ทราบว่าจะเอากันอย่างไร เพราะว่าสภานี้ยังไม่อนุมัติเลยว่าจะให้เอากันอย่างไร เป็นแต่เพียงรัฐบาลเสนอมาว่า จะเอาคณะกรรมการเมื่อเข้านี้มาให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ครับ มันก็รู้สึกสับสนกันอยู่

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ผมขอชี้แจงอย่างนี้ะครับคือทางรัฐบาลลุกขึ้นเสนอว่าขอเป็นกรรมาธิการชุดเดิมเพื่อความเหมาะสมในการพิจารณา ลักษณะการเสนอของรัฐบาลนั้นก็เป็นการหารือไปในตัวด้วย ผมก็เลยถามที่ประชุม ถ้าที่ประชุมไม่เห็นเป็นอย่างอื่น ก็ถือว่าอนุมัติและสัดส่วนก็เป็นไปตามรัฐธรรมนูญไม่ผิดแปลกแต่ประการใด ก็เกิดมีผู้แทนท่านหนึ่งเสนอขึ้นมาว่า อาจจะเปลี่ยนเอาผู้ที่นับถืออิสลามสักท่านหนึ่งเข้าไป ผมก็บอกว่าถ้าเปลี่ยนก็เปลี่ยนได้เฉพาะกรรมาธิการชุดนี้ะครับ ชุดที่แล้วเปลี่ยนไม่ได้เพราะถือว่าเป็นกรรมาธิการของสภาแล้ว จะลาออกจะเอาใครคนหนึ่งออกต้องให้เขาลาออก ลาออกก็ลาออกเฉพาะที่ประชุม เราก็ไม่ได้ต้องไปลาออกต่อประธาน

กรรมาธิการ ซึ่งจะไปเลือกกันในโอกาสต่อไป ก็ให้เลือกเฉพาะกรรมาธิการชุดนี้ ประชาธิปัตย์ก็เสนอขึ้นมา เมื่อเป็นอย่างนี้ การที่รัฐมนตรีท่านจะเสนอ แล้วเราจะอนุมัติไปทั้งหมดก็ไม่ได้เพราะเป็นกรรมาธิการวิสามัญของสภานี้ซึ่งรัฐบาลก็เสนอได้แต่เพียงไม่เกินกึ่งหนึ่งเท่านั้นที่รัฐบาลเสนอ แต่ถ้าเป็นอย่างนี้ พอผู้แทนพรรคประชาธิปัตย์เปลี่ยนแปลงอย่างนี้ พรรคอื่นก็มีสิทธิ์จะเปลี่ยนแปลงบ้าง ผมก็เลยเดินไปเรื่อยเลย ถ้าครบ ๓๕ ท่านตามที่เสนอไปเรื่อย ๆ นี้ก็ไม่มีปัญหาอะไร ก็ถือว่าที่ประชุมนี้อนุมัติท่านนั้นเองครับ ชรรมสังคม

นายอัมพล จันทรเจริญ (มหาสารคาม) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายอัมพล จันทรเจริญ ผู้แทนราษฎรจากมหาสารคาม พรรคธรรมสังคม ขอเสนอดังต่อไปนี้ ๑. นายพานิช สัมภวคุปต์ ผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบุรี ๒. นายโกศล แวงวรรณ ผู้แทนราษฎรจังหวัดร้อยเอ็ด ๓. นายสมาน ชมภูเทพ ผู้แทนราษฎรจากจังหวัดลำพูนครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ

(มีสมาชิกรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : กิจสังคมครับ คุณชัชวาลย์ครับ

นายชัชวาลย์ ชุติมา (เชียงใหม่) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ชัชวาลย์ ชุติมา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ พรรคกิจสังคม เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้กับฉบับที่ผ่านมาเมื่อเข้านี้มีความใกล้เคียงกันมาก และก็มีความจำเป็นที่ควรจะใช้คณะกรรมการของพรรคชุดเดียวกัน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : อ่านชื่ออีกครั้งหนึ่งครับ ตอนนี้เอาใหม่แล้วครับ อ่านชื่อคนเดิมนะครับ เมื่อเข้าผู้ใดเสนอ คุณดุษฎีครับ

นายดุลย์ ดวงเกตุ (ร้อยเอ็ด) : ท่านประธานที่เคารพ
 พรรคกิจสังคมขอเสนอรายชื่อเดิมเมื่อเข้านี้คือ ๑. นางจินตนา
 (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ ส.ส. จังหวัดสุรินทร์ ๒. นายไชยศิริ
 ธีรกีพานนท์ ส.ส. นครสวรรค์ ๓. นายดิเรก หลีกคำ ส.ส. อุดรธานี
 ๔. นายถนอม แสงสุริยจันทร์ ส.ส. นครพนม ๕. นายวีรวัฒน์
 ไตชีละสุนทร บุคคลภายนอกครับ ขอผู้รับรองด้วยครับ
 (มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เกษตรสังคมเชิญครับ

นายแสวง พิบูลสรารุช (อุดรธานี) : ท่านประธาน
 ที่เคารพ ผม แสวง พิบูลสรารุช แห่งอุดรธานี พรรคเกษตรสังคม
 ขอเสนอกรรมการวิสามัญ นางมะลิ คำประกอบ บุคคลภายนอก
 ครับ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : สังคมชาตินิยมครับ

นายสุชน ชามพูนท (พิษณุโลก) : ท่านประธานที่เคารพ
 ผม สุชน ชามพูนท ส.ส. จังหวัดพิษณุโลก พรรคสังคมชาตินิยม ขอ
 เสนอคนเดิมครับ คือ คุณพิเชษฐ คิดเห็น ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : อีก ๒ ท่านนะครับ ผม
 จะแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกพรรคประชาธิปไตยกับพรรคพลังใหม่ คือผม
 ทราบว่ามี ๙ ท่าน ตกลงกันได้นะครับ คุณนิสิตเสนอผมถือว่าเป็นกลุ่ม
 หลักที่จะเสนอนี้ ๑ ท่านครับ

นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ (ศรีสะเกษ) : ท่านประธาน
 ครับ ผม นิสิต เวทย์ศิริยานันท์ ผมเสนอคุณเอี่ยมศักดิ์ หลิมสมบูรณ์
 นะครับ ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : อีกกลุ่มหนึ่งที่ผมยังไม่ได้อ
 เอ่ยชื่อ เชิญครับได้อีก ๑ ท่านครับ

นายแคล้ว นรปติ (ขอนแก่น) : คุณไรร่าน อรุณรังษี

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คุณไรร่าน อรุณรังษี

ขอผู้รับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : สำหรับสภาผู้แทนราษฎร
 เลือกก็ครบแล้ว ๓๑ ท่าน มีท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่
 ครับ เป็น ๓๕ ท่านเป็นกรรมาธิการวิสามัญตามที่รัฐบาลเสนอ

(ไม่มีสมาชิกมีความเห็นเป็นอย่างอื่น)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ไม่มี ผมก็ถือว่าที่ประชุม
 นอญุมติ ผมขอความกรุณาท่านเลขาธิการ อ่านรายชื่ออีกครั้่งครับ

พันเอก สงวน คำวงษา (เลขาธิการรัฐสภา) : รายชื่อ
 คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๕
 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.
 จำนวน ๓๕ คน คือ ๑. นายกำธร พันธุลาภ ๒. นายสมภพ โทตระกิตย์
 ๓. นายไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล ๔. นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ ๕. นางผณิตทรา
 ภัคเกษม ๖. นางพรรทิพา วิชัยโรบล ๗. นายอุดม แดงโกเมน
 ๘. นายสนอง ตูจันดา ๙. นายไพโรจน์ ศาสตร์ราวาทะ ๑๐. นายไพฑูรย์
 วงศ์วานิช ๑๑. นายประยูร จอประยูร ๑๒. นายพิภพ อัสดีรัตน์

๑๓. นายเฉลียว คล้ายหนองสรวง ๑๔. นายเซวณศักดิ์ เศรษฐมาตย์
 ๑๕. นายชวน หลีกภัย ๑๖. นายสมศาสตร์ รัตนศักดิ์ ๑๗. นายสนิท
 กุลเจริญ ๑๘. นางทองมาก รามสูต ๑๙. นายมานิตย์ พรหมมานนท์
 ๒๐. นายสุนัย พงษ์อารยะ ๒๑. คุณหญิงบัวเขียว วัจนศิริ
 ๒๒. นางสมมุติ ลัจจพงษ์ ๒๓. พันตำรวจเอก กฤษ สังขทรัพย์
 ๒๔. นางจินตนา (เรื่องกาญจนเศรษฐ์) จินดารัตน์ ๒๕. นายไชยศิริ
 วีรกีพานนท์ ๒๖. นายดิเรก หลักคำ ๒๗. นายถนอม แสงสุริยจันทร์
 ๒๘. นายวิวัฒน์ ไตชิละสุนทร ๒๙. นายพานิช สัมภาคุปต์
 ๓๐. นายโกศล แวงวรรณ ๓๑. นายสมาน ชมภูเทพ ๓๒. นางมะลิ
 คำประกอบ ๓๓. นายเอี่ยมศักดิ์ หลิมสมบูรณ์ ๓๔. นายพิเชษฐ คิดเห็น
 ๓๕. นายไรราน อรุณรังษี

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : แปรญัตติครับ

นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
 ยุติธรรม) : แปรญัตติตามข้อบังคับภายใน ๗ วันครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : รัฐบาลเสนอแปรญัตติภายใน
 ๗ วันครับ ท่านผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ครับ คุณสมานครับ

นายสมาน ชมภูเทพ (ลำพูน) : กราบเรียนท่านผู้เป็น
 ประธานครับ กระผม สมาน ชมภูเทพ ส.ส. จังหวัดลำพูน กระผม
 เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เราต้องการให้มันเรียบร้อยและ
 สมบูรณ์ขึ้น เพราะเป็นร่างพระราชบัญญัติสำคัญเหมือนกัน คือเรายินดี
 ที่จะสนับสนุนผู้หญิงทั่วไปประเทศไทยให้ได้รับความเสมอภาคกัน กระผม
 ขอเสนอภายใน ๑๕ วันครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ๑๕ วัน ขอผู้รับรองครับ
 (มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับถูกต้องครับ ผมก็จะถาม
มติจากที่ประชุมว่า ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะแปรญัตติภายใน ๑๕ วัน
โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๒๒ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะแปร
ญัตติภายใน ๗ วัน โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๗๓ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้
แปรญัตติตามกฎหมายฉบับนี้ภายใน ๗ วันครับ

ต่อไปเป็นการพิจารณาระเบียบวาระที่ ๕ ที่ค้างมาจาก
คราวที่แล้ว เรื่องแรกครับรายงานการประชุมลับของสภาผู้แทนราษฎร
ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๑๑/๒๕๑๙ (สามัญสมัยแรก)
ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ พิจารณา
เสร็จแล้ว

(สำเนา)

ที่ ๐๓๕๖

สภาผู้แทนราษฎร

๘ กรกฎาคม ๒๕๑๙

เรื่อง การพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการธิการ ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการประชุมลับเกี่ยวกับ
เรื่องร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการค้ากับประเทศที่ประกอบ
การค้าโดยรัฐ พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ในคราวประชุมสภาผู้แทน
ราษฎร ครั้งที่ ๑๑/๒๕๑๙ (สามัญ สมัยแรก) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๔
มิถุนายน ๒๕๑๙ นั้น

คณะกรรมการธิการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ
ซึ่งประกอบด้วย

๑. นางพรรณทิพา วัชโรบล	ประธานคณะกรรมการธิการ
๒. นายแคล้ว นรปติ	๓. นายเฉลิมพล ทริตวร
๔. นายชูชีพ หาญสวัสดิ์	๕. นายदनัย นพสุวรรณวงศ์
๖. จำสิบเอก ทรงธรรม ปัญญาดี	๗. นายทรงศักดิ์ อูระวัฒนะพันธ์ุ
๘. นายบัญชา วัฒนวงศ์วิสุทธิ	๘. พันโท บำเพ็ญ คชวัฒน์
๑๐. นายประยูร จอประยูร	๑๑. นายวชิระ มะโรหบุตร
๑๒. นายวรวิทย์ คำเงิน	๑๓. นายวุฒิชัย แสนประสิทธิ์
๑๔. นายสงวนศักดิ์ ศิริชนะ	๑๕. นายสมพงษ์ ตรีสุธี
๑๖. นายสัมพันธ์ ทองสมัคร	๑๗. นายเสรี มโยทการ
๑๘. นายอ่ำ รองเงิน	
๑๙. นายทวนทอง อีสสระวงศ์	เลขานุการคณะกรรมการ

ได้พิจารณารายงานการประชุมลับดังกล่าวเสร็จแล้ว

จึงเรียบเรียงมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทน
ราษฎรพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) แคล้ว นรปติ

(นายแคล้ว นรปติ)

แทน ประธานคณะกรรมการมาธิการ

พิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

รายงานของคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการประชุมลับเกี่ยวกับเรื่องร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการค้ากับประเทศที่ประกอบการค้าโดยรัฐ พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๑๑/๒๕๑๙ (สามัญ สมัยแรก) เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๙ นั้น เลขานุการรัฐสภาได้ส่งรายงานการประชุมลับดังกล่าวให้คณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับดำเนินการ บัดนี้ คณะกรรมการพิจารณาได้พิจารณาเสร็จแล้วปรากฏผลดังนี้

ที่ประชุมคณะกรรมการเห็นว่า ไม่ควรเปิดเผยรายงานการประชุมลับดังกล่าว

นายแคล้ว นรปติ (กรรมาธิการ) ขอสงวน
ความเห็นโดยเห็นว่าควรเปิดเผยรายงานการประชุมลับ
ดังกล่าว

ทวนทอง อิศสระวงศ์
(นายทวนทอง อิศสระวงศ์)
เลขานุการคณะกรรมการ

ขอเชิญคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการ
ประชุมลับ เข้าประจำที่

(คณะกรรมการสามัญ เข้าประจำที่)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คณะกรรมการมีอะไร
ที่จะแถลงเพิ่มเติมหรือไม่ เชิญครับ

นายทวนทอง อิศสระวงศ์ (กรรมการ) : ท่าน
ประธานสภาที่เคารพ กระผม ทวนทอง อิศสระวงศ์ กรรมการขอ
ประทานกราบเรียนเสนอผลจากการประชุมของคณะกรรมการพิจารณา
เปิดเผยรายงานการประชุมลับ ที่ได้พิจารณาเสร็จไปแล้วต่อที่ประชุมนี้
ว่า ตามที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้มีการประชุมลับเกี่ยวกับร่าง
พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการค้ากับประเทศที่ประกอบการค้า
โดยรัฐ พ.ศ. ๒๕๐๘ พ.ศ. ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๑๑/๒๕๐๙ (สามัญสมัยแรก) เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ มิถุนายน
พุทธศักราช ๒๕๐๙ นั้น เลขานุการรัฐสภาได้ส่งรายงานการประชุมลับ
ดังกล่าว ให้คณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุม
คณะกรรมการเห็นว่า ไม่ควรเปิดเผยรายงานการประชุมลับนั้น
แต่ขอประทานอภิปรายที่ต้องเอ่ยนามท่านสมาชิกท่านหนึ่งในคณะกรรมการ
คือคุณแคล้ว นรปติ ขอสงวนเสนอความคิดเห็นไว้เพื่อจะได้อภิปราย
ในช่วงนี้

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เชิญคุณแคล้วครับ

นายแคล้ว นรปติ (กรรมการ) : ท่านประธาน ใน
การประชุมของคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ
เมื่อท่านเลขาฯ อภิปรายมานั้น ปรากฏว่ากระผมในฐานะประธาน
คณะกรรมการชั่วคราวได้ขอสงวนความคิดเห็นไว้ บัดนี้กระผมได้

พิจารณาแล้วเห็นว่าระเบียบวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรซึ่ง
จะปรากฏในคำวันนี้ยังอยู่อีกมากมายหลายเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องสาระ
สำคัญทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ กระผม แคล้ว นรปติ จึงขอลง
ความคิดเห็นไม่ติดใจครับผม

นายปิยะณัฐ วัชรภรณ์ (ศรีสะเกษ) : ท่านประธานที่
เคารพครับ กระผม ปิยะณัฐ วัชรภรณ์ คือกระผมคิดว่าสภานี้ทำอะไร
น่าจะมีเหตุผล ที่ท่านกรรมาธิการเสนอนั้น กระผมก็อยากจะทราบ
เหตุผลก่อนครับว่าทำไมถึงเปิดเผยไม่ได้ ขอทราบเหตุผลหน่อยครับ

นายแคล้ว นรปติ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน
กระผมขอทราบเรียงตามทีสมาชิกยังมีความข้องใจ ร่างพระราชบัญญัติ
ที่กล่าวแล้วเราพิจารณาเป็นความลับ คือ หมายความว่าร่าง
พระราชบัญญัติที่ให้เลิกการค้ากับประเทศสังคมนิยม ในขั้นแรกกระผมเอง
ได้มีความคิดเห็นเห็นว่า เหตุที่ต้องการจะให้เปิดเผยนั้นก็เพราะเหตุว่า
ในขณะนี้เราได้เป็นประชาธิปไตยแล้ว ในขณะที่ได้มีร่างพระราชบัญญัติ
เกี่ยวกับการค้ากับประเทศสังคมนิยมนั้น เป็นในเวลาที่ประเทศของเรา
ยังไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนั้นร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้น คือ
พระราชบัญญัติการประกอบการค้ากับประเทศสังคมนิยมนั้น ได้ออกมา
ในสมัยที่เรายังอยู่ในสมัยที่มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งท่านทั้งหลายก็คง
จะได้ทราบแล้วว่าได้รับเลือกตั้งมาจากบางท่านก็เรียกว่าประธานโทษ
สภาสนามม้า อย่างนี้เป็นต้น ปรากฏว่าในขณะนี้ทางรัฐบาลได้เสนอ
เลิกพระราชบัญญัติที่แล้วมาดังกล่าวนี้ ก็ปรากฏว่าเราอยู่ในอีกสมัยหนึ่ง
ในสมัยที่เราได้มีสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวเป็นตน เราได้มีผู้แทนของ
ปวงชนมานั่งอยู่ในรัฐสภาแล้ว กระผม แคล้ว นรปติ จึงมีความคิดเห็น
ว่า ในเมื่อเราได้มีสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวเป็นตนแล้วเราก็ชอบที่จะได้

แสดงทุกสิ่งทุกอย่างโดยเปิดเผยเราไม่มีความลับอะไรทั้งสิ้น ไม่ว่าเราจะปฏิบัติกับประเทศเสรีนิยม หรือปฏิบัติกับประเทศสังคมนิยมทั้งหลาย ตามนโยบายของรัฐก็ปรากฏว่า รัฐบาลนี้จะเป็นมิตรกับทุกฝ่ายโดยไม่เลือกปฏิบัติ รัฐบาลนี้จะเป็นมิตรกับทุกฝ่ายโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพราะฉะนั้น บรรดาประเทศสังคมนิยมทั้งหลาย เป็นต้นว่าสหภาพโซเวียตก็ดี หรือ สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ดี ก็ชอบที่จะได้รับทราบ ได้รับรู้การกระทำของตัวแทนของประชาชนว่า เราประพฤติปฏิบัติต่อเขาอย่างไรบ้างและเท่าที่กระผมได้ทราบจากการอภิปรายเป็นความลับในวันนั้น ก็ไม่น่าจะมีอะไรเสียหายกับประเทศสังคมนิยมเท่านั้น ด้วยเหตุผลของกระผมดังกล่าวนี้ กระผมจึงใคร่จะขอทราบเรียนให้สภานี้พิจารณาด้วย เหตุผลของกระผมอย่างนี้ ด้วยกระผมมีเหตุผลดังนั้น แต่บัดนี้ก็ปรากฏว่าสภาผู้แทนราษฎรแห่งนี้ยังมีภารกิจที่จะต้องทำอีกมาก ต่อไปจนค่าคืนอาจจะเป็นดึกดื่นในวันนี้ กระผมจึงไม่ติดใจ ด้วยเหตุผลนี้กระผมจึงขอสงวนไว้ แต่บัดนี้ไม่ติดใจเสียแล้วเพราะมีงานมากครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ครับ เออละครับ คือผมจะขอชี้แจงอย่างนี้เนื่องจากว่าการประชุมของเราในวันนั้นเป็นการประชุมลับ และคณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับก็เป็นคนที่เราสภานี้ตั้งไป การพิจารณาของคณะกรรมการมีมติออกมาว่าเป็นความลับ ถ้าเราจะอภิปรายกันว่าควรจะเป็นเปิดเผยหรือไม่อย่างไรก็ต้องอภิปรายเพื่อความที่เราพิจารณากันในวันนั้น ก็จะกลายเป็นว่าเรื่องลับก็เลยกลายเป็นไม่ลับ ผมคิดว่าปัญหาเหล่านี้ประจักษ์อยู่ในใจของเราแล้วท่านผู้ใดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ผมจะถามมติจากที่ประชุมว่า ท่านผู้ใดเห็นด้วยกับคณะกรรมการว่าไม่ควรเปิดเผย โปรดยกมือขึ้น

นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ (ศรีสะเกษ) : ขอให้ท่าน
ประธานพูดใหม่อีกทีครับ

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : คืออย่างนี้ครับ คณะ
กรรมาธิการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับได้รายงานมาสู่สภา
เราแล้วว่า รายงานการประชุมคราวที่แล้วนั้นเห็นสมควรไม่เปิดเผย
เพราะฉะนั้นท่านผู้ใดเห็นด้วยกับคณะกรรมาธิการ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๓๕ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : ท่านผู้ใดเห็นว่าควรเปิดเผย
โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๕ คน)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติ
ว่าไม่ควรเปิดเผย วันนี้ใช้เวลาการพิจารณาระเบียบวาระพอสมควร
แล้วผมเห็นว่าระเบียบวาระที่เหลือควรจะพิจารณากันในวันหน้า วันนี้ผม
ขอเลิกประชุม ขอขอบคุณท่านสมาชิกทุกท่านครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๐ นาฬิกา

ผู้จัดรายงานการประชุม

นิภา ภาณุกุล	ภูษชงค์ เอกบุตร
ลัดดาวัลย์ มิตรโสภณศิริ	สมชาย ดาวอุดม
สุจิตรา เจริญศิริ	ฉันทนา ชานป้อม
อาภรณ์ พงษ์นาค	เปรมจิต บุญหล่อ
พัชรี คล้ายสุวรรณ	สาขสุนีย์ พันชนะ
สุรีย์ ภูจินดา	เรณู อรัญญิก
กรองกาญจน์ เพ่าจินดา	สัมฤทธิ์ คงเลิศ
รัชวี ชันธิโชติ	มาลี เหมือนรัตน์
กัลยา สำราญศิลป์	นางเยาว์ วานะรินทร์
อุษา ชุณหภัณฑิต	กรรณิการ์ สิงหะผลิน
ไพลิน จิรัตติกุล	ประเสริฐ ปันสิน
สมรภัช สมานรักษ์	อุทุมพร แก้วสฤตย์
พิลาส จารุณี	สรรพศิริ อรรถวุฒิวงศ์
กรรณา พิมพ์สุวรรณ	ทิพอร น้อยเปี่ยม
สมศรี ใจอ่อนน้อม	มาลี อ่ำไพล้าเลิศ
กาญจนาลักษณ์ อู่แก้ว	ชลอลักษณ์ ธรรมผล
พรรณบุบผา วิไลวงษ์	

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ คณะกรรมาธิการ
 ตรวจรายงานการประชุมยังมีได้ตรวจ เพราะได้มีคำสั่งของคณะปฏิรูป
 การปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ให้รัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ และรัฐสภาสิ้นสุดลง จึงขอ
 บันทึกไว้เป็นหลักฐาน และขอรับรองความถูกต้องของรายงานการประชุม
 สภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติ
 แห่งชาติกำหนดที่รัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๗ ข้อ ๒๕ วรรคสองซึ่งสภา
 ผู้แทนราษฎรได้อนุโลมใช้ไปพลางก่อน

สงวน คำวงษา

(พันเอก สงวน คำวงษา)

เลขาธิการรัฐสภา